

PRAEFATIO VICTORIS CAPUANI.

Cum fortuito in manus meas incideret unum ex quattuor evangelium compositum et absente titulo non invenirem nomen auctoris, diligenter inquirens quis gesta vel dicta domini et salvatoris nostri evangelica lectione discreta in ordinem quo se consequi videbantur non minimo studii labore 5 redegerit, repperi Ammonium quemdam Alexandrinum, qui canonum quoque evangelii fertur inventor, Matthaei evangelio reliquorum trium excerpta iunxisse ac sic in unam seriem evangelium nexuisse. Sicut Eusebius episcopus Carpiano cuidam scribens in praefatione editionis suae qua canones memorati evangelii edidit, supradicti viri imitatus studium refert in hunc 10 modum: Ammonius quidam Alexandrinus multum ut arbitrator laboris et studii impendens unum ex quattuor nobis abreliquit evangelium.

Ex historia quoque eius conperi quod Tatianus vir eruditissimus et orator illius temporis clarus unum ex quattuor compaginaverit evangelium, cui titulum Diapente composuit. Hic beati Iustini philosophi et martyris 15 dum adviveret discipulus fuit. Quo migrante ad dominum cum palma martyrii magistri sanctam deserens disciplinam et doctrine supercilio elatus in lapsum Encratitarum heresim Marcionis potius amplexus errorem quam Iustini Christi philosophi veritatem suae vite perniciosus excoluit asserens inter alia nuptias et stupra pari crimini subiacere. Sed et dictis 20 apostolicis manus profanae emendationis vel ut dicam verius corruptionis dicitur intulisse. Sed quia et hominum perfidorum Christi dei nostri operante potentia confessione vel opere saepe triumphat gloria veritatis (nam et demones Christum fatebantur et filii Scœvæ in actibus apostolorum in nomine Ihesu quem praedicaret Paulus daemonia fugabant) Tatianus quo- 25 que licet profanis implicatus erroribus non inutile tamen exhibens studiosis exemplum hoc evangelium ut mihi videtur sollerti compaginatione disposuit et forsitan adhuc (2) beati Iustini adhaerens lateri illius eruditionis merito hoc opus explicuit.

Arbitror enim propterea non Ammonii sed huius esse editionem memo- 30 rati voluminis, quod Ammonius Mathei fertur relationi evangelistarum reliquorum relatione discretos adnexuisse sermones: hic vero sancti Lucae principia sunt adsumpta, licet ex maxima parte evangelio sancti Mathei reliquorum trium dicta coniunxerit, ut iure ambigi possit, Ammonii an Tatiani inventio eiusdem operis debeat estimari. Verumtamen vel si iam 35 haeresiarches huius editionis auctor extitit Tatianus, verba domini mei cognoscens libenter amplector, interpretationem si fuisset eius propria procul abicerem. Nam et contra gentes magnificos libros edidisse narratur.

Hoc igitur evangelium cum absque numeris repperissem quos Ammonius mirabili studio repperit, Eusebius vero Caesareae episcopus Palestine 40 ab eo accipiens exemplum diligenter excoluit, quibus communiter ab evangelistis dicta vel propria sunt notulis declarata, domino iuvante studium

Überschrift: IN NOMINE PATRIS ET FILII ET SPS S̄CI.
INCIPIT PRAEFATIO VICTORIS EP̄S̄CI CAPUAE.

laboris impendi, ut memoratos numeros per loca congrua diligenter adfigerem. Quodsi dubitatio alicuius verbi fortasse provenerit ex appositis numeris ad plenariam recurrens quilibet evangelii lectionem, an et ibidem ita se sermo habeat de quo ambiguitas provenerat incunctanter inveniatur et absque scrupulo studiosi mens secunda hoc possit uti volumine. Quod etsi a compositi huius auctore voluminis cum numeris editum fuit, sed transcribentium desidia omitti putantur; nos tamen in eo sumus labore versati quo opera solet novella praesumi.

Sciendum sane quod hic numerus canonicus usque ad denarium perveniat quantitatem, neque scribentis voluntate horum numerorum summa defixa est, sed ratione et regula naturali ab Ammonio est inventa sagaciter. Neque enim aut infra denarium aut ultra poterit ullo modo alius numerus reperiri, qui quattuor evangelistarum dicta communia aut propria valeat explicare, quod praesenti facile potest exemplo probari; nam aut I.¹ omnes quattuor sibi concordare necesse est aut Matheus Marcus Lucasque sibi conveniunt aut III. Matheus Iohanni consentit IIII. aut Matheus Lucae concordat² aut Mattheus cum Marco eadem loquitur aut Marcus cum Luca et Iohanne paria loquitur aut Marcus cum Iohanne similibus loquitur aut Marcus cum Luca³ eadem narrat aut Lucas cum Iohanne non discrepantia referunt aut singuli propria inveniuntur exponere.

In quattuor igitur evangelistis evidenti numerorum ratione monstratum est quod non valeat communis propriaque relatio ultra progredi aut intra denariam contrahi quantitatem. Quos tamen canones breviter suppet adnexui⁴ ut manifestius fiat in quo canone *qui* evangelistae communia vel propria dixerint.⁵ Ordinem vero quem in canonum ratione digessimus ad hoc exeruimus ut sola probatio fieret, rationabiliter denarii summam fuisse conscriptam. Nam quae sit eorum positio breviter ut diximus infra notare curavimus. Ipsos quoque numeros in unum pariter congregatos in modum quo eos sanctus Hieronymus digessit curavi describere iuxta seriem dumtaxat qua totius evangelii huius lectio explicatur, ut qui eadem vel alia aut ubi propria evangelistae protulerint memoratos numeros prius curiosus lector si velit inspiciens facile ex nota numeri reperta comprobet lectione, sanctam et beatissimam trinitatem praecantes, ut nos in veritate scripturarum suarum erudire dignetur et discretionis gratiam tribuat, quatenus ut optimi trapezitae omnia probemus secundum apostolum et quae sunt bona sectemur.

EXPLICIT PRAEFATIO.

In canone primo
quattuor concordant Matheus Marcus Lucas Iohannes.

In secundo tres
Matheus Marcus Lucas.

In tertio tres
Matheus Lucas Iohannes.

In quarto tres
Matheus Marcus Iohannes.

In quinto duo
Matheus Lucas.

¹ I u. s. w. fehlen in F
das folgende nach F
matheus marcus ioh. paria loquuntur, aut V. math. luc. concordant, aut VI. math. cum marco eadem loquitur aut VII. math. cum ioh. similibus loquitur aut VIII. lucas cum marco u. s. w. C
numeris declaretur vel ut C

² || hier bricht G mit dem Schluss von pag. 2 ab;

³ [matheus lucas iohanni consentiunt, aut IIII: matheus marcus ioh. paria loquuntur, aut V. math. luc. concordant, aut VI. math. cum marco eadem loquitur aut VII. math. cum ioh. similibus loquitur aut VIII.

⁴ subter annexui quibus unusquisque canon

⁵ dixerint facile lector inveniat C.

In sexto duo

Mattheus Marcus.

In septimo duo

Mattheus Iohannes.

In octavo duo

Lucas Marcus.

In nono duo

Lucas Iohannes.

*In decimo propria*unusquisque quae non habentur in aliis ediderunt.¹

5

10

¹ Vbi est marcus lucas iohannes. Vbi est marcus iohannes *fūgt C hinc.*

I. In principio verbum. deus apud deum per quem facta sunt omnia.

II. De sacerdotio¹ Zacchariae.

III. Ubi angelus Gabrihel ad Mariam loquitur.

III. Nativitatem Iohannis Baptiste.

V. De generatione² vel nativitate Christi.

VI. Ubi angelus apparuit pastoribus.

VII. Ubi Ihesus ductus est a parentibus ut circumcideretur.

VIII. De magis qui venerunt ab oriente.

VIII. Ubi fugatus³ Ihesus et parentes eius in Aegyptum⁴ transierunt.⁵

X. Ubi Herodes interfecit pueros.

XI. Ubi Ihesus revocatur ab Aegypto.

XII. Ubi Ihesus remansit in templo Herosolymis.

XIII. Ubi Iohannes Baptista apparuit in Israhel.

XIII. Ubi Ihesus baptizaretur⁶ ab Iohanne.

XV. Ubi Ihesus ductus est ab spiritu in desertum.⁷

XVI. Ubi duo discipuli Iohannis secuti sunt Ihesum.

XVII. De Philippo et⁸ Nathanahel.

XVIII. Ubi Ihesus in synagoga legit librum Esaie.

XVIII. Ubi Ihesus vocavit Petrum et Andraeam Iacobum et Iohannem.

XX. Ubi Ihesus vocavit Matheum publicanum.⁹

XXI. Ubi Ihesus audiens quod Iohannes (19^b) traditus esset secessit in fines¹⁰ Zabulon et Nepthalim.

XXII. Ubi Ihesus circumibat omnes regiones et sedens in monte elegit XII discipulos et docuit eos de beatitudinem regni celorum et que secuntur.

XXIII. Increpatio divitum.

XXIII. Ubi dicit: vos estis sal terrae.

XXV. Ubi ait¹¹: vos estis lux huius mundi et iterum comparationes de præceptis legis.

XXVI. Iracundiae.

XXVII. De relinquendo munus ante¹² altare.

XXVIII. De adulterio concupiscentiae.

XXVIII. De repudio.

XXX. De iuramento.

XXXI. De oculum pro oculo.

XXXII. De diligendo proximum.

XXXIII. De occulta elemosyna.

XXXIII. De secreta oratione.

¹ sacerdotium F

² generatione: (m) G

³ infugatus F

⁴ aegypto F

⁵ transierunt fehlt F

⁶ baptizatur F

⁷ de-

serto F

⁸ et de nath. F

⁹ Hiernack schiebt C ein: XXI. Ubi Iohannes

testimonium dat de christo

¹⁰ finibus F

¹¹ ubi ait fehlt F, ait nos

übergeschr. G

¹² ante r G, ad F

- XXXV. De occulto ieiunio.
 XXXVI. De non thesaurizando super terram.
 XXXVII. Quia nemo potest duobus dominis servire.
 XXXVIII. Non debere sollicitum¹ esse de esca vel de indumento.
 XXXVIII. Non debere quemquam iudicare vel condemnare.
 XL. Parabola de amico vel de tribus panibus: petendum querendum pulsandum.
 XLI. De cavendo a falsis prophetis (20^a).
 XLII. Non hi intrabunt in regno caelorum qui tantum dicunt: domine domine!
 XLIII. Comparatio in his omnibus de sapiente et insipiente aedificatoribus.
 XLIII. Ubi Ihesus mittit XII discipulos suos docere et curare omnes infirmitates.
 XLV. Ubi Ihesus in Chanan Galileae de aqua² vinum fecit.
 XLVI. Ubi Ihesus mundat leprosum.
 XLVII. Ubi Ihesus puerum centurionis paralyticum curavit.
 XLVIII. Ubi socerum Petri a febribus sanavit Ihesus.
 XLVIII. Ubi Ihesus in civitatem Naim mortuum resuscitat.³
 L. Ubi omnes infirmitates curat, ut adimplerentur scripturae prophetarum.
 LI. Ubi volenti eum sequi dixit: vulpes foveas habent.
 LII. Ubi navigans increpavit tempestati et cessavit.
 LIII. Ubi curavit trans fretum demoniacum qui in monumentis manebat.⁴
 LIII. Ubi curavit paralyticum quem deposuerunt per tectum.
 LV. Ubi filium subreguli absentem curavit.
 LVI. Ubi Levi publicanus convivium ei fecit et dixerunt⁵ scribe et Pharisei discipulis: quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester?
 LVII. Ubi scribae signum petunt ab eo et eis multa dicit (20^b).
 LVIII. Ubi quædam mulier deturbata⁶ clamavit ad Ihesum: beatus venter qui te portavit.
 LVIII. Ubi nuntiatur Ihesu, quia mater tua et fratres tui volunt te videre.
 LX. Ubi Ihesus mulierem que fluxum⁸ sanguinis patiebatur curavit et filiam Iahiri principis synagoge mortuam suscitavit.⁹
 LXI. Ubi duos caecos curavit et demonium surdum et mutum eiecit.¹⁰
 LXII. Ubi Pharisei dicunt de Ihesu: in Behelzebub hic eicit daemonia.
 LXIII. Ubi Martha suscepit Ihesu in domo sua.
 LXIII. Ubi Iohannes de carcere misit ad Ihesum interrogare eum.
 LXV. Ubi exprobrat civitatibus in quibus facte sunt plurime virtutes.
 LXVI. Ubi apostoli revertuntur ad Ihesum de praedicatione.¹¹
 LXVII. Ubi Ihesus elegit alios LXXII discipulos et adiungens parabolam turrem ædificantis et regis ad praelium parantis.
 LXVIII. Ubi acusabant discipulos eius.¹²
 LXVIII. Ubi die sabbato in synagoga curavit manum aridam.

¹ solliciti F

de a

² qua G, de fehlt F³ resuscitavit F⁴ ma-

nebat: G, -ant F

⁵ dicentes F⁶ de turba F⁷ :te (a) G, et F⁸ fluxu F⁹ suscitavit F¹⁰ eiecit a G, eiecit F¹¹ prae-

dicationem F

¹² ubi - eius fehlt F; *dafur* ubi apostoli confricabant spicas in

sabbato C

- LXX. Ubi Ihesus in montem¹ orat et iuxta mare turbis et discipulis suis plurima in parabolis locutus est.
- LXXI. Ecce exiit qui seminat seminare.
- LXXII. De eo qui seminavit bonum semen in agro suo et de zizania.
- LXXIII. De grano sinapis (21^a).
- LXXIII. De fermento quod abscondit mulier et alia multa discipulis.
- LXXV. Ubi discipulis disseret² parabolam seminantis.
- LXXVI. Qui seminat semen et vadit dormitum³ vel surgit et discipulis parabolam zizaniorum agri disseret.⁴
- LXXVII. De thesauro abscondito in agro et negotiationem⁵ margaritarum, sagena missa⁶ in mare et de patre familias qui profert de thesauro suo nova et vetera.
- LXXVIII. Ubi contra⁷ Ihesum cives eius indignati sunt dicentes: unde huic tanta sapientia?
- LXXVIII. Ubi de Herodi⁸ convivio et de Iohannis interfectione exponitur.⁹
- LXXX. Ubi Ihesus in deserto de quinque panibus ·V· milia hominum saturavit.
- LXXXI. Ubi Ihesus supra mare pedibus ambulavit et Petrum mergentem liberavit.¹⁰
- LXXXII. Ubi transfretantes venerunt in terram Gennesar et turbe secute sunt trans mare; de manna in deserto. De¹¹ murmuratione Iudeorum eo quod dicit¹² Ihesus: ego sum panis vivus.
- LXXXIII. Ubi quidam Phariseus rogavit Ihesum ad prandium et cogitabat, quare non fuerit baptizatus.
- LXXXIII. De apostolis, quare non lotis manibus manducarent.¹³
- LXXXV. De muliere Syrophonissa quae pro filia sua petebat (21^b).
- LXXXVI. Ubi Ihesus surdum et mutum sanat.¹⁴
- LXXXVII. Ubi Ihesus super puteum Iacob mulieri Samaritanæ locutus est.
- LXXXVIII. Ubi Hierosolymis infirmum curavit qui XXXVIII annis iacuit in infirmitate et multa cum Iudeis eius occasione disputavit.
- LXXXVIII. Ubi Ihesus de ·VII· panibus¹⁵ et paucos pisces ·III· hominum saturavit et praecepit apostolis cavere a fermento Pharisaeorum.
- XC. Ubi Ihesus interrogat apostolos: quem me dicunt homines esse? et quæ secuntur, et dicit Petro: scandalum mihi es.
- XCI. Ubi Ihesus dicit quibusdam¹⁶ adstantibus non gustare mortem, et in monte transfiguratur.
- XCII. Ubi Pharisaei dicunt ad Ihesum: discede hinc, quia Herodes vult te¹⁷ occidere, et curavit lunaticum.
- XCIII. Ubi Ihesus de passione sua discipulis patefecit et Capharnaum pro se et Petro didrama¹⁸ exactoribus reddit.¹⁹

¹ monte: (m) G, montem F² disseret G, -ret F³ dor-

mitu F

⁴ disseret G⁵ negotiatione: (m) G, -nem F⁶ missa⁷ adcontra F⁸ herodi r G, -is F⁹ exponit F¹⁰ liberavit

r G, -rat F

¹¹ vor de murmuratione schieben FC eine neue Capitelzahl ein¹² ait F¹³ manducarunt F¹⁴ curavit F; die Überschriften zu

LXXXVI und LXXXVII stellt F um

¹⁵ panes, paucos, pisces corr. in panibus,

paucis, piscibus G

¹⁶ quibusdam r G, et quidam F¹⁷ vult G¹⁸ didrama G¹⁹ reddit r G

- XCIII. Ubi Ihesus interrogatus a discipulis suis: quis maior erit in regno cælorum? instruit¹ eos his exemplis, ut humiliant se sicut parvulus.
- XCV. Non debere prohibere² eos qui faciunt signa in nomine Ihesu.
- XCVI. Non debere contemnere unum de pusillis, adiungens similitudinem³ de ove perdita et de dragma.
- XCVII. De filio qui substantiam patris devoravit.
- XCVIII. De remittendō fratribus ex corde.
- XCVIII. Similitudo de rege qui posuit rationem cum servis suis.
- C. Ubi Ihesus interrogatur a Phariseis, si liceat uxorem dimittere quacumque ex causa.
- CI. Ubi Ihesus imposuit manum infantibus et Pharisei murmurant de Ihesu, quod sic recipit peccatores.
- CII. Ubi Ihesus instruit eos qui annuntiaverunt ei de Galileis quos interfecit Pilatus, adiungens similitudinem arboris fici in vinea.
- CIII. Ubi Ihesus sanat in sinagoga mulierem aridam et curbatam.⁴
- CIII. Ubi Ihesus ascendit Hierusolyam⁵ in die festo scenopegiae.⁶
- CV. De divite cuius uberes fructus ager attulit.
- CVI. De eo qui multas possessiones habens tristis abiit audiens verbum: vade, vende omnia quæ habes.⁷
- CVII. De divite et Lazaro.
- CVIII. De vilico infidele.
- CVIII. De patre familias qui exiit primo mane conducere mercenarios in vineam suam.
- CX. Ubi in domo Pharisei sanat Ihesus hydropicum et instruit eos qui (22^b) primos accubitos⁸ in conviviis eligebant.
- CXI. Ubi Ihesus X leprosos mundavit.
- CXII. Ubi Ihesus de passione sua discipulis suis iterum indicavit et mater filiorum Zebedaei rogat pro filiis suis.
- CXIII. Ubi Ihesus responsum dat dicenti sibi: domine, pauci sunt qui salvi fiant.
- CXIII. De Zaccheo publicano.
- CXV. Ubi Ihesus iterum duos caecos curavit.
- CXVI. Ubi Ihesus asinum sedens Hierosolyam ingreditur.
- CXVII. Ubi Ihesus eicit de templo ementes et vendentes⁹ et dat responsum Phariseis.
- CXVIII. Ubi Ihesus prætulit¹⁰ ceteris viduam propter duo aera minuta adiungens parabolam de Phariseo et publicano contra eos qui se extollunt.
- CXVIII. De Nicodemo qui venit ad Ihesum nocte.
- CXX. De muliere a Iudeis in adulterio deprehensa.
- CXXI. Ubi Ihesus maledixit¹¹ ficulneam et aruit.

¹ instruit r G² prohiberi F³ grama G⁴ curbatam

r in u GF

⁵ hierosolyma F⁶ scenopegiae G; die Überschrift zu CII

in F hinter der zu CIII

⁷ die Überschriften zu CV und CVI in F = denen zu

XCV und XCVI, aber zum Teil getilgt; C hat dafür: CVII. De fratre qui querebat partem hereditatis suæ et similitudinem avari divitis destruētis horrea sua. CVIII.

De divite revertenti tristi a christo.

⁸ accubitos G⁹ uenentes G¹⁰ p̄: talit G¹¹ maledixit ficulneam G

- CXXXII. Ubi Ihesus dicit parabolam ad discipulos propter orandi instantiam de iudice duro et vidua.
- CXXXIII. Ubi Ihesus interrogatur a principibus sacerdotum: in qua¹ potestate haec facis? adiungens parabolam de duobus filiis in vineam² missis.
- CXXXIII. Parabolam de patre familias qui vineam suam locavit agricolis.
- CXXV. Simile est regnum caelorum homini³ regi qui fecit nuptias filio suo.
- CXXXVI. Ubi Pharisei mittunt ad Ihesum dolo (23^a) interrogantes, si licet tributum reddere caesari?
- CXXXVII. De Sadduceis qui dicunt, non esse resurrectionem, et interrogant de VII. fratribus qui unam uxorem habuerunt.
- CXXXVIII. Ubi scriba interrogat Ihesum: quod mandatum maximum est in lege?
- CXXXVIII. Ubi docente Ihesu in templo miserunt Pharisaei eum comprehendere.
- CXXX. Ubi Ihesus interrogat Pharisaeos: cuius filius est Christus?
- CXXXI. Ubi Ihesus docet: ego sum lux mundi.
- CXXXII. Ubi Ihesus faciens lutum de sputo ponens super oculos ceci nati curavit eum.
- CXXXIII. Ubi Ihesus agnitus est eidem caeco et contendit⁴ multa cum Iudeis.
- CXXXIII. Ubi interrogatur Ihesus a Iudeis: si tu es Christus, dic nobis manifeste.
- CXXXV. Ubi Ihesus resuscitat Lazarum a mortuis et principes⁵ consilium faciunt, ut interficerent Ihesum.⁶
- CXXXVI. Ubi non receptus in civitate Samaritana Iohannes et Iacobus dicunt ad Ihesum: si vis dicimus, ut ignis discendat de caelo.
- CXXXVII. Ubi Ihesus venit in Bethaniam et multi Iudeorum euntes propter Lazarum crediderunt in eum.
- CXXXVIII. Ubi Maria fudit alabastrum ungenti in capite Ihesu et increpat Pharisaeo⁷ (23^b).
- CXXXVIII. Ubi Hierosolymis Graeci videre volunt Ihesum.
- CXL. Ubi Pharisei interrogant Ihesum: quando venit regnum dei?
- CXLI. Ubi Ihesus loquitur ad turbas et discipulos de scribis et Pharisaeis.
- CXLII. Ubi Ihesus lamentat super Hierusalem.
- CXLIII. Ubi multi ex principibus crediderunt in eum et non⁸ confitebantur, ne de synagoga eicerentur.
- CXLIII. Ubi ostendunt discipuli Ihesu structuram templi.
- CXLV. Ubi⁹ sedente Ihesu in monte¹⁰ Oliveti interrogant eum discipuli: quod signum erit adventus tui vel eorum que dixisti? et praedicat eis de eversione Hierusalem et signis et prodigiis.
- CXLVI. De parabola ficulneae.
- CXLVII. Ubi¹¹ Ihesus diem¹² iudicii adversus tempora Noe et Loth adsimulavit et de fidele et prudente¹³ dispensatore.

¹ quo corr. in a G² vineam G³ homini G⁴ con-

tendit r G

⁵ principes G⁶ ihm r G⁷ pharisaeo, v über-

geschr. G

⁸ non fehlt G⁹ Uibi G¹⁰ montem F¹¹ Uibi G¹² diem fehlt G¹³ prudenter G

- CXLVIII. De decem virginibus.
- CXLVIII. De eo qui peregre proficiscens talenta servis suis distribuit.
- CL. Ut lumbi semper praecincti¹ sint et lucernae ardentes.
- CLI. De eo qui peregre accipere sibi regnum proficiscens² X^m mas servis suis dedit.
- CLII. Cum venerit filius hominis in sede magestatis suae.
- CLIII. Ubi iterum consilium faciunt³ (24^a) principes et vadit Iudas ad eos.
- CLIIII. Ubi Ihesus lavit⁴ pedes discipulorum.
- CLV. Ubi Ihesus mittet⁵ discipulos praeparare sibi pascha et dicit eis, quod unus ex vobis tradit⁶ me.
- CLVI. Ubi Ihesus tradet⁷ de sacramento corporis et sanguinis sui et⁸ Ubi Ihesus dicit ad Petrum: expetivit satanas, ut vos ventilet, et omnes hodie in me scandalizamini.⁹
- CLVII. Ubi Ihesus hortatur discipulos suos, ut non pavefiat cor vestrum.
- CLVIII. Ubi Ihesus dicit discipulis suis: qui quod habet, baiulet.
- CLVIII. Ubi Ihesus dicit: ego sum vitis et vos palmites.
- CLX. Ubi Ihesus venit in Gesamani et orat, ut transferat calicem istum.
- CLXI. Ubi Iudas venit cum turbis conpraehendere Ihesum.
- CLXII. Ubi adulescens quidam indutus sindone sequebatur Ihesum.
- CLXIII. Ubi interrogat princeps sacerdotum Ihesum de discipulis et de doctrina eius.
- CLXIIII. Ubi falsi testes adversus Ihesum querebantur.
- CLXV. Ubi principes¹⁰ sacerdotum adiurat Ihesum: si tu es Christus, dic nobis.
- CLXVI. Ubi traditur Pilato Ihesus et penitetur Iudas.
- CLXVII. Ubi Pilatus audit inter Iudaeos (24^b) et dominum et mittit eum ad Herodem.
- CLXVIII. Ubi uxor Pilati misit ad eum dicens: nihil tibi sit et iusto illi.
- CLXVIII. Ubi Pilatus dimisit Barabban et tradidit Christum ad crucifigendum.
- CLXX. Ubi duo latrones cum Christo crucifigi ducuntur et ubi Ihesus de cruce de matre sua dixit ad discipulum quem diligebat: ecce mater tua.
- CLXXI. Ubi Ioseph petit corpus Ihesu a Pilato et sepelivit¹¹ una cum Nicodemo.
- CLXXII. Ubi Iudei signant monumentum.
- CLXXIII. Ubi prima die sabbati suscitatur Ihesus a mortuis.
- CLXXIII. Ubi custodes monumenti annuntiaverunt sacerdotibus de resurrectione Christi.
- CLXXV. Ubi Ihesus apparuit mulieribus post resurrectionem.
- CLXXVI. Ubi Ihesus duobus euntibus in¹² castellum apparuit.

¹ praecincti G² proficiscens F³ facti sunt G⁴ lauat F⁵ mittet G⁶ tradit corr. in e G⁷ tradet G⁸ et fehlt F, welches aber

mit Ubi ein neues Kapitel (CLVII) beginnt.

⁹ scandalizamini corr. in æ G¹⁰ princeps: s r G¹¹ sepelit F¹² in übergeschr. G

- CLXXVII. Ubi Ihesus apparuit discipulis suis.
CLXXVIII. Ubi Ihesus iterum apparuit Thome.
CLXXVIII. Ubi iterum apparuit Ihesus discipulis super mare Tiberiadis
CLXXX. Ubi Ihesus ter dicit Petro: diligis me?
CLXXXI. Ubi discipuli euntes in Galileam viderunt et adoraverunt dominum et adsumptus¹ est in caelis coram eis.
-

¹ adsuptus G

PROLOGUS.

L. 1, 1. Quoniam quidem 67 1. Bithiu uuanta manage
multi¹ conati sunt ordinare nar- zilotun ordinon saga thio in
rationem quae in nobis com- ûns gifulta sint rahhono,
pletæ sunt rerum,

2. Sicut tradiderunt nobis 5 2. Só ûns saltun thie thar
qui ab initio ipsi viderant et fon anagine selbon gisahun
ministri fuerunt sermonis, inti ambahta uuarun uuortes,

3. Visum est et mihi asse- 3. Uuas mir gisehan¹ gifol-
cuto a principio omnibus dili- gentemo fon anagine allem
genter ex ordine tibi scribere, 10 gernliho after antreitu thir
optime Theophile, scriben, thû bezzisto Theophile,

4. Ut cognoscas eorum ver- 4. Thaz thû forstantes thero
borum de quibus eruditus es uuorto fon them thû gilerit bist
veritatem. uuâr.²

I.

J. 1, 1. In principio erat 1, 1. In anagine uuas uuort
verbum et verbum erat apud inti thaz uuort³ uuas mit gote
deum et deus erat verbum. inti got selbo uuas thaz uuort.

2. Hoc erat in principio apud 2. Thaz uuas in anagine⁴
deum. 3. Omnia per ipsum 20 mit gote. Alliu thuruh thaz
facta sunt et sine ipso factum vvurdun gitán inti ûzzan sín
est nihil quod factum est. ni uuas uuiht gitanes thaz thar
gitán uuas.

4. In ipso vita erat et vita 3. Thaz uuas in imo lib inti
erat lux hominum. 25 thaz lib uuas liocht⁵ manno.

5. Et lux in tenebris lucet et 4. Inti thaz liocht in finstar-
tenebrae eam non comprehen- nessin liuhtha inti finstarnessi
derunt. thaz ni bigriffun.⁶

II.

L. 1, 5. Fuit in diebus 30 2, 1. Uuas in tagun Herodes
Herodis regis Iudee quidam thes cuninges Iudeno sumer

¹ multi *rc G*

¹ giseham *r zu n* ² thû gilerit — uuâr *zrs* ³ uuort *rs*
⁴ in anagine *rs* ⁵ liocht *rs* ⁶ bigriffun *r zu n*

sacerdos¹ nomine Zacharias de 68 biscof namen Zacharias fon the-
vice Abia (26) et uxor illi de mo uehsale Abiases (26) inti
filiabus Aaron et nomen eius quena imo fon Aarones tohterun
Elisabeth. inti ira namo uuas Elisabeth.

6. Erant autem iusti ambo 5 2. Siu¹ uuarun rehtiu beidu
ante deum, incedentes in omni- fora gote, gangenti in allem²
bus mandatis et iustificationibus bibotun inti in gotes rehtfestin
domini sine² querele. 7. Et uzzan lastar, inti ni uuard in
non erat illis filius, eo quod sun, bithiu uuanta Elisabeth
esset Elisabeth sterilis et 10 uuas unberenti inti beidu fram-
ambo processissent in diebus gigiengun in iro tagun.
suis.

8. Factum est autem cum 3. Uuard thô, mit thiu her
sacerdotio fungeretur in ordine in biscofheite giordinot uuas
vicis suq̄ ante deum, 9. se- 15 in antreitu sines uehsales
cundum consuetudinem sacer- fora gote, after giuonu thes
dotii, sorte exiit, ut incensum biscofheites, in lôzze framgieng,
poneret ingressus in templum thaz her uuihrouh branti ingan-
domini, 10. et omnis multi- genti in gotes tempal, inti al
tudo erat populi orans foris 20 thiu menigi uuas thes folkes
hora incensi. ûzze betonti in thero ziti thes
rouhennes.³

11. Apparuit autem illi an- 4. Araugta sih imo gotes
gelus domini, stans a dextris engil, stantenti in zeso⁴ thes
altaris incensi. 12. Et Zacha- 25 altares thero uuihrouhbrunsti.
rias turbatus est videns, et ti- Thanan tho Zacharias uuard
mor inruit super eum.³ gitruobit thaz sehenti, inti
forhta anafiel ubar inan.

13. Ait autem ad illum 5. Quad thô zi imo thie⁵
angelus: Ne timeas, Zacharia, 30 engil: ni forhti thu thir, Zacha-
quoniam exaudita est depre- rias, uuanta gihorit ist thin
catio tua et uxor tua Elysa- gibet, inti thin quena Elysa-
beth pariet tibi filium, et vo- beth gibirit thir sun, inti nem-
cabis nomen eius Iohannem. nis thû sinan namon Iohannem.⁶

14. Et erit tibi gaudium⁴ 35 6. Inti her ist thir gifeho
et exultatio, et multi in nati- inti blidida,⁷ inti manage in
uitate eius gaudebunt. 15. Erit sinero giburti mendent. Her
enim magnus coram domino et ist uuârlihho mihhil fora truh-
vinum et siceram non bibit⁵ tine inti uuin noh lid ni trin-
et spiritu sancto replebitur 40 kit inti heilages geistes uuir-
adhuc (27) ex utero matris dit gifullit fon hinan (27) fon

¹ iudae sacerdos quidam *F* ² dñi sine *rc* ³ uidens — eum *rs*
⁴ gaudium tibi *F* ⁵ bibit *F*

¹ siu *rc* ² allem *r* zu *n* ³ rouhennes *rs* ⁴ stantenti
in zeso | *rs* ⁵ thie *rc* zu *er* ⁶ iohannē ⁷ gifeho inti blidida | *rs*

suae, 16. et multos filiorum 69 reue sinero muoter, inti manage
 Israhel convertit ad dominum Israheles barno giuuerbit zi
 deum ipsorum. truhtine gote iro.

17. Et ipse praecedet ante 7. Inti her ferit fora inan
 illum in spiritu et virtute He 5 in geiste inti in megine He-
 liae, ut convertat corda patrum liases, thaz her giuuenta her-
 in filios, et incredibiles ad zun¹ fatero in kind, inti ungi-
 prudentiam iustorum, parare loubfolle zi uuistuome rehtero,
 domino plebem perfectam. garuuen truhtine thuruhthigan

18. Et dixit Zacharias ad 10 folc.
 angelum: Unde hoc sciam? 8. Inti quad Zacharias zi
 ego enim sum senex, et uxor themo engile: uanan ueeiz ih
 mea processit in diebus suis. thaz? ih bim alt, inti min
 quena fram ist gigangan in

19. Et respondens angelus 15 ira tagun.
 dixit ei: Ego sum Gabriel, 9. Thô antlingonti² thie engil
 qui adsto ante deum, et mis- quad imo: ih bim³ Gabriel,
 sus sum ad te haec¹ tibi evan- thie azstantu fora gote, inti
 gelizare. 20. Et ecce eris 20 bim³ gisentit zi thir thisu thir
 tacens et non poteris loqui sagen. Inti nu uuirdist thû
 usque in diem quo haec fiant, suigenti inti ni maht sprehhan
 pro eo quod non credidisti ver- unzan then tag, in themo thisu
 bis meis, quae implebuntur in uuerdent, bithiu uuanta thû ni
 tempore suo. giloubtus⁴ minen uuortun,⁵ thiu

21. Et erat plebs expec- 25 thar gifultu uuerdent in iro ziti.
 tans Zachariam, et mirabantur 10. Inti uuas thaz folc bei-
 quod tardaret ipse in templo.² tonti Zachariam,⁶ inti vvunto-
 22. Egressus autem non pote- rotun thaz her lazzeta in tem-
 rat loqui ad illos, et cogno- plo. Her uzgagenti ni mohta
 verunt quod visionem vidisset 30 sprehhan zi in, inti forstuontun
 in templo. Et ipse erat innu- thaz her gisiht gisah in templo;⁷
 ens illis et permansit mutus. her thaz bouhmenti in thuruh-
 uuoneta stum.

23. Et factum est ut inpleti 11. Inti gifulte uurdun thô
 sunt dies officii eius, abiit in 35 taga sines ambahtes, gieng in
 domum suam. 24. Post hos sin hus. After then tagon int-
 autem dies concepit Elisabeth fieng Elisabeth sin quena⁸ inti
 uxor eius et occultabat se tougilta sih fimf⁹ manoda,¹⁰ que-
 mensibus V. dicens: 25. quia denti: uuanta sus teta mir
 sic mihi fecit dominus in die- 40 trohtin in tagon, in then her

¹ te et haec F² mirabantur — templo | n G¹ herzun re² ant:lingonti (a vor dem Weiterschreiben aus-

radiert)

³ bim r zu n⁴ giloubtus corr. in o⁵ uuortun corr. in o⁶ zacharia⁷ in templo ne⁸ quena —⁹ fimf r zu n¹⁰ manoda aus Ansatz zu t corr.

bus, quibus respexit (28) 70 giscouuota (28) arfirran minan
 auferre obprobrium meum inter itiuuiz untar mannon.
 homines.

III.

L. 1, 26. In mense autem 5
 sexto missus est angelus Ga-
 briel a deo in civitatem Gali-
 leae, cui nomen Nazareth,
 27. ad virginem disponsatam
 viro, cui nomen erat Ioseph, 10
 de domo David, et nomen vir-
 ginis Maria.¹

28. Et ingressus angelus ad
 eam dixit: have gratia plena!
 dominus tecum, benedicta tu 15
 in mulieribus.

29. Quae cum vidisset, tur-
 bata est in sermone eius et
 cogitabat, qualis esset ista
 salutatio.

30. Et ait angelus ei: ne
 timeas, Maria, invenisti enim
 gratiam apud deum; 31. ecce
 concipies in utero et paries
 filium et vocabis nomen eius 25
 Ihesum.

32. Hic erit magnus et
 filius altissimi vocabitur, et
 dabit illi dominus sedem David
 patris eius, et regnabit in 30
 domo Iacob in aeternum, 33. et
 regni eius non erit finis.

34. Dixit autem Maria ad
 angelum: quomodo fiet istud?
 quoniam virum non cognosco. 35

35. Et respondens angelus
 dixit ei: spiritus sanctus super-
 veniet in te, et virtus altis-
 simi obumbrabit tibi, ideoque 40

3, 1. In themo sehsten ma-
 nude¹ gisentit uuard engil Ga-
 briel fon gote in thie burg
 Galilee, thero namo ist Naza-
 reth, zi thiornun gimahaltero
 gommanne, themo namo uuas
 Ioseph, fon huse² Dauides, inti
 namo thero thiornun Maria.

2. Inti ingangenti thie³ engil
 zi iru quad: heil uuis thu
 gebono⁴ follu! truhtin mit thir,
 gisegenot sis thû in uuibun.⁵

3. Tho siu thiu gisah, uuas
 gitruobit in sinemo uuerte inti
 thahta, uuelih uuari thaz uuo-
 20 laqueti.

4. Quad iru ther⁶ engil: ni
 forhti thir, Maria, thu fundi
 huldi mit gote; seno nu inpha-
 his in reue inti gibiris sun inti
 ginemnis sinan namon Heilant.

5. Ther ist mihhil inti thes
 hoisten sun ist ginemnit, inti
 gibit imo truhtin sedal Dau-
 des sines fater, inti ribhisot
 in huse Iacobes zi euuidu, inti
 sines ribhes nist enti.

6. Quad tho Maria zi themo
 engile: vvuo mag thaz sin?
 uanta ih gommannes uuis ni
 bim.⁷

7. Antlingota tho ther engil,⁸
 quad iru: thie heilago geist
 quimit ubar thih, inti thes
 hoisten⁹ megin biscatuit thih,

¹ mariam F

¹ manude corr. in o ² huse rs ³ thie rc in er ⁴ gebono r

⁵ uuibun corr. in o ⁶ ther rc ⁷ bim r zu n ⁸ ther engil rc;

das folgende quad — ubar thih zr(s?)

⁹ ho'isten

et quod nascetur sanctum voca- 71
bitur filius dei.

36. Et ecce Elisabeth co-
gnata tua et ipsa concepit filium 5
in senectute sua, et hic men-
sis est (29) sextus illi quae
vocatur sterilis: 37. quia non
erit impossibile apud deum
omne verbum.

38. Dixit autem Maria: ecce
ancilla domini, fiat mihi secun-
dum verbum tuum. Et dis-
cessit ab illa angelus.

39. Exsurgens autem Maria 15
in diebus illis abiit in montana
cum festinatione in civitatem
Iuda, 40. et intravit in domum
Zacharie et salutavit Elisabeth.¹

41. Et factum est ut audi- 20
vit salutationem Mariae Elisa-
beth, exultavit infans in utero
eius.

Et repleta est spiritu sancto
Elisabeth, 42. et exclamavit 25
voce magna et dixit: bene-
dicta tu inter mulieres, et bene-
dictus fructus ventris tui,
43. et unde hoc mihi, ut
veniat mater domini mei ad me? 30

44. Ecce enim ut facta est
vox salutationis tuae in auri-
bus meis, exultavit in gaudio
infans in utero meo, 45. et 35
beata quae credidit, quoniam
perficientur ea quae dicta sunt
ei a domino.

bithiu thaz thar giboran uuir-
dit heilag, thaz uuirdit ginem-
nit¹ gotes barn.

8. Seno nu Elisabeth thin
magin, siu inphieng sun in ira
alttuome, (29) inti thiz ist thie²
sehsto manod theru thiu thar
ginemnit³ ist unberenta: bithiu
uuenta nist unodi mit gote
10 iogiueelih uuort.

9. Thô quad Maria: seno nu
gotes thiu, uuese mir after
thinemo uuorte. Inti arfuor
tho fon iru thie⁴ engil.

4, 1. Arstantenti Maria in
then tagon⁵ gieng in gibirgu
mit ilungu in Iudeno burg,
ingieng thô in hûs Zachariases
inti heilizita Elisabeth.⁶

2. Uuard thô, so siu gihorta
heilizunga Mariun Helisabeth,
gifah thaz kind in ira reue.

3. Uuard thô gifullit heila-
ges geistes Helisabeth, arriof
mihhilero stemnu inti quad:
gisegenot sîs thû untar uuîbun,⁷
inti gisegenot sî thie uuahsmo
thinero uuamba, inti uuanan
30 mir, thaz queme mines truh-
tines muoter zi mir?

4. Seno nu sô sliumo sô
thiu stemna uuard thines hei-
lizinnes in minen ôrun,⁸ gifah
in gifehen kind in minemo
reue, inti saligu thiu thar
giloubta, uuenta thiu uuerdent
gifremitu thiu thar giquetan
vvurdun iru fon truhtine.

¹ et — elisabeth am obern Rande ne G

¹ ginemnit r zu n

² thie rc in er

³ ginemnit r zu n

⁴ thie rc in er
am obern Rande ne

⁵ arstantenti — tagon | rc

⁶ inti — elisabeth

⁷ uuîbun corr. in o

⁸ ôrun corr. in o

46. Et ait Maria: magnificat anima mea dominum, 47. et exultavit spiritus meus in deo salutari meo, 48. quia respexit humilitatem ancillae suae.

Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, 49. quia fecit mihi magna (30) qui potens est, et sanctum nomen eius, 50. et misericordia eius in progenies et progenies timentibus eum.

51. Fecit potentiam¹ in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui, 52. deposuit potentes de sede et exaltavit humiles, 53. esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes.

54. Suscepit Israhel puerum suum, memorari misericordiae suae,² 55. sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini eius in saecula.

56. Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, et reversa est in domum suam.

5. Thô quad Maria: mihhiloso mîn sela truhtin, inti gifah mîn geist in gote minemo heilante,¹ bithiu uuanta her gisconuota ôdmuoti sinero thiui.

6. Seno nu fon thiu saliga mih quedent allu cunnu, bithiu uuanta mir teta mihhilu (30) thie thar mahtig ist, inti heilag sîn namo, inti sîn miltida in cunnu inti in cunnu inan forhtanten.

7. Teta maht in sinemo arme, zispreittha ubarhuhtige muote sines herzen, nidargisazta mahtige fon sedale inti arhuob ôdmuotige, hungerente gifulta guoto inti ôtáge forliez itale.

8. Inphieng Israhel sînan² kneht, zi gimuntigonne sinero miltidu, sô her sprah zi unsen faterun,³ Abrahame inti sinemo samen zi uerolti.

9. Uuoneta Maria mit iru nah thri manoda, inti uuarb zi ira hûs.

IV.

L. 1, 57. Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et peperit filium suum.

58. Et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit dominus misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei.

59. Et factum est in die octava,³ venerunt circumcidere puerum, et vocabant eum no-

9^a. Elisabeth uuârlihho uuard gifullit zît zi beranne, inti gibar ira sun.

10. Inti gihörtun thaz thô ira nahiston inti ira cundon, thaz truhtin mihhilosota sîna miltida mit iru, inti gifahun mit iru.

11. Uuard thô in themo ahtuden⁴ tage, quamun zi bîsnidanne thaz kind, namtun

¹ potentia F

² suae fehlt F

³ octauo F

¹ heilante — |
corr. in o

² sînan r

³ faterun corr. in o

⁴ ahtuden

mine patris eius Zachariam. 60. Et respondens mater eius dixit: nequaquam, sed vocabitur Iohannes. 61. Et dixerunt ad illam: quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine.

62. Innuebant autem patri eius, quem vellet vocari eum?

63. Et postulans pugillarem scripsit dicens: Iohannes est nomen eius; et mirati sunt universi. 64. Apertum est autem ilico os eius (31) et lingua eius, et loquebatur benedicens deum.

65. Et factus est timor super omnes vicinos eorum, et super omnia montana Iudeę divulgantur omnia verba hæc, 66. et posuerunt omnes qui audierunt in corde suo dicentes: quid putas puer iste erit? etenim manus domini erat cum illo.

67. Et Zacharias pater eius impletus est spiritu sancto et prophetavit dicens: 68. benedictus dominus deus Israhel, quia visitavit et fecit redemptionem plebi suae, 69. et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui.

70. Sicut locutus est per os sanctorum, qui a sæculo sunt, prophetarum eius, 71. salutem ex inimicis nostris et de manu omnium qui oderunt nos, 72. ad faciendam misericordiam cum patribus nostris et memorari testamenti sui sancti,

inan sines fater namen Zachariam.¹ Antlingota thô sîn muoter inti quad: nio in altare, uzar sîn namo scal sîn Iohannes. Inti quadun zi iru: nio-man nist in thinemo cunne thie thar ginemnit sî thesemo namen.

12. Bouhnitun thô sinemo fater, uenan her uuolti inan ginemnitun uuesan? Bat thô scribsahses, sreib sus quedanti: Iohannes ist sîn namo, vvuntorotun thaz thô alle. Gioffonota sih thô sliumo sîn mund (31) inti sîn zunga, inti sprah got uuihenti.

13. Uuard thô forhta ubar alle iro² nahiston, inti ubar allu gibirgu Iudeno vvurdun gimarit allu thisu uuort, inti gisaztun alle thie iz gihortun in iro herzen sus quedante: uuaz uuanis these kneht sî?³ inti gotes hant uuas mit imo.

14. Inti Zacharias sîn fater uuard gifullit heilages geistes inti uuizagota sus quedanti: giuuihit sí truhtin got Israhelo, bithiu uuanta uuísota inti teta lôsunga sinemo folke, inti arrihta horn heilli uns in hûse Dauides sines knehtes.

15. Só her sprah thuruh mund heilagero, thie fon uue-rolti uuarun, sinero uuizagono, heilli fon unsaren fiantun⁴ inti fon henti allero thie unsih hazzotun, zi tuonne mildida mit unsaren faterun⁵ inti zi gihugenne sinero heilagun gi-

¹ audierant *F*² dominus *fehlt F*¹ zachariã *rs*² iro *r (a?)*³ these — sí | *rs*⁴ fiantun *rs;**u corr. in o*⁵ faterum *corr. in o*

73. iusiurandum quod iuravit 74 uuznessi, thero eidburti thie
ad Abraham patrem nostrum, her suor zi Abrahame unsa-
daturum se nobis, remo fater, sih uns zi gebanne,

74. Ut sine timore de ma- 16. Thaz uzan forhta fon
nibus¹ inimicorum nostrorum 5 hentin unsero fianto arlôte
liberati seruiamus illi 75. in thionomes imo in heilagnesse
sanctitate et iustitia coram inti in rehte fora imo allen
ipso omnibus diebus nostris. unsaren tagun.¹

76. Et tu puer propheta 17. Thû kneht uuzago thes
altissimi vocaveris, praeibis 10 hohisten bis thû ginemnit, fora-
enim ante faciem domini parare feris uuârlihho fora truhines
vias eius, 77. ad dandam annuzzi zi garuenne sinan
scientiam salutis² plebi eius ueeg, zi gebanne uuistuom
in remissionem³ peccatorum heili sinemo folke in forlâz-
eorum. 15 nessi iro suntano.

78. (32) Per viscera misericor- 18. (32) Thuruh innuouilu mil-
dię dei nostri, in quibus visitauit tida unsares gotes, in then
nos oriens ex alto, 79. inlu- uuisota unsih úfgang² fon hohi,
minare his qui in tenebris et inlihten then thie thar in fin-
in umbra mortis sedent, ad 20 starnessin inti in scuuen todes
dirigendos pedes nostros in sizzent, zi girihtenne unsera
viam pacis. fuozzi in ueeg sibba.

80. Puer autem crescebat 19. Ther kneht vvuohs inti
et confortabatur spiritu, et uuard gistrengisot geiste, inti
erat in deserto usque in diem 25 uuas in vvuostinnu unzan then
ostensionis suę ad Israhel. tag sinero arougnessi zi Israhel.

V.

Mt. 1, 1. Liber generationis 5, 1. Buoh cunnes Heilantes
Ihesu Christi filii David, filii Christes, Dauides sunes, Abra-
Abraham: 2. Abraham genuit 30 mes sunes: Abraham gibar
Isaac. Isaac autem genuit Isaken.³ Isaac gibar Iacoben.
Iacob. Iacob autem genuit Iacob gibar Iudam inti sine
Iudam et fratres eius. 3. Iu- bruoder. Iudas gibar Phares
das autem genuit Phares et inti Zara fon Thamar. Phares
Zara de Thamar. Phares autem 35 gibar Esromen. Esrom gi-
genuit Esrom. Esrom autem bar Aramen. Aram gibar
genuit Aram. 4. Aram autem Aminadaben. Aminadab gibar⁴
genuit Aminadab. Aminadab Naasonen. Naason gibar Sal-

¹ manu *F*² salutis *nc2 G*³ remissione *F*¹ tagun *corr. in o*² úfgan³ isaken | *rs*, isaac — iacoben *zrs*⁴ gibar *rs*

autem genuit Naason. Naason monen. Salmon gibar Boozen
 autem genuit Salmon. 5. Sal-⁴⁰ fon Rachab. Booz gibar Obe-
 mon autem genuit Booz de⁷⁵ den fon Ruth. Obed gibar
 Rachab. Booz autem¹ genuit Iesse. Iesse gibar Dauiden
 Obed ex Ruth. Obed autem then cuning.
 genuit Iesse. Iesse autem¹
 genuit David regem.

6. David autem rex genuit
 Salomonem.² 7. Salomon autem
 genuit Roboam. Roboam autem
 genuit Abia. Abia autem
 genuit Asa. 8. Asa autem¹⁰
 genuit Iosaphath. Iosaphath
 autem genuit Ioram. Ioram
 autem genuit Oziam. 9. Ozias
 autem genuit Ioatham. Ioa-
 tham autem genuit Achaz.¹⁵
 (33) Achaz autem genuit Eze-
 chiam. 10. Ezechias autem
 genuit Manassen. Manasses
 autem genuit Ammon. Ammon
 autem genuit Iosiam.

11. Iosias autem genuit
 Iechoniam et fratres eius
 in transmigratione Babylonis.
 12. Et post transmigrationem
 Babylonis Iechonias genuit²⁵
 Salathiel. Salathiel autem ge-
 nuit Zorobabel. 13. Zoro-
 babel autem genuit Abiud.
 Abiud autem genuit Eliachim.³
 Eliachim³ autem genuit Azor.³⁰
 14. Azor autem genuit Sadoch.
 Sadoch autem genuit Eliachim.
 Eliachim autem genuit Eliud.
 15. Eliud autem genuit Eleazar.
 Eleazar autem genuit Matthan.³⁵
 Matthan autem genuit Iacob.

16. Iacob autem genuit Io-
 seph virum Marie, de qua
 natus est Ihesus, qui vocatur

2. Daud ther cuning gibar
 Salomonen. Salomon gibar
 Roboamen. Roboam gibar Abia.
 Abia gibar Asa. Asa gibar
 Iosaphathen. Iosaphath gibar
 Ioramem. Ioram gibar Oziasen.
 Ozias gibar Ioathamem. Ioatham
 gibar Achazen. (33) Achaz
 gibar Ezechiasen. Ezechias
 gibar Manassesen. Manasses
 gibar Ammonen. Ammon gi-
 bar Iosiasen.

3. Iosias gibar Iechoniasen
 inti sine brüoder in thero ferti
 zi Babyloniu. Inti after thero
 ferti zi Babyloniu Iechonias
 gibar Salathielen. Salathiel
 gibar Zorobabelen. Zorobabel
 gibar Abiuden. Abiud gibar
 Eliachimen. Eliachim gibar
 Azoren. Azor gibar Sadochen.¹
 Sadoch gibar Eliachimen. Eli-
 chim gibar Eliuden. Eliud
 gibar Eleazaren. Eleazar gi-
 bar Mathanen. Matthan gibar
 Iacoben.

4. Iacob gibar Ioseben gom-
 man Mariun, fon thero giboran
 ist Heilant, thie thar ist gi-

¹ autem *fehlt F*

² salomonem ex ea quae fuit uriae *F*

³ Eliachim *G (eli)*

¹ sadochen *re*

Christus. (L. 3, 34.) Abraham 40 nemnit Christ. Abraham uuas
 autem fuit filius Thare, qui sun Thare, thie¹ uuas Nachor,
 fuit Nachor, 35. qui fuit Se- 76 thie¹ uuas Seruch, thie¹ uuas
 ruch, qui fuit Ragau, qui fuit Ragau, thie¹ uuas Phaleg, thie¹
 Phaleg, qui fuit Eber, qui fuit uuas Eber, thie¹ uuas Salæ,
 Salæ, 36. qui fuit Cainan, qui thie¹ uuas Cainan, thie¹ uuas
 fuit Arfaxat, qui fuit Sem, qui 5 Arfaxat, thie¹ uuas Sém, thie¹
 fuit Noe, qui fuit Lamech. uuas Noe, thie¹ uuas Lamech,
 37. qui fuit Matusalè, qui fuit thie¹ uuas Matusalè, thie¹ uuas
 Enoch, qui fuit Iared, qui fuit Enoch, thie¹ uuas Iared, thie¹
 Malelehel, qui fuit Cainan, uuas Malelehel, thie¹ uuas
 10 Cainan,

38. Qui fuit Enos, qui fuit
 Seth, qui fuit Adam, qui fuit
 dei.

Mt. 1, 17. (34) Omnes¹ genera-
 tiones ab Abraham usque ad 15
 David generationes XIII, et a
 David usque ad transmigrati-
 onem Babylonis generationes XIII,
 et a transmigratione Babylonis
 usque ad Christum generatio- 20
 nes XIII.

18. Christi autem generatio
 sic erat: Cum esset desponsata
 mater Ihesu² Maria Ioseph,
 antequam convenirent, inventa 25
 est in utero habens de spiritu
 sancto. 19. Ioseph autem vir
 eius, cum esset iustus et nol-
 let eam traducere, voluit oc-
 culte dimittere eam. 30

20. Haec autem eo cogitante,
 ecce angelus domini in somnis
 apparuit³ ei dicens: Ioseph fili
 David, noli timere accipere Ma-
 riam coniugem tuam, quod enim 35
 in ea natum est, de spiritu
 sancto est. 21. Pariet autem
 filium, et vocabis nomen eius

5. Thie¹ uuas Enos, thie¹ uuas
 Seth, thie¹ uuas Adam, thie¹
 uuas gotes.

6. (34) Allo thio giburti fon
 15 Abraham unzan Dauiden uuarun
 fiorzehen giburti, inti fon Da-
 uide unzan úzfart zi Babylo-
 niu fiorzehen giburti, inti fon
 thero úzferti zi Babyloniu un-
 zan Christ fiorzehen giburti.

7. Cristes cunni uuas sô:
 Mit thiu uuas gimahalit thes
 heilantes muoter³ Maria Iosebe,
 êr thiu zisamane quamin, uuas
 siu fundan sô scaffaniu fon
 themo heilagen geiste. Ioseph
 thô ira gomman, mit thiu her
 reht man uuas inti ni uolta
 sie meldon, uolta tougolo sie⁴
 30 forlazzan.

8. Imo thô thaz thenken-
 temo girado truhtines engil in
 troume araugta sih imo inti
 quad: Ioseph Dauides sun, ni
 curi thû forhtan zi nemanne 35
 Mariun thina gimahhun, uanta
 thaz in iru giboran ist, thaz
 ist fon themo heilagen geiste.

¹ omnes ergo *F*

² mater eius *F*

³ paruit *F*

¹ thie *rc in er*

² mit — muoter *zrs*

³ sie *rc in, a*

Ihesum, ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.

22. Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem: 23. ecce virgo in utero habebit et pariet filium, et vocabunt nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum: nobiscum deus.

24. (35) Exsurgens autem Ioseph a somno fecit sicut præcepit ei angelus domini et accepit conjugem suam, 25. et non cognoscebat eam, donec peperit filium suum primogenitum, et vocavit nomen eius Ihesum.

L. 2, 1. Factum est autem in diebus illis, exiit edictum a Cæsare Augusto, ut describeretur universus orbis. 2. Hæc descriptio prima facta est a præside Syriæ Cyrino, 3. et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem.

4. Ascendit autem et Ioseph a Galilea de civitate Nazareth in Iudæam civitatem David, quæ vocatur Bethlehem, eo quod esset de domo et familia David, 5. ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore pregnante.

6. Factum est autem cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret, 7. et peperit filium

Siu gibirit sun, inti thû gî-nemnis sinan namon Heilant, bithiu uuanta her sinaz folc heilaz tuot fon iro sunton.

9. Thaz algaro gitan ist, thaz uuari gifullit thaz thar giquetan uuas fon truhtine thuruh then uuizagon sus quedantan: seno nu thiorna in reue habet inti gibirit sun, inti giheizzent sinan namon Emmanuel, thaz ist arrekit: mit uns got.

10. (35) Arstantanti thô Ioseph fon slafe teta só imo gibôt truhtines engil inti inphieng sina gimahhun, inti ni uuard ira uuîs, unzan siu gibar ira sun êristboranon, inti gihiez¹ sinan namon Heilant.

11. Uuard thô gitân in then tagun,² framquam³ gibot fon ðemo⁴ aluualten keisure, thaz gibrieuit vvurdi al these umbiuerft. Thaz giscrib iz êristen uuard gitan in Syriu fon ðemo grauen Cyrine, inti fuorun alle, thaz biîâhin thionost iogiuuelih⁵ in sinero burgi.

12. Fuor thô Ioseph fon Galileu fon thero burgi thiu hiez Nazareth in Iudeno lant inti in Dauides burg, thiu uuas ginemnit Bethlehem, bithiu uuanta her uuas fon huse inti fon hiuuiske Dauides, thaz her giiahi saman mit Mariun imo gimahaltero gimahhun sô scafaneru.

13. Thô sie thar uuarun, vvurðun taga gifulte, thaz siu bari, inti gibar ira sun êrist-

¹ gihiez vs
der Strich des 5 ist fast ganz ausrad.

² tagun corr. in o

³ framqua

⁴ ðemo.

⁵ iogiuuelih fehlt

suum primogenitum et pannis 78 boranon inti biuuant inan mit eum involvit et reclinavit eum tuochem¹ inti gilegita inan in in presepio, quia non erat eis crippea, bithiu uuanta im² ni locus in diversorio. uuas ander stat in themo gast-

5 huse.

VI.

L. 2, 8. Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregem suum. 9. Et 10 ecce angelus domini stetit iuxta illos, (36) et claritas dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno.

10. Et dixit illis angelus: 15 nolite timere, ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, 11. quia natus est vobis hodie salvator, qui est Christus dominus in 20 civitate David. 12. Et hoc vobis signum: invenietis infantem pannis involutum et positum in presepio.

13. Et subito factum est 25 cum angelo multitudo militiae caelestis laudantium deum et dicentium: 14. gloria in altissimis deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis. 30

15. Et factum ut¹ discesserunt ab eis angeli in caelum, pastores loquebantur ad invicem: transeamus usque in² Bethleem et videamus hoc 35 verbum quod factum est, quod dominus³ ostendit nobis. 16. Et venerunt tunc⁴ festinantes et invenerunt Mariam et Ioseph et infantem positum in presepio. 40

6, 1. Uuarun thô hirta in thero lantskeffi uuahhante inti bihaltante nahtuuahtha ubar ero euuit. Quam thara gotes engil inti gistuont nâh in, (36) inti gotes berahnessi bischein sie; giforhtun sie im² thô in mihhilero forhtu.

2. Inti quad im² thie³ engil: ni curet iu forhten, ih sagen iu mihhilan gifehon, ther ist allemo folke, bithiu uuanta giboran ist iu hiutu Heilant, ther ist Christ truhtin in Dauides burgi. Thaz si iu zi zeichane, thaz ir findet kind mit tuochem⁴ bivvuntanaz inti gilegitaz in crippea.

3. Thô sliumo uuard thar mit themo engile menigi himilisches. heres got lobontiu inti quendentiu: tiurida si in then hohistôm⁵ gote, inti in erdu si sibba /mannun⁶ guotes uuillen.

4. Uuard thô thaz arfuorun fon in thie engila in himil: thô sprachun thie hirta untar in zuisgen: farames zi Bethleem inti gisehemes thaz uuort thaz thar gitân ist, thaz truhtin uns araugta. Inti quamun thô ilente inti fundun⁷ Mariun inti Ioseben inti thaz kind gilegitaz in crippea.

¹ est ut *F'* ² in *fehlt F, rad. G* ³ fecit dom. *F'* ⁴ tunc *fehlt F'*

¹ tuochem *corr. in o; -m r zu n* ² im *r zu n* ³ thie *rc in er*
⁴ tuochem *corr. in o; -m r zu n* ⁵ hohistom *r zu n* ⁶ mannun
corr. in o ⁷ fundum *r zu n*

17. Videntes autem cogno-
verunt de verbo quod dictum
erat illis de puero hoc, 18. et
omnes qui audierunt mirati
sunt, et de his quae dicta erant
a pastoribus ad ipsos.

19. Maria autem conserva-
bat omnia verba haec (37)
conferens in corde suo.

20. Et reversi sunt pastores
glorificantes et laudantes deum
in omnibus quae audierant et
viderant, sicut dictum est ad
illos.

5. Sie thô gisehente for-
stuontun fon ðêmo uuorte thaz
im¹ giquetan uuas fon ðêmo
kinde, inti alle thi thaz gihor-
tun uuarun thaz vvuntoronte
inti fon ðêm thi u giquetanu
vvurdun zi im¹ fon ðem hirtin.

6. Maria uuârlihho ghielt
allu thisu uuort (37) ahtonti
10 in ira herzen.

7. Vvurbun thô thie hirta
heimuuartes diurente inti got-
lobonte in allem them² thi u
sie gihortun³ inti gisahun, soso
15 zi im⁴ gisprochan uuas.

VII.

L. 2, 21. Et postquam con-
summati sunt dies octo, ut
circumcideretur puer,¹ vocatum
est nomen eius Ihesus; quod
vocatun est ab angelo, prius-
quam in utero conciperetur.

22. Et postquam impleti
sunt dies purgationis eius se-
cundum legem Moysi, tulerunt
illum in Hierusalem, ut siste-
rent eum domino, 23. sicut
scriptum est in lege domini:
quia omne masculinum adape-
riens vulvam sanctum domino²
vocabitur.

24. Et ut darent hostiam,
secundum quod dictum est in
lege domini,³ par turturum aut
duos pullos columbarum.

25. Et ecce homo erat in
Hierusalem, cui nomen Simeon,

7, 1. After thi u thô argan-
gana uuarun ahtu⁵ taga, thaz
thaz kind bisnitan vvurdi,
thaz kind bisnitan vvurdi,
uuard imo ginemnit⁶ namo Hei-
lant; thie namo uuard ginem-
nit⁶ fon engile, êr thanne her
in reue inphangan vvurdi.

2. Inti after thi u gifulta
uuarun taga sinero subarnessi
after Moyseses euu, brahtun
sie inan thô in Hierusalem,
thaz si inan gote giantvvur-
titin, sô iz giscriban ist in
gotes euu: bithiu uuanta
iogiuelih gommanbarn, thaz
uuamba êrist intuot, heilag
gote ginemnit.⁶

3. Inti thaz sie gabin obphar
after thi u giquetan ist in euu
truhtines, zua gimachun tur-
tilitubun edo zuei tubiclin.

4. Seno nu tho uuas man in
Hierusalem,⁷ thes namo uuas

¹ puer fehlt F

² domini F

³ domini fehlt F

¹ im r zu n

² allem them r zu n

³ gihortum r zu n

⁴ im r zu n

⁵ ahtu corr. in o

⁶ ginemnit r zu n

⁷ hierusale

et homo iste iustus et timoratus, exspectans consolationem Israhel, et spiritus sanctus erat in eo, 26. et responsum acceperat a spiritu sancto, non visurum se mortem nisi prius videret Christum domini.

27. Et venit in spiritu in templum, et cum inducerent puerum Ihesum (38) parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo, 28. et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit deum et dixit:

29. Nunc dimittis servum tuum, domine, secundum verbum tuum in pace, 30. quia viderunt oculi mei salutare tuum, 31. quod parasti ante faciem omnium populorum, 32. lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuę Israhel.

33. Et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo, 34. et benedixit illis Simeon et dixit ad Mariam matrem eius:

Ecce positus est hic in ruinam et resurrectionem multorum in Israhel et in signum cui contradicetur, 35. et tuam ipsius animam pertransiet¹ gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

36. Et erat Anna prophetissa, filia Fanuel de tribu Aser; hæc processerat in die-

gihezzan Simeon, inti ther man uuas reht inti gotforht, beintonti Israhelo fluobra, inti heilag geist uuas in imo; inphieng thô antvvurti fon themo heilagen geiste,¹ thaz her ni arsturbi, êr thanne her gisahi Christ truhtin.

5. Quam thô in geiste in thaz gotes hûs, inti thô sie ingileittun thaz kind Heilant (38) sine eldiron, thaz sie tatin after giuonu euuuri inan, her thô inphieng inan in sine arma inti lobota got inti quad:

6. Nu forlaz thu, truhtin, thinan scale after thinen uortun in sibba, bithiu uuanta gisahun minu ongun thinan heilant, then thu giantvvurtitus² fora annuze allero folco, liocht zi inrigannesse thiotono inti zi diuridu thines folkes Israhelo.

7. Uuas thô sîn fater inti muoter vvuntoronti ubar thiu thiu ðar giquetanu uuarun fon imo, inti uuihita in thô Simeon inti quad zi Mariun sinero muoter:

8. Seno nu these ist gisezit in fal inti in urresti managero in Israhel inti in zeichan themo man uuidarquidit,³ inti thîn selbes ferah thuruhferit suert, thaz uuerden intrigane fon managen herzun githanca.

9. Uuas thô thâr Anna uiz-zaga, dohter Fanueles fon cunne Aseres, thiu gigienc

¹ pertransibit *F*

¹ inphieng — geiste *zrs*
in zeichan — -quidit *zrs*

² giantvvurtitus *corr. in o*

³ inti

bus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua, 37. et haec vidua usque ad annos octuaginta quattuor, quæ non discedebat de templo, ieiuniis et observationibus serviens die ac nocte.¹

38. Et haec ipsa hora (39) superveniens confitebatur domino et loquebatur de illo omnibus qui exspectabant redemptionem Hierusalem.

39. Et ut² perfecerunt omnia secundum legem domini, reversi sunt in Galileam in³ civitatem suam Nazareth.

fram in managa taga inti lebeta mit ira gommanne sibun iâr fon ira magadheiti, inti thiuvuas uuituua unzan fiuru inti ahtuzug iaro, thiunirfuor nio fon themo temple, uzouh mit fastun inti mit gibetu thionota tages inti nahtes.

10. Thiu thô in thero selbun ziti¹ (39) quementi lobota truh-tin inti sprah fon imo allem them² thie thar beitetun arlôsnessi Hierusalem.

11. Inti thô sie gifremitun allu after truh-tines euuu, vvbun thô zi Galileu in ira burg Nazareth.

VIII.

Mt. 2, 1. Cum ergo natus esset Ihesus in Bethleem Iudaeae, in diebus Herodis regis, ecce magi ab oriente venerunt Hierusolimam 2. dicentes: ubi est qui natus est rex Iudeorum? vidimus enim stellam eius in oriente et venimus adorare eum.

3. Audiens autem Herodes rex turbatus est et omnis Hierusolima cum illo, 4. et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi sciscitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur.

5. At illi dixerunt ei: in Bethleem Iudaeae.⁴ Sic enim scriptum est per prophetam:

8, 1. Mithiu ther³ heilant giboran uuard⁴ in Bethleem Iudeno burgi, in tagun⁵ Herodes thes cuninges, senu thô magi óstana quamun zi Hierusalem sus quedante: uuar ist ther thie giboran ist Iudeno cuning? uuir gisahumes sínan sterron in ostarlante inti quammes inan zi betonne.

2. Thô thaz gihorta Herodes ther cuning, uuard⁶ gitruobit inti al Hierusalem mit imo, inti gisamanota⁷ then hêrduom thero biscofo in thie gilértun⁸ thes folkes, eigota⁹ fon in, uuar Christ gibôran uuari.

3. Sie thô quadun imo: in Bethleem Iudeno burgi. Sô ist giscriban thuruh then

¹ nocte ac die *F*

² ut *fehlt F*

³ in *fehlt G*

⁴ iudae *F*

¹ mit ziti *schliesst Quaternio iij*
re (ie?) ⁴ mithiu — uuard *zr*
— imo | *rs* ⁷ gisamanota — |

² allem them *r zu n* ³ ther
⁵ tagun — | *corr. in o* ⁶ uuard
⁸ gilertun *corr. in o* ⁹ eigota *rc*

6. et tu Bethleem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda, ex te enim exiet iudex, qui reget populum meum Israhel.

7. Tunc Herodes clam vocatis magis diligenter didicit ab eis (40) tempus stellę quę apparuit eis, 8. et mittens illos in Bethleem dixit: ite et interrogate diligenter de puero: cum¹ inveneritis, renuntiate mihi, ut et ego veniens adrem eum.

9. Qui cum audissent regem abierunt, et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat eos, usque dum veniens staret supra ubi¹ erat puer.

10. Videntes autem stellam gavisı sunt gaudio magno valde, 11. et intrantes domum invenerunt puerum cum Maria matre sua,³ et procidentes adoraverunt eum.

Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum tus et myrram.

12. Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

82 uuizzagon: thu Bethleem Iudeno erda, nio in altere bist thu minnista in then heriston Iudeno, uanta fon thir quimit 5 tuomo, thie¹ rihtit min folc Israhel.

4. Thō Herodes tougolo gihaloten magin gernlichō lerneta fon in (40) thie zīt thes sterren thie¹ sih in araugta, in santa sie in Bethleem sus quedanti: faret inti fraget gernlichō fon themo kinde; thanne ir iz findet, thanne cundet iz 15 mir, thaz ih thara queme inti beto² inan.

5. Thō sie gihortun then cuning, fuorun; senu thō sterro then sie gisahun in óstarlante forafuor sie, unz her quementi stuont oba thar thie kneht uas.

6. Sie thō gisehente then sterron gifahun mihhilemo gifehen thrato, inti ingangante in hūs fundun then kneht mit Mariun sinero muoter, inti nidarfallente betotun inan.

7. Inti gioffonoten iro tresofazzon³ brahtun imo geba; gold 30 inti uuihrouh inti myrrun.

8. Inti inphanganemo antvvurte in troume, thaz sie ni vvurbin zi Herode, thuruh anderan ueeg vvurbun zi iro 35 lantscheffi.

IX.

Mt. 2, 13. Qui cum recessissent, ecce angelus domini apparuit in somnis Ioseph dicens:

9, 1. Thō sie thanan fuorun, girado gotes engil⁴ arangta sih Iosebe in troume sus quedanti:

¹ et cum F

² ubi fehlt G

³ sua r G

¹ thie re in er engil zrs

² beto: (n)

³ tresofazzon re

⁴ thō —

Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in Aegyptum et esto ibi usque dum dicam tibi, futurum est enim, ut Herodis¹ quærat puerum ad perdendum eum.

14. Qui consurgens accepit puerum² et matrem eius nocte, (41) et recessit in Aegyptum³ 10
15. et erat ibi usque ad obitum Herodis,

Ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem: ex Egipto vocavi⁴ 15
filium meum.

2. Arstant inti nim thaz thegankind inti sine muoter inti fiuh in Egiptum¹ inti uuis thar, unzan ih thir quede, 5
uuantu zuouuart ist, thaz Herodis suochit then kneht² zi forliosenne.

3. Her thô arstantanti inti nam then kneht² inti sine muoter nahtes (41) inti fuor in Egiptum³ inti uuas thar unzan hînafart Hêrodes,

4. Thaz vvurdi gifullit thaz giquetan uuas fon truhtine thuruh then uuizzagon sus quedantan: fon Egiptin gihalota ih minan sun.

X.

Mt. 2, 16. Tunc Herodes videns quoniam illusus esset²⁰ a magis, iratus est valde et mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethleem et in omnibus finibus eius, a bimatu et infra, secundum tempus²⁵ quod exquisierat a magis.

17. Tunc adimpletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem: 30

18. Vox in Rama audita est, ploratus et ululatus multus, Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt. 35

10, 1. Thô⁴ Herodes gisah uuantu her bitrogan uuas fon then magin, balg sih harto inti sententi arsluog alle thie knehta thie thar uuârun in Bethleem inti in allen ira marcun,⁵ zuuuarigu in innan thes, after thero ziti thaz her suohta fon then magin.

2. Thô uuard gifullit thaz thar giquetan uuas thuruh Hieremiam⁶ then uuizzagon sus quedantan:

3. Stemma⁷ in hóhi gihorit uuard mihiles vvuoftes inti uueinonnes, Rachel uuiof ira suni inti ni uuolta sih fluobiren, uuantu sie ni uuârun.

XI.

Mt. 2, 19. Defuncto autem Herode ecce apparuit angelus

11, 1. Thô Herod arstarb, arougha sih truhtines engil in

¹ herodis corr. in e G

² puerum — | (et matrem eius) G

³ egiptu

² kneht rs

³ egiptu

⁴ Thô rs

⁵ marcun corr.

in o. ⁶ hieremiã

⁷ stemma rc aus n: (ne?)

domini in somnis Ioseph in⁸⁴ troume Iosebe in Aegypto sus
Aegypto 20. dicens: surge et
accipe puerum et matrem eius
et vade in terram Israhel, de-
functi sunt enim qui querebant⁵
animam pueri.

21. Qui surgens accepit
puerum et matrem eius et
venit in terram Israhel.

22. Audiens autem quod¹⁰
Archelaus regnaret in Iudea¹
pro Herode patre suo, timuit
illo² ire.

(42) Et admonitus in somnis
secessit in partes Galilee²³. et¹⁵
veniens habitavit in civitate,
quæ vocatur Nazareth;

Ut adimpleretur quod dictum
est per prophetas: quoniam²⁰
Nazareus vocabitur.

quedanti: arstant inti nim then
kneht inti sina muoter inti far
in erda Israhel, uanta ar-
storbana sint thie thar suohtun
thes knehtes sela.

2. Her thô arstantanti nam¹
then kneht inti sina muoter
inti quam² zi erdu Israhel.

3. Thô her gihorta thaz
Archelaus richisota in Iudeon
after Herode sinemo fater,
forhta imo thara faren.

4. (42) Inti gimanot in troume
fuor in teil Galilee, inti thô
her thara quam,² artota in
theru burgi³ thiu thar ist
giheizzan Nazareth;

5. Zi thiu thaz gifullit vvurdi
thaz giquetan uuas thuruh thie⁴
uuzagon:⁵ uanta her Naza-
reus uuiridit ginemnit.

XII.

L. 2, 40. Puer autem cresce-
bat et confortabatur plenus²⁵
sapientia, et gratia dei erat
in illo, 41. et ibant parentes
eius per omnes annos in Hie-
rusalem in die solenni pasche.

42. Et cum factus fuisset³⁰
annorum duodecim, ascenden-
tibus illis in Hierusolymam
secundum consuetudinem diei
festi, 43. consummatisque die-
bus cum redirent, remansit³⁵
puer Ihesus in Hierusalem, et
non cognoverunt parentes eius.

44. Existimantes autem esse
in comitatu, venerunt iter diei⁴⁰

12, 1. Ther kneht uuârlichho
vvuohs inti strangeta fol spa-
hidu, inti gotes geba uuas in
imo, inti fuorun sine eldiron
giiaro in Hierusalem⁶ in itma-
lemo tage ôstrono.

2. Inti mit thiu her uuard
giuortan zuelif iaro, in ûfsti-
ganten⁷ zi Hierusalem after
thero giuonu thes itmalen
tages, gifulten tagun⁸ mit thiu
sje heim vvurbun, uoneta
ther kneht Heilant in Hie-
rusalem, inti ni forstuontun thaz
sine eldiron.

3. Uuântun in uuesan in thero
samantferti, quamun eines ta-

¹ iudæam F' ² illuc F'

¹ nam r

² quâ

³ artota — burgi | r

⁴ thie aus i corr.

⁵ uuzagon rs

⁶ hierusalē

⁷ ufstigantē — |

⁸ tagun corr. in o

et requirebant eum inter cognatos et notos, 45. et non inuenientes regressi sunt in Hierusalem requirentes eum.

46. Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos et interrogantem eos.¹

47. Stupebant autem omnes qui eum audiebant² super prudentiam et responsis eius.

48. et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum: (43) filii, quid fecisti nobis sic?³ ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus te.

49. Et ait ad illos: quid est quod me querebatis? nesciebatis, quia in his quae patris mei sunt oportet me esse?

50. Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad illos, 51. et descendit cum eis et venit Nazareth et erat subditus illis.

Et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo, 52. et Ihesus proficiebat sapientia aetate et gratia apud deum et homines.

ges ueeg inti suohtun inantar sinen magun¹ inti sinen kundon inti inan ni findanti fuorun uuidar zi Hierusalem 5 inan suochentii.

4. Uuard thô, after thrin tagun² fundun inan in themo temple sizzantan untar mitten then lerarin, horantan thie 10 inti fragentan.

5. Arquamun thô alle thie inan gihortun ubar sinan uuistuom inti sín antvvurti, inti sehente vvuntorotun.

6. Thô quad sín muoter zi imo: (43) sun, ziu tati thu uns sô? ih inti thîn fater serente suohtumes thih.

7. Inti her quad zi in: uuaz ist thaz ir mih suohtut? ni uuestut ir, thaz in then thiu mines fater sint gilimphit mir uuesan?

8. Inti sie ni forstuontun thaz uuort³ thaz her sprah zi in, inti nidarstigenti mit in quam zi Nazareth, uuas in untarthiutit.

9. Inti sín muoter bihielt allu thisu uuort in ira herzen, inti ther heilant thêh in spahidu inti in altere inti in gebu mit gote inti mit mannun.⁴

XIII.

L. 3, 1. Anno⁴ quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam,⁵ tetrarcha autem Galileæ He-

13, 1. In themo finftazehenten iare thes rihtuomes Tiberii thes keisores, forasuorgentemo⁵ themo Pontisken Pilato⁶ Iudæam⁷

¹ eos *fehlt F*
⁴ anno autem *F*

² autem — audiebant | *rs G*
⁵ in iudaea *F*

³ sic *fehlt F*

¹ magun *corr. in o*

² tagun *corr. in o*

³ sie — uuort | *rs*

⁴ mannun *corr. in o*

⁵ forasuorgentemo *rs*

⁶ pilato: *auf Ras. (use?)*

⁷ iudæa

rode, Philippo autem fratre⁸⁶ eius tetrarcha¹ Iturę et Trachonitidis regionis, et Lysania tetrarcha Abilinę,² 2. sub principibus sacerdotum Anna⁵ et Caipha, factum est verbum dei³ super Iohannem Zacharię filium in deserto.

3. Et venit in omnem regionem Iordanis praedicans baptismum pęnitentię in remissionem peccatorum (*Mt.* 3, 2.)¹⁵ dicens: (44) pęnitentiam agite, adpropinquavit enim regnum cęlorum.

3. Hic est enim qui dictus est per Esaiam prophetam²⁰ dicentem: vox clamantis in deserto:⁴ parate viam domini, rectas facite semitas eius. (*L.* 3, 5.) Omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur, et erunt prava in directa et aspera in vias planas, 6. et videbit omnis caro salutare dei.

J. 1, 7. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. 8. Non erat ille lux, sed ut testimonium³⁵ perhiberet de lumine. 9. Erat lux vera, quę illuminat omnem hominem venientem in mundum.

10. In mundo⁵ erat et mun-

hęrtuom habentemo Herode in Galileu inti Philippo sinemo bruder heristen in lantskeffin Iturę inti Trachonitidis¹ inti Lysaniuse heristen in² thero steti thiin Abilina uuas heizzan, untar then heriston biscofun Anna inti Caipha, uuas giuuartan gotes uuort ubar¹⁰ Iohannem³ Zachariases sun in thero vvuostinnu.

2. Inti quam her in alle thie lantscaf Iordanis predigonti toufi riuua in förlaznessi sun-tono, sus quedanti: (44) tuot riuua, uuanta nahit sih himilo richi.

3. Thiz ist ther fon themo gikundit uuas thuruh Esaiam⁴ uuizagon sus quedantan: stemna ruofentes in vvuostinnu: garuuet trohtines ueeg, tuot rehto sino stiga. İogiuelih tal uuerde gifullit inti İogiuelih⁵ berg inti nollo uuerde giödmuotigot, inti uuerde abahu in rehtu inti unebanu in slehta ueega, inti gisihit İogiuelih³⁰ fleise gotes heili.⁶

4. Thie⁷ quam zi urcunde, thaz her giuuzscaf³ sageti fon lihte, thaz alle giloubtin thuruh inan. Ni uuas her thaz³⁵ liht, uzouh thaz her giuuzscaf sageti fon demo lihte. Uuas uuār liht, thaz inlihtita İogiuelichan man quementan in thesa uueralt.

5. Her uuas⁹ in thero uuer-

¹ autem — tetr. | *rs G*
⁴ derto *G* ⁵ in hoc m. *F*

² abil. tetr. *F* ³ *dī r für nī G*

¹ in lantsk. — *trach.* *rs* ² in *rs* ³ *iohannē* ⁴ *esaiā*
⁵ *İgiuelih* ⁶ *heili* — | *rs* ⁷ *thie rc in er.* ⁸ *giuuzscaf r* ⁹ *uuas r*
aus einem andern Buchstaben

11. In propria venit et sui eum non receperunt.

12. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios dei fieri, his qui credunt in nomine eius: (45) 13. qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis¹ neque ex voluntate viri, sed ex deo nati sunt.

14. Et verbum caro factum est et habitavit in nobis, et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre, plenum gratiæ et veritatis.

15. Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens: hic erat quem dixi vobis, qui post me venturus est, ante me factus est, quia prior me erat.

16. Et de plenitudine eius nos omnes accipimus et gratiam pro gratia, 17. quia lex per Moysen data est, gratia et veritas per Ihesum Christum facta est.

18. Deum nemo vidit unquam, unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse narravit.

Mt. 3, 4. Ipse autem Iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pelliciam circa lumbos suos, esca

alti inti uueralt uuard thuruh inan gitan, inti uueralt ni forstuont inan. Her quam in sin eigan inti sine ni intphiengun inan.

6. Sô ueliche sô inan intphiengun, sô gab her im¹ giuualt gotes suni zi uuesanne, then thie dar giloubtun in sinan namon: (45) thie nalles fon bluote noh fon fleiskes luste noh fon gommannes uuilten, ouh fon gote giborane uuarun.

7. Inti uuort uuard fleise gitan inti artota in uns, inti uuir gisahumes sina diurida, soliha sô thiu diurida ist einages² fon fater, fol geba inti uuâres.

8. Iohannes giuuzscaf saget fon imo inti ruofit sus quudenti: thiz ist ther fon demo ih iu quad, thie dar after mir quementi ist, fora mir³ gitân ist, uuanta her êr. mir uuas.

9. Inti fon sinero folnessi uuir alle inphahemes inti geba furi geba, uuanta euua thuruh Moysen gigeban ist, geba inti uuâr thuruh Heilant Christ gitân ist.

10. Got nioman ni gisah io in altere, thie einago sun, thie dar ist innan themo fater, her gisageta iz.

11. Ther selbo Iohannes habeta giuûati⁴ fon harirun⁵ olbentono inti fillinan bruohhâh umbi sino lentin, sin muos

¹ neque — carnis *fehlt F*

¹ im r zu n

² einages — | rs

³ mir r (h)

⁴ giuûati r

⁵ harirun *corr. in o*

autem eius erat locusta¹ et ⁸⁸ uuas heuuskrekco inti uuildi mel silvestre. honag.

5. Tunc exiēbat ad eum Hierusolima et omnis Iudea² et omnis regio circa³ Iordanem, ⁵ 6. et baptizabantur in Iordane (46) ab eo, confitentes peccata sua.

7. Videns autem multos Pharisaeorum et Sadduceorum venientes ad baptismum suum dixit eis: progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a futura ira?

8. Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ, 9. et ne velitis dicere intra vos: patrem habemus Abraham; dico enim vobis, quoniam potest deus ²⁰ ex lapidibus istis suscitare filios Abraham.

10. Iam enim securis ad radicem arborum posita est; ²⁵ omnis ergo arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur et in ignem mittetur.

L. 3, 10. Et interrogabant⁴ eum turbę dicentes: quid ergo ³⁰ faciemus? 11. Respondens autem dicebat illis: qui habet duas tunicas, det non habenti, et qui habet escas, similiter faciat.

12. Venerunt autem et publicani, ut baptizarentur, et dixerunt ad illum: magister, quid faciemus? 13. At ille ³⁵

12. Thô gieng zi imo Hierusolima inti al Iudea inti al thiū lantscaf umbi Iordanem¹ inti vurdun gitoufte in Iordane (46) fon imo, bigehente iro² suntono.

13. Thô her gisah manage thero Pharisaeorum³ inti Sadduceorum quemente zi sinero toufi, quad in: cunni natrono, uer gizeichonota iu zi fliohenne fon thero zuouuartun⁴ gibulihti?

14. Tuot uuârlichō uuirdigan uuahsmon iuuara riuua inti ni curet quedan untar iu: uuir habemes fater Abrahamen; ih quidu iu, uuanta mahtig ist got, fon thesen steinun⁴ aruuekkan Abrahames barn.

15. Giu ist accus gisezzit zi vurzulun thero boumo; iogiuuelih boum thie dar ni tuot guotan uuahsmon, uuirdit furhouuan inti in fuir gisentit.

16. Thô fragetun in thio menigi⁶ inti quadun: uuaz sculun uuir tuon? Her antlingota thô inti quad in: ther thie habe zua tunichun, gebe themo thie⁷ ni habe; ther thie habe ³⁵ muos, tuo selbsama.

17. Quamun thô thie firnfollun⁸ man, thaz sie vurdin gitouft, inti quadun zi imo: meistar, uuaz tuomes? Her thô

¹ lucustae *F* ² iudea *rs G* ³ circum *F* ⁴ Et int. *rs G*

¹ umbi iordanem *zrs* ² iro *rs* ³ pharisaeoru ⁴ zi flioh. —
zuouuartun *rs* ⁵ steinun *corr. in o* ⁶ menigi — | (inti quadun)
⁷ thie *rc in or* ⁸ firnfollun *r?*

dixit ad eos: nihil amplius ⁸⁹quad zi in: niouuiht mer thanne quam constitutum est vobis in gisezzit sí tuot ir. faciatis.

14. Interrogabant eum et milites dicentes: quid faciemus ⁵et nos? Et ait illis: neminem concutiatis neque calumniam faciatis (47) et contenti estote stipendiis vestris.

15. Existimante¹ populo et ¹⁰cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte ipse esset Christus, (J. 1, 19.) miserunt Iudei ab Hierusolimis sacerdotes et levitas, ut² interrogarent eum: tu quis es? ¹⁵20. Et confessus est et non negavit et confessus est, quia³ non sum ego Christus.

21. Interrogaverunt⁴ eum: ²⁰quid ergo, Helias es tu? et dixit: non sum. Propheta es tu? et respondit non.

22. Dixerunt ergo ei: quis es? ut responsum demus his ²⁵qui miserunt nos; quid⁵ dicis de te ipso? 23. Ait: ego vox clamantis in deserto: parate viam domini, sicut dixit Esaias propheta. 24. Et qui missi ³⁰fuerant erant ex Pharisæis.

25. Et interrogaverunt eum ³⁵et dixerunt: quid ergo baptizas, si tu non es Christus neque Helias neque propheta?

Mt. 3, 11. Respondit eis Iohannes dicens: ego quidem ⁴⁰vos baptizo in aqua in pæni- ⁹⁰iuuih in uuazzare in riuuua;

18. Fragetun in thô thie kemphon inti quadun: uuaz tuon uuir? Inti quad in: niomannen ni bliuuet noh harm ni tuot(47) inti sí giuago¹iuuara libnara.

19. Uuanentemo themo folke inti thenkenten² allen in iro herzon fon Iohanne, min édo-uuân³ her uuari Christ, santun Iudei fon Hierusalem biscofa inti diacana, thaz sie inan fragetin: uuer bishú? Inti biiah her thô inti ni fursuoh, inti biiah thô thaz her Christ ni uuari.

20. Thô fragetun sie inan: uuaz nu, bist thu Helias? inti her quad: ni bim.³ Bist thu uuizago? inti her antlingota nein.

21. Thô quadun sie imo: uuer bist thú thanne? thaz uuir then giantvvurten then thie unsih santun; uuaz quidis thu fon thir selbemo? Quad her thô: Ih bim³stemna ruofentes in vvuostinnu: garuuet trohtines ueeg, soso quad Esaias ther uuizago. Inti thie thar gisanta unârun, thie uuarun fon then Pharisæis.

22. Thô fragetun sie inan inti quadun: uuaz toufist thú, oba thú Christ ni bist noh Helias noh uuizago?

23. Thô antlingota in Iohannes sus quedanti: ih toufuuuuh in uuazzare in riuuua;

¹ exist. autem F ² ad eum ut F ³ quod F ⁴ et int. F
⁵ quid rs G

¹ giuago rs

² thenkente

³ bim r zu n

tentiam; qui autem post me venturus est, fortior me est, (48) cuius non sum dignus calciamenta portare. (J. 1, 26.)⁵ Medius autem vestrum stetit, quem vos non scitis. (Mt. 3, 11.) Ipse vos baptizavit in spiritu sancto et igne.

12. Cuius ventilabrum in¹⁰ manu sua, et permundavit aream suam et congregavit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

L. 3, 18. Multa quidem et¹⁵ alia exhortans evangelizabat populo. (J. 1, 28.) Haec in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Iohannes baptizans.

Mt. 3, 13. Tunc venit Iesus in Galilea in Iordanem ad Iohannem, ut baptizaretur ab eo, (L. 3, 23.) et ipse Iesus¹ erat²⁵ incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Ioseph.

Mt. 3, 14. Iohannes autem prohibebat eum dicens: ego a³⁰ te debeo baptizari, et tu venis ad me. 15. Respondens autem Iesus dixit ei: sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum.³⁵

L. 3, 21. Factum est autem, cum baptizaretur omnis populus et Iesu baptizato et orante,

thie¹ after mir zuouuart ist, ther ist mir strengiro, (48) thes ni bim² uirdig giscuohu zi traganne. Untar mitten iu stentit, then ir ni uuizzut, her toufit iuuih in themo heilagen geiste inti in fuire.

24. Thes uorphscuuala³ ist in sinero henti, inti gisubirit sin tenni inti gisamanot sinan ueeizzi in sina skiura, thiu spriu bibrennit⁴ in fuire unarlesken-temo.

25. Managu andariu scu- henti gotspellota themo folke. Thisu in Bethania gitanu vvur- dun ubar Iordanen, thar Iohan- nes uuas toufenti.

XIV.

14, 1. Thô quam ther hei- lant in Galileu inti in Iordane zi Iohannise, thaz her vvurdi gitoufit fon imo, inti ther selbo heilant uuas inginnenti samosó thrizug iaro, só her biuanit uuas Iosebes sun.

2. Iohannes uuârlichó uee- rita imo sus quedanti: ih scal fon thir gitoufit uerdan, inti thû quimist zi mir. Thô ant- lingota thie⁵ heilant inti quad imo: láz nu, só gilimphit uns zi gifullenne al reht. Thô liez her inan.

3. Uuard thô, thô gitoufit uuas al thaz folc inti themo heilante gitoufitemo inti be-

¹ et ipse ihesus rs G

² thie rc in er ³ bim r zu n ⁴ uorph- rs (f?) ⁵ bibrennit
klein auf der Zeile nachgetragen ⁵ thie rc in er

(Mt. 3, 16.) confestim ascen- 91 tontemo,¹ sliumo úfarsteig fon
dit de aqua. themo uuazzare.

(49) Ecce aperti sunt ei cæli, 4. (49) Senu thô aroffonota
et vidit spiritum dei descenden- uuarun imo himila, inti gisah
tem (L. 3, 22.) corporali 5 gotes geist nidarstigantan li-
specie (Mt. 3, 16.) ut co- chamlichero gisiuni samaso tu-
lumbam, venientem super se. bun, quementan ubar sih.

17. Et ecce vox dicebat¹ de 5. Senu thô stemna quad
caelis: (L. 3, 22.) tu es filius fon himile: thû bist mîn liobo
meus dilectus, in te compla- 10 sun, in thir gilicheta mir.

J. 1, 32. Et testimonium 6. Inti giuuznessi sageta
perhibuit Iohannes dicens: quia Iohannes sus quedanti: uuanta
vidi spiritum descendentem ih gisah geist nidarstigantan
quasi columbam de cælo, et 15 samaso tubun fon himile, inti
mansit super eum, 33. et ego uoneta ubar inan, inti ih ni
nesciebam eum, sed qui misit uuesta inan, uzouh ther thie
me baptizare in aqua, ille mih santa zi toufenne in uuaz-
mihi dixit: zare, ther quad mir:

Super quem videris spiritum 20 7. Ubar then then thu gi-
descendentem et manentem sihist geist nidarstigantan inti
super eum, hic est qui bapti- uonentan ubar inan, ther² ist
zat in spiritu sancto; 34. et thie thar toufit in themo hei-
ego vidi et testimonium per- lagen geiste; inti ih gisah inti
hibui, quia hic est filius dei. 25 giuuznessi sageta, thaz ther
ist gotes sun.

XV.

Mt. 4, 1. Tunc Ihesus ductus 15, 1. Thô ther³ heilant
est in deserto a spiritu, ut uuas gileitit in vvuostinna fon
temptaretur a diabulo. 30 themo geiste, thaz her vvardi
gicostot⁴ fon themo diuuale.

2. Et cum ieiunasset qua- 2. Inti mit thiu her thô
draginta diebus et XL nocti- fasteta fiorzug tago inti fiorzug
bus, postea esuriit. nahto, after thiu hungirita inan.⁵

3. Et accedens temptator 35 3. Gieng thô zuo thie⁶ co-
dixit ei: si filius dei es, dic stari inti quad imo: oba thu
ut lapides isti panes fiant. gotes sun sis, quid thaz these
4. Qui respondens dixit: scri- steina zi brôte uuerden. Her
ptum est: (50) non in solo antlingota⁷ thô inti quad: iz ist
pane² vivit homo, sed in omni 40 giscriban, (50) thaz in themo

¹ dicebat *fehlt F*² pane solo *F*¹ gitoufitemo — betontemo *zrs*² ther *r*³ ther *rc* (ie?)⁴ gicostot — | ⁵ inan *rc*⁶ thie *rc in er*⁷ antlingo

verbo quod procedit de ore⁹² einen bréte ni lebet thie¹ man,
dei. uzouh fon iogiuneliemo uuorte
thaz thar framquimit fon gotes
munde.

5. Tunc assumit eum diabo- 5 4. Thô nam inan ther diuual²
lus in sanctam civitatem et in thie heilagun burg inti gi-
statuit eum supra pinnaculum sazta inan³ ubar óbanentiga
templi 6. et dixit ei: si filius thekki thes tempales inti quad
dei es, mitte te deorsum; scri- imo: oba thu gotes sun sis,
ptum est enim, quia angelis¹⁰ senti thih thanne hera nidar; iz
suis mandavit de te, et in ist giscriban, thaz her sinen
manibus tollent te, ne forte engilun⁴ gibote fon thir, thaz
offendas ad lapidem pedem sie mit iro hantun⁵ thih nemen,
tuum. 7. Ait illi Ihesus: rur- zi thiu thaz thu ni bispurnes in
sum scriptum est: non tempta- 15 steine thinan fuoz. Thô quad
bis dominum deum tuum. imo ther heilant: ouh ist gi-
scriban; thaz thû ni costas
truhtin got thinan.

8. Iterum assumit eum dia- 5. Abur nam inan⁶ ther diu-
bolus in montem excelsum²⁰ ual thô in hohan berg thrato
valde et ostendit ei omnia inti araugta imo allu thisu
regna mundi et gloriam eorum erdrichu inti iro diurida inti
9. et dixit illi: haec tibi omnia quad imo: thisu allu gibu ih
dabo, si cadens adoraveris thir, oba thu nidarfallenti
me. 10. Tunc dicit ei Ihesus: 25 bétos mih. Thô quad imo ther
vade Satanas! scriptum est: heilant: far Satanas! iz ist
dominum deum tuum adorabis giscriban, thaz thû truhtin got
et illi soli servies. thinan betos inti imo einemo
thionos.

L. 4, 13. Et consummata³⁰ 6. Inti gientotero allero
omni temptatione (Mt. 4, 11.) theru costungu thô furliez in
tunc reliquit eum diabolus ther diuual zi sihuueliheru ziti;
(L. 4, 13.) usque ad tempus; uuas her thô mit uuildirun,
(Mc. 1, 13.) eratque cum giengun thô zuo gotes engila
bestiis, (Mt. 4, 11.) et ecce³⁵ inti ambahtitun imo.
angeli accesserunt et ministra-
bant ei.

XVI.

J. 1, 35. Altera die iterum 16, 1. Andares tages abur
stabat Iohannes (51) et ex⁴⁰ stuont Iohannes (51) inti fon
discipulis eius duo, 36. et re- sinen iungiron zuene⁷ inti gisco-

¹ thie rc in er ² ther diuual rc?
corr. in o ⁵ mit iro hantun | rs; u in o corr. ³ inan nc ⁴ engilun
nur für zwei Buchstaben ausreichend) ⁷ iungiron zuene rs

spiciens Ihesum ambulante[m] 93 uo[er]ta then heilant gangantan
dicit: ecce agnus dei! ecce inti quad: seno gotes lamp!
qui tollet peccata¹ mundi! seno ther nimit sunta mittili-
gartes!

37. Et audierunt eum disci- 5 2. Thô gihortun inan thie
puli loquentem et secuti sunt iungiron sprechantan inti fol-
Ihesum. 38. Conversus autem getun themo heilante. Thô
Ihesus et videns eos sequentes giuanta sih ther heilant inti
se, dicit eis: quid queritis? gisah sie imo folgente, quad
Qui dixerunt ei: rabbi (quod 10 in: uuaz suochet ir? Sie quadun
dicitur interpretatum magister) imo: rabbi (thaz ist arrek-
ubi habitas? 39. Dicit eis: ve- meistar) uuâr artos? Thô quad-
nite et videte. Venerunt et her in: quemet inti gisehet.
viderunt ubi maneret, et apud Quamun sie thô inti gisahun
eum manserunt die illo; hora 15 uuâr her uuoneta,¹ inti uuone-
autem erat quasi decima. tun mit imo then tag; thô
uuas thiu zehenta zît thes tages.

40. Erat autem Andreas, 3. Thero uuas Andreas,
frater Simonis Petri, unus e bruoder Simonis Petri, ein fon
duobus qui audierant ab Io- 20 then zuein thie thar gihortun
hanne et secuti fuerant eum. thiu uuort fon Iohanne inti
uuâr un imo folgente.

41. Invenit hic primum fra- 4. Thô fant her zi érist
trem suum Simonem et dicit sinan bruoder Simonen inti
ei: invenimus Messiam (quod 25 quad imo: uuir fundumes Mes-
est interpretatum Christus), siam (thaz ist arrek-
42. et adduxit eum ad Ihe- it Crist),
sum. Intuitus autem eum Ihe- inti leitta inan zi themo hei-
sus dixit: tu es Simon filius lante. Thô scouota in ana
Iohanna, tu vocaris² Cephas 30 ther heilant inti quad: thu
(quod interpretatur Petrus). bist Simon sun Iohanna, thu
bist giheizzan Cephas (thaz ist
arrek- it Petrus).

XVII.

J. 1, 43. In crastino voluit 17, 1. In morgana uolta her
exire in Galileam; et invenit 35 gân in Galileam;² thô fand her
Philippum et dicit ei: sequere Philippum³ inti quad imo: folge
me. 44. Erat autem Philippus mir. Uuas ther Philippus fon
a Bethsaida, civitate (52) An- Bethsaidu thero burgi (52) An-
dreae³ et Petri. dreasés⁴ inti Petrusés.

¹ peccatum *F* ² uocaueris *F* ³ hiermit beginnt die 2. Hand (β)

¹ uuoneta | *rc* ² galileā ³ philippū ⁴ mit andreasés

45. Invenit Philippus Nathanael et dicit ei: quem scripsit Moyses in lege et prophetae, invenimus, Ihesum filium Ioseph a Nazareth.

46. Et dixit ei Nathanael: a Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: veni et vide.

47. Vidit Ihesus Nathanael venientem ad se et dicit de eo: ecce vere Israhelita, in quo dolus non est.

48. Dicit ei Nathanael: unde me nosti? Respondit Ihesus et dixit ei: priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te.

49. Respondit ei Nathanael et ait: rabbi, tu es filius dei, tu es rex Israhel. 50. Respondit Ihesus et dixit ei: quia dixi tibi: (53) vidi te sub ficu, credis: maius his videbis.

51. Et dicit ei: amen amen dico vobis, videbitis caelum apertum et angelos dei¹ ascendentes et descendentes supra³⁵ filium hominis.

L. 4, 14. Et regressus est Ihesus in virtute spiritus in Galileam, et fama exiit per universam regionem de illo,

2. Inti fand Philippus Nathanaelen inti quad imo: then Moyses sreib in thero evvu inti in uuzagun,¹ uuir fundumes, Heilant Iosebes sun fon Nazaret.

3. Thó quad imo Nathanael: fón Nazareth mág sihuuaz guotes uuesan? Thó quad imo Philippus: quim inti gisih.

4. Gisah thie² heilant Nathanaelan quementan zi imo inti quad fón imo: thiz ist thie² uvaro Israhelita, in themo balo nist.

5. Thó quad imo Nathanael: uuanan uueistú mih? Antlingota ther heilant inti quad imo: ér thanne dih Philippus gruohti mit thiu thú uuari untar themo figboume, gisah thih.

6. Thó antuurtita imo Nathanael³ inti quad imo: meistar, thú bist gotes sún, thú bist Israhelo cuning. Thó antlingota imo ther heilant inti quad imo: bithiu uuanta ih thir quad: (53) gisah thih untar themo figboume,⁴ giloubis: thesen mēr gisihist. thu.⁵

7. Inti quad imo: uuar sagen ih iu, ír gisehet himil offanan inti gotes engila úfstigante inti nidarstigante ubar then mannes sún.

8. Inti uuidarfuor tho ther heilant in themo megine geistes in Galileam,⁶ inti liumunt úzgieng thurah alle thie lant-

¹ di n G

¹ uuzagun corr. in o

² thie re in er

³ antuurtita —

nathanael vs (l:g:ta Imo nathanael)

⁴ figboume — | ⁵ gisihis:

thu (t)

⁶ galilea

15. et ipse docebat in sina- 95 scáf fon imo, inti hér lértá in
gogis eorum et magnificabatur iro samanungu inti uúas gi-
ab omnibus. lobot fon allen.

XVIII.

L. 4, 16. Et venit Nazareth, 5 18, 1. Thó quam hér zi
ubi erat nutritus, et intravit Nazareth, thar hér uúas gizo-
secundum consuetudinem suam gan, inti ingieng after sinero
die sabbati in synagogam, et giúonu in sambaztág in thie
surrexit legere, 17. et tradi- samanunga, inti árstuont úf zi
tus est¹ illi liber prophetae 10 lesanne, inti salta mán imo-
Esaiæ. then buoh thés uuizagen Esaies.

Et ut revolvit librum, inve- 2. So hér thén buoh inteta,
nit locum ubi scriptum erat: fant thie stat thár giscriban
18. spiritus domini super me, uúas: truhtines geist ubar mih,
propter quod unxit me, evan- 15 thuruh thaz salbota mih, inti
gelizare pauperibus misit me, zi gótspellone thurftigen
19. predicare captivis remissio- . santa hér mih, zi predigonne
nem et cæcis visum, dimittere háften fórlaznessi inti blinten
confractos in remissionem, pre- gisiht, zi fórlazenne gibro-
dicare annum domini acceptum 20 channe in fórlaznessi,¹ zi pre-
et diem retributionis. digonne antphengi iár truhtines
inti tág ítlones.

20. Et cum plicuisset librum, 3. Inti mit thiu hér thén
(54) reddidit ministro et sedit, buoh biteta,² (54) gab ín themo
et omnium in sinagoga oculi 25 ambahte inti sáz, inti allero
erant intendentes in eum. ougun in thero samanungu
uarun scouonti in ínan.

21. Coepit autem dicere ad 4. Bigonda hér tho quedan
illos: quod hodie impleta est zi ín: tház hiutu gifullit ist
hæc scriptura in auribus vestris. 30 thiz giscrib in íuaren orun.

Mt. 4, 17. Exinde coepit 5. Fón danan bigonda thér
Ihesus predicare et dicere: heilant predigon inti quedan:
(Mc. 1, 15.) quoniam imple- uuanta gifullit ist zít, tuót
tum est tempus (Mt. 4, 17.) rivvua inti giloubet themo
poenitentiam agite, (Mc. 1, 15.) 35 euangelio, nahit sih nú himilo
et credite in evangelio, (Mt. ríhhi.
4, 17.) adpropinquavit enim regnum caelorum.

¹ est fehlt G¹ fórlaznessi: r (e) ² biteta rc

-XIX.

Mt. 4, 18. Ambulans autem 96 iuxta mare Galileę vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare, erant enim piscatores.

19. Et ait illis: venite post me, et faciam vos fieri pisca- 10 tores hominum. 20. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum.

21. Et procedens inde vidit alios duos fratres, Iacobum 15 Zeboedei et Iohannem fratrem eius in navi cum Zebedæo patre eorum, reficientes retia sua, et vocavit eos; 22. illi autem statim relictis retibus 20 et patre secuti sunt eum.

L. 5, 1. Factum est autem, (55) cum turbe intrerent in eum, ut audirent verbum dei, 25 et ipse stabat secus stagnum Genesaret, 2. et vidit duas naves stantes secus stagnum, piscatores autem descenderant et lavabant retia.

3. Ascendens autem ipse¹ in unam navem, quae erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pussillum, et sedens docebat de navicula turbas. 35

4. Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem: duc in altum, et laxate retia vestra in capturam. 5. Et respondens 40

19, 1. Ganganti nâh themo sevvu Galileę gisâh zuuene bruoder, Simonem, thie¹ giheizan ist Petrus, inti Andream sinan bruoder, sententi iro nezzi in séo, uuanta sie uuarun fiscara.

2. Inti quad hér ín: quemet after mir, inti ih tuon ívviuh úuesan mannò fiscara; sie thó sliumo² fórlázenen nezzin folgetun imo.

3. Thanan tho furdir ganganti gisah andare zuene bruoder, Iacobum Zebedeoen sún, inti Iohannem sinan bruoder in skeffe mít Zebedeoén iro fater, rihtenti iro nezi, inti gihalota sie; sie sliumo forlazzanen nezin inti fater folgetun imo.³

4. Vuard thó gitán,⁴ (55) mít thiu thie menigi ánafielun in inan, thaz sie gihórtin gotes uuort, stuon⁵ hér nâh themo uuage Genesareth, inti gisah zuei skef stantantu nâh themo uuage; thie fiscara stigung nidar, 30 thaz sie fleuutin iro nezzi.

5. Ársteig hér thó in einaz skef thaz thar uuas Simones, bát hér inan, thaz her íz fon erdu arleitti ein luzzil, inti sizzenti léрта fon themo skeffe thie menigi.

6. So hér thó bilan zi⁶ sprehanne, tho quad her zí Simone: scalt thaz skef in tiufi, inti zilazet iuuuaru nezziu⁷ zi fa-

¹ ipse *fehlt F*

¹ thie *rc in er*

² sliumo *rs (c)*

³ rihtenti—imo *3 Zeilen rc*

⁴ mít gitán *schließt Quaternio iiij*

⁵ stuon

⁶ zi *rs (s)*

⁷ nezziu *r*

Simon dixit illi: præceptor, 97 per totam noctem laborantes nihil coepimus, in verbo autem tuo laxabo rete.

6. Et cum hoc fecissent, concluderunt piscium multitudinem copiosam; rumpebatur autem rete eorum. 7. Et annuerunt sociis qui erant in alia navi, ut venirent et adiuvarent eos. Et venerunt et impleverunt ambas naviculas ita ut mergerentur.

8. Quod cum videret Simon Petrus, procidit¹ ad genua Ihesu dicens: exi a me, quia homo peccator sum, domine.

9. Stupor enim circumdederat eum (56) et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam coeperant.² 10. Similiter autem Iacobum et Iohannem filios Zebedæi, qui erant socii Simonis.

Et ait ad Simonem Ihesus: noli timere, ex hoc iam homines eris capiens. (*J.* 2, 11.) Et crediderunt in eum discipuli eius, (*L.* 5, 11.) et subductis a terra navibus relictis omnibus secuti sunt eum.³

henne. Thó antuurtita Simon inti quad imo: meistar, alla thesa náht arbeitente niouuiht¹ ni gifingumes, in thinemo 5 uuerte íntlazu² ih thaz nezzi.

7. Mit thiu sie thó thaz tátun, bifiengun fisco ginuhtsama menigi, brast thaz iro nezzi. Bouhnutun iro ginozun³ thie thár uuarun in andaremokeffe, thaz sie quamin inti ín hulphin. Quamun sie thó inti gifultun beidu thiu skef só thaz siu suffun.

8. Mit thiu thaz thó gisah Simon Petrus, fiel zi thés heilantes knevvun inti quad: argang fon mír, uanta ih suntig man bin,⁴ truhtin. Forhta bifieng inan (56) inti alle thie mit imo uuarun in thero fisco fahungu thie sie thó gifingun, samasó Iacobum inti Iohannem Zebedeoen suni, bithiu 25 sie uuarun Simones ginoza.

9. Thó quad thér heilant zi Simone: ni curi thír forhten, fon hinan giu⁵ fahistu man. Giloubtun in inan thó sine iungiron inti árleitten fon erdu skeffun forlazenen allen folgetun imo.

XX.

Mt. 9, 9. Et cum transiret inde Ihesus, vidit hominem sedentem ad⁴ teloneo, Matheum nomine, et ait illi: sequere me.

L. 5, 28. Et surgens relictis omnibus secutus est eum.

20, 1. Mit thiu ther heilant thanana fuor, gisah man sizzantan zi zolle, thie⁶ Matheus uuas giheizan, inti quad imo: folge mír.

2. Her thó arstantanti allen 40 forlazenen folgeta imo.

¹ procedit *F'*

² ceperant *F'*

³ illum *F'*

⁴ in *F'*

¹ niouuih

² in:lazu (t)

³ ginozun corr. in o

⁴ ih—bin *rs*

⁵ iu (g)

⁶ thie *rc in er*

J. 3, 22. Post haec venit⁹⁸ Ihesus et discipuli eius in Iudeam terram et illic demorabatur cum eis et baptizabat.

23. Erat autem et Iohannes⁵ baptizans in Enon iuxta Salim, quia aquae multae erant¹ illic, et adveniebant et baptizabantur; 24. nondum enim missus fuerat in carcerem Iohannes.¹⁰

25. Facta est ergo quaestio ex discipulis Iohannis cum Iudaeis de purificatione.

26. Et venerunt ad Iohannem et dixerunt ei: (57) rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum.²⁰

27. Respondit Iohannes et dixit: non potest homo quicquam accipere,² nisi ei fuerit datum de caelo. 28. Ipsi vos²⁵ mihi testimonium perhibetis quod dixerim ego: non sum Christus, sed quia missus sum ante illum.

29. Qui habet sponsam sponsus³⁰ est, amicus autem sponsi est³ qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. 30. Illum³⁵ oportet crescere, me autem minui.

31. Qui desursum venit supra omnes est, qui est de

21, 1. After thiū quam ther heilant inti sine iungiron in Iudeno erda inti thár uoneta mít in inti toufta.

2. Vuas óuh tho Iohannes toufenti in Enon nah Salim, uanta thar managu uuazzar uuarun, inti quamun zi imo inti vvurdun gitoufte; nóh thanne ni vuas Iohannes gisentit in carcari.

3. Vuard thár reda gitán fon thén iungiron Iohannes mit thén Iudeon fon thero subarnessi.¹⁵

4. Inti quamun zi Iohanne inti quadun imo: (57) meistar, thie thar mit thir vuas ubar Iordanen, themo thú giuuzscaf sagetus,¹ senu thér touft hiér, inti alle quement zi imo.

5. Thó antlingita Iohannes inti quad: ni mág ther man iouuiht intphahén, noba imo íz gigeban uuerde fon himile. Ír selbon saget mír giuuzscáf thaz ih quad: ih ni bin Crist, uzouh bim² gisentit furi inan.

6. Thie³ brut habet thie³ ist brutigomo; ther ist thes brutigomen friunt thie thar stentit inti horit inan, inti giueen⁴ giuihit thuruh stemma thes brutigomen. Thie⁵ mín giueo ist gifullit, in gilimphit uuahsen, mih zi minnironne.

7. Thie thar fon obana quam, ther ist ubar alle, thie thar

¹ multae erant rs G

² accipere quicquam F

³ est fehlt F

¹ sagetus corr. in o

² bim r su n

³ thie re in er

⁴ giuehen. h ne

⁵ thie re in er

terra¹ de terra est et de terra⁹⁹ ist fon erdu, fon erdu ist inti loquitur. Qui de cælo venit fon erdu sprihhit. Thie thar supra omnes est, 32. et quod fon himile quám, ther ist ubar vidit et audivit hoc testatur, alle, inti thaz hér gisah inti et testimonium eius nemo ac- 5 gihorta, thaz¹ cundit, inti sine² cepit;² 33. qui accepit² testimo- giuizscaf nioman intphieng; nium eius³ signavit quia deus thie thar intphieng sine³ giuiz- verax est; 34. quem enim misit scaf, ther gizeihhona thaz deus, verba dei loquitur. Non gót úar ist; then got santa, enim ad mensuram dat deus 10 ther sprihhit gotes uóort, ni spiritum. gíbit imo zi mezze got geist.

36. Qui credit in filium, 8. Thie thar giloubit in thén habet vitam aeternam, qui sún, ther habet eúuin líb; thie autem incredulus est filio, non thar ungiloubfol ist themo sune, videbit vitam, sed ira dei 15 ni gisihit líb, úzouh⁴ gotes gibuluht uonet ubar inán.

J. 4, 1. (58) Ut ergo cognovit 9. (58) Só ther heilant tho fur- Ihesus quia audierunt Phari- stuont⁵ thaz thie Pharisei gi- sæi quia Ihesus plures disci- hortun thaz ther heilant ma- pulos facit et baptizat quam 20 nageron iungiron tati inti toufti Iohannes 2. (quamquam Ihesus thanne Iohannes (thóh uuidaro ther heilant⁶ ni toufti, nibi sine iungiron)

Mt. 4, 12. Et quod Iohan- 10. Inti thaz Iohannes gise- nes traditus esset, (J. 4, 3.) 25 lit uás, fúrliéz thó Iudeam inti gieng abur in Galileam.

XXI.

Mt. 4, 12. Cum autem 21, 11. Mit thiu her gihorta audisset quod Iohannes tra- 30 thaz Iohannes giselit uás, ditus esset, secessit in Gali- fuor in Galileam, inti forla- leam. 13. Et relicta civitate zanero burg Nazareth quam Nazareth venit et habitavit in thó inti artota in Capharnaum Capharnaum maritimam in fini- siolihheru in then entin Zabu- bus Zabulon et Neptalim. 35 lon inti Neptalim.

14. Ut impleretur quod 12. Thaz gifullit vvurdi thaz dictum est per Esaiam pro- thar giquetan uás thuruh phetam: 15. terra Zabulon et Esaiam then uizagon: erda Zabulon inti erda Neptalim,

¹ est de terra r G² accipit F³ eius testimonium F¹ gihorta thaz rs² sin: (e)³ sin: (e)⁴ líb úzouh rs⁵ furstuon⁶ heilant rs

Iordanen, Galileæ¹ gentium,¹⁰⁰ uueg seüues uuidar Iordanen, 16. populus qui sedebat in Galilea theotono, folc thaz tenebris lucem vidit magnam, thar saz in finstarnessin gisah mihhil liocht, inti sizzanten et sedentibus in regione et in umbra mortis lux orta est eis. 5 in lantskeffi tódes scuüuen liocht gieng in úf.

XXII.

Mt. 4, 23. Et circuibat Iesus totam Galileam, docens in sinagogis eorum et prædicans 10 iro samanungun inti predigonti euangelium regni et sanans gótspel ríhhes, inti heilta iogiüuelihha suht inti iogiüuelihha infirmitatem in populo. ummaht in themo folke.

24. Et abiit opinio eius in totam Syriam, et obtulerunt 15 in alla Syria, inti bráhtun imo ei omnes male habentes variis alle ubil habante inti mit meslanguoribus et tormentis (59) salihhen suhtin inti mit uuziu comprehensos, et qui demonia (59) bifangane, inti thie habebant, et lunaticos et paralyticos, et curavit eos. 20 nódsioche inti bettisiohhe, inti giheilta sie.

25. Et secutæ sunt eum turbę multę de Galilea et Decapoli, ex Hierusolimis et Iudea, 25 inti fon Iudeon inti fon ubar et de trans Iordanen.² Iordanen.

L. 4, 42. Et detinebant illum, ne discederet ab eis; 43. quibus ille ait: quia et fon in ni áruuizi; then quad aliis civitatibus oportet me 30 hér: uuanta andren burgin euangelizare regnum dei,³ quia gilmphit mir zi gotspellonne ideo missus sum. gotes rihhi,³ uuanta bithiu bin ih gisentit.

Mt. 5, 1. Et cum vidisset 5. Mít thiü hér gisah thie turbam,⁴ ascendit in montem; menigi, steig ufán berg; mit et cum sedisset, (*Mc.* 3, 13.) 35 thiü hér gisaz, giholota thie vocavit ad se quos voluit ipse, zi imo thie hér uuolta, inti et venerunt ad eum, 14. et quamun zi imo, inti teta⁴ thaz

¹ galilæa *F* ² et iudea — iordanen *zrs G* ³ ciuitatibus — | *rc*,
oportet — *di zrc G* ⁴ turbas *F*

¹ diuual — | (suht) ² thar ³ uuanta — rihhi *rc* ⁴ inti
teta | *nc*, thaz imo *zrc*

fecit¹ ut essent duodecim cum¹⁰¹ uuarun zueliui mit imo, thie illo, (L. 6, 13.) quos et apostolos nominavit. namta her boton.

14. Simonem, quem cognominavit Petrum, et Andream⁵ fratrem eius,² (Mc. 3, 17.) Iacobum Zebedei et Iohannem fratrem Iacobi, quibus inposuit nomina Boanerges, quod est filii tonitruui, (L. 6, 14.)¹⁰

15. Matheum et Thomam, Iacobum Alpei et Simon qui vocatur Zelotes, et Iudam Iacobi et Iudam Scarioth, qui¹⁵ fuit proditor.

Mt. 5, 1. Et accesserunt ad eum discipuli eius, (L. 6, 20.)²⁰ et elevatis oculis in eos (60) (Mt. 5, 2.) aperiens os suum docebat eos dicens:

3. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum²⁵ caelorum.

4. Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.

5. Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.³⁰

6. Beati qui esuriunt et sitiunt³ iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

7. Beati misericordes, quoniam³⁵ ipsi misericordiam consequentur.

8. Beati mundo corde, quoniam ipsi deum videbunt.

6. Simonem, then her andarerno namen hiez¹ Petrum, inti Andream sinan bruoder inti Iacobum Zebedeoen sun inti Iohannem Iacobes bruoder, then scuóf hér namon, thaz sie hiezzin Boanerges, thaz ist arrekit thonares kind, Philippum et Bartholomeum, Mätheum inti Thomam, Iacobum Alpeen sún inti Simonem² thie thar ist giheizan Zelotes, inti Iudam Iacobes bruoder inti Iudam anderemo namen Scarioth,³ thie⁴ uuas meldari.

7. Inti giengun tho zi imo sine iungiron, inti úfárhabanen sinen ougon in sie (60) íntteta sinan mund, lértá sie sús quedanti:

8. Salige sint thie thar arme sint in geiste, uuanta thero ist gotes rihhi.

9. Salige sint manduuaré, uuanta thie bisizzent erda.⁵

10. Salige sint thie thar vvuofent, uuanta thie uuerdent gifuobrit.

11. Salige sint thie thar hungerent inti thurstent⁷ reht, uuanta thie uuerdent gisatote.

12. Salige sint thie thar sint miltherze, uuanta sie folgent mildidun.

13. Salige sint thie thar sint subere in herzon, uuanta⁴⁰ thie gisehent got.

¹ et fecit | *nc*, ut — illo *zrc G*
³ et sitiunt *rs G*

² petrum — eius *zrc G*

¹ hiez — | (petrū); petrum — bruoder *zrc*
remo — scarioth *rc* ⁴ thie *rc in er*
⁶ thurstent

² simonē ³ anderemo
⁵ bisizzent erda | *rc*

9. Beati pacifici, quoniam 102 filii dei vocabuntur. 14. Salige sint thie thar sint sibbisame, uanta sie gotes barn sint ginemnit.¹

10. Beati qui persecutio- 15 ahtnessi sint tholenti thuruh nem patiuntur propter iusti- reht, uanta iro ist himilo tiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. rihi.

11. Beati estis cum male- 16. Salige birut ír, mit thiú dixerint vobis (L. 6, 22.) et iú fluohhont inti hazzont iúih oderint vos homines (Mt. 5, 10 man inti ahtent iúuar inti 11.) et persecuti vos¹ fuerint quedent ál ubil uuidar iú lio- et dixerint omne malum ad- gente, mit thiú sie iúih zi- versum vos mentientes, (L. 6, skeident inti itiúizzont inti 22.) et cum separaverint vos áruuerphent iuuaran namon et exprobraverint et eiecerint 15 samasó ubil thuruh then man- nomen vestrum tamquam ma- nes sún.

23. Gaudete in illa die et 17. Giuehet in themo tage exultate, (Mt. 5, 12.) quoniam inti blidet, uanta bithiu iuuar merces vestra copiosa est in 20 mieta ist ginuhtsam in himilon. caelis.

Sic enim persecuti sunt pro- 18. Só áhtitun sie there phetas (61) qui fuerunt ante uizagono. (61) thie thar fora vos (L. 6, 23.) patres eorum. iú uuarun, iro fatera.

XXIII.

L. 6, 24. Veruntamen væ 23, 1. Thoh uuidaro uúe vobis divitibus, quia habetis iú otagon, uanta ir habet consolationem vestram. iúuuera fluobara.²

25. Væ vobis qui saturati 2. Uue iú thie thar gisatote³ estis, quia esurietis. 30 birut, bithiu uanta ír hungeret.

Væ vobis qui ridetis nunc, 3. Uue iú thie nú labhet, quia lugebitis et flebitis. bithiu uanta ír vvuofet inti riozet.

26. Væ cum bene vobis 4. Uue iú mit thiú iú uo- dixerint omnes homines: se- 35 laquædent alle man: after the- cundum hæc faciebant pseudo- sen tatun luggen uizagon iro fatera.⁴

¹ vos *fehlt F* ² pseudo- *fehlt F*; *pseudopropheta* — eorum |
re G

¹ ginemnit r zu n ² uanta — fluobara *zrc* ³ gisatote r (a?)
⁴ iro fatera — | *nc*, uzouh — ih *zrc*

XXIV.

L. 6, 27. Sed vobis dico¹⁰³ 24, 1. Uzouh iu thie dar
qui auditis:¹ (Mt. 5, 13.) vos gihoret, quidu ih:¹ ír birut
estis sal terræ. salz erda.

Quodsi sal evanuerit, in 5 2. Oba thaz salz áritalet, in
quo salietur? hiu selzit man iz thanne?

Ad nihilum valet ultra, nisi 3. Zi niouuihtu mag. iz eli-
ut proiciatur foras et concul- hor, nibi thaz man iz úzuuer-
cetur ab hominibus. phe, inti si fúrtretan fon manun.²

XXV.

Mt. 5, 14. Vos estis lux 25, 1. Ír birut mittilagartes
mundi. Non potest civitas liocht. Ni mag burg uuerdan
abscondi supra montem posita. giborgan ubar berg gisezzitu.

15. Neque accendunt lucer- 2. Noh intprennent liocht
nam et ponunt eam sub modio¹⁵ inti sezzent iz untar mutti
(Mc. 4, 21.) neque sub lecto noh untar betti noh untar
(L. 11, 33.) neque in loco giborgana steti noh untar faz,
abscondito neque sub vaso,² úzouh ubar kentilastab, thaz
(Mt. 5, 15.) sed super can- iz liuchte allen then in húse
delabrum, ut et luceat omnibus²⁰ sint.
qui in domo sunt.

16. Sic luceat lux vestra 3. Só liuchte iuar liocht fora
coram hominibus, ut videant mannon, thaz sie gisehén iuuaru
vestra bona opera et glorifi- guotu uuérc inti diurison iuaa-
cent patrem vestrum qui est²⁵ ran fater thie³ in himilon ist.
in cælis.

17. Nolite putare quoniam 4. Ni curet uáanen thaz ih
veni (62) solvere legem aut quami (62) euúa zi lósenne odo
prophetas; non veni solvere, uuzagon; ni quam ih zi lo-
sed adimplere. senne, úzouh zi fullenne.

18. Amen quippe dico vobis: 5. Ih sagen íu uár: ér
donec transeat cælum et terra, thanne zifare himil inti erda,
iota unum aut unus apex non ein .i. odo ein houbit ni fur-
praeteribit ex lege, donec ferit fon thero evvu, ér thanne
omnia fiant. 35 siu elliu uuerdent.

19. Qui ergo solverit unum 6. Ther thie⁴ zilosit einaz
de mandatis istis minimis et fon then minnistun bibotun⁵
docuerit sic homines, minimus inti lerit só man, minnisto ist
vocabitur in regno caelorum. giheizan in himilo rihhe. Thie⁶

¹ sed — auditis *zrc G*² vaso *F*, vas: (o?) *G*.¹ uzouh — ih *zrc* ² manun *corr. in o* ³ thie *rc in er* ⁴ thie
rc in er, dessen r halb rad. ⁵ minnistun bibotun *corr. in o* ⁶ thie *rc*

Qui autem fecerit et docuerit, ¹⁰⁴thar tuot inti lérit, thie¹ ist hic magnus vocabitur in regno mihhil giheizan in himilo ribhe. caelorum.

20. Dico enim vobis: quia nisi habundaverit iustitia vestra ⁵ plus quam scribarum et Phariseorum, non intrabitis in regnum¹ caelorum.

7. Ih quidu íu: ni sí thaz ginuhtsamo iuúar reht mér thanne thero scribaro inti thero Phariseorum, ni get ír in himilo rihhi.

XXVI.

Mt. 5, 21. Audistis quia ¹⁰ dictum est antiquis: non occides, qui autem occiderit, reus erit iudicio.

26, 1. Ír gibórtut thaz giquetan uúas then altun:² ni uúis manslago: thie thar slehit, ther ist sculdig duomes.

22. Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri ¹⁵ suo, reus erit iudicio.

2. Ih quidu íu, thaz iogi-uuelih ther sih gibilgit zi sinemo bruoder, ther ist sculdig duomes.

Qui autem dixerit fratri suo racha, reus erit concilio.

3. Ther the³ quidit sinemo bruoder italo, ther ist sculdig ²⁰ things.

Qui autem dixerit fatue, reus erit² gehenne ignis.

4. Ther the⁴ quidit tumbo, ther ist sculdig hellafures.

XXVII.

Mt. 5, 23. Si ergo offeres munus tuum (63) ad altare ²⁵ et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, 24. relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliari fratri ³⁰ tuo, et tunc veniens offer munus tuum.

27, 1. Oba thu bringis thina geba (63) zi altare inti thar thanne gihugis thaz thin bruoder habet sihuúaz uúidar thír, fórlaz thanne thar thina geba fora themo altare, fár ér zi⁵ gisuonenne thih mit thinemo bruoder, thanne quementi bring thine geba.

25. Esto consentiens adversario tuo cito, dum es in via cum eo, ne forte tradat te ³⁵ adversarius iudici, et iudex min odouuan thih sele thin

2. Vuis gihengig thinemo uuidaruúorten sliumo, mit thi thu bist in ueege mit imo, min odouuan thih sele thin

¹ regno *F'* ² concilio — erit *fehlt F'*

¹ ther *rc aus ie* ² altun *corr. in o* ³ the: *rc (für ie)*

⁴ the *rc (ie)* ⁵ :zi

tradat te ministro, et in car-105 uuidaruorto¹ themo tuomen,
cerem mittaris. inti ther² tuomo sele thih themo
ambahte, inti sentit man thih
thanne in carcari.

26. Amen dico tibi: non 5 3. Uúar sagen ih thir: ni
exies inde, donec reddas no- ges thú thanan úz, ér thanne
vissimum quadrantem. thu gíltis then iungiston scáz.

XXVIII.

Mt. 5, 27. Audistis quia 28, 1. Ír gihortut thaz gi-
dictum est antiquis: non moe- 10 quietan ist then altun:³ ni fur-
chaberis. 28. Ego autem dico ligi thih. Ih quidu íu, thaz
vobis, quoniam omnis qui iogiuuelih thie thar gisihit
viderit mulierem ad concu- uúib sie zi geronne, iu habet
piscendum eam, iam moecha- sia forlegana in sinemo herzen.⁴
tus est¹ eam in corde suo. 15

29. Quodsi oculus tuus dex- 2. Oba thin zesuuua ouga
ter scandalizat te, erue eum thih bisuihhe, árlosi íz thanne
et proice abs te; expedit enim inti áruuirph íz fon thir: bi-
tibi ut pereat unum membró- therbi ist thir thaz fúruerde
rum tuorum, quam totum corpus 20 ein thinero lido halt, thanne
tuum mittatur in gehennam. ál thin lihhamo si gisentit in
hellafuir.

30. Et si dextera manus 3. Inti oba thin zesuúua hant
tua scandalizat te, abscide thih bisuihhe, hou sie ába (64)
eam (64) et proice abs te; ex- 25 inti uuirph sia⁵ fon thir: biderbi
pedit enim tibi ut pereat ist thir thaz fúruerde ein
unum membrorum tuorum, quam thinero lido⁶ halt, thanne al
totum corpus tuum eat in thin lihhamo gange in hella-
gehennam. fuir.

XXIX.

Mt. 5, 31. Dictum est autem: 29, 1. Íz ist giquetan: só
quicumque dimiserit uxorem uúer so fúrlaze sina quenun,
suam, det illi libellum repudii. gebe iru buoh thanatribes.

32. Ego autem dico vobis, 2. Thanne ih quidu íu, thaz
quia omnis qui dimiserit uxo- 35 thero giuuelih thie furlazit⁷
rem suam, excepta fornicatio- sina quenun, uzan sahha hu-
nis causa, facit eam moechari, res, tuot sia⁸ furligan, thie
et qui dimissam duxerit, ad- thar thie furlazanun hálot,
ulterat. huorot.

¹ est fehlt G¹ sliumo — uuidaruorto *rc* (zwei Zeilen)² ther *rc* (e aus i)³ altun *corr.* in o⁴ iu — herzen *zrc*⁵ sia *rc*⁶ lido: (h)⁷ furlazit | *rs*⁸ sia *rc*

XXX.¹

Mt. 5, 33. Audistis quia¹⁰⁶ 30, 1. Ír gihórtunt¹ thaz dictum est antiquis: non perierabis, reddes autem domino fúr-suueri thih, uanta thú gil- iuramenta tua. 5 tis gote thina meineida.

34. Ego autem dico vobis: 2. Thanne ih quidu íu, thaz non iurare omnino; neque per mán zi thuruhslahti ni suuere; cælum, quia thronus dei est, noh bi himile, uanta hér gotes sedal ist;

35. Neque per terram, quia¹⁰ 3. Noh bi erdu, uanta sca- scabillum est pedum eius, ne- mal ist sinero fuozzo, noh bi que per Hierusolimam, quia Hierusalem, uanta siu ist burg thes mihhilen cuninges.

36. Neque per caput tuum 4. Noh bi thinema houbite iuraberis, quia non potes unum¹⁵ suueres, uanta thú ni maht capillum album facere aut ein hár thes fahses uuizaz nigrum. gituon odo suarz.

37. Sit autem sermo vester: 5. Sí iuúar uuort: ist ist, est est, non non; quod autem nist nist; so uuaz só ubar thaz his abundantius est, a malo est.²⁰ ist, só ist íz fon ubile.

XXXI.

Mt. 5, 38. Audistis, quia 31, 1. Ir gihórtut thaz gi- dictum est: oculus pro oculo quetan ist: ouga furi ouga et dentem pro dente. inti zán furi zán.

39. Ego autem dico vobis:²⁵ 2. Thanne ih quidu íu, (65) (65) non resistere malo. thaz³ ír ni uuidarstantet ubile.

Sed si quis te percusserit in 3. Úzouh oba thih sihuúer dextra maxilla tua, prebe illi slahe in thín zesuaa uuanga, et alteram. garaui imo thaz ander.

40. Et illi qui vult tecum³⁰ 4. Inti themo uuolle mit iudicio contendere et tunicam thir in stríte bagen inti thina tuam tollere, remitte et pallium. tunichun neman, fúrlaz imo thaz lahhan.

41. Et quicumque te anga- 5. Inti so uuer so thih riaverit mille passus, vade³⁵ thuinge thaz thu mit imo gést⁴ cum illo alia duo. thúsunt scrito, fár mit imo andere zuene.

¹ XXX fehlt G¹ ír gihórtunt rs² altun corr. in o³ thaz aus r corr.⁴ inti — gést zrc

42. Qui petit a te, da ei, 107 et volenti mutuare a te ne avertaris.

L. 6, 30. Et qui auferet 5 quæ tua sunt, non repetas.

31. Et prout vultis ut faciant vobis homines, facite illis similiter.

6. Thie¹ fon thír síhuues bite, gib imo, inti thie thar uolle mit thír uuehslon,² ni uuidaro iz thanne.

7. Inti thie¹ thiu neme thiu thinu sint, ni eisco siu.

8. Só ír uollet thaz íu man tuon, só tuot ír ín selbsama.

XXXII.

Mt. 5, 43. Audistis quia dictum est: diligis proximum tuum et odio habebis inimicum tuum.

44. Ego autem dico vobis: 15 diligite inimicos vestros, benefacite his qui vos oderunt, et orate pro persequentibus et calumniantibus vos.

45. Ut sitis filii patris vestri 20 qui in caelis est, quia solem suum oriri facit super malos et bonos et pluit super iustos et iniustos.

46. Si enim diligatis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? (66) nonne et publicani hoc faciunt?

L. 6, 33. Et si benefeceritis 30 his qui bene vobis faciunt, quæ vobis est gratia? siquidem et peccatores hoc faciunt.

34. Et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere, 35 quæ gratia est vobis? nam et peccatores peccatoribus fenerant, ut recipiant aequalia.

32, 1. Ír gihortut thaz gi-quetan ist: minno thinan nahiston inti habe in hazze thinan fant.³

2. Ih quidu íu: minnot iuvara fianta,⁴ tuot then uola thie íuuih hazzont, inti betot furi thie háhtenton⁵ inti harmenton íu.

3. Thaz ír sít kind íuuares fater thie¹ in himile ist, ther thie⁶ sunnun úfgangen tuot ubar ubile inti ubar guote inti reganot ubar rehte inti ubar 25 úrehte.

4. Oba⁷ ír thie minnot thie íuuih minnont, uuelihhá mieta habet ír thanne? (66) eno ni tuont thaz thie firnfullun mán?

5. Inti oba ír then uola tuot thie íu uola tuont, uuelih thanc ist íu thés? thaz tuont suntige mán.

6. Oba ír uuehsal gebet then fón then ír gitruuuet lón intfahan,⁸ uuelih thanc ist íu thes thanne? inti suntige mán suntigen mannon íntlihent, thaz sie ebenlih intphahen.

¹ thie rc in er ² uuehslon r ³ fi'ant, i ne ⁴ fi'anta, i ne

⁵ :áhtenton (h) ⁶ thie rc in er, dessen r ausrad.

⁷ oba r

⁸ gitruuuet — intfahan | rc

Mt. 5, 47. Et si salutaveri-
tis fratres vestros tantum,
nonne et ethnici hoc faciunt?

L. 6, 35. Verumtamen dili-
gite inimicos vestros et bene
facite et mutuum date nihil
disperantes, et erit merces
vestra multa, et eritis filii
altissimi, quia ipse benignus
est super ingratos et malos.

36. Estote ergo misericor-
des, sicut et pater vester mi-
sericors est.

Mt. 5, 48. Estote ergo vos
perfecti, sicut pater vester
caelestis perfectus est.

Mt. 6, 1. Adtendite ne iusti-
tiam vestram faciatis coram
hominibus et videamini ab eis,
alioquin mercedem non habe-
bitis, apud patrem vestrum
qui in caelis est.

2. Cum ergo facies elimosi-
nam, noli tuba canere ante te,
sicut hypochrite faciunt in sina-
gogis et in vicis, ut honorifi-
centur ab hominibus. (67)
Amen dico vobis: receperunt
mercedem suam.

3. Te autem faciente elimo-
sinam, nesciat sinistra tua
quid faciat dextera tua, 4. ut
sit elimosina tua in abscondito,
et pater tuus, qui videt in
abscondito, reddet tibi.

7. Inti oba ir heilezet ekkó-
rodo iuuara bruoder, eno ni
tuont thaz heidane man?

8. Thoh uuidaro minnot
iuuara fianta¹ inti tuot in
uuola inti uuehsal gebet nio-
uuiht zuruanenti, inti ist iuar
mieta mihhilu, inti ir birut
kind thes hohisten, uuanta her
ginadig ist ubar unthancbare
inti ubile.

9. Uueset miltherze, sósó
iuuar fater miltherzi ist.

10. Uueset ir thuruhthigane,
sósó iuar fater thie² himilisco
thuruhthigan ist.

XXXIII.

Mt. 6, 1. Adtendite ne iusti-
tiam vestram faciatis coram
hominibus et videamini ab eis,
alioquin mercedem non habe-
bitis, apud patrem vestrum
qui in caelis est.

2. Cum ergo facies elimosi-
nam, noli tuba canere ante te,
sicut hypochrite faciunt in sina-
gogis et in vicis, ut honorifi-
centur ab hominibus. (67)
Amen dico vobis: receperunt
mercedem suam.

3. Te autem faciente elimo-
sinam, nesciat sinistra tua
quid faciat dextera tua, 4. ut
sit elimosina tua in abscondito,
et pater tuus, qui videt in
abscondito, reddet tibi.

33, 1. Uuartet iu tház ir
iuuar reht ni tuot fóra man-
nun,³ thaz ir gisehan síf fón
ín, min odouúan lón ni habet
mit iuuaemo fater thie⁴ in
himile ist.

2. Thanne thú tuos elimo-
sinam, ni tuo trumbun singan
fora thir, só thie lihhazara
tuont in dingun⁵ inti in thor-
phun,⁶ thaz sie sín gierete fora
mannun.⁷ (67) Vúar sagen ih
iu: sie intphiengun iro lón.

3. Thir tuontemo elimosi-
nam, ni uuizze íz thin uuini-
stra uuaz thin zesuaa tuo,
thaz thin elimosina sí in tou-
galnesse, inti thin fater, thie⁸
íz gisihit in tougalnesse, gelte
thir.

¹ fianta n (c?)

⁴ thie rc in er

⁷ mannun corr. in o

² thie rc in er

⁵ dingun corr. in o

⁸ thie rc in er

³ mannun corr. in o

⁶ thorphun corr. in o

XXXIV.

Mt. 6, 5. Et cum oratis,¹⁰⁹ 34, 1. Thanne ír betot, ni non eritis sicut hypochritæ, sit thanne sósó thie lih hizara, qui amant in sinagogis et in thie thar minnont in samanungu angulis platearum stantes orare, 5 inti in giuuggin strazono stantante beton, thaz sie sín gisehan fon mannun.¹ Uúar ist thaz ih íu sagen: sie intphien-gun iro mieta.

6. Tu autem cum orabis,¹⁰ 2. Thanne thú mit thiu thú intra in cubiculum tuum et betos, gang innan thina ca-clauso ostio tuo ora patrem mara, bislozanen thinen turin tuum in abscondito, et pater beto thinan fater in tougal-tuus qui videt in abscondito, nesse, inti thin fater thie² reddet tibi. 15 gisihit in tougalnesse, gilit thir thanne.

7. Orantes autem nolite mul- 3. Betonte ni curet filu spre-tum loqui sicut ethnici; putant han sósó thie heidanon mán: enim quia in multiloquio¹ ex- sie uuanent³ thaz sie in iro audiantur. 20 filusprahhi sín gihórte.

8. Nolite ergo adsimilari eis, 4. Ni curet uuarlihho ín gi-scit enim pater vester quibus lih uuesan: ueiez íuuar fater opus sit vobis, antequam pe- uues íu thurft ist, ér thanne tatis eum. ír inan bitet.

L. 11, 1. Tunc dixit unus 25 5. Thó quad ein sinero iun-e discipulis eius ad eum: do- girono zi imo: truhtin, leri mine, doce nos orare, (68) sicut unsih beton, (68) sósó Iohan- Iohannes docuit discipulos suos. nes lerta sine iugiron.

2. Et ait illis: cum oratis, 6. Tho quad her ín: thanne dicite: (*Mt.* 6, 9.) pater noster 30 ír betot, thanne quedet sús: qui in caelis es, sanctificetur fater unser thu thar bist in nomen tuum, 10. adveniat² himile, si giheilagot thin namo, regnum tuum, fiat voluntas queme thín rihhi, si thín uuillo, tua, sicut in cælo et in terra, só hér in himile ist, só si hér 11. panem nostrum cotidianum³ 35 in erdu, unsar brót tagalihhaz da nobis hodie,⁴ 12. et dimitte gib uns hiutu, inti furlaz uns nobis debita nostra, sicut et unsara sculdi, só uúir fúrlaze- nos dimittimus debitoribus mes unsaren sculdigon, inti

¹ multiloquio suo *F*
cotidianum *F* ⁴ die *F*

² ueniat *F*

³ supersubstantialem

¹ mannun *corr. in o*

² thie *rc in r*

³ uuanen

nostris, 13. et ne inducas nos¹¹⁰ ni gileitest unsih in costunga, in temptationem, sed libera úzouh árlosi unsih fón ubile. nos a malo.

14. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis pater vester cælestis delicta vestra. 15. Si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.

7. Oba ír furlazet mannun¹ iro sunta, thanne furlazit íu íuuar fater thie² himilisco íuvara sunta. Oba ír ni furlazet mannun,³ thanne ni furlazit íu íuuar fater iuvara sunta.

10

XXXV.

Mt. 6, 16. Cum¹ ieiunatis,² nolite fieri sicut hypochritæ tristes, exterminant enim facies suas, ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam.

17. Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam lava, 18. ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo (69) qui est in abscondito, et pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

L. 12, 32. Nolite timere pusillus grex, quia conplacuit patri vestro dare vobis regnum.

33. Vendite quæ possidetis³⁰ et date elimosinam, facite vobis sacculos qui non veterescunt, thesaurum non deficientem in cælis.

35, 1. Thanne ír fastet, ni curet uesan soso thie lihha-zara sint gitruobte: sie tuont ungilihhaz ira annuzzi, thaz sie sih offonon mannun³ fastente. Uuar sagen ih íu, thaz sie ira mieta intphiengun.

2. Thanne thu fastes, salbo thín houbit inti thín annuzi thuah, zi thiu thaz thu mannun³ ni sís gisehán fastenti, úzouh⁴ thinemo fater (69) ther ist in tougalnesse, inti thin fater thie⁵ gisihit in tougalnesse, giltit thír.

3. Ni curet ir forhten luzzil euúit, uuanta gilihheta iuua-remo fater íu zi gebanne rihi.

4. Fúrcoufet thaz ír in héhti⁶ habet inti gebet elimosinam, tuot íu sekila thie ni altent, treso unziganganti in himile.

XXXVI.

Mt. 6, 19. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi erugo et tinea demolitur,

36, 1. Ni curet íu trisiuuen⁷ treso in erdu, thar íz rost inti miliuúa fúrmaient, trisiuuet

¹ cum autem F² ienatis G¹ mannun corr. in o² thie rc in er³ mannun corr. in o⁴ úzouh rs⁵ thih⁶ :éhti (h)⁷ trisiuuen: | (t?)

20. thesaurizate autem vobis in teso in himile, thar noh thesauros in celo, ubi neque erugo neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt nec furantur.

5

21. Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.

22. Lucerna corporis est oculus; si fuerit oculus tuus simplex, totum corpus tuum lucidum erit; 23. si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit.

Si ergo lumen quod in te est tenebre sunt, ipse tenebre² quantæ erunt?

2. Thar thin teso ist, thar ist thin herza.

3. Liohtfaz thes lihhamen ist ouga; oba thin ouga uuir-dit luttar, thanne ist al thin lihhamo liohter; oba thin ouga aruertit uuir-dit, thanne ist al thin lihhamo finstar.

4. Oba thaz lioht thaz thar in thir ist finstarnessi ist, thiu finstarnessiu¹ vvuo mih-hilu sint?²

XXXVII.

Mt. 6, 24. Nemo potest duobus dominis servire, aut enim unum odio habebit et alterum diligit, aut unum sustinebit (70) et alterum contemnet.

Non potestis deo servire et mammonae.

37, 1. Nioman ni mag zuuein herron thionon, odo her einan hazzot inti anderan minnot, odo einan gitregit (70) inti anderan ubarhugit.

2. Ni mugut ir gote thionon²⁵ inti uueroltuolun.

XXXVIII.

Mt. 6, 25. Ideo dico vobis: ne solliciti sitis animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori vestro, quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus plus quam³ vestimentum?

26. Respicite volatilia caeli, quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea, et pater vester caelestis

38, 1. Bidiu quidu ih iu: ni sit suorcfolle iuuares ferahes, uuaz ir ezzet, noh iuua-remo lihhamen, mit hiu ir in uuatet. Ia ist thaz ferah furira thanne thaz muos inti furira thie lihhamo thanne thaz giuvati.³

2. Scounot himiles fugala, bithiu uuanta sie ni sauuent noh ni arnont noh ni samanont in skiura, inti iunar fater thie⁴

¹ si autem F² ipse (fehlt F) tenebre | ne, quantæ erunt zrc G³ plus est quam F¹ thiu finstarnessiu | ne² sint — |³ giuvati⁴ thie

pascit illa. Nonne vos magis¹¹² himilisco fuotirit sie. Eno ni plures estis illis? birut ir furirun¹ thanne sie sín?

27. Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum? ⁵ 3. Uuelih íuuar thenkenti mag zuogiouhdon zi sinero giuuahsti eina elina? Oba ir thaz ni mugut thaz thar minnista ist, ziu sorget ir thanne thes andares? inti fon themo giuuate ziu birut ir sorgfolle?

Considerate lilia agri, quomodo crescunt: non laborant neque nent. 29. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus ¹⁵ 4. Scouot thes accares lilia, vvuo sie uuahsen; sie ni arbeitent noh ni spinnent. Ih quidu íu, thaz Salomon in allero sinero diuridu ni uuas só bithekkit só ein fon thesen.

30. Si autem foenum agri, quod hodie est et cras in clibanum mittitur, (71) deus sic vestit, quanto magis vos minime fidei? ²⁰ 5. Oba thaz grás thes accares, tház hiutu ist inti morgane² in ouan uuiridit gisentit,³ (71) gót só uátit, vvuo mihiles mér íuuih luciles gilouben?

31. Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur? 32. Hæc enim ²⁵ 6. Ni curet ír suorgfolle uuesan sús quedante: uuaz ezzen uúir oda uúaz trinken uúir odá mit hiu uuaten uuir unsih? Thisu allu suohhen⁴ thiota. Uueiz íuuer fater thaz ír thes alles bithurfut.

33. Quaerite autem primum regnum dei et iustitiam eius, ³⁰ 7. Suohhet zi heristen⁵ gotes rihhi inti sín reht, inti allu thisu uuerdent íu.

34. Nolite ergo solliciti esse in crastinum, crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse, ³⁵ 8. Ni curet suorgfolle uuesan zi morgane: thie morganelihho tág ther bisuorget sih selbo, ginuogi ist themo tage in sinemo baluuue.

XXXIX.

Mt. 7, 1. Nolite iudicare, ³⁹, 1. Ni curet tuomen, ut non iudicemini; 2. in quo thaz ír ni sít furtuomte;⁶ só só

¹ furirun corr. in o
schlieft Quaternio v
corr. in o

² inti morgane rs
⁴ suohhen
⁵ :risten (h)

³ mit gisentit
⁶ furtuomte

enim iudicio iudicaveritis, iu-113 ir in tuome tuoment, só uuer-
dicabimini.¹ det ir gituomte.¹

L. 6, 37. Nolite condemnare,
et non condemnabimini. Dimit-
tite, et dimitimini.

38. Date, et dabitur vobis:
mensuram bonam, confertam²
et coagitatam et superfluen-
tem dabunt in sinum vestrum.

Mt. 7, 2. Et in qua men-10
sura mensi fueritis, metietur
vobis.

3. Quid autem vides festu-
cam in oculo fratris tui, et
trabem³ in oculo tuo non vides?

4. Aut quomodo dicis fratri
tuo: (72) sine, eiciam festucam
de oculo tuo, et ecce trabis in
oculo tuo est?⁴

5. Hypocrita, eice primum
trabem de oculo tuo, et tunc
videbis eicere festucam de
oculo fratris tui.

6. Nolite dare sanctum cani-
bus, neque mittatis margaritas
vestras ante porcos, ne forte
conculcent eas pedibus suis et
conversi dirumpant vos.

2. Ni curet furnidaren,² thaz
ir ni sít fúrnidarite.³ Furlazet⁴
5 ir, thanne furlazit⁵ mán íu.

3. Gebet, thanne gibit íu:
guot méz gifultaz inti giuue-
gan inti ubarfiozentaz gebent
in íuueran buosum.

4. In themo mezze thie ír
mezzet, ist íu gimezzan.

5. Zi hiu gisihis thú thie
fesun in ougen thines bruoder,
15 inti balcon⁶ in thinemo ougen
ni gisihist? Odo vvuo quidis
thinemo bruoder: (72) láz, ih
aruuirphu thie fesun fon thi-
nemo ougen, inti senu balco
20 ist in thinemo ougen?

6. Lihhizari, áruuirph zí
heristen balcon fon thinemo
ougen, thanne gisihis thú zí
aruerphanne fesun fon thines
25 bruoder ougen.

7. Ni curet heilagaz geban
hunton, noh ni sentet íuua-
merigrozza furi súin, min odo-
uan furtreten sie mit iro fuo-
30 zun, inti giuuentite zibrehhent
íuuih.

XL.

L. 11, 5. Quis vestrum ha-
bet amicum et ibit ad illum
media nocte et dicit illi: 35
amice, commoda mihi tres
panes, 6. quoniam amicus meus

40, 1. Vuelih íuuer habet
friunt inti ferit zi imo in mit-
tero naht inti quidit imo:
friunt, íntlih mír thriu brót,
uanta mín friunt quam⁷ fon

¹ in quo — condemnabimini rs G ² confersā G ³ et
trabem | nc, in oc. — uides zrc G ⁴ est in oc. tuo F

¹ só só — gituomte rs (2 Zeilen) ² furnidaren corr. in o ³ fur-
nidarite corr. in ó ⁴ furlazet corr. in o ⁵ furlazit corr. in o
⁶ inti balcon | nc; in thin. — gisihist zrc ⁷ quā

venit de via ad me, et non¹¹⁴ uuege zi mir, inti ni haben habeo quod ponam ante illum. uuaz ih gisezze furi inan.¹

7. Et ille de intus dicat: 2. Her thanne fon innana noli mihi molestus esse, iam quede: ni curi mir heuig uee- ostium clausum est, et pueri⁵ san, giu sint mino turi bislo- mei mecum sunt in cubili, non zano, inti mine knehta sint mit possum surgere et dare tibi. mir in camaru, ni mag ar- stanten inti geban thir.

8. Dico vobis, etsi non dabit 3. Ih quidu iu, inti oba her illi surgens eo quod amicus¹⁰ imo ni gibit, arstentit thanne uf, eius sit, propter improbitatem uanta her sin friunt ist, thuruh tamen eius surgens¹ et dabit sina unstillida arstentit inti gibit illi quot habet necessarios. imo so manag so her bitharf.

9. Et ego vobis dico: petite 4. Inti ih quidu iu: bitet et dabitur vobis, querite et in-¹⁵ inti iu gibit man, suohet inti ir findet, (73) clophot inti iu intuet man.

10. Omnis enim qui petit 5. Allero giuuelih thie² bitit accipit, et qui quaerit invenit, inphahit, inti thie² suohhit findit, et pulsanti aperietur.²⁰ inti clophontemo uuiridit giof- fanot.

Mt. 7, 9. Aut quis est ex 6. Odo uuer ist fon iu vobis homo, quem si petierit manno, then oba bitit sin sun filius suus panem; numquid brotes, ia ni gibit her imo stein? lapidem porrigit ei, 10. aut si²⁵ oba her fiskes bitit, ia ni gibit piscem petit, numquid serpen- her imo thanne natrun? odo tem porrigit ei, (*L.* 11, 12.) oba her eies³ bitit, ia ni gibit aut si ovum petierit, numquid imo thanne scorpionem?⁴ porrigit illi² scorpionem?

Mt. 7, 11. Si ergo vos, cum³⁰ 7. Oba ir, mit thiu ir ubile sitis mali, nostis bona dare birut, uuizzut⁵ guot zi gebanne filiis vestris,³ quanto magis iuuueren kindon, vvuo mihhiles pater vester qui in caelis est mer iuuer fater thie⁶ in himile dabit bona petentibus se? ist gibit guotu inan bitenten?

12. Omnia ergo quecumque³⁵ 8. Allu thiu ir uollet thaz vultis ut faciant vobis homines, iu man tuon, thiu tuot ir in, et vos facite eis, haec est enim thaz ist euaa inti uuizagon.

13. Intrate per angustam 9. Get in thuruh enga portam, quia lata porta et⁴⁰ phorta, uanta breit phorta

¹ surget *F*² ei *F*³ bona — uris *zrc G*¹ furi inan *rc*² thie *rc in er*³ eies *r (für eiges?)*⁴ scorpionē⁵ uuizzut | *nc*; guot — kindon *zrc*⁶ thie *rc in er*

spatiosa via quæ ducit ad¹¹⁵inti uúit uég thie thar leitit perditionem, et multi sunt qui zi farlore, inti manage sint intrant per eam. thie thuruh thie gangent.

14. Quam angusta porta et 10. Vvuo engi ist thiú phorta arta via quæ ducit ad vitam!⁵ inti bithuungan uég thie¹ leitit et pauci sunt qui inveniunt zi libe! inti fohe sint thie eam. then findent.

XLI.

Mt. 7, 15. Attendite a falsis 41, 1. Vuartet iú fon lug- prophetis, qui veniunt ad vos¹⁰ gen úuizagon, sie quement zi in vestimentis ovium, intrin- iu in giuatin scafo, inuúertes secus autem sunt lupi rapaces. sint sie ráze uúolua.

16. A fructibus eorum co- 2. Fon iro uuahsmon fúr- gnoscetis eos. stantet sie.

Numquid colligunt de spi-¹⁵ nis uvas, aut de tribulis ficus? 3. Noh sie ni lesent fon thornun uúinberu, odo fon thi- (74) 17. Sic omnis arbor bona stilon figun? (74) Só giuuelih guot boum guotan uuahsmon tuot, ubil boum tuot ubilan²⁰ uuahsmon.

18. Non potest arbor bona 4. Ni mag guot boum ubi- fructus malos facere neque lan uuahsmon tuon noh ubil arbor mala fructus bonos facere. boum guotan uuahsmon tuon.

L. 6, 45. Bonus homo de 5. Guot mán fon guotemo²⁵ bono¹ thesauro cordis sui pro- treseuue sines hérzen fram- fert bona, et malus homo de bringit guot, inti ubil man fon malo profert mala. ubilemo bringit ubil.

Ex abundantia enim cordis 6. Fon thero ginuhti thes os loquitur. hérzen sprihbit thie¹ mund.

Mt. 7, 19. Omnis arbor quæ³⁰ non facit fructum bonum, ex- 7. Giuuelih boum thie thar cidetur et in ignem mittitur. ni tuot guotan uuahsmon, ist abafurhóuan inti in fuir gi- sentit.

20. Igitur ex fructibus eorum 8. Uuarlihho fon iro uuahs-³⁵ cognoscetis eos. men furstantet ír sie.

XLII.

Mt. 7, 21. Non omnis qui 42, 1. Nalles iogiuuelih² thie³ dicit mihi: domine, domine! mir quidit: truhtin, truhtin! intrabit in regno celorum, sed ni gat in himilo rihbi, ouh

¹ bono G¹ thie re in er² iogiuuelih r³ thie re in er

qui facit voluntatem patris mei¹ ther the¹ tuot mines fater uuil-
qui in cælis est, ipse intrabit lon ther in himile ist, hér
in regno cælorum. gát² in himilo rihhi.

22. Multi dicent mihi in illa 2. Manage quedent mir in
die: domine, domine, nonne 5 themo tage: truhtin, truhtin,
in nomine tuo prophetavimus eno ni in thinemo namen uui-
et in nomine tuo eicimus¹ de- zagotumes inti in thinemo na-
monia et in tuo nomine virtu- men úzvurphumes diuuala
tes multas fecimus? inti in thinemo namen mana-

23. Et tunc confitebor illis: 10 giu³ megin tatumes?
quia numquam novi vos, disce- 3. Thanne gih ih in: bithiu
dite a me (75) qui operamini uuanta ih nio in altere iuuih
iniquitatem! zuesta,⁴ áruuizet fon mír (75)
thie thar unreht uuirket!

XLIII.

Mt. 7. 24. Omnis ergo qui 43, 1. Allero giuuelih thie
audit verba hæc et facit ea, thar gihórit thisu uuort inti
assimilabitur viro sapienti qui tuot siu, ist gilih spahemo
qui ædificavit domum suam supra man thie thar gizimbrotá sin
petram; 25. et descendit pluvia 20 hus⁵ ubar stein; inti nidarsteic⁶
et venerunt flumina et flave- regan inti quamun⁷ gusu inti
runt venti et irruerunt in bliesun⁸ uuinta inti anafielun⁹ in
domum illam, et non cecidit, thaz hús, inti íz ni fiel, uuanta
fundata enim erat supra petram. iz gifestinet uúas ubar stein.

26. Et omnis qui audit verba 25 2. Inti allero giuuelih thie
mea hæc et non facit ea, si- thar thisu minu uuort gihórit
milis est² viro stulto qui aedi- inti siu ni tuot, ther ist gilih
ficavit domum suam super³ tumbemo man thie thar gi-
harenam; 27. et descendit zimbrotá¹⁰ sín hús ubar sant;
pluvia et venerunt flumina et 30 inti nidarsteig regan inti qua-
flaverunt venti et irruerunt in mun¹¹ gusu inti bliesun¹² uuinta
domum illam, et cæcidit, et inti anafielun¹³ in thaz hús, inti
fuit ruina eius magna. iz fiel, inti uúas sin fal mihhil.

28. Et factum est, cum con- 3. Mit diu gientota ther hei-
summasset Ihesus verba hæc, 35 lant¹⁴ thisu uuort, vvuntarotun
ammirabantur turbę super do- thio¹⁵ menigi ubar sina léra.

¹ eieimus *F*

² erit *F*

³ supra *F*

¹ the: aus i gemacht

² gát — | (in)

³ managiū *rc*

⁴ uesta

⁵ gizimbrotá sin hus | *rc*

⁶ -steic *rc*

⁷ quamun: *rc*

⁸ bliesun: *rc*

⁹ anafielun: *rc*

¹⁰ gizimbrotá *nc*

¹¹ quamun: *rc*

¹² bliesun: *rc*

¹³ anafielun: *rc* (am Schlusse t radiert)

¹⁴ mit diu — heilant *zrc*

¹⁵ thio *r*

29. Erat enim docens eos¹¹⁷ 4. Uuas hér tho sie lerenti
sicut potestatem habens, non sósó giuualt habenter, nalles
sicut scribē eorum et Pharisei. só thie scribara inti Pharisei.

XLIV.

Mt. 9, 36. Videns autem⁵ 44, 1. Gisehenti tho thie
turbas misertus¹ est eis, quia menigi miltita¹ in, uuanta sie
erant vexati et iacentes sicut uuarun giuueigite inti ligente
oves non habentes pastorem. samaso scáf thiú ni habent
hirti.

Mt. 10, 1. Et convocatis¹⁰ 2. Inti gihaloten sinen zuelif
duodecim discipulis suis dedit iungiron gáb in giuualt (76)
illis potestatem (76) spirituum unsubarero geisto, thaz sie
immundorum, ut eicerent eos úzvurphin sie² inti heiltin
et curarent et² omnem languorem et omnem infirmitatem.¹⁵ iogiuelihha suht inti iogiue-

L. 9, 2. Et misit illos pre- 3. Inti santa sie zi predi-
dicare regnum dei, 3. et ait gonne gotes rihhi, inti quad
ad illos: nihil tuleritis in via, zi in: niouuiht ni nemet ír in
(*Mt.* 10, 5.) in via gentium uuege, in heidanero uuég ni
ne abieritis et in civitates²⁰ get ír, inti in burgi Samari-
Samaritanorum ne intraveritis, tanorum ni gét ír in, ouh halt
6. sed potius ite ad oves quae mér faret zi then scafon thiú
perierunt domus Israhel. thar furvvurdun fon Israhelo
húse.

7. Euntes autem predicate²⁵ 4. Génti predigot sús que-
dicentes: quia appropinquavit dante: nahit sih himilo rihhi.
regnum celorum.

8. Infirmos curate, mortuos 5. Únmahtige heilet, tote
suscitate, leprosos mundate, uúeket, riobe suberet, diuuala
demones eicite: gratis acce-³⁰ uúerphet úz: uzan mieta in-
pistis, gratis date. phiengut ír, uzan mieta ge-
bet ír.

9. Nolite possidere aurum 6. Ni curet bisizen gold noh
neque argentum neque pecu- silabar noh scaz in iuwaremo
niam in zonis vestris, non³⁵ bruohahe noh kiulla in uúege
peram in via (*L.* 9, 3.) neque noh brót noh zua túnihhun noh
panem (*Mt.* 10, 10.) neque giscuohú noh gértá. Uuidig
duas tunicas neque calciamenta ist thie³ vvurhto sinés muoses.
neque virgam. Dignus enim
est operarius cibo suo.⁴⁰

¹ misertus est | *nc*: eis — úexati *zrc G* ² et fehlt *F*

¹ miltita | *nc*: in — giuueigite *zrc* ² sic: ³ thie *rc in cr*

11. In quamcumque civitate¹ aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus est, et ibi manete donec exeat, (L. 10, 7.) edentes et bibentes 8. que apponuntur vobis 9. et curate infirmos qui in illa sunt 10. et nolite exire de domo in domum.

Mt. 10, 12. (77) Intrantes¹⁰ autem in domo salutate¹ eam dicentes: pax huic domui! 13. Et siquidem domus fuerit digna, veniat pax vestra super eam, si autem non fuerit digna,¹⁵ pax vestra ad vos revertatur.

14. Et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo vel de civitate (Mc. 20 6, 11.) excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis.

Mt. 10, 15. Amen dico vobis: tollerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorraeorum in die iudicii quam illi civitati.

16. Ecce ego mitto vos sicut oves² in medio luporum; estote³⁰ ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe.

17. Cavete autem ab hominibus: tradent enim vos in conciliis, et in sinagogis suis³⁵ flagellabunt vos, 18. et ad presides et ad reges ducimini propter me in testimonium illis et gentibus.

7. In só uuelihha burg odo burgilun ír inganget, fraget thanne uuér in theru uuirdig sí, inti thár uuónet unz ír úzfaret, ezente inti trinkente thiu mán iuuih furisezze, inti heilet siohhe thie in iru sint inti ni curet úzgangan fon huse zi húse.

8. (77) Thanne ír inganget tház hús, heilazet íz sús quedante: sibba sí thesemo hús! Oba tház hús uuirdig uuirdit, thanne quimit iuuer sibba ubar tház; oba íz uuirdig ni uuirdit,¹⁵ iuuer sibba zi íu uuirbit.

9. Inti so uuér iuuih ni inphahit noh ni horit iuuaru uuort, úzgangante fon themo hús odo fon theru burgi árscutet then melm fon iuwaren fuozin ín zi giuuznesse.

10. Uúar quidu ih íu: gitraganlihhor ist theru erdu Sodomorum inti Gomorreorum in tuomes tage thanne thero burgi.

11. Seno nú ih sentu iuuih samosó scáf in mitte uuolua: uueset uuise samaso nátrun inti lúttare sósó tubun.

12. Uuartet íu fon mannum:¹ sie selent iuuih in iro thingun,² inti in³ iro samanungun⁴ fillent sie iuuih, inti zi granon inti zi cuningon uuerdet ír gileitte thuruh mih ín zi giuúiznesse inti thiotun.⁵

¹ salute *F*

² nos — ones *rc G*

¹ mannum *corr. in o*

² thingun *corr. in o*

³ in *fehlt*

⁴ samanungun *corr. in o*

⁵ thiotun *corr. in o*

19. Cum autem tradent vos¹¹⁹ (L. 12, 11.) in sinagogas et ad magistratus et potestates, nolite solliciti esse, qualiter aut quid respondeatis (78)⁵ aut quid dicatis; (Mt. 10, 19.) dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini; 20. non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur¹⁰ in vobis.

21. Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium, et insurgent filii in parentes et morte eos afficient, 22. et¹⁵ eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perseveraverit in finem,¹ hic salvus erit.

23. Cum autem persequen-²⁰ tur vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen enim dico vobis: non consummabitis civitates Israhel, donec veniat filius hominis.²⁵

24. Non est discipulus super magistrum neque servus super dominum suum. 25. Sufficit discipulo ut sit sicut magister eius, et servus sicut dominus³⁰ eius. Si patremfamilias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos eius?

26. Ne ergo timueritis eos, nihil enim opertum quod non³⁵ revelabitur, et occultum quod non sciatur.

27. Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, (79) et

13. Thanne sie iuvih selen in samanunga inti meistartuomun¹ inti zi-giuueltin,² ni curet sorgente uuesan, vvuo odo uúaz ír antvvurtet (78) odo uuaz ír quedet; íu ist thanne gigeban in theró ziti uuaz ír sprehhet; ni birut ír thie thár sprehhent, úzouh geist íuuares fater sprihhit in íu.

14. Selit bruoder bruoder in tód inti thie³ fater then sún, inti anastantent kind in iro eldiron inti mít todú uueigent¹⁵ sie, inti birut ír thanne in hazze allen thuruh minan námon. Thie³ thuruhuónet unzan enti, thie³ uuiridit heil.

15. Mit thiú sie íuuer áhtent in therro burgi, fiohet in andera. Ih' ságen íu uúar: ni gientot ír Israhelo burgi, ér thanne quimit thie³ mannes sún.

16. Nist iungiro ubár meistar noh scale ubár sinan heron. Ginuhtsamot themo iungiren thaz só sí só sún meistar, inti scale só sún herro. Oba sie then híuiskes fater Beelzebub hiezun, vvuo mihhilo mér sine suason?

17. Ni forhtet sie: niouuiht nist bithactes, noba íz inthekit uuerde, inti tougales; noba iz uuizan⁴ uuerde.

18. Thaz ih íu quád in finstarnessin, thaz quedet ír in

¹ fine F'

¹ -tuoman corr. in o

² giuueltin::: r (Spur von g statt des n)

³ thie re in er

⁴ uuizzan | z ne

quod in aure audistis,¹ predicate¹²⁰ lichte, (79) thaz gihortut in
super tecta. oren, thaz predigot ir ubar
theki.

L. 12, 4. Dico autem vobis 19. Ih quidu íu minen friun-
amicis meis: (Mt. 10, 28.)⁵ tun:¹ ni curet thie forhten
nolite timere eos qui corpus thithar lihhamon slahent, uuanta
occidunt,² animam autem non sie ni mugun thie sela arsla-
possunt occidere, sed potius han, ouh halt forhtet thén
eum timete qui potest et ani thie thar mág sela inti lihha-
mam et corpus perdere in ge-¹⁰ mon fliosan in hellauúizi.
hennam.

29. Nonne³ duo passeret asse 20. Eno nú² ia coufit man
veneunt? et unus ex illis non zuene sparón mit scazzu? inti
cadet super terram sine patre ein fon then ni fellit ubar erda
vestro. 30. Vestri autem et 15 uzan íuuaran fater. Íuuares
capilli capitis omnes numerati houbites hár allu girimitu sint.
sunt. 31. Nolite ergo timere: Ni curet íu forhten: managen
multis passeribus meliores estis sparón beziron birut ír.
vos.

32. Omnis ergo qui confite-²⁰ 21. Allero giuuelih thie mih
bitur me coram hominibus, bigihit fora mannun,³ thes bi-
confitebor et ego eum coram gihu ih fora minemo fater
patre meo qui est in cælis thie⁴ in himile ist inti fora
(L. 12, 8.) et coram angelis sinen engilun. Thie⁶ min fúr-
eius. (Mt. 10, 33.) Qui autem 25 lounit fora mannun⁷ inti mín
negaverit me coram hominibus scamenti uuirdit in thesemo
(Mc. 8, 38.) et confusus me furlenganen cunne inti sunti-
fuerit in generatione ista adul gemo, furlougnu ih sín fora
tera et peccatrice, (Mt. 10, 33.) minemo fater thie⁸ in himile
negabo et ego eum coram patre 30 ist inti sinen engilun,⁹ inti
meo qui est in cælis (L. 12, thie¹⁰ mannes sun giskentit inan,
9.) et angelis eius, (Mc. 8, 38.) thanne hér quimit in diuridu¹¹
et filius hominis confundetur sines fater mit heilagen engi-
eum, cum venerit in gloria⁴ lon.¹²
patris sui cum angelis sanctis.³⁵

Mt. 10, 34. Nolite arbitrari 22. Ni curet uuanen thaz
quod venerim mittere pacem ih quami senten sibba in erda:
in terram: (80) non veni pa- (80) ni quam ih zi thiu thaz

¹ auditis FG ² occidunt corpus F ³ nonne | ne, duo — ve-
neunt zrc G ⁴ gloria — |, patris — scis zrc G

¹ friuntun corr. in o ² enonú | ne; ia — scazzu zrc ³ man-
nun corr. in o ⁴ thie rc in er ⁵ engilun corr. in o ⁶ thie
rc in er ⁷ mannun corr. in o ⁸ thie rc in er ⁹ engilun
corr. in o ¹⁰ thie rc in er ¹¹ diuridu::: | ¹² sines — engilon zrc

cem mittere, sed gladium. (L. 40 ih sibba santi, ouh suuert. 12, 52.) Erunt enim ex hoc Fon hinana sint fimui ziteilte quinque in domo una divisi, 121 in einemo¹ húse, thri in zuei tres in duo et duo in tres inti zuene in thriu uuerdent dividuntur. (Mt. 10, 35.) Veni ziteilit. Ih quam man zi skeidanne separare hominem aduersus patrem suum et filiam⁵ tohter uuidar ira muoter inti aduersus matrem suam et snur uuidar ira suigar, inti nurum aduersus socrum suam, fianta mannes sín hússuaso. 36. et inimici hominis domestici eius.

37. Qui amat patrem et 10 23. Thie thar minnot sinan matrem plus quam me, non fater inti muoter mér thanne est me dignus, et qui amat míh, nist hér mín uuirdig, filium aut filiam super me, inti thie thar minnot sun odo non est me dignus. tohter ubar mih, nist hér mín

38. Et qui non accipit 15 uuirdig. cruce[m] suam et sequitur me, non 24. Inti² thie thar ni inphahit sin cruce[m] inti folget mír, nist hér mín uuirdig, noh ni est me dignus, (L. 14, 27.) mag uesan mín iungiro. Thi- nec potest esse meus discipu- thar findit sín ferah, thie fúr- lus. (Mt. 10, 39.) Qui inuenit 20 liusit íz, inti thie thar furliusit animam suam, perdet illam, sín ferah thuruh mih, thie fin- et qui perdiderit animam suam dit íz. propter me, inueniet eam.

40. Et qui receperit vos, 25 25. Inti ther iuuuh inphahit, me recipit,¹ et qui me recipit,¹ ther inphahit mih, inti ther mih recipit¹ eum qui me misit. mih inphahit, ther inphahit thén thie³ mih santa.

41. Qui recipit prophetam 26. Ther thie³ inphahit uui- in nomine prophete, mercedem zagon in namen uuiuzagen, 30 mieta thés uuiuzagen inphahit. prophete accipiet.²

42. Et quicumque potum 27. Inti só uuer zi trincanne dederit uni ex minimis istis gibit einemo fon thesen min- calicem aquæ frigide, tantum nistun⁴ kelih caltes uuazares, 35 ekorodo in namen thes iungi- in nomine discipuli, (Mc. 9, 40.) ren, uuanta ír Cristes birut, quia Christi estis, (81) amen dico vobis, non perdet mercedem suam. (81) uuar sagen ih íu, ther ni furliusit sina mieta.

Mt. 11, 1. Et factum est, 28. Uuard thó, mit thiú

¹ recepit *F* ² et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet *fügt F* hinzu

¹ einemo aus Ansatz von *h rad.* ² IntI aus Ansatz von *h corr.*
³ thie *rc in e* ⁴ minnistun *corr. in o*

cum consummasset Ihesus precipiens duodecim discipulis suis, 40 transiit inde, ut doceret et 122 predicaret in civitatibus eorum. thaz gientota ther heilant gibiotenti zueliuin sinen iungiron, fuor thanan, thaz hér lérti in predigoti in iro burgin.

Mc. 6, 12. Exeuntes autem discipuli praedicabant, ut poenitentiam agerent, 13. et demonia multa eiciebant, et ungebant oleo multos egrotos. et sanabant. 29. Úzgangante thie iungiron predigotun, thaz sie riuaa tatin, inti managa diuuala úzvvrphun,¹ inti salbotun mit olu manage siohhe inti heiltun.

XLV.

J. 2, 1. Et die tertio nuptiæ 10 factæ sunt in Canan Galileae, et erat mater Ihesu ibi. 2. Vocatus est autem ibi et Ihesus et discipuli eius ad nuptias. 45, 1. In thritten tage brútloufti gitano *uuarun*² in thero steti thiu hiéz Canan Galileæ: thar uuas, thes heilantes muoter. Gihalot uuas 15 ouh thara ther heilant inti sine iungiron zi thero brutloufti.

3. Et deficiente vino dicit mater Ihesu ad eum: vinum non habent. 4. Et dicit ei Ihesus: quid tibi et mihi est, 20 mulier? nondum venit hora mea. 2. Thó ziganganemo themo uúine quad thes heilantes muoter zi imo: sie ni habent uúin. Thó quad iru ther heilant: uuaz ist thih thes inti mih, uúib? noh nú ni quam mín zít.

5. Dicit mater eius ministris: quodcumque dixerit vobis facite. 3. Thó quad sín muoter zí then ambahtun:³ só uúaz só 25 hér íu quede só tuot ír.

6. Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ secundum purificationem Iudeorum, capientes singulæ metretas binas vel ternas. 4. Thar uuarun steininu uuazzarfaz sehsu gisezitu after subernessi⁴ thero Iudeono, thiu bihaben mohtun einero giue- 30 lih zuei méz odo thríu.

7. Dicit eis Ihesus: implete hydrias aqua. Et implerunt eas usque ad summum. 5. Thó quad ín ther heilant: fullet thiu faz mit uuazaru. Inti sie fultun siu únzan⁵ enti.

8. (82) Et dicit eis Ihesus: 35 haurite nunc et ferte architriclino. Et tulerunt. 6. (82) Thó quád ín ther heilant: skephet nú inti bringet themo furistsizzenten. Inti sie bráhtun.

9. Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam, 40 sizzento thaz uuazzar zí uuine

¹ úzuu^rrphín

² uuarun *fehlt*

³ ambahtun *corr. in o*

⁴ subernessi *corr. in e*

⁵ únzan *rs*

⁶ thie, *rc in er*

et non sciebat unde esset¹²³ gitán inti hér ni uuesta uua-
 (ministri autem sciebant qui nan íz uúas (thie ambahta
 haurierant aquam), vocat spon- uuestun íz, thie thar scuofun
 sum architriclinus, 10. et dicit thaz uuazar), thó gihalota
 ei: omnis homo primum bonum⁵ then brutigomon thie¹ furist-
 vinum ponit, et cum inebriati sizzento inti quad imo: íogi-
 fuerint, tunc id quod deterius uuelih man zi erist guotan
 est; tu autem¹ servasti bonum uúin sezzit, inti mit thiu sie
 vinum usque adhuc. foltruncané sint, thanne thaz

¹⁰ thar uúirsira ist; thú gihielti
 then guoton uúin unzan nú.

11. Hoc fecit initium signo-
 rum Ihesus, in Chana Galileae,
 et manifestavit gloriam suam.

8. Thaz teta in anagine
 zeichano ther heilant in thero
 steti thiu hiez Chana Gali-
¹⁵ leę, inti offonota sina diurida.

XLVI.

Mt. 8, 1. Cum autem descen-
 disset de monte, secutę sunt
 eum turbę multe.

2. Et ecce leprosus veniens²⁰
 (*Mc.* 1, 40.) genu flexo (*Mt.*
 8, 2.) adorabat eum dicens:
 domine, si vis, potes me mun-
 dare.

3. Et extendens manum teti-²⁵
 git eum Ihesus dicens: volo,
 mundare! Et confestim mun-
 data est lepra eius.

4. Et ait illi Ihesus: vide³⁰
 nemini dixeris, sed vade,
 ostende te sacerdoti et offer²
 munus quod praecepit (83)
 Moyses in testimonium illis.

Mc. 1, 45. At ille egressus
 coepit praedicare et diffamare
 sermonem, ita ut iam non pos-
 set manifeste in civitatem³ in-⁴⁰

46, 1. Tho hér arsteig fon
 themo berge, folgetun imo
 manege menigi.

2. Senu thó riob mán que-
 menti giboganemo kneuwe be-
 tota inan sús quedenti: truh-
 tin, oba thu uuili, thú maht
 mih gisubiren.

3. Inti thenenti sina hant
 biruorta inan thie¹ heilant sus
 quedenti: uuilla, uúis subiri!
 Inti sliumo uuard tho giheilil
 sin rúf.

4. Tho quad imo ther hei-
 lant: gisih thaz thu iz nio-
 manne ni quedes, ouh fár inti
 giougi thih themo biscofe inti
 bring thie geba thie thar gi-
³⁵ bót (83) Moyses in zi giuúiz-
 nesse.

5. Her thó uzganganti bi-
 gonda predigon² inti maren
 thaz uuort, só thaz her ni
 mohta giu ougazorhto gan in

¹ autem fehlt F

² offers F

³ ciuitate F

¹ thie re in cr

² pdigon

troire, sed foris in desertis¹²⁴ thie burg, ouh úze in vvuosten
locis esse, et conveniebant ad stetin uuesan, inti quamun zi
eum undique. imo iogiúanan.

XLVII.

Mt. 8, 5. Cum autem intro- 5
isset Capharnaum, accessit ad
eum centurio rogans eum

6. Et dicens: domine, puer
meus iacet in domo paralyti-
cus et male torquetur.

7. Ait illi Ihesus: ego ve-
niam et curabo eum.

8. Et respondens centurio
ait: domine, non sum dignus
ut intres sub tectum meum, 15
sed tantum dic verbo, et sana-
bitur puer meus.

9. Nam et ego homo sum
sub potestate habens sub me 20
milites, et dico huic: vade, et
vadit, et alio: veni, et ve-
nit, et servo meo: fac hoc,
et facit.

10. Audiens autem Ihesus
miratus est et sequentibus se
dixit: amen dico vobis, non
inveni tantam fidem in Israhel.

11. Dico autem vobis, quod
multi ab oriente et occidente
venient et recumbent cum
Abraham (84) et Isaac et Ia-
cob in regno celorum, 12. filii 35
autem regni eicientur in tene-
bras exteriores, ibi erit fletus
et stridor dentium.

13. Et dixit Ihesus centu-
rioni: vade, et sicut credidisti 40

47, 1. Mit thiu hér thó in-
gieng in Capharnaum,¹ gieng
zi imo ein centenari,² bát inan

2. Inti quad: truhtin, mín
kneht ligit in húse³ lamer inti
10 ist ubilo giuúizinot.

3. Tho quad imo ther hei-
lant: ih quimu inti giheilu inan.

4. Tho antlinginti ther cen-
tenari inti quad: truhtin, ih
ni bin uuirdig thaz thu gest
untar mina theki: quid ekko-
rodo⁴ mít uuortu, thanne uuir-
dit min kneht heil.

5. Ih bin mán untar giuuelti
habenti untar mír kenphon, inti
ih quidu zi thesemo: far, inti⁵
her ferit, anderemo quidu:
quim, inti hér quimit, inti
minemo scalke: tuo thiz, inti
25 hér tuot íz.

6. Thaz gihorenti ther hei-
lant uuntorota inti imo folgen-
ten quad: uuar sagen ih íu,
ni fand ih so mihilan giloubon
30 in Israhel.

7. Ih quidu íu, thaz manage
óstana inti uuestana quement
inti sizzent mit Abraham (84)
inti Isake inti Iacobe in himilo
rihhe; kind thesses rihhes sint
furuorphan in thiu uzarun
finstarnessi, thar ist vvuoft in
ceno stridunga.

8. Tho quad ther heilant
themo centenare: fár, inti só

¹ capharnaū

⁴ ekkorodo rs (th?)

² gieng — centenari rs

⁵ inti rs (Ansatz von h?)

³ húse — | (lamer

fiat tibi! Et sanatus est puer¹²⁵ thu giloubtus,¹ só si thir.
in illa hora. Uuard tho giheilít thie² kneht
in thero ziti.

L. 7, 10. Et reversus est 9. Uuarb tho thie² centenari
centurio in domam suam et⁵ in sin hús inti fand then scale
invenit servum qui languerat thie³ thar sioh uuas heilan.
sanum.

XLVIII.

Mt. 8, 14. Et cum venisset 48, 1. Mit thiu thie² hei-
Ihesus in domum Petri, vidit¹⁰ lant quam in Petruses hús,
socrum eius iacentem et febricitantem. gisah sina suigar ligenta inti
fiebar habenta.

15. Et tetigit manum eius, 2. Inti ruorta ira hant, inti
et dimisit eam febris. Et sur- furliez sia thaz fiebar. Ár-
rexit et ministrabat eis. 15 stuont siu tho úf inti ambah-
tita ín.

XLIX.

L. 7, 11. Et factum est 49, 1. Inti uuard tho fon
deinceps, ibat in civitatem thanan thaz her fuor in thie
quæ vocatur Naim, et ibant²⁰ burg thiu ist giheizan Naim,
cum illo discipuli eius et turba inti fuorun mit imo sine iun-
copiosa. giron inti ginuhtsamo menigi.

12. Cum autem appropin- 2. Mit thiu her tho nahita⁴
quasset¹ portæ civitatis, ecce² phortu theru⁵ burgi, senu ar-
defunctus efferebatur, filius²⁵ storbaner uúas gitragan, einag
unicus matris suæ, et hæc sun sinero muoter, inti thiu
vidua erat, et turba civitatis uuas unituuna, inti menigi
multa cum illa. theru⁵ burgi mihhil mít iru.

13. Quam cum vidisset do- 3. Thia mit thiu truhtin gi-
minus, misericordia motus su-³⁰ sah, miltidu giruorit ubar sia
per eam dixit illi: noli flere! quad iru: ni curi vvuofen!

14. Et accessit et tetigit 4. Thie thar truogun gi-
loculum. Inti gieng zuo inti biruorta
thia bara.

Hi autem qui portabant ste- 4. Thie thar truogun gi-
terunt, et ait: adolescens, tibi³⁵ stuontun, inti quad: iungo, ih
dico, surge! 15. Et resedit quidu thir, arstant! Inti gisaz
qui erant mortuus (85) et coe- thie thar tót uúas (85) inti
pit loqui, et dedit illum matri bigonda sprehhan, inti gab ín⁶
suæ. sinero muoter.

¹ appropinquaret F² et ecce F¹ giloubtus corr. in o² thie rc in er³ thie rs (a)⁴ nahita — | (phortu?)⁵ theru rc⁶ ínan | nc

16. *Acceptit autem omnes*¹²⁶ timor, et magnificabant deum dicentes: quia propheta magnus surrexit in nobis, et quia deus visitavit plebem suam.

17. Et exiit hic sermo in universam Iudeam de eo et omnem circa regionem.

Mt. 8, 16. Vespere autem¹⁰ facto obtulerunt ei multos demones habentes, et eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit.

17. Ut adimpleretur quod¹⁵ dictum est per Esaiam prophetam dicentem: ipse infirmitates nostras accepit et egrotationes portavit.

18. Videns autem Ihesus²⁰ turbas multas circum se, iussit ire trans fretum.

Mt. 8, 19. Et accedens unus²⁵ scriba ait illi: magister, sequar te quocumque ieris.

20. Et dicit ei Ihesus: vulpes foveas habent et volucres³⁰ cæli tabernacula ubi requiescant, filius autem hominis non habet¹ ubi caput reclinet.

L. 9, 59. Ait autem ad al-³⁵terum: sequere me! Ille autem dixit: domine, permitte me primum ire et sepelire patrem meum. (86) (*Mt. 8, 22.*) Ihe-

5. Gifieng tho alle forhta, inti mihhilosotun gót sus quedante: bithiu mihhil uúizago árstuont in úns, inti bithiu gót uúisota sines folkes.

6. Inti úzgieng tház uuórt in alle Iudeon fon imo inti umbi alle thie¹ lantscáf.

L.

50, 1. Abande giuuortanemo brahtun imo manage diuuala habente, inti áruuarf thie geista mit uuortu inti alle ubil habente giheilta.

2. Thaz vvurdi gifullit tház giquetan² uuas thuruh Esaiam then uuizagon sus quedantan: hér unsara ummaht inphieng inti unsa cumida truog.

3. Tho gisah ther heilant managa³ menigi umbi sih, gibót thaz sie fuorin ubar then giozon.

LI.

51, 1. Gieng tho zuo ein buochari inti quad imo: meistar, ih folgen thir só uuara so thú ges.

2. Tho quad imo ther heilant: fohún habent loh inti himiles fugala habent selida thar sie restent, mannes sún ni habet uuara hér sin houbit inthelde.⁴

3. Tho quad her zi andarremo man: folge mír! Ther quad imo thó: herro, lám mih ér faran inti bigraban minan fater. (86) Tho quad imo ther

¹ ü | ht n G

¹ alle thie rc in a

² thaz giquetan — | rc

³ managa rc (e²)

⁴ inthelde, der Accent zweifelhaft

sus autem ait illi: sequere me¹²⁷ heilant: folge mir inti láz tote
 et dimitte mortuos sepelire bigraban iro totun;¹ thú fär
 mortuos suos; (L. 9, 60.) tu inti sage gotes rihhi!

5

61. Et ait alter: sequar te, domine, sed primum permittite mihi renuntiare his qui domi sunt. 62. Ait ad illum Ihesus: nemo mittens manum¹⁰ suam in aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei.

4. Tho quad ander: ih folgen thir, herro, ouh ér laz mih fursagen then thie in huse sint. Tho quad imo ther heilant: nioman sententi sina hant in phluog inti uuidarscouonti ist gifuoglih gotes rihhe.

LII.

Mt. 8, 23. Et adscendente eo in navicula secuti sunt eum¹⁵ discipuli eius.

24. Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus.

Mc. 4, 38. Ipse vero erat in puppi super cervical dormiens.

Mt. 8, 25. Et accesserunt et suscitaverunt eum dicentes:²⁵ domine, salva nos, quia perimus!

26. Et dicit eis: quid timidi estis modicae fidei?

Tunc surgens imperavit vento³⁰ et mari (Mc. 4, 39.) et dixit: tace et obmutesce! (Mt. 8, 26.) Et facta est tranquillitas magna.

27. Porro homines mirati sunt dicentes ad invicem: quis³⁵ aut qualis est hic, (L. 8, 25.) quia et ventis imperat et mari, et oboediunt ei?

52, 1. Imo stigantemo in skef folgetun imo sine iungiron.

2. Inti mihhil giruornessi uuard tho in themo seuue, só thaz thaz skef uuard bithekit²⁰ mit then undon.

3. Her thó uuas in themo skefe ubar houbitphuliuui slafenti.

4. Sie giengun tho zuo inti uuahtun inan sus quedante: truhtin, heili unsih, uuanta uuir furuuerden!

5. Tho quad hér ín: ziu birut ir forhtale luciles gilouben?

6. Tho her arstantenti² gibót uuinte inti seuue inti quad: suige inti árstumme! Uuard tho gitan mihhil stilnessi.

7. Thie man tho vvuntrotun sus quedante untar zuisgen: uuer odo vvuolih ist ther thie³ uuinton gibiutit inti seuue, inti sie horent imo?

LIII.

Mt. 8, 28. Et cum venisset⁴⁰ trans fretum in regione Gera-

53, 1. Mit thiu her quam ubar thén⁴ giozon in lantscaf

¹ totun corr. in o
⁴ then rs

² arstantenti re

³ thie re in er

senorum, (87) (L. 8, 26.) quae¹²⁸ Gerasenorum,¹ (87) thi u thar ist
est contra Galileam, uidar Galileam,

27. Et cum egressus esset ad terram, (Mt. 8, 28.) occur-
rerunt ei duo habentes demo-⁵ ziene habente diuuala fón
nia de monumentis et exeun- grebirun² úzgangante, thrato
tes, sævi nimis, ita ut nemo grimme, só thaz thar nioman
posset transire per viam illam. mohta faran thuruh then uuég.

L. 8, 27. Unus enim habe-
bat demonia iam temporibus¹⁰ uala giu managa zíti, inti mit
multis, et vestimento non in- giuatu ni giuataíta síh noh
duebatur neque in domo ma- in huse ni giuoneta, ouh in
nebat, sed in monumentis, grebirun,²

Mc. 5, 3. Et neque catenis
iam quisquam eum poterat¹⁵ in einig mán gibintan, uuanta
ligare; 4. quoniam sepe com- her ofto mit fuozthruhín inti
pedibus et catenis vinctus mit ketinun gibuntan zibrah
disrupisset¹ catenas et compe- thie ketinun inti thio fuoz-
des comminisset, et nemo thruhi giminnirota, inti nioman
poterat eum domare, mohta ín gizemen.²⁰

5. Et semper nocte ac die
in montibus erat clamans et tages in bergun⁴ uuas ruofenti
concidens se lapidibus. inti hío síh mit steinun.⁵

6. Videns autem Ihesum a
longe occurrit et adoravit eum²⁵ 7. et clamans voce magna di-
cit: (Mt. 8, 29.) quid nobis et
tibi, Ihesu fili dei (Mc. 5, 7.) hileru stemnu quad: uuaz ist
altissimi? (Mt. 8, 29.) Venisti uns inti thir, Heilant, sún
ante tempus torquere nos. 30 ér ziti unsih zi uuizinonne.

Mc. 5, 8. Dicebat enim illi
Ihesus: exi, spiritus immunde! 7. Tho quad imo ther hei-
(L. 8, 30.) dic quod tibi no- lant: úzgang, thú unsuboro
men est. At ille dixit: legio, geist! quid uuelih namo thir
quia intraverunt demonia multa³⁵ sí. Hér quad thó: menigi,
in eum. uuanta manage diuuala gien-
gun in inan.

Et rogabant eum² (88) (Mc.
5, 10.) ne expelleret eos extra 8. Inti batun ín⁶ (88) thaz
regionem (L. 8, 31.) et ne her sie ni tribi uzan thero lant-
skefi, inti thaz her ín ni gi-

¹ compedibus — |; et — disrupisset zrs G

² illum F

¹ mit gerasenorum schließt Quaternio vj

² grebirun corr. in o

³ ketinun corr. in o

⁴ bergun corr. in o

⁵ steinun corr. in o

⁶ inan | ne

imperaret illis ut in abyssum¹²⁹ buti thaz sie in abgrunti
irent. fuerin.

Mt. 8, 30. Erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascens. 31. Demones autem rogabant eum dicentes: si eicis nos, mitte nos in gregem porcorum. 32. Et ait illis: ite.

At illi exeuntes abierunt in¹⁰ porcōs, (*Mc.* 5, 13.) et magno impetu grex precipitatus est in mare ad duo milia, et suffocati sunt in mare.

14. Qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in civitate et in agros (*Mt.* 8, 33.) omnia.

34. Et ecce tota civitas exiit²⁰ obviam Ihesu et viso eo (*L.* 8, 35.) et hominem sedentem a quo demonia exierant vestitum ac sana mente ad pedes eius, et timuerunt (*Mt.* 8, 34.) et ro-²⁵gabant ut transiret a finibus eorum.

Mc. 5, 18. Cumque ascenderet navem, (*L.* 8, 38.) rogabat eum vir a quo demonia³⁰ exierant, ut cum eo esset; (*Mc.* 5, 19.) et non ammisit eum, sed ait illi:

Vade in domum tuam ad tuos (*L.* 8, 39.) et narra quanta³⁵ tibi dominus (*Mc.* 5, 19.) fecerit et misertus est tui. 20. Et abiit praedicans in Decapolim, quanta illi fecisset Ihesus, et omnes mirabantur.

Mt. 9, 1. (89) Et ascendens in navicula transfretavit et venit in civitatem suam.

9. Uuas thar nalles fér fon in cutti suino managero ezenti. Thie diuuala batun in sus quedante: oba thú unsih úzuuerphes, senti unsih in thaz cutti thero suino. Tho quad hér in: faret.

10. Sie tho úzgangante fuerun in thiu suin, inti mit mihhilu ungireshu thaz cutti uuas biskrenkit in then seo, zua thúsunta, inti uuarun bithemphit¹⁵ in then seo.

11. Thie sie fuotiritun fuhún inti sagetun in burgi inti accarun¹ allu.

12. Senu tho al thiu burg gieng ingegin themo heilante, inti gisehanemo imo inti then mán sizzentan fon themo thie diuuala úzgiengun, giuatitan inti heilemo muote zi sinen fuozin, inti forhtun inti batun in thaz hér fuori fon iro entin.

13. Mit thiu her tho arsteig in skef, bát in ther man fon themo thie diuuala úzgiengun, thaz her mit imo uuari, inti ni liez in,² ouh quad imo:

14. Fár in thin hús zi thinen inti sage uelihhu thir truhtin teta inti milita thir. Gieng her tho predigonti³ in stat zehen burgo, vvuolihhu imo teta ther heilant, inti alle⁴⁰ vvvuntarotun.

54, 1. (89) Steig tho in skifilin inti ferita inti quam in sina burg.

¹ accarum corr. in o

² inan | ne

³ pdigonti

LIV.

L. 5, 18. Et ecce (Mc. 2, 130 2. Senu tho fior gomman
3.) quattuor (L. 5, 18.) viri tragente in bette mán thie
portantes in lecto hominem thar uuas lám, suohtun inan
qui erat paralyticus, et quære-⁵ in zi traganne¹ inti zi sezenne
bant eum inferre et ponere furi then heilant.
ante Ihesum.

19. Et non inuenientes qua 3. Mit thiu sie ni fundun
parte eum inferrent pre turba, in uelihhemo teile inan brah-
ascenderunt supra tectum et¹⁰ tin thuruh thie menigi, stigun
per tegulas summiserunt illum ubar thie theki, inti thuruh
cum lecto in medium ante thie thekiziegala santun inan
Ihesum. mit thiu bettu in mitti furi
then heilant.

20. Quorum fidem ut vidit,¹⁵ 4. Thero giloubon soso her
dixit: confide, fili, remittuntur¹ gisah, quad: giloubi, kind,
tibi peccata tua! thanne uuerdent thir furlazano
thino sunta!

21. Et ceperunt cogitare 5. Bigondun tho thenken
scribæ et Pharisei dicentes:²⁰ thie buohhara inti Pharisei sus
quis est hic qui loquitur blas- quedante: uer ist these thie
phemias? quis potest dimittere thar sprihhit bismarunga? uer
peccata nisi solus deus? mág furlazan sunta noba ein
got?²

22. Et cum cognovisset Ihe-²⁵ 6. Tho ther heilant furstuont
sus cogitationes eorum, respon- iro githanca, antvvurtenti quad
dens dixit ad illos: quid cogi- zi ín: zi hiu thenkent ír ubil
tatis mala in cordibus vestris? in iuaren herzon? Uedar ist
23. Sed quid est facilius, di- odira, zi quedanne: sint thir
cere: dimittuntur tibi peccata,³⁰ furlazano sunta, odo zi que-
an dicere: surge et ambula? danne: arstant inti gang?

24. Ut autem sciatis quod 7. Zi thiu thaz ír uuizit
filius hominis potestatem habet thaz mannes sun habet giuualt
in terra² dimittere peccata, ait in erdu zi furlazenne sunta,
paralytico: tibi dico: surge,³⁵ quad themo lamen: thir quidu:
tolle lectum tuum et vade in arstant, nim³ thin betti inti
domum tuam! far in thin hús!

25. Et confestim surgens 8. Her tho arstantenti sliumo
coram illis tulit in quo iace- fora ín nam thaz thar hér ana-
bat (90) et abiit in domum⁴⁰ lág (90) inti gieng in sín hús

¹ confide — remittuntur rs G² terram I'¹ in zi traganne rs
corr.³ nim rs aus min² noba — got | re, das o von noba aus i

suam magnificans deum. 26. Et ¹³¹ mihhilosonti gót. Inti forhta stupor apprehendit omnes, et magnificabant deum. bifeng sie alle, inti mihhilosotun gót.

27. Et repleti sunt timore dicentes, quia vidimus mirabilia hodie. (Mt. 9, 8.) Et glorificaverunt deum, qui dedit potestatem talem hominibus. 9. Inti vverdun gifulte forhtu sus quedante: uuir gisahumes vvuntar hiutu. Diurisetun gót, thie thar suliha giuualt gáb mannum.¹

LV.

J. 4, 46. Venit ergo iterum ¹⁰ 55, 1. Quam abur tho in in Cana Galileę, ubi fecit aquam vinum, et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur, Capharnaum. Canán Galileę, thar hér teta thaz uuazar zi uuine; uuas thar süm rihtari, thes sun uuas sioh, in Capharnaum.

47. Hic cum audisset quia ¹⁵ 2. Ther mit thiu her gihorta Ihesus veniret¹ a Iudea in thaz ther heilant quam fon Galileam,² abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius, incipiebat enim mori. Iudeon zi Galileu, gieng zi imo inti bát, inan thaz her nidarstigi inti heilti sinan sún: ²⁰ ther bigán thó sterban.

48. Dixit ergo Ihesus ad eum: nisi signa et prodigia videritis, non creditis. 3. Tho quad ther heilant zí imo: nibi ír zeichan inti vvuntar gisehet, anderuúis ni giloubet ír.

49. Dicit ad eum regulus: ²⁵ 4. Tho quad imo ther rih-tari: truhtin, nidarstíg, ér thanne arsterbe mín sún. Tho quad imo ther heilant: fár, thin sún lebet.

Credidit homo sermoni quem ³⁰ 5. Giloupta ther man themo dixit ei Ihesus, et ibat. uuorte thaz imo ther heilant quad, inti fuor.

51. Iám autem descendente eo servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes, quia ³⁵ 6. Imo tho giu² nidarstigan-temo scalca liofun ingegin imo inti sagetun sus quedanti, thaz sún sún lebeti.

52. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit, et dixerunt ei: quia heri (91) 7. Tho eiscota hér thie³ zit zi ín in thero imo bazeta, inti quadun imo: uuanta ge-

¹ adueniret F² galilaea F¹ mannum corr. in e² :iu (g)³ thie rc in a

hora septima reliquid eum¹³² steron (91) zi thero sibantun
febris. ziti furliez inan thaz fiebar.

53. Cognovit ergo pater 8. Furstuont tho thie¹ fater
quod illa hora erat in qua thaz thiu zit uás in theru
dixit ei Ihesus: filius tuus vivit. 5 imo quad ther heilant: thin
Et credidit ipse et domus eius sun lebet. Thó giloupta² her
tota. inti al sín hús.

LVI.

L. 5, 29. Et fecit ei convi- 10 56, 1. Teta imo gouma
vium magnum Levi in domo sua. mihhila Leui in sinemo hús.

Mt. 9, 10. Et factum est 2. Uuard tho imo sizentemo
discumbente eo in domo, ecce in húse, senu thó manage
multi publicani et peccatores firnfolle inti suntige quemente
venientes discumbebant cum 15 sazun mit themo heilante inti
Ihesu et discipulis eius, (Mc. mit sinen iungoron:³ uuarun
2, 15.) erant enim multi qui manage thie imo folgetun.
et sequebantur eum.

16. Et videntes scribę et 3. Gisahun tho thie buoh-
Pharisei quia manducaret cum 20 hara inti Pharisei thaz her áz
peccatoribus et publicanis, di- mit then suntigon inti then
cebant discipulis eius: quare firnfolun,⁴ quadun sinen iungi-
cum publicanis et peccatoribus ron: zi hiu mit then firnfolun⁴
manducat et bibit magister inti then suntigon ízit inti
vester? 25 trinkit íuuer meistar?

17. Hoc audito Ihesus ait 4. Thaz tho gihortemo ther
illis: non necesse habent sani heilant quad ín: ni habent
medicum, sed qui male habent. nóthurfthi thie heilon láches,⁵
(Mt. 9, 13.) Euntel¹ discite quid ouh thie ubil habent. Faret
est: misericordiam volo et non 30 inti lernet uáz thaz sí: ih
sacrificium. Non enim veni uúili miltida, nalles⁶ bluostar.
vocare iustos sed peccatores Ni quam zi thiu thaz ih gila-
(L. 5, 32.) in poenitentiam. doti rehte, ouh suntige, zi
riuu.

33. At illi dixerunt ad eum: 35 5. Sie quadun tho zi imo:
quare discipuli Iohannis ieiun- bi hiu iungiron Iohannes fa-
nant frequenter et obsecratio- stent ofto inti gibet tuont,
nes faciunt, similiter et Phari- sama ouh thero Phariseo, thine

¹ euntel autem F

¹ thie *re in er*
⁴ firnfolun *corr. in o*

² giloupta *nc*
⁵ láches *rs (h)*

³ mit — iungeron | *re*
⁶ nalles *rc*

seorum, tui autem edunt et¹³³ ezent inti trinkent inti ni fa-
bibunt (*Mc.* 2, 18.) et non ieiunant? Then quad hér:

19. Quibus ipse ait:
Numquid possunt filii (92) ⁵ 6. Eno mugun thiu kind (92)
nuptiarum quamdiu sponsus thero brútloufti só lango thie¹
cum illis est ieiunare? (*Mt.* 9, brutigomo mit ín ist fasten?
15.) Venient autem dies cum Quement taga mit thiu arfir-
aufereatur ab eis sponsus, et tunc rit uuir dit fon ín thie¹ bruti-
ieiunabunt (*L.* 5, 35.) in illis ¹⁰ gomo: thanne fastent in then
diebus. tagon.

36. Dicebat autem et simi- ^{7.} Quad tho gilihnessi zi
litudinem ad illos: (*Mc.* 2, 21.) ín: nioman blezza niuues duo-
quia nemo assumentum pannis ches nauuit altemo giuuate,
rudis assuit vestimento veteri, ¹⁵ elles nimit fullida thaz niuua
alioquin¹ aufert supplementum fon themo alten, inti ist mera
novum a veteri, et maior scis- gisliz.

L. 5, 37. Et nemo mittit ^{8.} Inti nioman sentit niuuan
vinum novum in utres veteres, ²⁰ uúin in alte belgi, elles brihhit
alioquin rumpet vinum novum thie¹ niuuo uúin thie belgi
utres et ipsud effunditur, et inti uuir dit fúrgozzan,² inti
utres peribunt. thie belgi furuuerdent.

38. Sed vinum novum in ^{9.} Ouh niuuan uúin in niuua
utres novos mittendum est et ²⁵ belgi zi sentenne ist, inti uuer-
utraque conservantur. dent beidu gihaltan.

39. Et nemo bibens vetus ^{10.} Nioman trinkenti altan
statim vult novum, dicit enim: uúin uuili sliumo niuuan, ouh
vetus melius est. quidit: thaz alta ist bezira.

LVII.

Mt. 12, 38. Tunc responde- ³⁰ 57, 1. Thó antlingitun imo
runt ei quidam de scribis et sume fon then buohharin inti
Phariseis dicentes: magister, Phariseis sus quedante: mei-
volumus a te signum videre. star, uuir uuollen fon thir
zeichan gisehan.

39. Qui respondens ait illis: ³⁵ 2. Tho antlinginti quad ín:
generatio mala et adultera ubil cunni inti furlegan suoh-
signum querit, et signum non hit zeihhan, inti zeihhan ni
dabitur ei nisi signum Ionæ uuir dit imo gigeban nibi zeihhan
prophete. Ionases thes uuizagen.

¹ aliquin G

¹ thie rc in er

² fúrgozzan rc

40. Sicut enim fuit Ionas in¹³¹ ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terrę (93) tribus diebus et tribus noctibus. ⁵

41. Viri Ninevitę sũrgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam, quia poenitentiam egerunt in predicatione Ionę, et ecce plus¹⁰ quam Iona hic!

42. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista¹ et condemnabit eam, quia venit a finibus terrę audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic! Dico autem vobis, quia multi venerunt a finibus terrę audire sapientiam Salomonis, et ideo maior Sa-²⁰ lomon hic.

43. Cum autem immundus spiritus exierit de² homine, ambulat per loca arida quęrens requiem et non invenit. ²⁵

44. Tunc dicit: revertar in domum meam unde exivi, et veniens invenit vacantem scopis mundatam et ornatam. ³⁰

45. Tunc vadit et assumet septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi, et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. ³⁵ Sic erit et generationi huic pessimę.

3. Soso uñas Ionas in thes. uuales uuambu thri taga inti thriio naht, só ist mannes sún in herzen erdu (93) thri taga inti thriio naht.

4. Thie Nineiscun¹ mán arstantent in tuome mit thesemo cunne inti furniderent íz, uuanta sie riuua tatun in predigungu Ionases: senu hier ist mera thanne Ionas!

5. Sundirinu cuningin arstentit in tuome mit thesemo cunne inti furnidirit íz, uuanta siu quam² fon ente erdu zi horrenne spahida Salamones: senu hier ist mera thanne Salomon! Ih quidu íu, uuanta manage quamun fon ente erdun horen spahida Salamones, inti bithiu hier ist mera Salamone.³

6. Thanne thie⁴ unsiro geist úzgét fon themo manne, gengit thuruh thurro steti, suohhit resti inti ni findit.

7. Thanne quidit: ih uuirbu in mín hús thanan ih úzgieng, inti quementi findit zuomigaz mit besemen gifurbit inti gigaruuit.

8. Thanne ferit inti nimit sibun geista andere mit imo uuirsiron thanne her si, inti ingangente⁵ artont thar, inti sint thanne thie iungistun thes mannes uuirsirun then erirun.⁶ Só ist thesemo cunne themo uuirsisten.

¹ et condemnabunt — generatione ista *fehlt F'*

² ab *F'*

¹ nineiscun *corr. in o*

² quā

³ salamones — salamone *zrc*

⁴ thie *rc in er*

⁵ uuirsiron — ingangente *zrc*

⁶ erirun

corr. in o

LVIII.

*L. 11, 27. (94) Factum est*¹³⁵ 58, 1. (94) Gitán uuard tho, autem, cum hæc diceret, extollens vocem quædam mulier de turba dixit illi: beatus venter qui te portavit et ubera quæ suxisti!

28. At ille dixit: quippe enim beati qui audiunt verbum dei et custodiunt illud.¹ 2. Her tho quad: giuesso só salige sint thie gihorent 10 gotes uvort² inti thaz³ gihaltent.

LIX.

Mt. 12, 46. Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius et fratres stabant foris quaerentes loqui ei. 59, 1. Imo noh thanne sprehhentemo zi thén menigin, senu sín muoter inti sine bruoeder stuontun úze, suohtun inan zi gisprehhanne.

47. Dixit autem ei quidam: ecce mater tua et fratres tui foris stant quærentes te. 2. Tho quad imo sum: senu thín muoter inti thine bruoeder stantent úze suohhente thih.

48. At ille respondens dicenti sibi ait: quæ est mater mea et qui sunt fratres mei? 3. Hér thó ántlinginti imo sus quedantemo quad: uuie⁴ ist mín muoter inti uuie⁴ sint mine bruoeder?

49. Et extendens manum in discipulos suos dixit: ecce mater mea et fratres mei! 50. Quicumque² fecerit voluntatem patris mei qui in cælis est, ipse meus et frater et soror et mater est. 4. Thenita sina hant in sine iungiron inti quad: senu mín muoter inti mine bruoeder! Só uuer só tuot uuillon mines fater ther in himile ist, ther ist mín bruoeder inti suester 30 inti muoter.

LX.

Mt. 9, 18. Hæc illo loquente ad eos, ecce princeps unus (L. 8, 41.) sinagogæ,³ cui nomen Iairus, (Mt. 9, 18.) accessit et adorabat eum dicens: 60, 1. Imo thó thisu sprehhentemo zi in, senu tho ein heristo thero samanunga, thes namo uuas Iairus, gieng zúo inti betota ín⁵ sus quedanti:

¹ illud fehlt *F, ns G* ² quicumque enim *F* ³ synag. unus *F*

¹ thie *rc*

² uvort

³ thaz *rs*

⁴ uuie *rc in er*

⁵ inan *nc*

Filia mea modo defuncta¹⁸⁶ est, sed veni, inpone manum super eam et vivit.¹ 19. Et surgens Ihesus sequebatur eum et discipuli eius.

20. (95) Et ecce mulier quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis (*Mc.* 5, 26.) et fuerat multa perpessa a conpluribus medicis et erogaverat omnia sua, (*L.* 8, 43.) nec ab ullo potuit curari,² (*Mc.* 5, 26.) sed magis deterius habebat;

27. Venit in turba retro (*Mt.* 9, 20.) et tetigit fimbriam vestimenti eius. (*Mc.* 5, 28.) Dicebat enim intra se: quodsi vel vestimentum eius tetigero, salva ero. (*L.* 8, 44.) Et confestim stetit fluxus sanguinis eius, (*Mc.* 5, 29.) et sensit corpore quod sanata esset a plaga.

30. Et statim Ihesus cognoscens in semetipso ait: (*L.* 8, 45.) quis me tetigit?

Dixit Petrus et qui cum illo erant: preceptor, turbe te comprimunt et affligunt, et dicis: quis me tetigit? 46. Et dixit Ihesus: tetigit me aliquis, nam et ego novi virtutem de me exisse.

Mc. 5, 32. Et circumspiciebat videre eam quæ hoc fecerat.

L. 8, 47. Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit et procidit ante pedes eius, et ob quam causam teti-

2. Mîn dohter nú arstarb, ouh quim inti sezzi thina hant ubar sia, só lebet siu. Arstuont¹ thó ther heilant, folgeta imo inti sine iungiron.

3. (95) Senu thó uúib thaz thar bluotes fluz² tholeta zuelif iár inti uuas managu tholenti fon uuola managen láchhin³ inti gispentota allu ira, noh fon iro niheinigemo mohta uesan giheilít,⁴ ouh mer uuirs habeta,

4. Quam in thero menigi after inti biruorta tradon sines giuuates. Quad thó innan iru: oba ih sîn giuati birinu, thanne uuirdu ih heil. Inti sliumo gistuont thie⁵ fluz ira bluotes; furstuont siu thó in ira lihhamen thaz siu heil uuas fon theru⁶ suhti.

5. Inti sliumo ther heilant furstantanti⁷ in imo selbemo quad: uuer biruorta mih?

6. Tho quad Petrus inti thie mit imo uuarun: meistar, theso menigi thrukent thih inti ueeigent, inti thú quidis: uuer biruorta mih? Tho quad ther heilant: sihuúer biruorta mih, ih ueeiz megin fon mir úzgangen.

7. Inti scouota thó umbi thia zi gisehanne thiu thaz teta.

8. Gisah thaz uúib thaz íz bimitan ni uuas, bibento quam inti fiel zi sinen fuozun,⁸ inti bi uuelihha sahba siu inan bi-

¹ uinít, *das e von später Hand G*

² nec | *nc*, ab—*curari zrc G*

¹ arstuon

² fluz *rs*

³ láchhin *rc in c*

⁴ noh | *nc*;

fon—*giheilít zrc*

⁵ thie *rc in er*

⁶ theru *rc*

⁷ furstantati

⁸ fuozun *corr. in o*

gerit eum indicavit coram omni¹⁸⁷ ruorta cundita fora allemo populo, et quemadmodum con- folke, inti zi uelihheru uuisun festim sanata sit. siu sliumo gibeilit uuard.

48. At ipse dixit: filia, fides 9. Her quad iru thó: doh- tua te salvam fecit, (96) vade 5 ter, thin giloubo teta thih heila, in pace (Mc. 5, 34.) et esto (96) far in sibbu inti uúis heil sana a plaga tua. fón thiner¹ suhti.

35. Adhuc eo loquente venit¹ 10. Imo noh thanne spreh- ab archisinagogo² dicens ei: hentemo quam² fon themo furi- quia mortua est filia tua, quid 10 sten thero samanunga queden- ultra vexas³ magistrum? imo: uuanta tót ist thin dohter, zi hiu uueigis thu nú elihor then meistar?

Mc. 5, 36. Ihesus autem 11. Ther heilant thó gihor- audito verbo⁴ ait archisinagogo: 15 temo uuorte quad themo furi- (L. 8, 50.) noli timere, crede sten thero samanunga: ni curi tantum et salva erit. (Mc. 5, thir forhten, giloubi ekorodo inti só uuirđit siu heil. Inti 37.) Et non ammisit quemquam sequi se nisi Petrum et Iaco- 20 Petrum³ inti Iacobum inti Io- bum et Iohannem fratrem Iacobi. hannem,⁴ bruoder Iacobes.

Mt. 9, 23. Et cum venisset 12. Mit thiu her thó quam⁵ (Mc. 5, 38.) in domum archi- in hús thes furisten thero sa- sinagogi,⁵ vidit (Mt. 9, 23.) manunga, gisah trumbara inti tubicines et turbam tumultuantem 25 menigi sturmenta⁶ inti vvuo- (Mc. 5, 38.) et flentes et he- fenta⁷ inti uueinonte filu. ulantes multum.

Mc. 5, 39. Et ingressus 13. Gieng tho ín inti quad: (Mt. 9, 23.) dicebat: 24. rece- gét hína: nist tót thaz maga- dite, non est enim mortua 30 tin, ouh slafit. Inti skimphi- puella, sed dormit. (L. 8, 53.) tun inan uuizente thaz siu Et deridebant eum scientes tót uúas.

Mc. 5, 40. Ipse vero eiectis 14. Hér thó allen úzaruor- omnibus assumpto patre et 35 phanen, ginomanemo fater inti matre puellæ et qui secum muoter thes magatines inti erant et ingreditur ubi erat then mit imo uuarun, gieng ín puella iacens. thar thaz magatin lág.

41. Et tenens manum eius 15. Inti fieng íra hant inti ait illi: thalitha cumi, quod 40 quad iru: thalitha cumi, thaz

¹ uenit qđā nc2 ² ab archisinagogo corr. c2 in ad archisynagogū G
³ uexas re G ⁴ hoc uerbo F ⁵ archisinagogi corr. c2 in y G

¹ thiner^o vom Corrector corr. in v ² quā ³ petru ⁴ iohanne
⁵ qua ⁶ sturmenta re ⁷ vvuoſenta re

est interpretatum: puella, tibi¹³⁸ ist arrekitt: magatin, thir quidu dico: surge! thaz thú arstantes!

L. 8, 55. Et reversus est spiritus eius, (Mc. 5, 42.) et surrexit continuo puella et ambulabat; erat autem annorum duodecim. 16. Inti uuárb ira geist, inti arstuont sliumo tház magatin inti gieng; siu uúas alt zuelif iaro.

Et obstipuerunt (97) omnes stupore maximo, 43. et precepit illis vehementer ut nemo id sciret. 17. Arquamun thó (97) alle mihhilero forhtu, inti gibót in thrato thaz íz nioman ni uuesti.

L. 8, 55. Et iussit dari illi manducare. (Mt. 9, 26.) Et exivit fama hæc in universam terram¹ illam. 18. Gibót her tho zi gebanne iru ézan. Inti argieng thó úz thiu liumunt in alla 15 thia erda.

LXI.

Mt. 9, 27. Et transeunte inde Ihesu secuti sunt² duo cæci clamantes et dicentes: miserere nostri, fili David! 20 milti uns, Dauides sún!

28. Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum caeci; et dixit eis Ihesus: creditis quia possum hoc facere vobis? Dicunt ei: utique, domine. 25 mugi? Tho quadun sie imo: giuesso, truhtin.

29. Tunc tetigit oculos eorum dicens: secundum fidem vestram fiat vobis! 30. Et aperti sunt oculi illorum. Et comminatus est illis Ihesus dicens: videte ne quis sciat. 31. Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in universam terram illam. 35 erdu.

32. Egressis autem illis ecce obtulerunt ei hominem mutum demonium habentem; 33. et 5. In thó úzganganten brahtun imo man stumman diuual habentan; úzaruor-

¹ über das t von terram ist von c2 ein g geschrieben, indem das verschlungene rra fälschlich als nte gelesen wurde G ² sunt eum I'

eiecto demone¹ locutus est¹³⁹phanemo diuuale sprah thie¹ mutus. stummo.

Et miratę sunt turbę dicentes: numquam apparuit sic in Israhel, (*Mt.* 12, 23.) numquid⁵ iste est filius David?

6. Inti vvuntarotun thio menigi quedento:² nio in altere arougta sih só in Israhel: ist thiz nú thie¹ Dauides sún?

LXII.

Mt. 9, 34. Pharisei autem dicebant: (*L.* 11, 15.) in Beelzebub principe demoniorum² hic¹⁰ eicit demones.²

17. Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, (98) dixit eis: omne regnum in se ipsum divisum desolabitur,³ (*Mt.* 12, 25.)¹⁵ et domus divisa adversus se non stabit.

L. 11, 18. Si autem et Satanias in se ipsum divisus est, quomodo stabit regnum ipsius?²⁰ (*Mc.* 3, 26.) Non potest stare, sed finem habet: (*L.* 11, 18.) quia dicitis in Beelzebub eicere me demonia.

19. Si autem ego in Beelzebub eicio demonia, filii vestri in quo eiciunt? ideo ipsi iudices vestri erunt.

20. Porro si in digito dei eicio demonia, profecto pervenit in vos regnum dei.

Mt. 12, 29. Aut quomodo potest quisquam intrare in domo⁴ fortis et vasa eius diripere (*L.* 11, 22.) in quibus confidebat, (*Mt.* 12, 29.) nisi prius alligaverit fortem et tunc domum illius diripiat?

62, 1. Thie Pharisei quadun thó: in Belzebube heristhenro diuualo these³ uuirphithię diuuala.

2. Só hér thó gisah iro githanca, (98) quad ín: íogiunelih rihhi in imo selbemo ziteilit uuirdit ziúorphan, inti hús ziteilit uuidar imo selbemo nigistentit.

3. Oba Satanias in imo selbemo ziteilit ist, vvuo gistentit thanne sin rihhi? íz ni mag gistantan, ouh enti habet: uanta ír quedet in Belzebube míh uuerphan diuuala.

4. Oba ih in Belzebube fór uuirphu diuuala, íuuaru kind in hiu uuerphent sie? bithiu sint sie íuare tuomon.

5. Zisperi oba ih in gotes fingare uuirphu diuuala, giuueso⁴ quimit in íuuih gotes rihhi.

6. Odo vvuo mag einig ingangan in hús strenges inti sinu uaz gineman⁵ in thiu hér anagitruiueta, nibi her ér gibinte then strengon, inti thanne sín hús imo binimit?

¹ demone corr. c2 in e

² demoniorum, demones corr. c2 in e

³ desolatur F

⁴ domum F

¹ thie re in er

² quedentoⁱ

³ these, r nc^r

⁴ giuueso

⁵ gineman es aus m

30. Qui non est mecum,¹⁴⁰ contra me est, et qui non congregat mecum, spargit.

31. Ideo dico vobis: omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemia non remittetur.¹

32. Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur¹ ei, qui autem dixerit contra spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro.

33. (99) Aut facite arborem¹⁵ bonam et fructum eius bonum, aut facite arborem malam et fructum eius malum, siquidem ex fructu arbor agnoscitur.

34. Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquitur.

35. Bonus homo de bono thesauro profert bona, et malus homo de malo thesauro profert mala.

36. Dico autem vobis, quoniam³⁰ omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. 37. Ex verbis enim tuis iustificaveris et ex verbis³⁵ tuis condemnaberis.

7. Thie¹ mit mir nist, ther ist uuidar mir, inti thie¹ mit mir ni samanot, ther zispreitit.

8. Bithiu quidu ih iu: iogiuuelih sunta inti bismarunga uuidit furlazzan mannun,² thes geistes bismarunga ni unirdit furlazan. Inti só uúer só quidit uuort uuidar then mannes sún, uuidit imo fúrlazan; thie thar quidit uuidar themo heiligen geiste, ni uuidit imo furlazan noh in therro uuerolti noh in thero zuouuartun.

9. (99) Odo tuot guotan boum inti sinan unahsmon guotan, odo tuot ubilan boum inti sinan unahsmon ubilan: giuueso fon themo unahsmon thie³ boum⁴ uuidit furstantan.²⁰

10. Barn natrono, vvuo mugut ír guotu sprehhan, mit thiu ír ubile birut? Fon ginuhtsami thes hérzen sprihit thie⁵ mund.²⁵

11. Guot man fon guotemo tresouue bringit guotu, inti ubil man fon ubilemo tresouue bringit ubilu.

12. Ih quidu iu, thaz iogiuuelih uuort unnuzzi thaz man sprehhenti sint, geltent reda fon themo in tuomes tage. Fon thinen uuorton uuidistu girehfestigot inti fon thinen uuorton uuidistu fornidarit.⁶

LXIII.

L. 10, 38. Factum est autem dum irent, et ipse intravit in quoddam castellum, et mulier⁴⁰

63, 1. Uuard tho unarliho mit thiu sie fuorun, thaz hér selbo gieng in suma burgilun,

¹ remittitur F'

¹ thie rc in er

⁴ bou

⁵ thie rc in er

² mannun corr. in o

³ thie rc in er

⁶ Fon thinen — fornidarit zwe. Zeilen rc

quēdam Martha nomine excepit¹⁴¹ inti sum uúib Martha ginemnit
illum in domum suam. inphieng inan in ira¹ hús.

39. Et huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes domini audiebat⁵ 2. Thero uuas suester namen Maria, thi u zisperi sáz nah truhntines fuozun, gihorta sín uuort.

40. Martha autem satagebat circa frequens ministerium. Quæ stetit et ait: domine, non est tibi curæ quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi ut adiuuet me. 3. Martha uuarlihho aualota umbi thaz oftiga ambaht. Thiu stuont tho inti quad: truhntin, nist thir iz sorga thaz min suester liez míh einun ambahten? quid iru thaz siu mir helphe.

41. Et respondens dixit illi dominus: Martha, Martha, (100)¹⁵ 4. Tho antlingenti quad iru truhntin: Martha, Martha, (100) thú bis suorefol inti gitruobit plurima: 42. porro unum est necessarium. 43. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. 20 arfirrit fon iru.

LXIV.

Mt. 11, 2. Iohannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, (*L.* 7, 19.) convocans duos de discipulis suis misit²⁵ 64, 1. Iohannes uuarlihho mit thi u her gihorta in gibentin Cristes uuerc, gihalota sine iungiron zuene, santa sie zi truhntine inti quad: bistú ther zuouuert ist, odo anderet beittomes?

21. In ipsa autem hora curavit multos a languoribus et³⁰ 2. In thero selbun ziti heilta manage fon suhtin inti fon sueren inti fon ubilen geiston, inti managen blinten gáb gisiht.

22. Et respondens dixit illis: euntes nuntiate Iohanni quæ vidistis et audistis, quia cæci³⁵ 3. Her thó antlingenti quad ín: gét inti saget Iohanne thaz ír gisahút inti gihórtut, bithiu uuanta blinte gisehent, halze gangent, riobe sint gisubirite, toube gihorent, tote arstantent, thurftige sint gipredigot: ther ist salig thie² ni uuiridit bisuihhan in mir.

¹ ira rc

² thie rc in er

Mt. 11, 7. Illis autem ab-¹⁴² 4. In thó thanan ganganten euntibus (*L.* 7, 24.) coepit dicere de Iohanne ad turbas: quid existis in deserto videre? harundinem vento moveri? 5 sehan? rora fon uuinte giuegita?

25. Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in¹⁰ domibus regum sunt. 5. Zi hiu giengut úz sehan? man mit ueeihhen giuatin giuutatitan? senu thie in diuremo giúate sint inti in uo- lun,¹ thie sint in cuningo húsun.²

26. Quid¹ existis videre? prophetam? utique dico vobis et plus quam prophetam. (101) 27. Hic enim est de quo scri-¹⁵ ptum est: ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparavit viam tuam ante te. 6. Zi hiu giengut ír úz. gisehan? uúizagon? zisperi sagen íh íu meron thanne uúizagon. (101) Thiz ist ther fon themo giscriban ist: senu ih sentu minan engil furi thín annuzi, ther gigarauit thinan ueeg fora thir.

28. Amen dico vobis: maior²⁰ inter natos mulierum propheta Iohanne Baptista nemo est; qui autem minor est in regno celorum, maior est illo. 7. Uuar quidu íh íu, thaz mera untar uúibo giburti uúizago Iohanne themo toufare nioman ist: thie thar minniro ist in himilo rihhe, mero ist²⁵ imo.

29. Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum, baptizati baptismo Iohannis. 8. Inti ál thaz fole thaz horenti inti thie firnfollun mán rehtfestigotun gót, gitoufite Iohannises toufi.

30. Pharisei autem et legis³⁰ periti consilium dei spreverunt in semetipsos,² non baptizati ab eo. 9. Thie Pharisei inti thie thia éuua lértun gotes giráti úozarnitun in ín selbón, ni gitoufte fon imo.

Mt. 11, 12. A diebus autem Iohannis Baptiste usque nunc³⁵ regnum celorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. 10. Fon then tagun⁴ Iohannises thes toufares únzan nú himilo rihhi tholet nót, inti notnumftige nement íz.

13. Omnes enim prophete et lex usque ad Iohannem propheta-⁴⁰ verunt; 14. si vultis re-

¹ sed quid *F*² -ipsos, i *c2G*¹ unolun corr. in o
Corr. aus i gemacht² húsun corr. in o⁴ tagun corr. in o³ gitoufte vom⁵ iohannē

cipere, ipse est Helias qui¹⁴³ hen uollet, hér ist Helias venturus et. 15. Qui habet¹ thie thar zuouuert ist. Thie thar hábe orun zi horenne, aurem² audiendi audiat! thie¹ hóre!

16. Cui autem similem esti- 5 12. Uemo tuon ih gilihhaz mabo generationem istam? Si- thiz cunni? Gilih ist knehtun² similis est pueris sedentibus in sizen ten in strazu; ruofente in foro; clamantes coæqualibus ebanlihhen queden t: uúir sun- 17. dicunt: cecinimus vobis et gun íu inti ir ni salzotut, uuir non saltastis, lamentauimus³ et 10 uuiofun inti ír ni ruzut. non planxistis.

18. Venit enim Iohannes 13. Quam uuarlihho Iohan- neque manducans (102) neque nes noh ezenti (102) noh trin- bibens, et dicunt: demonium kenti, inti queden thanne: her habet. 15 habet diuual.

19. Venit filius hominis man- 14. Quam³ thie⁴ mannes sun ducans et bibens, et dicunt: ezenti inti trinkenti, inti sie ecce homo vorax et potator queden: senu man filu ezenti vini, publicanorum et pecca- inti uúintrinco, firnfollero inti torum amicus. Et iustificata 20 suntigero friunt. Inti rehtfe- est sapientia a filiis suis. stigot ist spahida fon iro kindun.⁴

LXV.

Mt. 11, 20. Tunc coepit 65, 1. Tho bigonda itaui- exprobrare civitatibus in qui- 25 zon then burgin in then gitanu bus factę sunt plurimę virtutes uuarun managu sinu megin, eius, quia non egissent poe- bithiu uuanta sie ni tatun nitentiam. riuaa.

21. Væ tibi Corozain! væ 2. Uúe thir Corozain! uue tibi Bethsaida! quia si in Tyro 30 thir Bethsaida!⁵ bithiu oba in et Sidone factę fuissent virtu- Tyro inti in Sidone gitanu uárin megin thiu in íu gi- tes quę factę sunt in vobis, tanu sint, forn in haru inti in olim in cilicio et cinere poe- ascun riuaa tatin. nitentiam egissent.

22. Verumtamen dico vobis: 35 3. Uuar sagen ih íu thoh: Tyro et Sidoni remissius⁴ erit Tyro inti Sidoni furlazanera uuiridit in tuomes tage thanne in si.

23. Et tu Capharnaum, num- 4. Inti thú Capharnaum,⁶

¹ venturus — habet *rc G* ² aurem *corr. c2 in 's* ³ vobis — lamentauimus *fehlt F* ⁴ remissius *n G*

¹ thie *rc in er* ² knehtun *corr. in o* ³ quā ⁴ thie *rc in er* ⁵ kindun *corr. in o* ⁶ bethsaida *cs aus í* ⁷ capharnaū *rs aus m oder in*

quid usque in caelum exalta-⁴⁰ eno nú ni arheistú thih unzan
beris? usque in infernum de-¹⁴⁴ himil? unzan in hella nidar-
scendes. Quia si in Sodomis stigis. Uanta oba in Sodomu
factę fuissent¹ virtutes quę uuarin gitanu megin thiü thar
factę sunt in te, forte man- gitanu sint in thir, odouán
sissent usque in hunc diem. ⁵ uuonetin unzan thesan tág.

24. Verumtamen dico vobis,
quia terrę Sodomorum remis-
sius² erit in die iudicii quam
tibi.

5. Thoh uuar sagen ih iu,
thero erdu Sodomorum¹ furla-
zanor uuiridit in tuomes tage
thanne thir.

LXVI.

Mc. 6, 30. Et cum venis-
sent apostoli ad Ihesum, nun-
tiaverunt illi omnia quęcum-
que fecerant et docuerant.

31. Et ait illis: (103) ve-¹⁵
nite seorsum in desertum locum
et requiescite pusillum.

32. Erant enim qui venie-
bant multi, nec manducandi
spatium habebant.

66, 1. Mit thiü thie postoli
quamun zi themo heilante,
sagetun imo ellu so uuelihhu
sie tatun inti lértun.

2. Inti quad her in:² (103)
quemet suntringun³ in vvuosta
stát inti restet ein luzil.

3. Uuarun uuarlihho thie
thar quamun manage, noh zi
²⁰ ezanne habetun stunta.

LXVII.

L. 10, 1. Posthęc autem
designavit dominus et alios
·LXXII·; et misit illos binos
ante faciem suam in omnem ²⁵
civitatem et locum quo erat
ipse venturus, 2. et dicebat
illis:

16. Qui vos audit, me audit,
et qui vos spernit, me sper-³⁰
nit; qui autem me³ spernit,
spernit eum qui me misit.

17. Reversi sunt autem sep-
tuaginta duo cum gaudio di-³⁵
centes: domine, etiam demo-
nia subiciuntur nobis in no-
mine tuo. 18. Et ait illis:

67, 1. After thiü gizeiho-
nota truhtin andere zuene inti
sibunzug, inti santa sie zueio
furi sín annuzi in iogiuelihha
burg inti stat thara hér uuas
zuouuart, inti quad in:

2. Thie⁴ iu horit, ther horit
mír, inti thie iuuuh vozirnit,
thie vozirnit mih,⁵ thie⁶ mih
vozurnit, thie⁶ vozurnit then
thie⁶ mih santa.

3. Vvurbun thó thie zuene
inti sibunzug mit giuehen sus
quedente: truhtin, ioh diuuala
sint⁷ uns untarhiutite in thi-
nemo namen. Thó quad her in:

¹ fuissent virtutes *rc G*

² remissius *n G*

³ me fehlt *F*

¹ sodomorū

² mit in schließt der 7. Quaternion

³ suntrin-

gun corr. in o

⁴ thie *rc in er*

⁵ inti thie (er übergeschr. c) —

thie (ebenso) vozirnit mih *zrc*

⁶ thie *rc in er*

⁷ sín

Videbam Satanam sicut fulgur de cælo cadentem.

19. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones et supra omnem virtutem inimici, et nihil vobis nocebit.

20. Verumtamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiciuntur, gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in cælis.

21. In ipsa hora exultavit spiritu sancto (*Mt.* 11, 25.) et dixit: confiteor tibi pater, domine cæli et terre, quia abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. (104) 26. Etiam pater, quia sic fuit placitum ante te.

27. Omnia mihi tradita sunt a patre meo, et nemo novit filium nisi pater, neque patrem quis novit nisi filius et cui voluerit filius revelare.

L. 10, 23. Et conversus ad discipulos suos dixit: (*Mt.* 11, 28.) venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. 29. Tollite iugum meum super vos et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris; 30. iugum enim meum suave est, et onus meum leve est.

4. Ih gisah Satanasen soso blekezunga fon himile fallentan.

5. Senu ih gab iu giuualt zi tretanne ubar natrun inti scorpiones inti ubar al megin thes fiantes, inti niouuiht ni terit iu.

6. Thoh uuidoro in thiu ni curet giuehen¹ thaz iu thie geista sint untarthiutite, giuehet uuarlihho thaz iuere namon sint giscribane in himile.

7. In thero selbun ziti giuah her² in themo heilagen geiste inti quad:³ ih lobon thih fater, truhtin himiles inti erdu, uuanta thu giburgi thisu fon spahep inti uuisen inti intrigi siu luzilen. (104) Zisperi fater, uuanta iz so uuas gilihhet fora thir.

8. Allu mir giselitu sint fon minemo fater: nioman ni uueiz then sun nibi thie⁴ fater, noh then fater ni uueiz nioman nibi thie⁴ sun inti themo iz thie⁵ sun uuili intrihan.

9. Inti giuuant zi sinen iun-giron quad: quemet zi mir alle thie giarbeitite⁶ inti biladane birut, inti ih labon iuuih. Nemet min ioh ubar iuuih inti lernet fon mir, thaz ih mandauari bim⁷ inti odmuotig in herzen, inti ir findet resti iuwaren selun:⁸ min ioh ist suozi inti min burdin ist lihti.

¹ exultauit spū scō & dixit *rc G*; über spū steht in *von c2* ² über etiam steht ita *von c2*

¹ giuehen ² giuah her | *nc* ³ in themo — quad *zrc*
⁴ thie, er *übergeschr. c* ⁵ thie *rc in er* ⁶ giarbeitite ⁷ bim
⁸ selun *corr. in o*

L. 14, 26. Si quis venit ad¹⁴⁶ me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et filias et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest esse meus discipulus.

27. Et qui non baiulat crucem suam et venit post me, non potest esse meus discipulus.

28. Quis enim ex vobis vult turrem ædificare non prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt, si habet ad perficiendum?

29. Ne postea quam posuerit fundamentum et non poterit perficere, omnes qui vident incipiant inludere ei³⁰ dicentes: quia hic homo coepit ædificare (105) et non potuit consummare.

31. Aut qui rex iturus committere bellum adversus alium regem, nonne prius sedens cogitat, si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se; 32. alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea quæ pacis sunt?

33. Sic ergo omnis ex vobis qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.

10. Oba uer quimit zi mir inti ni házot sinan fater inti muoter inti quenun inti kind inti dohter inti suester inti noh nú sin ferah, ni mág uuesan mín iungiro.

11. Inti thie¹ ni tregit sín cruci inti quimit after mir, ni mag uuesan mín iungiro.

12. Uuelih íuuer ist ther uolle turra zimbron, nibi hér ér sizenti zele thiu gifuoru thiu thar notthurft sint, oba her habet zi gifremenne?

13. Thaz ni si, after thiu her gilegit thie fundamenta inti ni mag íz gifremen, alle thie íz gisehent biginnen inan bismaron sus quedante: bi-thiu these² man bigonda zimbron (105) inti ni mohta íz gienton.

14. Uuelih cuning farenti zi gifremenne gifeht uuidar anderran cuning, nibi her ér sizzenti thenke, oba her mugi mit zehen thusuntin themo ingegin faran ther mit zueinzug³ thusuntin quam zi imo, nibi halt imo noh thanne ferro farentemo boton sententi bitit thes zi sibbu sí?

15. Só allero giuuelih fon íu thie⁴ ni fursehhit allen thiu her bisizzit, ni mag mín iungiro uuesan.

LXVIII.

L. 6, 1. Et factum est in sabbato secundo primo, cum in sambaztag afteren⁵ eriren,

¹ non sedens prius *F*

¹ thie *rc in er*

⁴ thie, *er übergesch. c* (lesbar)

² these^r, *r nc*

³ ther mit zueinzug *rc*

⁵ uuas — afteren *zrc* (dahinter noch fteren)

transiret Ihesus per sata, vel-147 mit thiu ther heilant fuor ubar
 lebant (*Mt.* 12, 1.) esurientes sati, ababrachun hungerente
 (*L.* 6, 1.) discipuli eius spicas sine iungiron thiu éhir inti
 et manducabant confricantes azun skelente iz mit iro
 manibus. 5 hanton.

2. Quidam autem Phariseo- 2. Sume thero Phariseorum¹
 rum dicebant illis: quid facitis quadun ín: ziu tuot ir thaz
 quod non licet in sabbatis? thaz íu arloubit nist in sam-
 baztag?

3. Et respondens Ihesus ad 10 3. Tho antlingita ther hei-
 eos dixit: nec hoc legistis quod lant zi ín inti quad: noh ír
 fecit David, cum esuriret¹ ipse thaz lasut thaz David teta,
 et qui cum ipso² erant, 4. quo- mit thiu ín hungirita inti thie
 modo intravit in domum dei mit imo uuarun, vvuo her ín-
 et panes propositionis sumpsit 15 gieng in thaz gotes hús inti
 et manducavit et dedit his qui brót fora gote gisaztu nám
 cum eo erant, quos non lice- inti áz inti gáb then thie mit
 bat ei manducare, nisi solis imo uuarun,² thiu erloubit ni
 sacerdotibus? 5. Et dicebat uuarun imo zi ezzanne, nibi
 illis: 20 then einun heithaftun³ mannon?
 Inti quad in:⁴

Mt. 12, 5. Aut non legistis 4. Eno ni lasut ír in thero
 in lege, quia in³ sabbatis sacer- euu,⁵ bithiu in sambaztag
 dotes (106) in templo sabba- heithafte mán (106) in themo
 tum violant et sine crimine 25 templo⁶ sambaztag ni uiront
 sunt? inti uzan lastar sint?

6. Dico autem vobis, quia 5. Ih sagen íu, thaz hier
 templo maior est hic. (*Mc.* 2, mera ist thanne tempal. Sam-
 27.) Sabbatum propter homi- baztag thuruh man gitan ist,
 nem factum est, et non homo 30 nalles man thuruh then sam-
 propter sabbatum. baztag.

LXIX.

L. 6, 6. Factum est autem 69, 1. Uuas thó giuortan
 et in alio sabbato ut intraret in anderemo sambaztage tház
 in sinagogam et doceret, et 35 her gieng in thie samanunga
 erat ibi homo, et manus eius inti lértá, inti uuas thár man
 dextera arida. thes zesua hant thurri uuas.

7. Observabant autem scribe 2. Ín bihieltun thó thie scri-
 et Pharisei, si in sabbato cu- bara inti thie Pharisei, oba her

¹ esurisset *F*² eo *F*³ in fehlt *F*¹ phariseorū |
 in der Rasur lesbar)
 in | *rc* ⁵ euu: (u)² thie—uuarun *erc* (dahinter noch bit ni uuarun³ einun heithaftun *corr.* in o⁴ mannon —⁶ templo *rc*

raret, ut invenirent accusare¹⁴⁸ in sambaztag heilti, thaz sie illum. fundin zi ruogenne inan.

8. Ipse vero sciebat cogitationes eorum et ait homini qui habebat manum aridam: surge⁵ et sta in medium! et surgens stetit.

3. Her uuarlihho uúesta iro githanca; thó quad her themo man, thie thar habeta thia¹ thurrun hant: arstant inti gistant in mitten! Her thó úfstantanti gistuont.

9. Ait autem ad illos Ihesus: interrogo vos, si licet sabbato¹⁰ bene facere an male, animam salvam facere an perdere? (*Mc.* 3, 4.) At illi tacebant.¹

4. Tho quad ther heilant zi ín: ih fragen íuuih, oba íz arloubit sí in sambaztag uuola tuon oda ubilo, séla heila tuon oda fúrliosan? Thó suigetun sie.

L. 6, 10. Et circumspexit¹⁵ omnibus dixit homini: (*Mt.* 12, 13.) extende manum tuam! Et extendit et restituta est sanitati (*L.* 6, 10.) manus eius (*Mt.* 12, 13.) sicut et altera.²⁰

5. Inti umbiscouonten allen quad themo manne: ártheni thina hant! Inti hér arthenita, inti arsezit² uuard heili sín hánt samasó thiu anderu.

11. Et dixit ad eos: quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, et si ceciderit sabbato² in foveam, nonne tenebit et levabit eam? 12. Quanto²⁵ magis melior est homo ove? Ideoque licet sabbato bene facere.

6. Tho quad her zi in: uúer ist fon íu mán, thie thar habe ein scaf, inti oba íz bifellit in sambaztag in gruoba, nibi hér neme inti íz úfbéue? Mihhiles bezira ist ther man themo scafe. Bithiu gilimphit in sambaztag uuola zi tuonne.

L. 6, 11. Ipsi autem repleti sunt (107) insipientia et conloquebantur ad invicem, quidnam facerent Ihesu.³

7. Sie thó gifulte uuarun (107) únuuistuome³ inti sprahhun untar zuisgen, uúaz sie tatin themo heilante.

Mt. 12, 15. Ihesus autem sciens secessit inde, et secuti sunt eum multi, et curavit eos³⁵ omnes 16. et precepit⁴ eis, ne manifestum eum facerent.

8. Ther heilant uuizenti tház fuor thanana, inti folgetun imo manage, inti heilta sie alle; gibot in⁴ thaz sie inan ongazorohtan ni tatin.

17. Ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam pro-

9. Thaz uuari gifullit thaz thar giquetan ist thuruh Esaiam⁵

¹ dicebant corr. c2 in ta G
ihū nc2 G

² haec sabbatis F

³ de über

⁴ precepit corr. c2 in e

¹ thia rc
⁵ esaiā

² arsezit rs (i?)

³ únuuistuome: (s)

⁴ gibot in rc

phetam dicentem: 18. Ecce¹⁴⁹ then uizagon sus quedantan: puer meus quem elegi, dilectus meus, in quo bene conplacuit¹ animæ meæ, ponam spiritum meum super eum, et iudicium⁵ gentibus nuntiabit, 19. non contendet neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius, 20. harundinem quassatam non confringet et¹⁰ linum fumigans non extinguet, donec eiciat ad victoriam iudicium, 21. et in nomine eius gentes sperabunt.

LXX.

L. 6, 12. Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare, et erat pernoctans in oratione dei.

13. Et cum dies factus esset,²⁰ vocavit discipulos suos. (*Mt.* 13, 1.) et exiens de domo sedebat secus mare, 2. et congregat² sunt ad eum turbe multe, ita ut in naviculam²⁵ ascendens sederet, et omnis turba stabat in littore, 3. et locutus est eis multa in parabolis dicens:

Mt. 13, 3. Ecce exiit qui seminat seminare.

4. Et dum seminat, quedam ceciderunt (108) secus viam (*L.* 8, 5.) et conculcata sunt,³⁵ (*Mt.* 13, 4.) et venerunt volucres et comederunt ea.

70, 1. Uuas tho giuortan in then tagun,⁶ gieng in berg beton, inti uúas ubar naht uuahhenti in gotes gibete.

2. Thó tág uúas giuortan, gihalota zi imo sine iungiron, inti úzgangenti fon themo huse, sáz nah themo seuue, inti gisamanote uuarun zi imo manago menigi, só thaz her in skef instigenti saz, inti ál thiu menigi stuont in themo stedu, inti sprah in managu in ratissun sus quedenti:

LXXI.

71, 1. Senu gieng thó úz thie thar sauuit zi sauuene.

2. Mit thiu hér thó sata, sumu fielun (108) nah themo uuege inti vvurdun furtretanu, inti quamun fugala inti frazun thiu.

¹ placuit *F*² congregatē corr. c.2 in e *G*¹ thiotun corr. in o² ruofit — | (noh nihorit)³ giknu-sita *rs* ⁴ namen *rs*⁵ gitruuent *rc*⁶ tagun corr. in o

5. Alia autem ceciderunt in¹⁵⁰ petrosa, ubi non habebat terram multam, et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae. 6. Sole autem⁵ orto aestuaverunt, quia¹ non habebant radicem, aruerunt.

7. Alia autem ceciderunt in spinas, et creverunt spinæ et suffocaverunt ea.

8. Alia vero ceciderunt in terram bonam et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum.

L. 8, 8. Hæc dicens clamabat: qui habet aures audiendi, audiat!

3. Andaru fielun in steinahtilant, thar ni habeta mihhala erda, inti sliumo giengun úf, uanta sie ni habetun erda tiufi; úfganganteru sunnún fúrbrantu¹ vvurdun: bithiu sie ni habetun vvurzalun, fúrthorretun.

4. Sumiu² fielun in thorna; thó uuohsun thie thorna inti¹⁰ furthamftun íz.

5. Andaru³fielun in guota erda inti gabun uuahsmon, andaru zehenzugfalto, andaru sehzugfalto, andaru thrizugfalto.

6. Thisu quedenti riof hér: thie thar hábe órun zi horrenne, hore!

LXXII.

Mt. 13, 24. Aliam parabolam proposuit illis dicens: simile factum est regnum celorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo.

25. Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit.

26. Cum autem crevisset herba et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania.

27. Accedentes autem servi patris familias dixerunt ei: domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo: unde ergo habet zizania? 28. Et³⁵ ait illis: (109) inimicus homo hoc fecit.

Servi autem dixerunt ei: Vis imus et colligimus ea?

72, 1. Andera ratissa furisazta hér ín inti quad: gilih ist himilo rihhi manne thie thar sata guotan samon in⁴ sinan accar.

2. Thó thie man intsliefun, quam síu fiant inti ubarsata beresboton in mittan thén ueeizi inti gieng thana.

3. Mit thiu thó vvuohs tház gras inti uuahsmon teta, thó³⁰ aroungta sih thie beresboto.

4. Thó giengun scalca zuo thes híuiskes fater inti quadun imo: truhtin, ía thú guotan samon satos in thinan accar: uuanan habet hér thén beresboton? Thó quad hér ín: (109) fiant man teta thaz.

5. Thó quadun imo thie scalca: uuil thú thaz uuir fa-

¹ et quia F

¹ furbrantíu, i nc

² sumiu rc

³ andaru — |

⁴ inti

29. Et ait: non, ne forte col-151 ren inti arlesemes iz úz? Thó ligentes zizania eradicetis simul quad her: nein, mín ir saman- et triticum cum eis. nonte thén beresboton arvur- zalot saman then ueeizi mit imo.

30. Sinite utraque crescere 5 6. Lazet ioginuedar uuahsan usque ad messem, et in tem- únzan zi arni: in thero arnzi- pore messis dicam messoribus: quidu ih then arnarin: gisa- colligite primum zizania et manot zi eristen then beres- alligate ea¹ fasciculos² ad con- boton inti gibintet ín gerbilinun¹ burendum, triticum autem con- 10 zi furbrennenne, then ueeizi gregate in horreum meum. gisamanot in mina skiura.

LXXIII.

Mt. 13, 31. Aliam parabo- 73, 1. Andera ratissa fram- lam proposuit illis³ dicens: (L. sazta her ín sus quedenti: 13, 18.) cui simile est regnum 15 uuemo ist gilih gotes rihhi, dei, et cui simile esse existi- inti uuemo uuanu ih tház iz mabo illud, (Mc. 4, 30.) aut gilih sí, odo uuelihhero ratissu cui parabolę comparavimus uidarmezones iz? illud?

L. 13, 19. Simile est grano 20 2. Iz ist gilih corne senafes, sinapis, (Mt. 13, 31.) quod tház inphahenti mán sata iz accipiens homo seminavit (L. in sinan garton, thaz ist min- 13, 19.) in hortum⁴ suum, (Mt. nista allero vvurzo inti ist 13, 32.) quod minimum qui- boum, só thaz himiles fugala dem est omnibus⁵ holeribus et 25 quement inti artont in sinen fit arbor, ita ut volucres cæli zuelgon. veniant et habitent in ramis eius.

LXXIV.

Mt. 13, 33. Aliam parabo- 30 74, 1. Andera ratissa sprah lam locutus est eis: simile est hér zi ín: gilih ist himilo rihhi regnum celorum⁶ fermento, quod theismen, thaz inphahenti uúib accipiens⁷ mulier abscondit in gibirgit in meleuue thrin sati- farinæ satis tribus, donec fer- lun, unz iz al githeismit mentatum est totum. 35 uuidit.

34. Hæc omnia locutus est 2. Thisu allu sprah ther

¹ et F ² fasciculos¹ corr. c2 G ³.eis F ⁴ horium
corr. c2 in t G ⁵ hinter omnibus fehlen die Worte der Vulgata:
seminibus; quum autem creverit maius est omnibus ⁶ celorum corr.
c2 in e G ⁷ acceptum F

Ihesus in parabolis ad turbas. (Mc. 4, 33.) Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire, (Mt. 13, 34.) et sine parabolis (110) non loquebatur eis.

35. Ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem: aperiam in parabolis os meum, eructabo¹ abscondita a constitutione mundi.

Mt. 13, 10. Et accedentes discipuli dixerunt ei: quare in parabolis loqueris eis? 11. Qui respondens ait illis: quia vobis datum est nosse mysteria regni cælorum, illis autem non est datum.

Mc. 4, 34. Seorsum autem discipulis suis disserebat omnia. (Mt. 13, 13.) Ideo in parabolis loquor eis, quia videntes non vident et audientes non audiunt neque intellegunt.

14. Et adimpletur in eis propheta Esaie dicens: auditu audietis et non intellegetis, et videntes videbitis et non videbitis. 15. Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt et oculos suos cluserunt,² ne quando oculis videant et auribus audiant et corde intellegant et convertantur et sanem eos.

16. Vestri autem oculi beati³ quia vident, et aures vestrae quia audiunt.

heilant in ratissun zi thero menigi. Inti sulihhen ratissun managen sprah hér in uuort, só sie mohtun gihóren, inti úzan ratissa (110) ni sprah 5 her ín.

3. Thaz gifullit vvurdi thaz giquetan uuas thuruh then uuízagon sus quedentan: ih aroffonon in ratissun minan 10 mund, ih arrofozu giborganu fon mittiligartes gitati.

4. Thó zuogangante thie iungiron quadun imo: ziu in ratissun sprahhi thú ín? Tho antlingenti quad ín: íu ist gige- 15 geban zi uuizanne girunu himilo rihhes, ín nist íz gigeban.

5. Suntiringun uáarlihho sinen iungiron gioffonota allu. Bithiu sprihhu ih ín in ratissun, uuanta sehente, ni gisehent inti gihorente ni gihorent noh ni furstantent.

6. Inti ist gifullit in ín uuzagtuom Esaie quedenti: gihórnessi gihóret ír inti ni furstantet, inti gisehente gisehet inti ni gisehet. Githiket ist herza thesses folkes, inti órun suarlihho gihortun inti iro ougun bisluzun, mín sie mit ougon sihuuane gisehen inti mit órun gihorent inti mit herzen furstantent inti sín giuverbit¹ inti ih heilu sie.

7. Íuueru ougun saligu in thiu siu gisehent, inti íuueru orun bithiu siu gihórent.

¹ eructabo corr. c2 G oculi F

² cluserunt corr. c2 G

³ beati

17. Amen quippe dico vobis: 153 8. Uuár giunnesso quidu ih
quia multi prophete et iusti íu: uuanta manage uuizagon
cupierunt videre (111) quae inti rehte girdinotun gisehan
videtis et non viderunt, et (111) thiú ír gisahut inti ni
audire quæ auditis et non 5 gisahun, inti horen thiú ír gi-
audierunt. hórtut inti ni gihórtun.

LXXV.

Mt. 13, 18. Vos ergo audite 75, 1. Ír uuárlihho horet
parabolam seminantis: 19. om- ratissa sauuentes: íogiuelih
nis qui audierit verbum regni 10 thie thar gihorit uuort rihhes
et non intellegit, venit malus inti ni furstentit, quimit thie¹
et rapit quod seminatum est ubilo inti ginimit thaz thar
in corde eius. Hic est qui gisauit ist in sinemo herzen.
secus viam seminatus est. These² ist thie³ nah themo ueege

15 ist gisauit.

20. Qui autem supra petrosa 2. Thie thar ubar steinahi
seminatus est, hic est qui ver- gisauit ist, thaz ist ther thie
bum audit et continuo cum uuort gihorit inti sliumo mit
gaudio accipit illud; 21. non giuehen inphahit íz; ni habet
habet autem in se radicem, 20 in imo selbemo vvurzalun, ouh
sed est temporalis; facta autem ist uuilin; gitaneru arbei¹ inti
tribulatione et persecutione áhtnessi thuruh thaz uuort
propter verbum continuo scan- sliumo uuir¹dit bisuihhan.

22. Qui autem est seminatus 25 3. Thie thar ist gisauit in
in spinis, hic est qui verbum thorna, thaz ist ther thaz⁴
audit, et sollicitudo sæculi istius uuort gihorit, inti suorcfulli
et fallacia divitiarum suffocat therro uuerolti inti gitrog thero
verbum, et sine fructu efficitur. uuolono bithemphit thaz uuort,
30 inti uzan uuahsmon ist gifremit.

23. Qui vero in terram bo- 4. Thie thar in guota erda
nam seminatus est, hic est qui gisauit ist, thaz ist ther thie
audit verbum et intellegit, et thar gihórit uuort inti fursten-
fructum afferet, et facit aliud tit inti uuahsmon bringit, inti
quidem centum, aliud autem 35 tuot ein zehenzug, ander sehs-
sexaginta, porro aliud triginta. zug, zisperi ander thrizug.

LXXVI.

Mc. 4, 26. Sic est regnum 76, 1. So ist gotes rihhi zi
dei quemadmodum si homo thero uuisun oba man uuirphit
iaceat sementem in terram, 10 samon in erda, inti sláfe inti

¹ thie rc in er

² these^r, r nc

³ thie rc in er

⁴ thaz rc

27. et dormiat et exurgat¹⁵⁴ arstante¹ nahtes inti tages, inti nocte ac die, et semen germinet et crescat¹ dum nescit ille. thie samon bere inti unahse mit thiu hér iz ni ueiz.

28. Ultro enim terra (112) fructificat primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. 29. Et cum se produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis. 2. Ira thanks erda (112) birit zi eristen grás, after thiu ehír, after thiu folcurni in themo ehíre. Mit thiu sih framgileitit thie² uuahsmo, sliumo sentit ana sihhilun, uuanta 10 ázist arnzít.

Mt. 13, 36. Tunc dimissis turbis venit in domum, et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: dissere nobis parabolam zizaniorum agri. 15 thes accares. 3. Thó furlazenen menigin quam in hús; giengun thó zi imo sine iungirón sus quedante: arsage uns ratisa beresbotono

37. Qui respondens ait: qui seminat bonum semen, est filius hominis, 38. ager autem est mundus, bonum vero semen hi sunt filii regni, zizania autem filii sunt nequam. 39. Inimicus autem qui seminavit ea est diabolus: messis vero consummatio sæculi est, messorum autem angeli sunt. 40. Sicut ergo colliguntur zizania et igne conburentur,² sic erit in consummatione sæculi. 15 thes accares. 4. Her thó antlingenti quad: thie thar sauuit guotan samon, ther ist mannes sun, thie² accar uuarliho ist mittiligart, thie² guoto samo thaz sint kind rihhes, thie² beresboto thaz sint kind thes abuhén. Thie² fiant thie² íz sata thaz ist ther diuual, thiu árn thaz ist enti therro uuerolti, thie arnara thaz sint engila. Soso arlesene sint thie beresboton inti in fiure furbrennit, só ist enti therro uuerolti.

41. Mittet filius hominis 30 angelos suos, et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt³ iniquitatem, 42. et mittunt⁴ eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor 35 dentium. 43. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno (113) patris sui. Qui habet aures, audiat. 5. Sentit thie² mannes sun sine engila, inti arlesent fou sinemo rihhe allu asuih inti thie thar tuont unreht, inti sentent sie in ouan fiures: thar ist vvuoft inti stridunga zeno. Thanne rehte skinent samasó sunna in rihhe (113) iro³ fater. Thie thar habe órun, thie hóre.

¹ increscat *F*² conburentur *corr. c2 G*³ qui faciunt *rc G*⁴ mittunt *corr. c2 G*¹ nach arstante beginnt die Lücke in *B* ² thie *rc* in *er* ³ iro *rc* (sines?)

LXXVII.

Mt. 13, 44. Simile est re-155 77, 1. Gilih ist rihhi himilo gnum celorum thesauro abscondito in agro, quem qui invenit homo abscondit, et pre gaudio 5 gibirgit, inti bi gifehen sines illius vadit et vendit universa quæ habet et emit agrum illum. her habet inti coufit accar then.

45. Iterum simile est regnum celorum homini quærenti bonas 10 margaritas. 46. Inventa autem una pretiosa margarita abiit et vendidit omnia quæ habet¹ et emit eam. 2. Abur gilih ist rihhi himilo manne suohhentemo guota merigriozza. Fundanemo thanne einemo diuremo merigriozze gieng inti furcoufta ellu thiuh her habeta inti coufta then.

47. Iterum simile est regnum 15 celorum sagene misse in mari et ex² omni genere piscium³ congreganti. 48. Quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt 20 bonos in vasa, malos autem foras miserunt. 3. Abur gilih ist rihhi himilo seginu giuorphaneru in seo inti fon allemo cunne fisgo gisamanontero.² Thiuh mit diu gifullit uuas úzmente inti bi stedu sizente arlasun thie guoton in faz, thie ubilon úzvurphun.

49. Sic erit in consummatione seculi: exhibunt angeli et separabunt malos de medio 25 iustorum, 50. et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. 4. Só uuidit in fullidu ue-rolti: úzgangent engila inti arskeident ubile fon mittemen rehtero inti sentent sie in ouan fures: thar uuidit vvuoft inti clafunga zenio.

51. Intellexistis hæc omnia? Dicunt ei: etiam. 52. Ait illis: 30 ideo omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo nova et vetera. 5. Furstuontut ír thisu elliu? Quadun sie imo: ia. Quad her in: bithiu giuuelih buohhari gilérter in rihhe himilo gilih ist manne fatere hiiuiskes, thie thar frambringit fon sinemo 35 treseuue nivvu³ inti altiu.

53. Et factum est, cum consummasset Ihesus parabolas istas, transiit inde. 78, 1. Uuard thó, thó gifulta ther heilant theso ratissa, fuor thana.

¹ habuit *F* ² mare ex *F* ³ piscium (*fehlt F*) — impleta *zrc G*

¹ thie *rc in er* ² gisamanontero; fisgo — gifullit *zrc* ³ nivvu

LXXVIII.

Mt. 13, 54. Et veniens in¹⁵⁶ 2. Intiquementi in sinan fater-
patriam suam (114) docebat vodil (114) lérta sie in iro sama-
eos in sinagogis eorum, ita ut nungun,¹ so thaz sie vvunta-
mirarentur et dicerent: unde 5 rotun inti quadun: uanan ist
huic sapientia haec (*Mc.* 6, 2.) thesemo thisiu spahida inti
et virtutes tales, quę per ma- solihiu megin, thiu thuruh sino
nus eius efficiuntur? henti uerdent gifremit?

Mt. 13, 55. Nonne hic est 3. Eno nist these² uuercmei-
fabri filius? Nonne mater eius stares sun? ia ist sín muoter
dicitur Maria et fratres eius ginemnit Maria inti sine bruo-
Iacob et Ioseph et Simon et der Iacob inti Ioseph inti Si-
Iudas, 56. et sorores eius, mon inti Iudas, inti sino sue-
nonne omnes apud nos sunt? ster eno allo mit uns sint?
unde ergo huic omnia ista? 15 uanan thesemo alliu thisiu?
57. Et scandalizabantur in eo. Inti uuarun bisuihhan in imo.

L. 4, 23. Et ait illis: uti- 4. Inti quad hér ín: zisperi
que dicetis mihi hanc similitu- quedet ir mir thiz bilidi: lahhi,
dinem: medice, cura te ipsum. heili thih selbon. Vvuo ma-
Quanta audivimus facta in 20 nagu gihortun uuir gitanu in
Capharnaum, fac et hic in Capharnaum, tuo ouh hier in
patria tua. thínemo fatervodile.

24. Amen dico vobis, quia 5. Uuar quidu ih íu, thaz
nemo propheta acceptus est in nihéin uuizago antphengi ist
patria sua (*Mt.* 13, 57.) et in 25 ín sinemo fatervodile³ inti in
domo sua. sinemo hús.

58. Et non fecit ibi virtutes 6. Inti ni teta thar managu
multas propter incredulitatem megin thuruh iro ungiloubon,
illorum, (*Mc.* 6, 5.) nisi paucos nibi unmanage unmahtige ana-
infirmos inpositis manibus cu- 30 gilegiten hanton giheilta, inti
ravavit,¹ 6. et mirabatur propter uuntarota her thuruh iro un-
incredulitatem eorum. giloubon.

L. 4, 25. In veritate dico 7. In uuare quidu ih íu:
vobis: multę viduę erant in manago uuituvvun uuarun in
diebus Helię in Israhel, quando 35 Heliases tagun⁴ in Israhel, thó
clausum est cælum annis tri- bitan uuas himil thriu iar inti
bus et mensibus sex, cum facta sehs manoda, mit thiu gitan
est famis magna in omni terra, uúard mihhil hungar in alleru
26. et ad nullam illarum mis- erdu, inti zi iro nihheineru

¹ curabit *F'*

¹ samanungun *corr. in o*
fater- *rc* ⁴ tagun *corr. in o*

² theser | *nc*

³ | in sinemo

sus est (115) Helias nisi in 157 gisentit uúas (115) Helias nibi
Sarepta Sidoniæ ad mulierem in Sarepta Sidoniæ zi uuibe
vidnam. uuituvvun.

27. Et multi leprosi¹ erant in Israhel sub Heliseo propheta, 5 uuarun in Israhel untar Heli-
et nemo eorum mundatus est seuse themo uuizagen, inti nioman iro gireinit unard nibi
nisi Neman² Syrus. Neman ther Sýr.

28. Et repleti sunt omnes 9. Thó vvurdun sie gifulte
in sinágoza ira hæc audientes. 10 alle in theru samanungu gibu-

29. Et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem, et duxerunt illum usque ad supercilium montis supra quem civitas illorum erat ædificata, ut precipitarent eum. 30. Ipse autem transiens per medium eorum³ ibat. 15 thes berges ufan then iro burg uuas gizimbrotiu, thaz sie inan nidarforscurctin.³ Thanan⁴ hér farenti thuruh mittilodi iro fuor.

LXXIX.

Mt. 14, 1. In illo tempore 20 79, 1. In thero ziti Herodes tetrarcha (Mc. 6, 17.) des tetrarcha santa inti nám misit ac tenuit Iohannem et Iohannem inti giheftita inan vinxit eum in carcerem propter in carcere umbi Herodianem Herodiadem uxorem Philippi Philippes quenun sines bruder, bithiu hér halota sia. fratris sui, quia duxerat eam.⁴ 25 Quad Iohannes Herode: nist thir arloubit sia zi habenne.

18. Dicebat enim Iohannes Herodi: (*Mt.* 14, 4.) non licet tibi habere eam.

Mc. 6, 19. Herodes autem 2. Herodias fareta sín inti insidiabatur illi et volebat occidere eum, nec poterat. (*Mt.* 30 uuolta inan arsláhan, ni mohta: 14, 5.) Timebat enim populum, forhta thén liut, uuanta her inan habeta samaso uuizzagon.⁵ quia sicut prophetam eum habebant.

Similiter et Herodes volens 35 3. Sama Herodes uuollenti eum⁵ occidere metuebat (*Mc.* 6, inan arslahan, forhta imo uuzenti inan rehtan man inti et sanctum, et custodiebat eum heilagan, inti hielt inan inti

¹ leprosi *corr. e2 in e G* ² nēman *corr. e2 G* ³ illo-
rum *F* eum *F* ⁵ illum *F*

¹ in theru — horente *erc* ² brauvu ³ gizimbrotiu — ni-
dar- | *erc* ⁴ thanan *rc* ⁵ uuanta — uuizzagon *erc*

et audito eo multa faciebat et 158 gihorentemo imo thaz hér ma-
libenter eum audiebat. nagu teta, inti lustliho hórta
inan.

21. Et cum dies (116) oportu- 4. Inti sósó thó tág (116)
nus accidisset, Herodes na- 5 gilumphlih giburita, Herodes
talis sui cenam¹ fecit principibus sinero giburti gouma¹ teta then
et tribunis et primis Galileae. heriston inti then giereton inti
then furiston Galileæ.

22. Cumque introisset filia 5. Sósó thó ingieng dohter
ipsius Herodiadis et saltasset 10 thera selbun Herodiadis inti
et placuisset Herodi simulque gisalzota inti thaz gilihheta² He-
recumbentibus, rex ait puellæ: rode inti then saman sizzenton,
pete a me quod vis, et dabo ther cuning quad themo ma-
tibi. 23. Et iuravit illi: quia gatine: biti fon mir thaz thu
quicquid petieris dabo tibi, 15 uuili, inti ih gibu thír. Inti
licet dimidium regni mei. gisuor iru, thaz só uuaz só
thú bitis só gibu ih thír, thoh
thoh halftanod mines rihhes.

24. Quæ cum exisset, dixit 6. Só siu úzgieng, quad zi
matri suæ: quid petam? At² 20 ira muoter: uúaz bitu ih? Inti
illa dixit: caput Iohannis Ba- siu quad: houbit Iohannes thes
ptistae. toufares.

25. Cumque introisset sta- 7. Só siu tho ingieng sár
tim cum festinatione ad regem mit ilungu zi themo cuninge,
petiuit dicens: volo ut protin- 25 bát inan quedenti: ih uuili
nus des mihi in disco caput thaz thu sliumo gebes mir in
Iohannis Baptistæ. diske Iohannes houbit thes
toufares.³

26. Et contristatus est rex, 8. Inti uuard gitruobit ther
propter iuramentum autem et 30 cuning, thuruh then eid thoh
simul recumbentes noluit eam inti thie thar saman sazun ni
contristare. uuolta sia gitruoben.

Mt. 14, 10. Misitque (*Mc.* 9. Inti santa sinan uuartari
6, 27.) speculatorem³ (*Mt.* 14, inti forhóubitota⁴ Iohannem⁵ in
10.) et decollavit Iohannem in 35 themo carcere. Inti uuard tho
carcere. 11. Et allatum est brungan sín houbit in diske
caput eius in disco et datum inti uuard gigeban themo ma-
est puellæ, (*Mc.* 6, 28.) et de- gatine, inti siu gáb íz ira
dit matri suae. muoter.

Mt. 14, 12. Et accedentes 159 10. Inti zuogangante sine
discipuli eius tulerunt corpus iungiron namun sina lih inti

¹ cenam corr. c2 in e G ² et F ³ speculatorem corr. in i G

¹ guuma cs in o ² gilihhet ³ in diske — toufares zrc

⁴ forhóubitota cs aus angefangenem u ⁵ iohannē

cius¹ et sepelierunt illud (*Mc.* 6, 29.) in monumento, (*Mt.* 14, 12.) (117) et venientes nuntia-⁵ verunt Ihesu.

L. 9, 7. Audivit autem Herodes famam Ihesu et omnia quae fiebant ab eo, et hesitabat,² eo quod diceretur 8. a quibusdam quod Iohannes surrexit a mortuis, a quibusdam vero quia Helias apparuit, ab aliis autem quod propheta unus de antiquis surrexit.

9. Et ait Herodes: Iohannem ego decollavi: quis autem est iste de quo audio ego talia? et quærebat videre eum.

Mt. 14, 13. Quod cum audisset Ihesus, secessit inde in navicula in locum desertum seorsum. Et cum audissent turbe, secute sunt eum pedestres de civitatibus.

14. Et exiens vidit turbam multam, et misertus est³ eius et curavit languidos eorum.

bigruobun then¹ in grabe, (117) in quemente cunditun themo heilante.

11. Thó gihórta Herodes marida thes heilantes inti allu thiú dar vvurdun² fon imo, inti zúehota, uuanta bithiu gisprohhan uuas fon sumalihhen thaz Iohannes³ arstuont fon toten, fon sumalihhen ouh thaz Helias sih arovgtá,⁴ fon anderen ouh thaz ein uuizago fon alten⁵ arstuont.

12. Tho quad Herodes: ih arhoubitota Iohannem: uuer ist thanne these⁶ fon themo ih gihoru solihú? inti suohta zi gisehanne inan.

13. Só thaz thó gihorta⁷ ther heilant, fuor thanan in skeffe in vvuosta stat suntiringun.⁸ Soso tház tho gihortun thio menigi, folgetun imo fuozfendon fon then burgin.

14. Inti úzganganter gisah mihhila menigi, inti miltita iru inti heilta iro siohlon.

LXXX.

Mt. 14, 15. Vespere autem facto (*L.* 9, 12.) accedentes duodecim dixerunt illi: dimitte turbas, ut euntes in castella³⁵ villasque quæ circa sunt divertant et inveniunt escas, quia hic in loco deserto sumus.

80, 1. Abande giuortanemo zuogangente⁹ thie zueliui quadun imo: furláz theso menigi, thaz sio farento in búrgi inti in thorf thiú thar umbi sint¹⁰ sih giuuenten inti finden phruonta, bithiu uuir hier in vvuosteru steti birumes.¹¹

¹ eius fehlt F³ hesitabat corr. c2 in e G³ est fehlt G¹ then-rc² thes — vvurdun zrc³ thaz iohannes rs (i aufRasur für h ⁴ arovgtá⁵ alten rc⁶ these, r nc⁷ gohorta⁸ suntiringun corr. in o⁹ giuortanemo zuogangente | rc (dahinter

noch gangente lesbar)

¹⁰ in burgi — sint zrc (dahinter noch bi sint

lesbar)

¹¹ bithiu — birumes zrc

Mt. 14, 16. Ihesus autem 160 dixit illis: non habent necesse ire: date illis vos manducare.

J. 6, 7. Respondit ei Philippus: (118) ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat.

Mc. 6, 38. Et dicit eis: quot panes habetis? (*J.* 6, 8.) 10 Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas, frater Simonis Petri: 9. est puer unus hic, qui habet quinque panes ordiacios et duos pisces: sed haec quid sunt 15 inter tantos, (*L.* 9, 13.) nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas. (*Mt.* 14, 18.) Qui ait eis: afferte illos mihi huc.

Mc. 6, 39. Et precepit¹ illis ut accumbere facerent omnes secundum contubernia supra viride foenum, 40. et discubuerunt in partes per centenos 25 et per quinquagenos.

L. 9, 16. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus respexit in celum et benedixit illis, et fregit et distribuit discipulis, (*Mt.* 14, 19.) 30 discipuli autem turbis. 20. Et manducaverunt omnes et saturati sunt; tulerunt² reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos. 21. Manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum exceptis mulieribus et parvulis.

22. Et statim iussit discipu- 161

2. Tho quad in ther heilant: sie ni habent thurfti zi faranne: gebet ir in ezzan.

3. Tho antvurvtita imo Philippus: (118) zueihunt phendingo brót ni gimugun in, thaz iro einero giúuelih luziles uúaz inphahé.

4. Tho quad her in: vvuo managu brot hábet ir? Quad imo einer fon sinen iungiron, Andreas, bruoder Simonis Petres: hier ist ein kneht, ther habet fimf leiba girstine inti zuene fisca: noba uuaz sint thisiu untar só managen, ni si tház uúir fáremes inti coufemes in allo theso menigi phruonta. Hér quad in: bringet sie mir héra. 20

5. Inti gibót her in thaz sizzen tatin after gisellaskefin úfan grunemo grase, inti sazun sie in teil thuruh zehenzuge inti thuruh fimfzuge.

6. Inphanganen thó fimf brótun¹ inti zuein fiscun² scounota in himil inti giuuihita siu, inti bráh inti ziteilta sinen iungiron, thie iungiron thó then menigin. Inti ázun sie alle inti vvurdun gisatote; namun sie thie³ áleiba, zuelif birila thero broccoно folle.⁴ Thero ezentero uúas zala fimf thusunta gommanno úzan uúib inti luzilu kind.

7. Inti sár gibót hér thie

¹ praecipit *F*; illos *corr.* s *G*

² et vor tulerunt *nc2 G*

¹ brótun *corr.* in o

² fiscun *corr.* in o

³ thie *rc* in o

⁴ folle *rs* aus u

los ascendere in navicula (119) et precedere eum trans fretum (Mc. 6, 45.) ad Bethsaidam, (Mt. 14, 22.) donec dimitteret 5 turbas.

J. 6, 14. Illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum, dicebant: quia hic est vere propheta qui venturus 10 est in mundum. 15. Ihesus autem¹ cum cognovisset quia venturi essent, ut raperent eum et facerent eum regem, fugit,² (Mt. 14, 23.) et dimissa 15 turba ascendit in montem solus orare.

iungiron stigan in skéf¹ (119) inti furifaran inan ubar then seo zi Bethsaidu, unz az her furliezi thie menigi.

8. Thie man tho sie gisahun thaz her teta zeihhan, quadun, thaz these² ist uárliehho uuzago thie thar zuouuert ist in mittiligart.³ Ther heilant tho, soso her thaz inkanta thaz sie zuouuerte⁴ uuarun, thaz sie fiengin inan inti tatin inan cuning, floh, inti furlazaneru thero menigi steig in berg einö beton.

LXXXI.

Mt. 14, 23. Vespere autem factó solus erat ibi. 24. Na- 20 vicula autem in medio mari iactabatur fluctibus; erat enim contrarius ventus.

25. Quarta autem vigilia noctis (Mc. 6, 48.) videns eos 25 laborantes venit ad eos ambulans supra mare et volebat preterire eos. (Mt. 14, 26.) Et videntes eum supra mare ambulantem turbati sunt dicentes, 30 quod³ fantasma est, et pre timore clamaverunt. 27. Statimque Ihesus locutus est eis dicens: habete fiduciam, ego sum, nolite timere.

28. Respondens autem Petrus dixit: domine, si tu es, iube me venire ad te super

81, 1. Abande giuortanemo einö uuas her⁵ thar. Thaz skef in mittemo seune uuas givvuor- phozit mit then undon: uuas in uuidaruuart⁶ uuint.

2. In thero fiordun uuahtu thero naht gisehenti sie uuin- nente quam zi in ganganter oba themo seune inti uolta furigangan sie. Inti sie gise- hente inan oba themo seune⁷ gangantan⁸ gitruobte vvurdun quedente, thaz iz giskin ist, inti bi forhtun arriofun. Inti sár tho ther heilant sprah in quedenti: habet ír beldida, ih 35 bím iz, ni curet íu forhten.

3. Antvvurtenti thó Petrus quad: trohtin, ob thúz bist, heiz mih queman⁹ zi thir ubar

¹ ergo F² fugit G, fugiit F³ quod corr. c? G

ia

¹ mit skéf schließst Quaternio viij² these, r ne³ mittili-

gart ausrad.

⁴ soso — zuouuerte zrc (— rte)⁵ giuortanemo —

her | rc (— her)

⁶ uuidaruuart rc⁷ themo seune — seune rc

(2 Zeilen)

⁸ gangantan⁹ trohtin — queman zrc

aquas. 29. At ipse ait: veni! ¹⁶² thisiu uuazzar. Thara uuidar
Et descendens Petrus (120) her thó quad: quim! Inti ni-
de navicula ambulabat super darstiganter Petrus (120) fon
aquam, ut veniret ad Ihesum. themo skefe gieng ōba themo

⁵ uuazare, thaz her quami zi
themo heilante.

30. Videns vero ventum va- 4. Gisehenti hér thó uuint
lidum timuit, et cum coepisset mahtigan forhta imo, inti so
mergi, clamavit dicens: domine, her bigonda sinkan, riof que-
salvum me fac! 31. Et con- ¹⁰ danter: truhtin, heilan tuo mih!
tinuo Ihesus extendens manum Inti sliumo ther heilant the-
apprehendit eum et ait illi: nenti sina hant fieng inan inti
modice fidei, quare dubitasti? quad imo: luziles gilouben,
32. Et cum adscendissent in bihiu zuehotus thú? Inti so
naviculam, cessavit ventus, (J. ¹⁵ sie thó gistigun in skef, bilán
6, 21.) et statim fuit navis ad ther uuint, inti sár uúas thaz
terram quam ibant. skef zi lante zi themo sie
fuorun.

Mt. 14, 33. Qui autem in 5. Thie thar in themo skefe
navicula erant, venerunt et ²⁰ uuarun, quamun inti betotun
adoraverunt eum dicentes: vere inan quedante: zi uúare gotés
filius dei es. sún bist.

LXXXII.

Mt. 14, 34. Et cum trans- 82, 1. Inti só sie thó ubar-
fretassent, venerunt in terram ²⁵ feritun, quamun in lant Gene-
Genesar.¹ 35. Et cum cogno- sár. Inti sóso inan incantun
vissent eum viri loci illius, man thera steti, santun in allaz
miserunt in universam regio- thaz geuui inti brahtun imo
nem illam et obtulerunt ei alle ubil habente, inti batun
omnes male habentes; 36. et ³⁰ inan thaz sie thoh tradon
rogabant eum, ut vel fimbriam sines giuuates ruortin, inti
vestimenti eius tangerent, et só uuelihhe in biruortun, heile
quicumque tetigerunt, salvi vvurdun.
facti sunt.

J. 6, 22. Altera die turba ³⁵ 2. In themo andaremo tage
quæ stabat trans mare vidit thiu menigi thiu thar stuont
quia navicula alia non erat ibi anderhalb thes seuues gisah
nisi una, et quia non introis- thaz thar ander skef ni uúas
set cum discipulis suis Ihesus nibi einaz, inti thaz ni gieng

ⁿ
¹ genesar corr. c2 G

in navem, sed soli discipuli¹⁶³ mit sinen iungiron ther heilant¹
eius (121) abissent. in thaz skef, nibi einon sine
iungiron (121) thanan fuorun.

23. Alię vero supervenerunt 3. Andaru ouh. ubar thaz
naves a Tyberiae iuxta locum 5 quamun skef fon Tyberiae bi
ubi manducaverant panem gra- thero steti thar sie azun thaz
tias agentes domino. 24. Cum brót thanca tuonte truhtine.
ergo vidisset turba quia Ihe- Só thó gisah thiu menigi thaz
sus non esset ibi neque disci- ther heilant thar ni uúas noh
puli eius, ascenderunt naviculas 10 sine iungiron, stigun in skef
et venerunt Capharnaum quae- inti quamun zi Capharnaum²
rentes Ihesum. 25. Et cum suohhente then heilant. Inti-
invenissent eum trans mare, so sie inan fundun ubar³ seo,
dixerunt ei: rabbi, quando quadun imo: meistar, uanne
huc venisti? 15 quami thú héra?

26. Respondit eis Ihesus et 4. Antvvurtita in ther hei-
dixit: amen amen dico vobis, lant inti quad: uúar uúar quidu
queritis me non quia vidistis ih íu, ír suohhet mih nalles
signa, sed quia manducastis bithiu ír gisahut zeihhan, nibi
ex panibus et saturati estis. 20 bithiu ír azut fon then brotun⁴
27. Operamini non cibum qui inti sate vvurdut. Uuirket ír
perit, sed qui permanet in vi- nalles thaz muos thaz fur-
tam aeternam, quem filius uuirdit, nibi thaz thuruuonet
hominis vobis dabit, hunc enim in euuinaz líb, thaz mannes
pater signavit deus. 25 sun íu thanne gibit, then thie⁵
fater zeihhonota gót.

28. Dixerunt ergo ad eum: 5. Quadun sie thó zi imo:
quid faciemus, ut operemur uuz tuomes, thaz uuir uuir-
opera dei? 29. Respondit kemes⁶ gotes uuerc? Antuur-
Ihesus et dixit eis: hoc est 30 tita ther heilant inti quad in:⁷
opus dei, ut credatis in eum thiz⁸ ist gotes uuerc, thaz ír
quem misit ille. 30. Dixerunt giloubet in inan then hér santa.
ergo ei: quod ergo tu facis Quadun sie thó imo: uuz
signum, ut videamus et creda- zeihhano uuirkis thú, thaz uuir
mus tibi? quid operaris? 31. Pa- 35 gisehemes in⁹ giloubemes thir?
tres nostri manna manduca- uuz uúirkis? Unsera fatera-
verunt (122) in deserto, sicut manna ázun (122) in vvuo-
scriptum est: panem de celo stunnu, só giscriban ist: brot
dedit eis manducare. fon himile gáb her in ezzan.

32. Dixit ergo eis Ihesus: 40 6. Quad in ther heilant:
amen amen dico vobis, non uúar uúar quidu ih íu, nalles

i

¹ helant, i nc² capharnaü³ uba⁴ brotun corr. in o⁵ thie rc in er⁶ thaz uuir uuirkemes | rc (— uuirkemes)⁷ in

über quad nc

⁸ thiz rs⁹ in^{ti}, ti nc

Moyses dedit vobis panem de celo, sed pater meus dat vobis panem de celo verum. 33. Panis enim dei est qui descendit de celo et dat vitam mundo. 34. Dixerunt ergo ad eum: domine, semper da nobis panem hunc.

35. Dixit autem eis Ihesus: ego sum panis vite; qui veniet ad me, non esuriet, et qui credit in me non sitiet umquam.

36. Sed dixi vobis, quia et vidistis me et non credidistis.

37. Omne quod dat mihi pater ad me veniet, et eum qui venit ad me non eiciam foras.

38. Quia descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me.

39. Hæc est autem voluntas eius qui misit me patris, ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illum novissimo die.

40. Hæc est enim voluntas patris mei qui misit me, ut omnis qui videt filium et credit in eum, habeat vitam aeternam, et resuscitabo eum in novissimo die.

41. (123) Murmurabant ergo Iudei de illo quia dixisset: ego sum panis qui de caelo descendi.

42. Et dicebant: nonne hic est Ihesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem et matrem?

Moyses gab iu brot fon himile, nibi fater miner gibit iu brot fon himile uaraz. Brot gotes ist thaz thar nidarstigit fon himile inti gibit lib mittiligarte. 1 Quadun sie tho zi imo: truh-tin, simbales gib uns thesan leib.

7. Quad in tho ther heilant: ih bim² leib libes; thie thar quimit zi mir, ni uirdit hungarager, inti ther in mih giloubit ni uirdit io thurstager. Nibi ih quad iu, thaz ir gisahut mih inti ni giloubet. Al thaz mir gibit thie³ fater quimit zi mir, inti then thie³ thar quimit zi mir ni aruuirphu ih uz. Uuanta ih nidarsteig fon himile, nalles thaz ih uuirke minan uuillon, nibi thes uuillon thie³ mih santa. These uuillo ist thes ther thie⁴ mih santa fateres, thaz al thaz her mir gab, ih ni furliose fon themo, nibi thaz ih arueeke then in themo iungisten tage. These uuillo ist mines fater thie thar mih santa, thaz giuuelih ther thie⁴ gisihit then sun inti giloubit in inan, habe euuinaz lib, inti arueeku ih inan in themo lezisten tage.

8. (123) Murmurotun tho thie Iudei fon imo bithiu her quad: ih bim⁵ thaz brot thaz⁶ fon himile nidarsteig, inti quadun: eno nist these⁷ Ihesus⁸ Iosebes sun, thes uuir uizumes fater

¹ creditis F ² eius rc G ³ uidet F, uidit corr. c2 G
⁴ ego eum F, ego nach eum nc2 G

¹ mittiligarte (i) ² bim r zu n ³ thie rc in er ⁴ thie rc in e:
⁵ bim r zu n ⁶ thaz brot thaz rc ⁷ these, r nc
⁸ ih̄s

Quomodo ergo dicit hic: quia¹⁶⁵ inti muoter? vvuov quidit the-
de cælo descendi?

ser, thaz ih fon himile nidar-
steig?

43. Respondit ergo Ihesus
et dixit eis: nolite murmurari¹ 5
in invicem. 44. Nemo potest
venire ad me, nisi pater qui
misit me traxerit eum, et ego
resuscitabo eum novissimo die.
45. Est scriptum in prophetis: 10
et erunt omnes docibiles dei.
Omnis qui audivit a patre et
didicit, venit ad me. 46. Non
quia patrem vidit quisquam,
nisi is qui est a deo, hic vi- 15
dit patrem.

9. Antvvurtita ther heilant
inti quad in: ni curet ir mur-
muron untar zuisgen: nioman
mag queman zi mir, nibi thie¹
fater ther mih santa ziohe
inan, inti ih aruueku inan in
themo lezisten tage. Ist giscri-
ban in uuizagon: inti uuerdent
thanne alle lirige² gotes. Gi-
uelih ther gihorta fon themo
fater in³ gilerneta, quimit zi
mir. Nalles thaz then fater
gisah einiger, nibi ther thie
thar ist fon gote, ther gisah
then fater.

47. Amen amen dico vobis:
qui credit in me, habet vitam 20
aeternam. 48. Ego sum panis
vitæ. 49. Patres vestri man-
ducaverunt in deserto manna
et mortui sunt: 50. hic est
panis de cælo descendens, ut 25
si quis ex ipso manducaverit,
non moriatur. 51. Ego sum
panis vivus, qui de cælo de-
scendi. 52. Si quis manduca-
verit ex hoc pane, vivet² in 30
aeternum, et panis quem ego
dabo, caro mea est pro mundi
vita.

10. Uuar uuar quidu ih iu:
ther in mih gilowbit,⁴ ther habet
euuináz lib. Ih bim⁵ leib libes.
Íuuar fatera azun in vvuov-
stunnu manna inti sturbun:
hier ist leib fon himile nidar-
stiganter, thaz só uúer fon
themo selben ezze, ni sterbe.
Ih bim⁵ ther lebento leib ther
fon himile nidarsteig. Só uúer
só izzit fon thesemo brote, lebet
in euuidu, inti thaz brót thaz
ih gibu, thaz ist mín fleisc bi
mittiligartes lib.

53. Litigabant ergo Iudæi
dicentes ad invicem:³ (124) 35
quomodo potest hic nobis car-
nem suam dare ad manducan-
dum? 54. Dixit ergo eis Ihe-
sus: amen amen dico vobis,
nisi manducaveritis carnem filii 40
hominis et biberitis eius san-
166ket⁷ sín bluot; ni habet ír

11. Stritun tho thie Iudei
untar zuisgen quedante: (124)
vvuov mag these⁶ uns sín fleisc
geban zi ezzanne? Tho quad
ín ther heilant: uúar uúar
quidu ih iu, ni si thaz ír ezzet
fleisc mannes sunes inti trin-
ket⁷ sín bluot; ni habet ír

¹ murmurari corr. 2cG

² uiuit F

³ ad inuicem dicentes I'

¹ thie rc in er

² lirige r (b)

³ in^u, ti nc

⁴ gilobit

⁵ bim r zu n

⁶ these^r, r nc

⁷ sunes — trinket | rc

guinem, non habebitis vitam in vobis. 55. Qui¹ manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die. 56. Caro enim mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. 57. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo. 58. Sicut misit me vivens pater et ego vivo propter patrem, et qui manducat me et ipse vivet propter me. 59. Hic est panis qui de celo descendit: non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt: qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.

60. Haec dixit in synagoga docens in Capharnaum. 61. Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt: durus est hic sermo, quis potest eum audire? 62. Sciens autem Iesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc (125) discipulis eius, dixit eis: hoc vos scandalizat? 63. Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius?² 64. Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quicquam: verba quae ego locutus sum vobis spiritus et vita sunt. 65. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. 66. Et dicebat: pro-

thane lib in iu. Thér¹ thar izzit min fleisg inti trinkit min bluot, habet euuin² lib, inti ih aruueccu³ inan in themo iungisten⁴ tage. Min fleisg uuarlichō ist muos inti min bluot uuarlichō ist trang. Thér⁵ thar izzit min fleisg inti trinkit min bluot, in mir uonet inti ih in imo. Soso mih santa lebanti fater inti ih leben thuruh then fater, inti thér⁵ thar mih izzit, inti her lebet thuruh mih. Thiz ist brot thaz fon himile⁶ nidarsteig: nalles soso azzun hiuvara fatara manna inti sturbun: thér⁷ thar izzit thiz brot, lebet zi euuidu.

11*. Thisu quad he⁸ in samanungu lerenti in Capharnaum. Manege gihorente fon sinen iungiron quadun:⁹ hart ist thiz uort, uuer mag thaz gihoren? Uuizzanti heilant mit imo selbomo thaz murmorton fon thiū (125) sina¹⁰ iungoron, quad in: thaz ist hiu asuuih? Oba¹¹ ir gisehat¹² then mannes sun úfstiganten¹³ thar he¹⁴ ér¹⁵ uuas? Geist ist the dár¹⁶ libfestigot, fleisg nist bi derbi iouuiht;¹⁷ uort thiū ih sprah iu, geist inti lib sint. Ouh suma¹⁸ sint fon iu thie dar¹⁹ ni giloubent. Inti quad: bidiu quad²⁰ ih iu, uanta neoman ni

¹ mit qui beginnt der Schreiber γ . ² prius erat F, prius erat G

¹ mit thér (th rc in d) beginnt der Schreiber γ ² euuin — r (g?)

³ aruueccu rs ⁴ uungisten ⁵ thér rc in d ⁶ himile: r ⁷ ther rc in d
⁸ her nc ⁹ | fon — quadun | rc ¹⁰ sina rc in e ¹¹ voba
¹² gisehat rc in e, das g rs für s ¹³ úfstiganten rc in a ¹⁴ her nc
¹⁵ er rc? ¹⁶ the:dár ¹⁷ iouuiht r, das erste u aufgefrischt ¹⁸ suma
rc in e ¹⁹ thiedar rc ²⁰ quad cs für i

pterea dixi vobis, quia nemo¹⁶⁷ mag¹ biquemen¹ zi mir, niba potest venire ad me, nisi imo uuerda gigeban fon mi-fuerit ei datum a patre meo. nemo fater.²

67. Ex hoc multi discipulo- 12. Fon thanan manege si-
rum eius abierunt retro et⁵ nero iungerono fuorun uuidar⁸
iam non cum illo ambulabant. inti giu nalles mit imo. gieng-
68. Dixit ergo Ihesus ad duo- gun.⁴ Quad dér heilant ad
decim: numquid et vos vultis duodecim:⁵ enonu uuollet⁶ ir
abire? 69. Respondit ergo Si- faran?⁷ Antuurtenti Simon Pe-
mon Petrus: domine, ad quem¹⁰ trus: trohtin, zi uuemo farame-
ibimus? verba vitae aeternae¹⁰ mes? uuort euuines libes habes,
habes, 70. et nos credimus, inti uuir giloubtomes⁸ inti uor-
et cognovimus quia tu es Chri- stuontumes uuanta thu bis
stus filius dei. 71. Respondit Crist gotes sun. Antuurtenti
eis Ihesus: nonne ego vos¹⁵ in der heilant: eno nu ih ivuuih⁹
duodecim elegi? et ex vobis zuueliui gicoos? inti fon iu ein
unus¹ diabolus est. 72. Dicebat tiuual ist. Quad uuarlichho
autem Iudam Simonis Scario- Iudam Simonem Scariothen,
this; hic enim erat² traditurus dér uuas selanti inan,¹⁰ mit thi-
eum, cum esset unus de³ duo-²⁰ uuas ein fon then zuueli-
decim. uin.

LXXXIII.

L. 11, 37. (126) Rogavit autem 83, 1. (126) Bat inan sum Pha-
illum quidam Phariseus ut riseus thaz he¹¹ goumoti mit
pranderet apud se.⁴ Et ingres-²⁵ imo. Inti ingieng¹² inti gisaz.¹³
sus recubuit. 38. Phariseus Bigonda the¹⁴ Phariseus innan
autem coepit intra se reputans imo hahtonti queden:¹⁵ bi hiu
dicere, quare non baptizatus ni uuari thu githuuagan eer
esset ante prandium. goumu?

39. Et ait dominus ad illum:³⁰ 2. Inti quad trohtin zi imo:
nunc vos Pharisei quod deforis nu ir Pharisei thaz dar uzzana
est calicis et catini mundatis, ist thes keliches inti thero
quod autem intus est vestrum, scuzzilun¹⁶ subret, thaz dar
plenum est rapina et iniqui- uuarlichho innan iu ist, fol ist
tate. 40. Stulti! nonne qui³⁵ notnunfti inti unrehte. Tumbe!
fecit quod deforis est, etiam eno nu the¹⁷ teta thaz dar uzzana
id quod de intus est fecit? ist, giuinesso¹⁸ thaz thaz dar

¹ ex vobis ¹unus G ² erat *nc*2 G ³ ex F' ⁴ apud se *rc* G

¹ ::quemen (bi) ² niba — fater *zrs* (unter dem i-von niba erscheint noch ein o) ³ uuidar *rc* ⁴ giengun *rc* ⁵ duodeci ⁶ uuollet *rc* (a: ?) ⁷ faran | *nc* ⁸ giloubtomes *rs* ⁹ ivuuih *r* (hi?) ¹⁰ selanti inan — *rs* (— inan) ¹¹ he^r, *r* *nc* ¹² ingieng *rc* ¹³ gisaz *rc* ¹⁴ the^r, *r* *nc* ¹⁵ :ahtonti::queden *rs* (hahtontintiqued); -en *rc* in an ¹⁶ scuzzilun *r* ¹⁷ ther *nc* ¹⁸ giuinesso

41. Verumtamen quod super-¹⁶⁸innana ist teta? Thoh uuidoro est, date elimosinam,¹ et ecce thaz ubiri ist, gebet elimosinam,¹ inti senu elliu gisubritiu uuerdant iu.

LXXXIV.

Mc. 7, 1. Pharisei et quidam de scribis venientes ab Hierosolimis, 2. et cum viderent quosdam ex discipulis² communibus manibus, id est non lotis manibus;³ manducare panes, vituperaverunt (*Mt.* 15, 1.) dicentes: 2. quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lavant manus suas, cum panem manducant.

3. Ipse autem respondens ait illis: quare et vos transgredimini mandatum dei propter (127) traditionem vestram? nam deus dixit: 4. honora patrem et matrem, et qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur.

5. Vos autem dicitis: quicumque dixerit patri vel matri: munus quodcumque est ex me tibi proderit, 6. et non honorificabit⁴ patrem suum aut matrem, et irritum fecistis mandatum dei propter traditionem vestram.

Mc. 7, 3. Pharisei enim et omnes Iudei nisi crebro lavent Iudei nobe see offto¹⁹ uuasgen

84, 1. Pharisei inti sume² fon then scribis quemente ab Hierusolimis, inti mittiu see³ gisahun sume⁴ fon sinen iungoron mit unsubren hantun,⁵ thaz ist ni⁶ giuuasganen hantun,⁷ ezzan⁸ brot, lastrotun sie⁹ sus quedente: bi hiu thine iungoron ubargangent lera¹⁰ altero? ni uuasgent¹¹ iro henti, mittiu se brot¹² ezzant.¹³

2. He¹⁴ uuarlichu antuurtenti quad in: bi hiu ir ubargangent gotes bibot thuruh (127) iuuuar gisasznissi?¹⁵ bidiu got quad: eere thinan fater inti muoter, inti de dar fluochot sinemo¹⁶ fater inti muoter, dode arsterbe.

3. Ir giuueso quedent: so uuer so quidit sinemo fater inti muoter: so uuelih geba so ist fon mir, thir ist biderbi, inti ni eeret sinan fater inti muoter, inti gimerrit tatun gotes bibot thuruh iuuuar gisasznissi.¹⁷

4. Thie¹⁸ Pharisei inti alle Iudei nobe see offto¹⁹ uuasgen

¹ elimosinam corr. c2 G ² discipulis eius nc2 G ³ manibus
fehlt F ⁴ honorificauit F

¹ elimosinā rc, am m aufgefrischt ² sume rc ³ se: r (e)
⁴ sume rc ⁵ hantun corr. in o ⁶ ni rc (nalles?) ⁷ hantun corr. in o
⁸ ezzan rc ⁹ sie rc ¹⁰ lera | rs ¹¹ ni uuasgent ! rs; dahinter
lese ich noch lich: uuasgant ¹² se brot rs, unter dem s stand ein b
¹³ ezzant rc in e ¹⁴ her nc ¹⁵ gisasznissi r (?), das erste s für z?
das zweite i in e corr. ¹⁶ sinemo rc ¹⁷ gisasznissi rc für zwei Buch-
staben, wahrsch. sz; das e aus i gemacht ¹⁸ thie rc ¹⁹ of.to (t)

manus non manducant, tenen-169 iro henti ni ezzant,¹ habente
tes traditionem seniorum, 4. et gisaznissi² altero, inti fon strazu
a foro nisi baptizentur non noba³ sih githuahan⁴ ni ezzant,
comedunt, et alia multa quae inti andriu manigu thi u gige-
tradita sunt illis servare, bap- 5 banu sint in zi haltanne, uas-
tismata calicum et urceorum gan kelicho inti urceolo⁶ inti
et aeramentorum et lectorum, eruazzo⁶ inti betteo, inti andriu
8. et alia his similia¹ faciunt gilichu then tuont⁷ manigiu,
multa; (*Mt.* 15, 6.) irritum fe- inti gimerrit tatun gotes bibot
cistis mandatum dei propter 10 thuruh iuvar gisaznissi.⁸
traditionem vestram.

7. Hypochrite! bene prophe- 5. Lichazera!⁹ uuola uuizo-
tavit de vobis Esaias² dicens: gota fon iu Esaias quedanti:
8. populus hic labiis me hono- thiz folc mit leffurun¹⁰ eeret
rat, cor autem eorum longe 15 mih, iro herza ist uerro¹¹ fon
est a me; 9. sine causa autem mir; uzzan sacha bigangent
colunt me docentes doctrinas³ mih, lerente lerunga inti manno
mandata hominum, (*Mc.* 7, 8.) bibot; forlazzente uuarlicheo
relinquentes enim mandatum gotes bibot (128) habet manno
dei (128) tenetis traditionem 20 gisaznissi.¹²
hominum.

Mt 15, 10. Et convocatis 6. Inti giladoten zi imo me-
ad se turbis dixit eis: audite nigin quad in: gihoret inti
et intellegite. 11. Non quod uorstantent. Nalles thaz in-
intrat in os, coinquinat homi- 25 gengit in mund, giunsubrit man,
nem, sed quod procedit ex ouh thaz dar uzgengit fon themo
ore, hoc coinquinat hominem. munde, unsubrit¹³ man.

12. Tunc accedentes disci- 7. Tho zuogangente¹⁴ sina¹⁵
puli eius dixerunt ei: scis quia iungoron quadun imo: uueistu
Pharisei audito verbo⁴ scanda- 30 thaz the Farisei gihortemo¹⁶
lizati sunt? 13. At ille respon- uuorte sint bisuuichana?¹⁷ Er
dens ait: omnis plantatio quam tho antuurtenti quad: eogilih
non plantavit pater meus cele- fianzunga the dar ni flanzoota¹⁸
stis eradicabitur. 14. Sinite min fater himilisch,¹⁹ aruuzolot
illos: caeci sunt, duces ceco- 35 uuiridit. Lazet sie, sie sint
rum. Cecus⁵ autem si ceco⁵ blinte inti blintero leitidon

¹ similia his *F*² caesaias *G*³ et vor doctrinas *nc2 G*⁴ hoc vor verbo *nc2 G*⁵ cecus, ceco *corr. c2 in e G*¹ ezzant *rc in e*² gisaznissi *wie S. 168, 15*³ noba ⁴ gi-thuhan, e vom *Corr. übergeschrieben*⁵ urceolo *rc*⁶ eruazzo *rs (erf)*⁷ tuont: (t), nt *rs?*⁸ gisaznissi *wie S. 168, 15*⁹ lichazera *rc*

(e für a?)

¹⁰ leffurun *corr. in o*¹¹ uerro *rs (fe::)*¹² gisaznissi*wie S. 168, 15*¹³ unsubrit *rs (für angefangenes b?)*¹⁴ zuogang-gente *rc*¹⁵ sina *rc in e*¹⁶ gi:hortemo *rc (hoo?)*¹⁷ bisuuichana*rc in e*¹⁸ flanzoota *rc in ta*¹⁹ himilisc: (h)

ducatum prestat, ambo in foveam cadunt.

Mc. 7, 17. Et cum introisset in domum a turba, interrogabat eum (*Mt.* 15, 15.) Petrus: edissere nobis parabolam istam. 16. At ille dixit: adhuc et vos sine intellectu estis? 17. Non intellegitis? omne quod in os intrat in ventrem vadit et in secessum¹ emittitur; 18. quae autem procedunt de ore, de corde exeunt, et ea coinquant hominem.

19. De corde enim exeunt cogitationes malae homicidia adulteria fornicationes furta falsa testimonia (*Mc.* 7, 22.) avaritia nequitiae dolus (129) impudicitia oculus malus blasphemia superbia stultitia. (*Mt.* 15, 20.) Hae sunt quae coinquant hominem, non lotis autem manibus manducare non coinquant hominem.

LXXXV.

Mt. 15, 21. Et inde surgens abiit in partes² Tyri et Sidonis.

22. Et ecce mulier cananea (*Mc.* 7, 26.) gentilis Syrophenissa genere³ (*Mt.* 15, 22.) clamavit dicens: miserere mei domine fili David, filia mea male a demonio vexatur.

23. Ihesus autem non respondit ei verbum, et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes: dimitte eam, quia clamat post nos. 24. Ipse autem

Blinter oba blintemo leitidon for- gubit, beidae in gruobe¹ uallent.

8. Inti mittiu ingeng in huus fon dero menigi, tho fragata inan Petrus: arsage uns thesa ratissa. Er quad tho: inti ir birut² noh uzan uorstantnissi?³ ni uorstantent ir? al daz in mund inget, in uuamba uerit inti in uzgang uuirdit gisentit; thiu dar framgangent fon themo munde, fon themo herzen uzgangent, inti thiu unsubrent man.

9. Fon herzen uzgangent ubila⁴ githanca, manslahti, uorligiri, huor,⁵ thiuba, luggiu giuuznissu,⁶ girida, balarati, feichan, (129) uncusgida, ubilouga, bismarunga, ubarhuht,⁷ tumpnissi.⁸ Thisiu sint thiu dar unsubrent man, nalles mit ungiuuasganen hantun⁹ ezzan ni unsubrit man.

85, 1. Thanan arstantanti fuor in thiu enti Tyri et Sidonis.

2. Inti senu tho uuib heidin Syrophenissa cunne reof quedenti: milti mir, trohtin sun Dauides, min tohter ubilo fon themo tiuuale giuueigit¹⁰ ist.

3. Ther heilant ni gab iru nihhein antuurti,¹¹ inti giengun¹² tho sina¹³ iungoron, batun inan quedente: uorlaz sie,¹⁴ uuanta siu ruofit after uns. Her tho

¹ secessu: (m) G

² fines F

³ cananea — genere zrs. G

¹ gruobe rc in a

² inti ir birut rs

³ uorstantnissi corr. in e

⁴ ubila rc in e

⁵ huor rc

⁶ giuuznissu corr. in e

⁷ nbar huht rc

⁸ tumpnissi corr. in e (n r aus angef. s?)

⁹ hantun corr. in o

¹⁰ giuuegit

¹¹ ther h. — antuurti zrc

¹² giengun rc

¹³ sina rc in e

¹⁴ sie rc in a

respondens ait: non sum mis-¹⁷¹ antuurtanti¹ inti quad: ni bin
sus nisi ad oves quae perierant¹ gisentit noba zi scafun² thiū
domus Israhel. dar uoruurdun Israhelo huses.

25. At illa venit et adora- 4. Siu quam tho inti betota
vit eum dicens: domine, adiuva 5 inan quedenti: trohtin, hilf mir.
me! (*Mc.* 7, 27.) Qui dixit: Er quad tho: laz eer thiū kind
sine prius saturari filios. (*Mt.* gisatotiu uuerden.³ Nist guot⁴
15, 26.) Non est enim bonum zi nemenna thero ckindo brot
sumere panem filiorum et mit- inti zi uuerfenna huntun.⁵ Siu
tere canibus. 27. At illa dixit: 10 quad tho: zisperi, trohtin,
etiām, domine, nam et catelli uuanta uelfa ezzant fon brosmun⁶
edunt de micis quae cadunt theo dar uallent fon discu-
de mensa dominorum suorum. iro herono. Tho⁷ quad iru:
28. Et² tunc ait illi: o mulier, uuib, nihil ist thin⁸ giloubo,
magna est fides tua, fiat tibi 15 uuesa dir so du uuili. Inti
sicut vis. Et sanata est filia uuas tho giheilil iro⁹ tohter fon
illius ex illa hora. dero ziti.

LXXXVI.

Mc. 7, 31. (130) Et iterum 86, 1. (130) Inti abur uzgan-
exiens de finibus Tyri venit per 20 genti fon marcun Tyri quam¹⁰
Sidonem ad mare Galileæ inter³ thuruh Sidonem¹¹ zemo seuue
medios fines Decapoleos. 32. Et Galileę untar mitte¹² marca ze-
adducunt ei⁴ surdum et mutum hen¹³ burgo.¹⁴ Tho brahtun zi
et deprecabantur⁵ eum⁶ ut inpo- imo¹⁵ touban inti stumman¹⁶ inti
nat illi manum. 33. Et ad- 25 batun in¹⁷ thaz he¹⁸ sina hant
præhendens⁷ eum de turba anan inan legiti. Er tho nam
seorsum misit digitos suos in inan fon thero menigi suntri-
auriculas et exspuens tetigit gun,¹⁹ santa sina²⁰ uingara²¹ in
linguam eius. 34. Et suspi- sina²² orun inti uzspiuuanti ruor-
ciens in celum⁸ ingemuit et ait 30 ta²³ sina zungun. Scouuonti in
illi: effeta, quod est adaperire. himil suftota²⁴ inti²⁵ quad imo:
35. Et statim apertæ sunt effeta, thaz ist intuo. Inti tho
aures eius et solutum est vin- sliumo giofnotun²⁶ sih sinu orun
culum lingue eius, et loqueba- 172 inti zilosta sih gibenti sineru²⁷
tur recte. zungun, inti sprah rehto.

¹ perierant corr. c2 in u G ² et G ³ inter fehlt F ⁴ addu-
cent eis F ⁵ depraecantur F ⁶ eum — | r (ut inponat) G ⁷ ad-
præhendens corr. c2 in p G ⁸ celū corr. c2 in e G

¹ antuurtanti; das e vom Corr. übergeschrieben ² scafun corr. in o
³ uuerden rc in a ⁴ guot rc ⁵ huntun corr. in o ⁶ brosmun corr.
in o ⁷ tho; das o scheint aus u gemacht zu sein ⁸ thin rs zu d
⁹ iro corr. in a ¹⁰ quā ¹¹ sidonē ¹² mitte rc in a ¹³ zehen rc
¹⁴ burgo: rc ¹⁵ zi imo rs ¹⁶ stūman ¹⁷ inan nc ¹⁸ her nc
¹⁹ suntrigun corr. in o ²⁰ sina rc in e ²¹ uingara (f) ²² sina rc in u
²³ ruorta rs? ²⁴ suf:tota (t) ²⁵ inti rs (qu) ²⁶ giofnotun r ²⁷ sineru rc

36. Et precepit¹ illis ne cui dicerent;² quanto autem eis precipiebat³ tanto magis plus⁵ praedicabant 37. et eo⁴ amplius ammirabantur dicentes: bene omnia fecit, et surdos fecit⁵ audire et mutos loqui.

LXXXVII.

J. 4, 4. Oportebat autem eum transire per Samariam. 5. Venit⁶ in civitatem Samariae quae dicitur Sychar,⁷ iuxta praedium⁸ quod dedit Iacob Ioseph¹⁵ filio suo. 6. Erat⁹ ibi fons Iacob. Ihesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic¹⁰ super fontem; hora erat quasi sexta.

7. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Ihesus: da mihi bibere. (131) 8. Discipuli enim eius abierant in civitatem, ut cibos emerent. 9. Dicit²⁵ ergo ei mulier illa¹¹ Samaritana: quomodo tu Iudeus cum sis bibere a me pocis quae sum mulier Samaritana? non enim contuntur Iudei Sa-³⁰maritanis.

10. Respondit Ihesus et dixit ei: si scires donum dei et quis est qui dicit tibi: da mihi bibere, tu forsitan petis-¹⁷³ ist. the dir quidit: gib mir tringes ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. 11. Dicit ei

2. Gibot her in tho thaz sie niheinagamo ni sagatin;¹ so her iz mer uorbót² so sie iz mer predigotun inti eo so mer uuntorotun sus quedente: alliu teta uuola, inti touba³ teta horente inti stumma⁴ sprechente.

87, 1. Gilamf inan uaran thuruh Samariam.⁵ Inti quam tho in burg Samariae thiu dar ist giquetan Sychar, nah uodile den dar gab Iacob Iosebe sinemo sune. Uuas dar brunno Iacobes. Der heilant uuas giunneigit fon dero ueegeuerti,⁶ saz so oba themo brunnen;²⁰ uuas tho zit nah sehsta.

2. Quam tho unib fon Samariu sceffen unazzar.⁷ Tho quad iru der heilant: gib mir trinkan.⁸ (131) Sine⁹ iungoron giengun¹⁰ in burg, thaz sie muos couftin. Tho quad imo unib thaz samaritanisga: ueeo thu mit thiu Iudeisg bis¹¹ trinkan fon mir bitis, mit thiu bin unib samaritanisg? ni ebanbruchent Iudei Samaritanis.

3. Tho antlingita ther heilant¹² inti quad iru: oba thu uuessis gotes geba inti uuer ist. the dir quidit: gib mir trinkan, thu odouuan batis fon imo thaz he¹³ dir gabi lebenti

¹ precepit corr. c2 in e G ² dicerent — | (dicerent) G ³ precipiebat corr. c2 in e G ⁴ eo r aus æ G ⁵ facit F ⁶ uenit ergo F ⁷ Sychar corr. c2 in n G ⁸ praedium corr. c2 in e G ⁹ erat autem F ¹⁰ sic — | (sup fontem) G ¹¹ mulier — | (illa) G

¹ gibot — sagatin rs ² uor bót r in f ³ touba rc in e
⁴ stumma rc in e ⁵ samariā ⁶ dero ueegeuerti rs (ueege —)
⁷ unazzar rc ⁸ trinkan | rc ⁹ sine rc ¹⁰ giengun rc ¹¹ bist n
¹² antling. th. heil. | rc ¹³ her nc

mulier: domine, neque in quo uiazar.¹ Tho quad imo thaz haurias habes¹ et puteus altus⁵ uuib: hërro,² thu³ nu ni habes est: unde ergo habes aquam mit hiu scefes inti thiu fuzze vivam? 12. Numquid tu maior teof ist: uuanan habes lebenti uiazar?¹ Eno thu bistu mera es patre nostro Iacob qui dedit unsaremo fater Iacobe the dar nobis puteum, et ipse ex eo gab uns den phuzi: her tranc bibit et filii eius et pecora eius?¹⁰ fon imo inti sina⁴ suni inti sin fihu.⁵

13. Respondit Ihesus et dixit ei: omnis qui bibet² ex aqua hac sitiet iterum,³ qui autem¹⁵ biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum, 14. sed aqua quam ego dabo ei fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam.

15. Dicit ad eum mulier: domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam neque veniam (132)²⁵ huc haurire. 16. Dicit ei Ihesus: vade, voca virum tuum et veni.⁴ 17. Respondit mulier et dixit: non habeo virum. Dicit ei Ihesus: bene dixisti,³⁰ quia non habeo virum; 18. quinque enim viros habuisti, et nunc quem habes non est tuus vir: hoc vere dixisti. 19. Dicit ei mulier: domine, video quia³⁵ propheta es tu. 20. Patres nostri in monte hoc adorauerunt, et vos dicitis quia in Hierusolymis est locus ubi¹⁷⁴ fatera in thesemo berge betotun,

¹ domine — habes *zrs G* ² bibet *corr. c2 G* ³ aqua — | (hac); hac — iterum *zrc G* ⁴ huc *nach ueni nc2 G*

¹ uiazar *rc* ² hërro *rc* ³ thu *rs* ⁴ sina *rc in e* ⁵ fihu *rc (u?)* ⁶ iru *rc(imo)* ⁷ uiazare | *rc (thesemo uua |), thesemo — abur zrc (für thurstit inan abur)* ⁸ uiazare *rc (unter dem ersten z Spuren von s)* ⁹ uiazares *rc (für uiazas:.....; das erste a aufgefrischt)* ¹⁰ zi imo *vom Corr. aufgefrischt* ¹¹ hërro *rc* ¹² uiazar *rc (ss:)* ¹³ ni queme *rc?* ¹⁴ hera scephen *rc* ¹⁵ hara *nc2* ¹⁶ hërro *rc* ¹⁷ gisihu *rc (u?)* ¹⁸ uiazogo *corr. in a*

adorare oportet. 21. Dicit ei Ihesus: mulier, crede¹ mihi, quia veniet hora, quando neque in monte hoc neque in Hierosolymis adorabitis patrem. 22. Vos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudeis est. 23. Sed venit hora et nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate, nam et pater tales quaerit qui adorent eum. 24. Spiritus est deus, et eos qui adorant eum, in spiritu² et veritate oportet adorare.

25. Dicit ei mulier:³ scio quia Messias venit, qui dicitur Christus; cum ergo venerit ille, nobis adnuntiabit omnia. 26. Dicit ei Ihesus: ego sum⁴ qui loquor tecum.

27. Et continuo (133) venerunt discipuli eius, et mirabantur quare cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid quaeris aut quid loqueris cum ea? 28. Reliquit ergo hydriam suam mulier et abiit in civitatem et dicit illis hominibus: 29. venite et videte hominem qui dixit mihi omnia quaecumque feci, numquid ipse est Christus? 30. Exierunt

inti ir quudent, uanta in Hierusalem ist stat dar gilimphit zi bettonne.¹ Tho quad iru der heilant: uuib, giloubi mir, uanta quimit zit danna² noh in thesemo berge noh in Hierusolimis betot ir fater. Ir bettot³ daz ir ni uuizzunt,⁴ uuir betomes daz uuir uuizzumes, uanta heili fon Iudeis ist. Ouh quimit zit inti nu ist, danna thie uaron betere⁵ betont den fater in geiste inti in uare, uanta der fater sulicha⁶ suochit de dar beton inan. Geist ist got, inti the dar inan betont, in geiste inti uare gilimfit zi betonne.

6. Tho quad imo daz uuib: ih uneiz uanta Messias quimit, the⁷ giquetan ist Crist: thanna her quimit, her gisaget uns alliu. Tho quad iru der heilant: ih bin the⁷ sprichu mit thir.⁸

7. Inti sliumo (133) quamun tho sina⁹ iungoron, inti uuntrotun¹⁰ bi hiu her mit uuibe sprachi.¹¹ Neman ni quad thoh: uuaz suochis odo uuaz sprichis mit iru? Uorliez¹² tho iro¹³ uuazzarfaz¹⁴ daz uuib inti fuor in burg inti sagata then manun.¹⁵ quemet inti gisehet then man the⁷ mir quad alliu so uuelichu so ih teta, eno nist her Grist? Tho giengun¹⁶ sie

¹ crede — | (mihi) G ² in spir. — adorare zrs G ³ mulier — | (scia quia messias) G ⁴ sum — | (qui loquor) G ⁵ mihi ns G

¹ be:tonne (t) ² danna rc in e ³ be:tot (t) ⁴ uuizzunt, das
n (unabsichtlich?) durchstrichen ⁵ betere rc in a ⁶ sulicha rc in e
⁷ thē, r ne ⁸ thir rs in d ⁹ sina rc in e ¹⁰ uuntrotun rc
¹¹ sprichi ¹² uorliez r (ea?) ¹³ iru corr. in a ¹⁴ uuazzarfaz rc
¹⁵ manun corr. in o ¹⁶ giengun rc

de civitate et veniebant ad 175 uz fon dero burgi inti quamun eum. zi imo.

31. Interca rogabant eum discipuli dicentes: Rabbi, manduca. 32. Ille autem dixit eis: 5 ego cibum habeo manducare quem vos non scitis. 33. Dicebant ergo discipuli ad invicem: numquid aliquis attulit ei manducare? 34. Dicit eis Ihesus: 10 meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me, ut perficiam opus eius. 35. Nonne vos dicitis, quod adhuc quattuor menses sunt et messis venit? 15 Ecce dico vobis: levate oculos vestros et videte regiones quia albae sunt iam ad messem. 36. Et qui metit mercedem accipit et congregat fructum 20 in vitam aeternam, ut et qui seminat simul gaudeat (134) et qui metit. 37. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat et alius est qui 25 metit. 38. Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis.

39. Ex civitate autem illa 30 multi crediderunt in eum Samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis: quia dixit mihi omnia quaecumque feci. 40. Cum ve- 35 nissent ergo ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret; et mansit ibi duos dies. 41. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius 40

8. Untar dñu batun inan sina¹ iungoron sus quedente: meister, iz. Her² quad in tho: ih muos haben zi ezzenna³ thaz ir ni uuizzunt. Tho quadun the⁴ iungoron untar in zuuisgen: eno ni brahta imo uuer zi ezzanna? Tho quad in der heilant: min muos ist thaz ih uuirche thes uuillon the⁵ mih santa, thaz ih thuruhfreme sin uuerc. Eno ni quedet ir, thaz noh nu uior⁶ manoda sint inti arn quimit? ih quidu in:⁷ hebet⁸ úf iuuaru ougun inti sehet thiú lant, bidiu siu uuizu sint⁹ íu zi arni. Inti the dar arnot, mieta¹⁰ intfahit¹¹ inti samonot fruht in euuin lib, thaz der the sahit¹² saman giueha (134) inti the dar arnot. In thiú ist uuar uuort: uuanta andar¹³ ist the sahit¹⁴ inti ander ist the arnot. Ih santa iuuuih zi arnonne thaz ir ni arbeitotut: andre arbeitotun, inti ir in író arbeit ingiengunt.¹⁵

9. Fon dero burgi manege giloubtun in inan thero Samaritanorum¹⁶ thuruh uuort thes uuibes giuuizscaf imo sagan- tes: uuanta quad mir alliu thiú ih teta. Tho sie zi imo quamun the Samaritani, batun inan thaz her dar uuonati, inti uuonata dár zuuena taga. Inti michilu¹⁷ meigiron giloubtun thuruh sin uuort inti themo

¹ sina rc in er ² her ³ ezzenna rs ⁴ the, i ne ⁵ the, r ne ⁶ uior rs ⁷ íu rs ⁸ hebet r (c?) in u ⁹ uuizu sint r (s?)
¹⁰ mieta r (ea:?) ¹¹ intfahit rs ¹² the sa:it, h radiert, r ne
¹³ andar r in e ¹⁴ the sa:it, h radiert, r ne ¹⁵ ingiengunt rc
 (g:n), das letzte n durchstrichen ¹⁶ samaritanor ¹⁷ michilu corr. in o

42. et mulieri dicebant: quia uirum quadam: bidium uirum in
iam non propter tuam loquen-¹⁷⁶ nales thuruh dina spracha
lam credimus; ipsi enim audi-
uimus, et scimus quia uere
hic¹ est saluator mundi. ziti uuara¹ theser² ist heilant
5 mittilgartes.

LXXXVIII.

J. 5, 1. Post haec erat dies
festus Iudeorum, et ascendit
Ihesus Hierusolymis². Est³ Hie-
rosolimis probatica⁴ piscina, quae⁵ 10
cognominatur hebraice Beth-
saida, quinque porticus habens.
3. In his iacebat multitudo
magna languentium cecorum
claudorum aridorum exspectan-
tium aquae motum. 4. Angelus
autem domini secundum tempus
descendebat (135) in piscinam
et movebat aquam. Qui ergo
primus descendisset post mo-
tum aquae,⁶ sanus fiebat a quo-
cumque languore tenebatur.

5. Erat autem quidam homo
ibi triginta octo annos habens
in infirmitate sua. 6. Hunc 25
cum uidisset Ihesus iacentem
et cognouisset quia iam mul-
tum tempus habet, dicit ei:
vis sanus fieri? 7. Respondit
ei languidus: domine, hominem 30
non habeo, ut cum turbata
fuerit aqua mittat me in pisci-
88, 1. After thiu uuas it-
mali tag Iudeono, inti arsteig³
der heilant ziti Hierusalem. Ist
in Hierusalem scafuuiuuari,⁴ the⁵
ginemnit⁶ ist in ebreiscun⁷ Beth-
saida, uinf phorzicha habenti.
In then lag mihil⁸ menigi
seohhoro⁹ blintero halzaro inti
durrero,¹⁰ beitontero uuazzeres¹¹
giuornissi.¹² Gotes engil after
ziti nidarsteig¹³ (135) in den
uiuuari inti ruorta¹⁴ thaz uuaz-
zar. Der¹⁵ dar erist ingisteig¹⁶
aftter¹⁷ giuornisse thes uuasse-
res,¹⁸ heil uuas uon¹⁹ so²⁰ ue-
lichero²¹ suhti uuas bihabet.

2. Uuas sum man dar dri-
zog inti ahto²² iar habenti in
sinero unmahti. Then mittiu
der heilant gisah ligentan inti
uorstuont bidium her iu manege²³
ziti habeta, quad imo: uuil thu
heil uesan?²⁴ Tho antuurtita
imo the²⁵ secho: trohtin, ni
haben man, mittiu daz uuazzer
giuorint uuiridit,²⁶ der mih sente²⁷

¹ uere hic G ² hierusolimis corr: c2 G ³ est autem F,
autem nc2 G ⁴ super probatica F, sup nc2 G ⁵ quae — | (cogno) G
⁶ aquae — | G

¹ uuara rc in e ² theser rc (a?) ³ arsteig rs ⁴ scafuuiuuari
rc (f:::h?) ⁵ ther | nc ⁶ ginemnit r zu n ⁷ ebreiscun corr. in o
⁸ mihil: (il?) ⁹ seohhoro r in c ¹⁰ durrero rc (a:?) ¹¹ uua:zze-
zes (s?) ¹² giuornissi corr. in e ¹³ mit nidarsteig schliesst Qua-
tertio viiiij. ¹⁴ riorta; inti — uuazzar | rc ¹⁵ der rc ¹⁶ ingisteig r
¹⁷ af:ter (t) ¹⁸ uuasseres rc in uuazzeres ¹⁹ uon (s) ²⁰ so rs
²¹ uuelichero scheint nicht ursprungl. zu sein (aus u corr.?) ²² ahto
r (tu?) ²³ manege r in o ²⁴ uesan rc ²⁵ ther nc ²⁶ mittiu —
uuiridit zrs ²⁷ sente rc

nam; dum venio enim ego, alius¹⁷⁷ in den uuiuari; mittiu danne¹
ante me descendit. ih quimū, ander eer mir nidar-
stigit.

8. Dicit ei Ihesus: surge,¹
tolle grabatum tuum et ambula. 5
9. Et statim sanus factus est
homo, et sustulit grabatum
suum² et ambulabat. Erat
autem sabbatum in illo die.

10. Dicebant Iudei illi qui 10
sanus fuerat: sabbatum est,
non licet tibi tollere grabatum
tuum. 11. Respondit eis: qui
me fecit sanum, ille mihi dixit:
tolle grabatum tuum et am- 15
bula. 12. Interrogaverunt ergo
eum: quis est ille homo qui
dicit tibi: tolle grabatum tuum
et ambula? (136) 13. Is autem
qui sanus fuerat effectus, ne- 20
sciebat quis esset, Ihesus enim
declinavit³ a turba constituta
in loco.

14. Postea invenit eum Ihe-
sus in templo et dixit illi: 25
ecce sanus factus es, iam noli
peccare, ne deterius tibi ali-
quid contingat. 15. Abiit ille
homo et nuntiavit Iudeis quia
Ihesus esset qui fecit eum 30
sanum.

16. Propterea persequeban-
tur Iudei Ihesum, quia haec
faciebat in sabbato. 17. Ihe-
sus autem respondit eis: pater 35
meus usque modo operatur, et
ego operor. 18. Propterea ergo
magis quaerebant eum Iudei
interficere, quia non solum sol-

3. Tho quad imo der hei-
lant: arstant inti² nim thin
dragabetti inti gang. Inti sliumo
heil gidan uuard der man, inti
nam sin dragabetti inti gieng.³
Uuas sambaztag⁴ in themo tage.

4. Tho quadun Iudei imo
der dar heil uuard: sambastag⁵
ist, nist arloubit dir zi nem-
menna thin dragabetti. Tho
antuurtita⁶ in: der dar mih teta
heilan, der quad mir: nim thin
dragabetti inti gang. Tho fra-
gutun sie inan: uuer ist der
man der dir quad: nim thin
dragabetti inti gang? (136)
Der the dar heil uuas gidan,
ni uuesta uuer iz uuas. Tho
der heilant áruuor⁷ uon menigi
gisaztero in steti.

5. After⁸ thiu uant inan der
heilant in templo inti quad
imo: senu heil gidan bist, iu
ni curi sunteon, daz dir sihuuaz
uuirseren⁹ ni gibure. Gieng¹⁰
der man inti sagata den Iudeon
daz der heilant uuas der dar
teta inan heilan.

6. Bidiu háhtitun¹¹ Iudei
then¹² heilant, uuanta thisiu teta
in sambaztaga.¹³ Tho antuurtita
in der heilant: min fater inzin
nu uuirkit, inti ih uuirku. Bi-
diu uuarlichó méer suohtun inan
Iudei zi arslahanne,¹⁴ uuanta
eccorodo ni zilosta sambaztag,

¹ surge — | (tolle) G ² suū n G ³ declinavit — | (a turba) G

¹ danne rc (a?) ² inti | inti, *das erste ausradiert* ³ gieng rc

⁴ sambaztag rc ⁵ sambastag rc in az ⁶ antuurtita rs ⁷ ár uuor rc

⁸ after (t) ⁹ uuirseren r(s?) ¹⁰ gieng rc ¹¹ háhtitun (ha?)

¹² then rs für s ¹³ sambaztag: (a) ¹⁴ arslahanne rc

vebat sabatum, sed etiam¹ 178 ouh sinan fater quad got, patrem suum dicebat deum, ebanlichen¹ sih tuanti gotē. aequalem se faciens deo.

Respondit itaque Ihesus et dixit eis: 19. amen amen dico vobis: non potest filius a se facere quicquam, nisi quod viderit patrem facientem; quaecumque enim ille fecerit, haec et filius similiter faciet.² (137) 20. Pater enim diligit filium et omnia demonstrat ei quae ipse facit; et maiora his demonstrabit ei. opera, ut vos miremini: 21. sicut enim pater suscitatur mortuos et vivificat, sic et filius quos vult vivificat. 22. Neque enim pater iudicat quemquam, sed iudicium omne dedit filio, 23. ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem: qui non honorificat filium, non honorificat patrem qui misit illum.

24. Amen amen dico vobis, quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me, habet vitam aeternam et in iudicium non venit, sed transiet³ a morte in vitam. 25. Amen amen dico vobis, quia venit hora et nunc est, quando mortui audient vocem filii dei,⁴ et qui audierint, vivent. 26. Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic dedit et filio vitam habere in semetipso,⁵ (138)

7. Tho antuurtanti giuesso² der heilant inti quad in: uuar quidu ih iu: ni mág der sun uon imo selbomo tuon iouuiht,³ nibi daz her gisihit den fater tuontan:⁴ so uelichu so her tuot, thiu der sun sama tuot. (137) Der fater minnot den sun inti alliu gizeinit imo thiu her tuot; inti meron then gizeinit imo uuere, thaz ir uuntorot: soso der fater⁵ ueecchit tote inti libfestigot, so der sun thie⁶ her uuli libfestigot. Noh der fater tuomit einigan. ouh allan then tuom gab⁷ themo sune, thaz alle eren then sun so sie erent then fater: der ni eret then sun, ni eret then fater der inan⁸ santa.

8. Uuar uuar quidu ih iu, bidiu der min uuort horit inti gloubit imo der mih santa, habet lib euuin inti in tuom⁹ ni cumit, ouh uerit uon tode in lib. Uuar uuar quidu ih iu, bidiu cumit zit inti nu ist, thanna¹⁰ thie¹¹ toton horent stemma gotes sunes, inti thie sia¹² gihorent, lebent. Soso der fater habet lib in imo selbomo, so gab her themo sune lib habet in imo selbomo, (138) inti

¹ et F² faciet corr. c2 in t G³ transiet corr. c2 in t G⁴ dei — | (et qui audierint) G⁵ semetipso — | (sic) G¹ ebanlichen rc² giuesso; der Schreiber hatte zuerst statt des

zweiten s ein o gesetzt

³ tuon iouuiht rc? |⁴ tuontan rc⁵ der

fater rs

⁶ thie rc⁷ gab rc⁸ inan rc⁹ in tuom rc¹⁰ thanna rc in e¹¹ thie rc¹² thie sia rc

27. et potestatem dedit ei et ¹⁷⁹giuualt gab imo tuom tuon,¹ iudicium facere, quia filius ho- uauanta her mannes sun ist.² minis est.¹

28. Nolite mirari hoc,² quia 9. Ni curet daz uuntron, venit hora in qua omnes qui ⁵ uauanta quam zit in deru³ alle thie⁴ in grebirun⁵ sint horent in monumentis sunt audient vocem eius, 29. et procedent sina stemma, inti framgangent the dar guot tatun in urresti libes, thie⁴ dar ubilo tatun in urresti tuomes.

30. Non possum ego a me 10. Ni mag ih uon mir sel- ipso facere quicquam: sicut bomo tuon iouuiht:⁶ soso ih audio iudico, et iudicium meum horiu tuomiu, inti min tuom iustum est. 31. Si ergo testi- ¹⁵ reht ist. Oba ih giuuzscaf sagu⁷ uon mir, min giuuzscaf nist uuar. Ander ist der dar giuuzscaf saget uon mir, inti ueiz bidu uuar ist giuuzscaf verum est testimonium quod ²⁰ daz her saget uon mir. perhibet de me.

33. Vos misistis ad Iohan- 11. Ir santunt zi Iohanne, inti nem, et testimonium perhibuit her giuuzscaf sagata uare. Ih veritati. 34. Ego autem non nalles uon manne giuuzscaf ab homine testimonium accipio, ²⁵ infahu, ouh ih quidu thisiu, sed haec dico, ut vos salvi daz ir heile⁸ sit.⁹ Her uuas liicht brinnenti¹⁰ inti liuchtanti, ir uuoltut gifehan zi ziti in sinemo liichte.¹¹

36. Ego autem habeo testi- 12. Ih habu¹² giuuzscaf (139) monium (139) maius Iohanne, merun Iohanne: thiu uerec thiu opera enim quae dedit mihi mir gab der fater, daz ih thiu pater ut perficiam ea, ipsa thuruhtuo,¹³ thiu selbon uerec opera quae ego facio testimo- ³⁵ thiu ih tuon giuuzscaf sagant¹⁴ nium perhibent de me, quia uon mir, uauanta der fater mih pater me misit. 37. Et qui santa. Inti der mih santa fater, misit me pater, ipse testimo- her giuuzscaf sagata uon mir nium perhibuit de me, et neque inti noh sina stemma eo in

¹ est — | (nolite) G ² hoc — | (quia) G ³ quia — | (uerū est) G

¹ tuon r ² ist — | (ni curet) ³ deru rc ⁴ thie rc ⁵ gre-
birun corr. in o ⁶ tuon iouuiht rc ⁷ sagu corr. e in en ⁸ heile r
⁹ sit:: (her) ¹⁰ liicht brinnenti rs (das erste i für e; das e von -enti
rc??) ¹¹ liichte r ¹² habu corr. e in en ¹³ thiu thuruhtuo rs
¹⁴ sagant rc in e

vocem eius unquam audistis¹⁸⁰ altere gihortut noh sina auc-
neque speciem eius vidistis. siuni¹ gisahut, inti sin uuort ni
38. Et verbum eius non habe-
tis in vobis manens, quia quem herber² santa,² themo ir ni gilou-
misit ille, huic vos non cre-⁵ bet.

39. Scrutamini scripturas,
quia vos putatis in ipsis vitam
aeternam habere, et illae sunt
quae testimonium perhibent de
me, 40. et non vultis venire
ad me ut vitam habeatis.
41. Claritatem ab hominibus
non accipio. 42. Sed cognovi
vos, quia dilectionem dei non
habetis in vobis. 43. Ego veni
in nomine patris mei et non
accipitis¹ me: si alius venerit
in nomine suo, illum accipietis.
44. Quomodo potestis vos cre-²⁰
dere, qui gloriam ab invicem
accipitis (140) et gloriam quae
a solo est deo non quaeritis?
45. Nolite putare quia ego
accusaturus sim vos apud pa-²⁵
trem: est qui accusat vos
Moyses, in quo vos speratis.
46. Si enim crederetis Moysi,
crederetis forsitan et mihi, de
me autem ille scripsit. 47. Si³⁰
autem illius litteris non credi-
tis, quomodo meis verbis cre-
detis?

13. Scrutot giscrip, bidiu
uuanet iuuih³ in den selbon,
euuin lib haben, inti thiu sint
thiu dar giuuzscaf sagant⁴ uon
mir, inti ni uuollent⁵ cuman⁶ zi
mir, daz ir lib habet. Peraht-
nissi⁷ uon mannun⁸ ni infahu.
Oh ih uórstuont iuuih, uanta
ir gotes minna ni habet in iu.
Ih quam in nammen mines
fater inti ir ni infahent⁹ mih:
oba ander cumit in sinemo
nammen,¹⁰ then infahet. Uuo
mugut ir gilouben, thie dar
diurida¹¹ untar zuuisgen infahet
(140) inti diurida¹² thiu uon
einemo gote ist¹³ ni suochet?
Ni curet uuanen thaz ih ruoge
iuuih mit temo fater: ist der
iuuih ruogit Moyses, in den
ir gitruuuet. Oba ir giloubtit
Moysi, odouuan giloubtit mir:
uon mir sreib her. Oba ir
sinen¹⁴ buohstabun¹⁵ ni giloubet,
uuo minen uuortun¹⁶ giloubet?

LXXXIX.

Mt. 16, 4. Et relictis² illis³⁵ 89, 1. Inti uorlazanen den
(Mc. 8, 1.) in illis diebus, iterum in den tagun,¹⁷ abur mittiu ma-
cum multa turba esset, (Mt. nag menigi uuas, gihaloten
15, 32.) convocatis discipulis sinan¹⁷ iungoron quad: miltiu

¹ accipitis; i r für e, s ausrad. G ² relictis: G

¹ aesiuni rc ² santa r (ta?) ³ iuuih — | (in den) ⁴ sagant
rc in e ⁵ uuollent r? ⁶ cuman corr. in o ⁷ perahtnissi corr. in e
⁸ mannun corr. in o ⁹ ni:infahent (f) ¹⁰ nāmen | ¹¹ thie dar
diurida rc (turida?) ¹² diurida rc ¹³ gote ist rc ¹⁴ sinen rc
¹⁵ buohstabun corr. in o ¹⁶ uuortun corr. in o ¹⁷ tagun corr. in o
¹⁸ sinan rc in e

suis dixit: misereor turbae,¹⁸¹ quia ecce triduo iam perseve-
rant mecum et non habent
quod manducant, et dimittere
eos ieiunos nolo, ne deficient¹ 5
in via. 33. Et dicunt ei² disci-
puli: unde ergo nobis in deserto
panes tantos, ut saturemus
turbam tantam?

34. Et ait illis Ihesus:³ quot 10
panes habetis? At illi dixerunt:
septem, et paucos pisciculos.

35. Et praecepit turbae, ut
discumberent super terram,
36. et accipiens septem panes 15
(141) et pisces et gratias
agens fregit et dedit discipu-
lis suis, et discipuli dederunt
populo.

37. Et comederunt omnes 20
et saturati sunt, et quod super-
fuit de fragmentis⁴ tulerunt
septem sportas plenas. 38. Erant
autem qui manducaverunt 'IIII'
M: hominum extra parvulos et 25
mulieres.

Mc. 8, 9. Et dimisit eos
10. et statim ascendens navem
cum discipulis suis venit in par-
tes Dalmanutha. (*Mt.* 16, 5.) 30
Et cum venissent discipuli eius
trans fretum, obliti sunt panes
accipere, (*Mc.* 8, 14.) et nisi
unum panem non habebant in
navi. 15. Et praecipiebat eis 35
dicens: (*Mt.* 16, 6.) intuemini
et cavete a fermento Phariseo-
rum et Saduceorum (*Mc.* 8,

dero menigi, bidiu iu dri taga
thuruuonent mit mir inti ni
habent¹ uaz ezzen,² inti uor-
lazen sie fastante ni uuil, daz
sie ni zigangen in uuege. Tho
quadun imo thie³ iungoron:
uuanan⁴ uns sint in uostinnu⁵
so manigu brot, daz uuir sa-
tumes⁶ so michila menigi?

2. Tho quad in der heilant:
yvuo manigu brot habet ir?
Sie quadun tho: sibinu, inti
fohe uisga. Inti gibót⁷ her deru⁸
menigi daz siu gisazi obar
erdu, inti fahanti sibun brot
(141) inti uisga inti thanc tuonti
prah inti gab sinen⁹ iungoron,
inti thie¹⁰ iungiron gabun themo
folche.

3. Inti azzun alle inti gisa-
totun sih; daz dar ubiri uuas
uon den aleibun¹¹ namun sibun
sportella uolla. Uuarun thero
the dar azzun ueor thusunta
manno uzzan luziliu eind inti
uuib.

4. Inti uorliez¹² sie inti
sliumo stiganti¹³ in scef mit si-
nen iungoron¹⁴ quam in thiu teil
Dalmanutha. Inti mittiu qua-
mun sine iungoron¹⁴ ubar iz
uuazzer, argazun brot zi infa-
hanne, inti nibi ein brot ni¹⁵
habetun in themo scefe. Inti
gibót¹⁷ her in sus quedenti:
scouuot inti uuartet uon themo
theismon¹⁷ Fariseorum¹⁸ inti
Saduceorum¹⁹ inti uon themo

¹ deficient — | (in u:) G ² ei — | (discipuli) G ³ ihesus — |
(quot panes) G ⁴ et — fragmentis zrs G

¹ habent r? ² ezzen rc. ³ thie rc ⁴ uuanan rc. ⁵ uostinnu
⁶ satumes corr. in o ⁷ gibót: r (ot?) ⁸ deru rc ⁹ sinen rc
¹⁰ thie rc ¹¹ daz dar — aleibun zrs; das u von aleibun in o corr.
¹² uorliez rc ¹³ sliumo stiganti rs ¹⁴ iungoron r ¹⁵ ni n ¹⁶ gibót
r in t ¹⁷ theismon r in e; das s r ¹⁸ fariseorū ¹⁹ inti saduc. zrs

15.) et a fermento Herodis.¹⁸² theismen¹ Herodises. Sie tho
(Mt. 16, 7.) At illi cogitabant thabtun untar in sus quedente:
inter se dicentes: (Mc. 8, 16.) uanta uuir² brot ni habemes.
quia panes¹ non habemus.

Mt. 16, 8. Sciens autem² Ihe- 5 5. Daz uizzanti der heilant
sus dixit: quid cogitatis inter quad: uuaz³ thenket⁴ ir untar
vos, modicae fidei, quia panes iu, luziles gilouben, uanta ir
non habetis? 9. Nondum uor brot ni habet? Noh nu ni
intelligitis neque recordamini? uorstantet ir noh ni gihuget?
(Mc. 8, 17.) adhuc caecatum 10 noh nu blintaz habet (142)
habetis (142) cor uestrum? iuuuar herza? Ougun habenti
18. Oculos habentes non vide- ni gisehet inti horun⁵ habenti
tis et aures habentes non audi- ni gihoret noh ni gihuget ir,
tis nec recordamini, 19. quando uuanna⁶ ih uinf brot prah in
quinque panes fregi in quinque 15 uinf thusunta inti vvuo manege
milia et quot cophinos³ frag- corba thero aleibono folla⁷ na-
mentorum plenos sustulistis? mut? Tho quadun sie⁸ imo:
Dicunt ei:⁴ duodecim. 20. Quando zuueliui. Danna ir sibun brot
et septem panes in quattuor in ueor thusunta teiltut, vvuo
milia, quot sportas fragmento- 20 manege sportella thero aleibono
rum sustulistis? Et dicunt ei namut? Inti quadun sie imo:
VII. sibuni.

Mt. 16, 11. Quare non in- 6. Bi hiu ni uirstantet ir
tellegitis quia non de pane thaz ih uon themo brote ni
dixi vobis: cavete a fermento 25 quad iu: uuartet uon theismen⁹
Phariseorum et Saduceorum. dero Phariseorum et Saduceo-
12. Tunc intellexerunt quia rum.¹⁰ Tho uorstotun daz ni
non dixerit cavendum a fer- quad zi uartenna¹¹ uon themo
mento panum, sed a doctrina theismen broto, oh uon thero
Phariseorum et Saduceorum. 30 leru Phariseorum¹² inti Sadu-
ceorum.

XC.

Mt. 16, 13. Venit autem 90, 1. Quam der heilant in
Ihesus in partes Cesareae Phi- thi u teil thero burgi thi u hiez
lippi, et interrogabat discipulos 35 Cesarea Philippi, inti fragata¹³
suos dicens: quem me dicunt sine iungoron¹⁴ susquedenti: ue-
homines esse filium hominis? nan quedent mih man uesen¹⁵

¹ panes — | G ² autem — | G ³ cophinos — | (fragmentorum) G
⁴ ei — | (XII.) G

¹ theismen r ² uanta uuir rs ³ uuaz ne? ⁴ thenket rc
⁵ :oron (h) ⁶ uuanna rc in e ⁷ folla rc in e ⁸ sie r ⁹ theis-
men r ¹⁰ phariseorū & saduceorū ¹¹ uuartenna rc in e ¹² pha-
riseorū ¹³ fragata rc in e ¹⁴ iungoron aus e corr.? ¹⁵ uenan
— mih | und uesen r (s?)

14. At illi dixerunt: alii Io-¹⁸³mannes sun? Sie tho quadun:
hannem Baptistam, alii autem andre Iohannem¹ den touffari,
Heliam, alii vero Hieremiam, andre uuarlicho Heliam, andre
aut unum ex prophetis. Hieremiam odo einan ex pro-

⁵ phetis.

15. Dicit illis: vos autem
(143) quem me esse dicitis?

16. Respondens Simon Petrus
dixit: tu es Christus¹ filius dei
vivi.

17. Respondens autem ¹⁰
Ihesus² dixit: beatus es Simon
Bar-Iona, quia caro et san-
guis non revelavit tibi, sed
pater meus qui in caelis est.

18. Et ego dico tibi, quia
tu es Petrus, et³ super hanc
petram aedificabo ecclesiam
meam, et portae inferi non
praevallebunt adversus eam. ²⁰

19. Et tibi dabo claves regni
caelorum, et quodcumque liga-
veris super terram, erit⁴ liga-
tum et in caelis,⁵ et quodcum-
que solveris super terram, erit ²⁵
solutum et⁶ in caelis. 20. Tunc
praecepit discipulis suis ut
nemini dicerent quia ipse esset
Ihesus Christus.

21. Exinde coepit Ihesus ³⁰
ostendere discipulis suis, quia
oportet eum ire⁷ Hierusolimam
et multa pati a senioribus
(144) et scribis et principibus
sacerdotum et occidi et tertia ³⁵
die resurgere. 22. Et assu-
mens eum Petrus coepit incre-
pare illum dicens: absit a te,

2. Tho quad her in: ir uuar-
licho (143) uuen mih quedet
uuesen?² Tho antuurtita Simon
Petrus inti quad: thu bist
Christ sun gotes lebentiges.
Tho antuurtita der heilant inti
quad: salig bist Simon tubun-
sun, uuanta fleisg inti bluot
ni gioffonata thir thaz, oh min
¹⁵ fater der in himile ist.

3. Inti ih quidu thir, bidiu
thu bist Petrus, inti ubar the-
sen stein gizimbron mina kiri-
chun, inti hellephorta ni gimu-
gun uuidar iru. Inti dir gibu
sluzzila himilo riches, inti so
uuaz thu gibintis ubar³ erdu,
daz uuiridit gibuntan in himile,
inti so uuaz thu zilosis obar
erdu, daz uuiridit zilosit in
himile. Tho giboot her sinen
iungoron⁴ thaz sie niomanne⁵
ni quadin thaz her uuari hei-
lant Crist.

4. Fon thanen bigonda der
heilant arougen⁶ sinen iungo-
ron,⁷ bidiu gilimfit inan uaran⁸
zi Hierusolimam inti manegiu
thruoen uon then alton,⁹ (144)
uon den buocharin inti uon
heriston thero heithaftero inti
arslagan uuesan¹⁰ inti dritten¹¹
tage arstanten.¹² Tho inan ne-

¹ christus — | (filius dei uiui) G ² ihesus — | (dixit) G ³ et
fehlt F ⁴ erit — | (ligatū) G ⁵ et quodcumque — caelis fehlt F
⁶ et fehlt F ⁷ ire — | (hierusolimā) G

¹ iohannē ² uuesen, vom Corr. ein a übergeschr. ³ ubar
corr. in o ⁴ iungoron r ⁵ niomanne rc ⁶ arougen | ne ⁷ iun-
goron r (e) ⁸ uaran rc ⁹ alton r ¹⁰ inti arsl. uuesan rs
¹¹ dritten ¹² arstanten rc in a

domine, non erit tibi hoc!¹⁸⁴ 23. Qui conversus dixit Petro: vade post me, satana: scandalum es mihi, quia non sapis ea quae dei sunt, sed ea quae hominum.

Tunc (Mc. 8, 34.) convocata turba cum discipulis suis dixit eis: (Mt. 16, 24.) si quis vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. 25. Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. 26. Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiat, aut quam dabit commutationem¹ homo pro anima sua?

27. Filius enim hominis venturus est in gloria² patris sui cum angelis suis, et tunc reddet³ unicuique secundum⁴ (145) opus eius.

28. Amen dico⁵ vobis, sunt quidam de astantibus⁶ qui non gustabunt mortem donec videant⁷

menti Petrus bigonda inan increbon sus quedenti: uuan si uon dir, trohtin, ní si dir¹ daz! Her tho giuuentit quad Petro: uar after mir, satanas: asuuuh bist mir, uanta thu ni ueeist thiu thiu gotes sint, oh thiu thiu manno.

5: Tho gihalatero menigit mit sinen iungoron² quad in: oba³ uuer uuolla⁴ after mir quemem,⁵ uorsacha⁶ sih selbon inti neme sin cruci inti folge mir. The dar uuolla⁴ sina sela heila tuon,⁷ uorliose⁸ sie,⁹ der dar uorliusit¹⁰ sina sela thuruh mih, der uintit¹¹ sia.¹² Uuaz biderbo¹³ ist manne, oba¹⁴ her alle¹⁵ uuerlt in eht gihalot, sineru selu¹⁶ uoruurt tholet, odo uuelih ueehsal gibit man furi sina sela?

6. Der mannes sun zuouuart ist in turidu¹⁷ sines fater mit sinen engilun,¹⁸ inti danna gilit her¹⁹ einero giuuelichemo after (145) sinemo uuerke.

XCI.

Uuar quidu ih²⁰ íu, sint suma²¹ uon hier²² stantenten de dar nigicorent²³ dodes²⁴ eér²⁵ danne sie

¹ homo commutationem F ² gloria — | (patris sui) G ³ reddet — | (unicuique) G ⁴ secundum — | (opus eius) G ⁵ amen dico rs G
⁶ hic stantibus F ⁷ uideant — | (filium hominis) G

¹ dir — | (t:::n) ² iungoron n ³ oba r (e?) ⁴ uuolla rc in e
⁵ quemem rc in a ⁶ uorsacha rc in e ⁷ tuon, der zweite Zug des u und das o r (ea?) ⁸ uorliose rc (-e::a); das u r in f ⁹ sie rc in a
¹⁰ uorliusit r(e?) ; u r in f ¹¹ uintint ¹² sia rc ¹³ biderbo: r (eo?)
¹⁴ obar ¹⁵ alle rc in a ¹⁶ sineru selu r ¹⁷ turidu, der letzte Buchst. durch Fleck undeutlich; dahinter ist sines fater ausrad. ¹⁸ engilun corr. in o ¹⁹ her — | ²⁰ uuar — ih rs ²¹ suma rc in e
²² hier r ²³ gicorent r in o ²⁴ dodes rs aus t ²⁵ :er (r)

filiū hominis venientem in regno suo. gisehent¹ den mannes sun que-
mentan² in sinemo riche.³

Mt. 17, 1. Et post dies sex
assumpsit¹ Petrum et Iacobum
et Iohannem fratrem eius et
ducit illos in montem excelsum
seorsum, (*L.* 9, 28.) ut oraret.
29. Et factum est, dum oraret,²
(*Mt.* 17, 2.) transfiguratus est
ante eos, et resplenduit facies
eius sicut sol, vestimenta autem
eius facta sunt alba sicut nix
(*Mc.* 9, 2.) splendentia candida
nimis, qualia fullo super terram
non potest candida facere.

Mt. 17, 3. Et ecce apparuit
illis Moises et Helias cum eo
loquentes (*L.* 9, 31.) in maie-
state et dicebant excessum eius,
quae completurus erat in³ Hie-
rusalem. (*Mt.* 17, 4.) Respon-
dens⁴ Petrus dixit ad Ihesum:
domine, bonum est nobis hic
esse: si vis, faciamus hic tria
tabernacula, tibi unum, Moisi⁵
unum et Heliae unum.

5. Adhuc eo loquente ecce
nubes lucida obumbravit eos,
(146) et ecce vox de nube⁶
dicens: hic est filius meus
dilectus in quo mihi bene
complacuit: ipsum audite. 6. Et
audientes discipuli ceciderunt
in faciem suam et timuerunt
valde. 7. Et accessit Ihesus
et tetigit eos dixitque eis: sur-
der heilant¹⁴ in Moises
inti Helias mit imo spre-
chente in sinero michilnissi¹⁵
inti quadun imo sina hinauart,
thiu her fullanti¹⁶ uuas in Hie-
rusalem. Tho antuurtita Pe-
trus inti quad demo heilante:
trohtin, guot ist uns hir zi
uuesanne:¹⁷ oba thu uuili, tuo-
mes hir driio selida, dir eina
inti Moisi eina inti Helię eina.

3. Nohthanna imo sprechen-
temo leocht uoolean biscatauuita
sie, (146) inti senu tho stemma
fon uooleane sus quedenti:¹⁸
thiz ist min sun leobar in
themo mir uoola gilicheta: imo
horet. Inti gihorente thie iun-
goron fielun¹⁹ in iro annuzi inti
foruhtun²⁰ thrato. Intizuogieng²¹
der heilant inti biruorta sie

¹ assumpsit ihesus *F* ² oraret — | (transfiguratus est) *G* ³ in
fehlt *F*, in *G* ausradiert ⁴ respondens autem *F* ⁵ et mosi *F*
⁶ nube — | (dicens) *G*

¹ gisehent *rs* aus angefangenem h ² quementan *rc* ³ riche *rs*
aus angefangenem h ⁴ tagun *corr.* in o ⁵ iacobu ⁶ iohanne
⁷ leita *rc* in tta ⁸ sie *rc* ⁹ ho^han, h *nc* ¹⁰ suntringon *rc* (g:n)
¹¹ betota — | (uu:...) ¹² glinissi *corr.* in e ¹³ tuon *rc* ¹⁴ ::tho
¹⁵ michilnissi *corr.* in e ¹⁶ fullanti *rc* in e ¹⁷ ist uns — uuesanne *rs*:
das letzte e von uuesanne *rc* ¹⁸ sus quedenti *rs* ¹⁹ fielun (l)
²⁰ :foruhtun (u) ²¹ zuogieng *rc*

gite et nolite timere. 8. Le-¹⁸⁶inti quad in: arstantet inti ni vantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum Ihesum.

9. Et descendantibus illis de ⁵ monte praecepit Ihesus dicens: nemini dixeritis visionem, donec filius hominis a mortuis resurgat. 10. Et interrogaverunt eum discipuli dicentes: quid ¹⁰ ergo scribae dicunt quia Heliam oporteat primum venire? 11. At¹ ille respondens ait illis: Helias quidem venturus est et restituet omnia.

12. Dico autem vobis, quia Helias iam venit et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo quaecumque voluerunt: sic ²⁰ et filius hominis passurus est ab eis. 13. Tunc intellexerunt discipuli (147) quia de Iohanne² Baptista dixisset.

14. Et cum venisset ad tur- ²⁵ bam, (Mc. 9, 13.) vidit scribas³ conquirentes cum illis, 14. et confestim omnis populus videns eum stupefactus est, expaverunt et occurrentes⁴ salutabant ³⁰ eum, 15. et interrogavit eos: quid inter vos conquiritis?

intet iu uorahten.¹ Ufhebente² iro ougun neomannen³ gisahun noba then einon heilant.

4. Inti nidarstiganten in fon themo berge giboot der heilant sus quedenti: neomanne ni saget ir thie gisicht,⁴ eer⁵ thanne der mannes sun fon tode arstante. Inti fragutun inan sina⁶ iungeron⁷ sus quedente: uuaz sagant⁸ thie buochera⁹ thaz gilimpha¹⁰ Heliam zierist queman?¹¹ Her antuurtita ¹⁵ inti quad in: Helias giuuesso quimit¹² inti arsezit alliu.

5. Quidu iu, thaz Helias iu quam, inti nincnatun¹³ inan, ouh tatun in imo so¹⁴ uuaz so sie uuoltun: so der mannes sun druoanti ist fon in. Tho uorstuontun¹⁵ thie iungeron⁷ (147) thaz her uon Iohanne themo touffare quad.

6. Tho her quam zi deru¹⁶ menigi, gisah her thie buochera¹⁷ suochente mit in, inti sliumo al thaz folc gisehanti inan arquam,¹⁸ arforuhtun inti zuoloufante¹⁹ heilizitun inan. Tho fragata²⁰ her sie: uuaz untar iu hahtot²¹ ir?

XCH.

L. 13, 31. In ipsa die⁵ accesserunt quidam Phariseorum ³⁵ 92, 1. In themo selben²² tage zuogiengun²³ sume there

¹ at ns G ² iohanne — | (baptista) G ³ scribas — | (conquirentes) G ⁴ accurrentes F ⁵ die — | (accesserunt)

¹ arstantet — uorahten zrs ² ufhebente r in u ³ neomannen rc in a ⁴ gisicht rc in ht ⁵ :er (e) ⁶ sina rc in e ⁷ iungeron r in o ⁸ sagant rc in e ⁹ buochera: rc (e?) ¹⁰ gilimpha rc in e ¹¹ queman rc ¹² giuuesso quimit rs ¹³ minen. r zu n ¹⁴ so rs ¹⁵ tho uorstuontun rc ¹⁶ deru rc ¹⁷ buochera rc ¹⁸ arquam: |(un) ¹⁹ arfor. — zuoloufante zrs ²⁰ fragata rc in e ²¹ :ahtot (h) ²² selben r ²³ zuogiengun r

dicentes illi: exi et vade hinc,¹⁸⁷ Phariseorum¹ quedente imo: gang uz inti far hina, uanta Herodes uuli thih arslahan.² Tho quad her in: geet inti quedet thero fohun: senu uzuuirphu³ diuuala inti heili thuruhfremiu hiutu inti morgana,⁴ inti themo dritten gienton; thoh uuiduru gilimfit mih hiutu inti morgane⁵ inti themo folgenten gangen, uanta ni bifahit uuizagon uoruerda uzan Hierusalem.

L. 9, 37. Factum est autem⁴ in sequenti die, (Mt. 17, 14.) accessit ad eum pro-¹⁵uolutis⁵ genibus (L. 9, 38.) et exclamavit dicens: (Mt. 17, 14.) domine, miserere (148) filio meo, (L. 9, 38.) quia unicus⁶ est mihi, (Mt. 17, 14.) et luna-²⁰ticus est, (Mc. 9, 17) et spiritus adpraehendit⁷ eum, allidet et spumat et stridet dentibus et arescit (Mt. 17, 14.) et male patitur, nam saepe cadet in²⁵ ignem et crebro in aquam (L. 9, 39.) et subito clamat et dissipat eum et vix⁸ discedit dilanians eum. 40. Et rogavi discipulos tuos, ut eicerent³⁰ illum,⁹ (Mt. 17, 15.) et non potuerunt curare eum.

L. 9, 41. Respondens autem Ihesus dixit: o generatio infidelis¹⁰ et perversa, usque quo³⁵ ero apud vos et patiar vos? (Mc. 9, 18.) Afferte illum ad me.

2. Giuortan uuas tho in themo afteren tage, gieng⁶ zi imo man nidargiuualzten cneuon⁷ inti reof⁸ quedenti: trohtin, multi (148) minemo sune, uanta einago ist mir, inti manodseoh ist, inti uorruergit geist fahit⁹ inan inti enusit; inti scumit¹⁰ inti gisgrimmot zenin inti dorret inti ubil druoet, mittiu her ofto fellit in fiur inti ofto in uuazzar,¹¹ inti sliumo ruofit inti zibrichit inan inti cume aruuzit slizanti inan. Inti bat thine iungiron¹² thaz sie uzuurfin inan,¹³ inti ni mohtun giheilen inan.

3. Tho antuurtita der heilant inti quad: vvuolaga ungi-triuii cunni inti abuh, inzin uuara bin ih mit iu inti tholen iuuih? Bringent inan zi mir.

¹ perficio — | (hodie) G ² cras — | G ³ conuomor G ⁴ autem — | rs; (in sequenti die) G ⁵ prouolutis rs G; genibus prouolutis F
⁶ quia unicus rs G ⁷ adpraehendit — | (eum) G ⁸ uix — | (discedit) G
⁹ illum — | G ¹⁰ infidelis — | (et per) G

¹ phariseorū ² arslahan rc ³ uzuuirphu rc (fu?) ⁴ morgana rc in e
⁵ morgane rc (a?) ⁶ gieng rc ⁷ cneuon rc ⁸ reof r zu i
⁹ fahit :: | (in) ¹⁰ scumit r ¹¹ uuazzar r in a ¹² iungoron r (e?)
¹³ inan — | (inti)

L. 9, 42. Et cum accede-188 ret (*Mc.* 9, 19.) et vidisset illum, statim spiritus conturbavit puerum, et elisus in terram volutabatur spumans. 5 20. Et interrogavit patrem eius: quantum temporis est ex quo hoc ei accidit? At ille ait: ab infantia. 21. Sed si quid potes, adiuva nos misertus nostri. 10

22. Ihesus autem ait illi: si potes credere, omnia possibilis credenti. 23. Et exclamans pater pueri (149) cum lacrimis aiebat: credo, domine: adiuva 15 incredulitatem meam!

24. Et cum videret Ihesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo 20 dicens illi: surde et mute spiritus, ego tibi praecipio, exi ab eo et amplius ne introeas in eum! 25. Et exclamans et discerpens¹ eum exiit ab eo, et 25 factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent, quia mortuus est.

26. Ihesus autem tenens manum eius elevavit eum, et 30 surrexit (*Mt.* 17, 17.) et curatus est puer ex illa hora. (*L.* 9, 43.) Et reddidit illum patri eius.

Mt. 17, 18. Tunc accesserunt 35 discipuli eius² ad Ihesum secreto³ et dixerunt: quare nos non potuimus eicere illum? 19. Dicit illis Ihesus: propter incredulitatem vestram amen 40

4. Mittiu zuogeng¹ inti inan gisah, sliumo der geist girtuobta then kneht, inti gienu-sit in erda uualzota scumentis.² 5 Inti fragata³ sinan⁴ fater: vvuo michil stunta ist fon thiu imo thaz giburita? Her quad tho: fon eindheiti. Oba thu uuaz mugis, hilf uns miltentis unser.

5. Tho quad imo der heilant: oba thu maht gilouben, alliu sint odiu themo giloubenten. Inti arruofenti thes cnehtes fater⁵ (149) mit zaharin quad: giloubu, trohtin: hilf minero ungiloubfulli!

6. Inti mittiu der heilant gisah zuolouffante thie menigi, threuuita themo unsubremo geiste quedenti imo: thu toubo inti stummo geist, ih gibitu thir, uzgang fon imo inti elichor ni ingang in inan! Her tho ruofenti inti slizanti⁶ inan uzgieng⁷ fon imo, inti uuard samoso toter, soso manege quadun: toot ist her.

7. Ther heilant habenti sina hant huob inan uf, inti arstuont inti giheilil uuard der cneht fon theru⁸ ziti. Inti argab inan sinemo fater.

8. Tho giengun⁹ thie iungoron¹⁰ zi imo heilante tougolo inti quadun: bi hiu uuir ni moh-tumes inan uzuuerfen?¹¹ Tho quad in der heilant: thuruh iuuaran ungiloubon uuar quidu

¹ discerpens — | (eu) G

² eius fehlt F

³ secreto — | G

¹ zuogeng rc in ie

² scumentis r

³ fragata rc in e

⁴ sinan rc

⁵ mit fater schliesst Quaternio x

⁶ slizanti — |

⁷ uzgieng rc

⁸ theru rc

⁹ giengun rs, das ie rc

¹⁰ iungoron r

¹¹ uzuuerfen rc in a

quippe dico vobis, si habueritis¹⁸⁹ ih iu,¹ oba ir habet giloubon fidem¹ sicut granum sinapis, soso senefes, corn inti quedet dicetis monti huic: transi hinc, thesemo berge: uar hina, inti et transibit, et nihil impossi- her uerit, inti neuuiht unodes- bile erit vobis. (150) 20. Hoc⁵ ist iu. (150) Thiz cunni diu- autem genus demoniorum non uolo ni uuirdit aruorfan noba eicitur nisi per² orationem et thuruh gibet inti fastun. et ieiunium.

XCIII.

Mt. 17, 21. Conversantibus¹⁰ 93, 1. In tho uuonanten in autem eis in Galilea dixit illis Galilen quad in der heilant: Ihesus: filius hominis traden- mannes sun ist. zi sellenne in- dus est in manus hominum, hant manno, inti sie slahent 22. et occident eum, et tertia inan, inti dritten taga² arsten- die resurgit. Et contristati¹⁵ tij. Inti gitruobta³ uuarun sunt vehementer. thrato sie.

23. Et cum venissent Ca- 2. Inti mittiu sie quamun pharnaum, accesserunt qui di- Capharnaum,⁴ zuogiengun thie- dragma accipiebant ad Petrum dar zinsscaz⁵ intfiengun zi Pe- et dixerunt: magister vester²⁰ tre inti quadun: iuuuer mei- non solvit didragma. 24. Ait: star ni losit zinsscaz.⁵ Quad: etiam. Et cum intrasset domum, zisperi. Inti tho her ingieng praevent eum Ihesus dicens: in thaz hus, foraquam inan der quid tibi videtur, Simon? re- heilant quedenti: uuaz ist dir ges terrae a quibus accipiunt²⁵ gisehan, Simon? erdcunniga⁶ fon uuen intfahent thribuz odo zins, tributum vel census, a filiis fon iro sunin odo fon fremi- suis an ab alienis? den?

25. Et ille dixit: ab alienis. 3. Her quad tho: fon fre- Dixit³ illi Ihesus: ergo liberi³⁰ miden. Tho quad imo der hei- sunt filii. 26. Ut autem non lant: thanne sint thiu kind scandalizemus eos, vade ad friiu.⁷ Zi thiu thaz uuir sie ni mare et mitte⁴ hamum, et eum bisuuichemes, uar zi themo piscem qui primus ascenderit seuee inti uuirf thinan angul, tolle, et aperto ore eius inve-³⁵ inti then fig thie dar erist nies staterem: illum sumens ufquimit nim, inti giofnotomo da eis pro me et te. sinemo munde fintis scaz: then thanne nemmenti gib in furi mih inti thih.

¹ fidem — | (sicut) G ² per r (p) G ³ | — dixit G ⁴ | — ha-
mum (hamum) G

¹ iu, nicht iu: der scheinbare Accent ist ein zufälliger Strich ² taga
rc in e ³ gitruobta rc in e ⁴ capharnau ⁵ zins:scaz r (z)
⁶ erdcunniga, n ne ⁷ tho quad — friiu rs (2 Zeilen); imo über der
Zeile nachgetragen

CXIV.

Mt. 18, 1. In illa hora, (*Mc.* 190 94, 1. In thero ziti, mittiu
9, 32.) cum domi esset, inter- her in hus uuas, fragata¹ sie:
rogabat eos: quid in via (151) uuaz ir in ueega² (151) trah-
tractabatis? 33. At illi tace- 5 totut? Sie tho³ suuigetun:⁴ sie
bant, siquidem inter se in via giuueso untar im⁵ in ueega⁶
disputaverant, quis esset illo- ahtotun, uuelih uuari iro mero.
rum maior.

Mt. 18, 1. Et accesserunt 2. Tho giengun the⁷ iungo-
discipuli ad Ihesum dicentes: 10 ron zi imo quedente: uuer ist
quis putas maior est in regno mero in himilo riche? Inti
caelorum? 2. Et advocans Ihe- gihalota der heilant luzil kind,⁸
sus parvolum statuit eum in sazta iz untar sie mitte⁹ inti
medio eorum 3. et dixit: quad: unar quidu ih iu, nibu¹⁰
amen dico vobis, nisi conversi 15 ir uuerdet giuuentita¹¹ inti gi-
fueritis et efficiamini sicut par- fremite soso theser¹² luzilo,¹³
vuli, non intrabitis in regnum¹ ni geet ir in himilo richi.
celorum.

4. Quicumque ergo humilia- 3. So uuer sih giotmuotigot
verit se sicut parvulus iste, hic 20 soso theser¹⁴ luzilo, ther ist
est maior in regno celorum. mero in himilo riche. Oba uuer
(*Mc.* 9, 34.) Si quis vult pri- uuili uurista¹⁵ uuesen,¹⁶ ther ist
mus esse, erit omnium novis- allero iungisto inti ambaht.

Mt. 18, 5. Et qui suscepit 25 4. Inti ther dar intfahit einan
unum² parvulum in nomine meo, luzilan in minemo namen, mih
me suscipit. 6. Qui autem intfahit. Ther dar bisuuichit
scandalizaverit unum de pus- einan fon thesen luzilon the
sillis istis³ qui in me credunt,⁴ dár in mih giloubent, biderbi
expedit ei ut suspendatur 30 ist imo daz ana si hangan¹⁷
mola asinaria in collo eius et quirnstein in sinan hals¹⁸ inti
demergatur in profundum maris. si uorsenchit in tiufi seueus.

CXV.

L. 9, 49. Respondens autem 95, 1. Tho antuurtita Io-
Iohannes dixit: magister, vidi- 35 hannes inti quad: meistar, gi-
mus quendam in nomine tuo sahomes¹⁹ sihuuenan in thinemo

¹ regno *F* ² unum — | (paruulū) *G* ³ istis — | (qui in
me) *G* ⁴ credunt — | (expedit ei) *G*

¹ fragata *rc in e* ² ueega *rc in e* ³ tho *r* ⁴ suuigetun *rc (o?)*
⁵ im *r zu n* ⁶ ueega *rc in e* ⁷ the *rc in ie* ⁸ kind *r* ⁹ mitte *rc*
¹⁰ nibu *r zu i* ¹¹ giuuentita *rc in e* ¹² theser *rc* ¹³ luzilo: (n)
¹⁴ theser *rc (a?)* ¹⁵ uurista *r in f* ¹⁶ uuesen *rc in a* ¹⁷ hangan
zum Teil aufgefrischt ¹⁸ hals *desgl.* ¹⁹ gisahomes, o *durchstrichen*
und vn darüber geschr.

icientem (152) demonia, et¹⁹¹ prohibuimus eum, qui non sequitur nobiscum.

Mc. 9, 38. Ihesus autem ait: nolite prohibere eum, nemo⁵ est enim qui faciat virtutem¹ in nomine meo et possit cito male loqui de me. 39. Qui enim non est adversus vos, pro vobis est.

Mt. 18, 7. Vae mundo a scandalis! Necessae est enim ut veniant² scandala, verumtamen vae homini per quem scandalum venit!

8. Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscede eum et proice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum,²⁰ quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum.

9. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum et proice²⁵ abs te: bonum tibi est luscum in vitam regnare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, (*Mc.* 9, 47.) ubi vermis eorum non moritur et³⁰ ignis non extinguitur. 48. Omnis enim igne salietur et omnis victima sale salietur.

namen uzuuerfenten (152) diuuala,¹ inti uuir uueritomes² inan. ther dar ni uolget uns.

2. Tho quad der heilant: ni curet biuueren³ imo: nioman ist ther dar tuo⁴ megin⁵ in minemo namen inti mugi sliumo ubilo sprechen⁶ uon⁷ mir. Ther dar nist uuidar íu, furi iuuuh ist.

10

3. Uúe mittilgarte fon asuuichin! Notdurft ist thaz quemenasuuicha, thoch uuidoro uúe manne thuruh then quimit¹⁵ asuuuh!

4. Oba thin hant odo thin fuoz bisuuicha⁸ thih, abasnit inan inti aruuirf fon thir: guot ist thir zi libe ingangen⁹ uanaheilan odo halzan,¹⁰ thanna¹¹ zuua henti odo zuuene fuozi habenten gisentit uuerde in euuin fiur.¹²

5. Inti oba thin ouga thih bisuuicha, uzlosi iz inti aruuirf fon thir: guot ist thir einougen in libe richison,¹⁴ thanna zuuei ougen habenten gisentit uuerden¹⁵ in hellifiur,¹⁶ thar iro uuurm ni stirbit inti fiur ni arlisgit. Allero giuuelih mit fiure uuiridit gisalzen,¹⁷ inti éogilih¹⁸ bluqstar salza¹⁹ uuiridit gisalzan.²⁰

XCVI.

Mt. 18, 10. (153) Videte ne condemnatis³ unum ex his pus-

96, 1. (153) Gisehet thaz ir ni uornidaret einan fon thesen

¹ uirtutem — | *G* ² ueniant — | (scandala) *G* ³ contemnatis *F*; condemnatis — | (unum) *G*

¹ diuuala *rc* ² uueritomes *rc* in u ³ biuueren imo nioman *rc*
⁴ tuo: (a) ⁵ megin — | ⁶ sprechen *rc* in a ⁷ uon *rc* in f ⁸ bisuuicha *rc* in e
⁹ ingangen *rc* in a ¹⁰ halzan *rc* (e?) ¹¹ thanna *rc* in e
¹² gisentit — fiur | *rs* ¹³ bisuuicha *rc* in e ¹⁴ richoson *r* in i; das zweite o *r* (e?)
¹⁵ uuerden *r* in a ¹⁶ hellifiur *r* (e?)
¹⁷ gisalzen *rc* in a ¹⁸ éogilih *r* in i ¹⁹ salza *r* in e ²⁰ gisalzan *r*

sillis; dico enim vobis, quia an-192 luzilon; ih quidu iu, thaz iro
geli eorum in caelis semper
vident faciem patris mei qui in
caelis est. 11. Venit enim filius
hominis salvare quod perierat. 5

L. 15, 3. Et ait ad illos
istam parabolam¹ dicens: (*Mt.*
18, 12.) quid vobis videtur?²
si fuerint alicui³ centum oves 10
et erraverit una ex eis, nonne
relinquit nonaginta novem in
montibus (*L. 15, 4.*) vel in
deserto (*Mt. 18, 12.*) et vadit⁴
quaerere eam quae erravit? 15

13. Et si contigerit ut inveniatur
eam, (*L. 15, 5.*) inponit in ume-
ros suos gaudens, 6. et veniens
domum⁵ convocat amicos et vi-
cinos dicens illis: congratula- 20
mini mihi, quia inveni ovem
meam quae perierat.

Mt. 18, 13. Amen dico vo-
bis, quia gaudebit super eam
magis quam super nonaginta 25
novem⁶ quae non erraverunt
(*L. 15, 7.*) et non indigent
penitentia.

Mt. 18, 14. Sic non est
voluntas ante patrem vestrum 30
(154) qui in caelis est, ut
pereat unus de pussillis istis.

L. 15, 8. Aut quae mulier
habens dragmas 'X', si per-
diderit dragmam unam, nonne 35
accendit lucernam et evertit
domum et quaerit⁷ diligenter
donec inveniatur? 9. Et cum

2. Inti quad her tho zi in
thesa ratissa quedenti: uuaz
ist iu gisehan? oba uuemo⁵
uuerdant⁶ cehenzog scafo inti
uorirrot ein fon in, eno ia
uorlazit niun inti niunzog in
bergon odo in uuostinna inti
ferit thaz suochen thaz dar
giirrotat? Inti oba iz giburit
thaz her iz fintit, arheit iz
in sina scultra⁷ giuehenti, inti
thanne quementi zi sinemo huse
gihalot sine⁸ friunta inti nahi-
ston⁹ quedenti in: giuehet mit
mir, uuanta ih fant min scaf
thaz dar uoruuard.

3. Uuar quidu ih iu, uuanta
her giuihit ubar thaz mer
thanna ubar niun inti niunzog
thiu dar ni giirrotun inti ni
bithurfun riuua.

4. So nist uuillo fora iuua-
ramo fater (154) ther dar in
himile ist, thaz uoruuerde ein
fon thesen luzilon.

5. Odo uuelih uuib habet
zehen dragmas, oba siu uor-
liusit eina dragma, eno ia in-
brennit lehtfaz¹⁰ inti aruulit
thaz hus inti suochit ageleizo
unzin sie fintit? Inti mittiu

¹ parabolam istam *F* ² uidetur — | (si fuerint) *G* ³ ali-
cui — | (centum oves) *G* ⁴ uadet *F* ⁵ domum — | *G* ⁶ no-
uem — | *G* ⁷ quaeret *F*

¹ himilun *corr. in o* ² gisehan *r in e* ³ fater — | (thes dar?)
⁴ uoruuard *r in f* ⁵ :uuemo *rs (o? am Anfang ein i radiert)* ⁶ uuer-
dant *rc in e* ⁷ scultra *rc (e?)* ⁸ sine *rc* ⁹ nahiston *rc*
¹⁰ lehtfaz *r in i*

invenerit, convocat amicas et¹⁹³ siu thanne fintit, gihalot friun-
vicinas dicens: congratulamini¹ tinnna inti nahiston quedenti:¹
mihi, quia inveni dragmam giuehet mit mir, uuanta ih
quam perdideram. fant thie dragmam thie ih

⁵ uorlös.²

10. Ita dico vobis: gaudium erit in caelo coram angelis dei super uno peccatore paenitentiam agentem (L. 15, 7.) quam super nonaginta novem iustos¹⁰ niunzug⁷ rehte thie ni bithur-
qui non indigent paenitentia. fun riuua.

XCVII.

L. 15, 11. Ait autem: homo quidam habuit duos filios.
12. Et dixit adolescentior ex¹⁵ der iungoro⁹ fon then themo
illis patri: pater, da mihi portionem substantiae quae me fater: fater, gib mir teil thero
contingit. Et divisit illis sub- hehti¹⁰ thiu mir gibure. Her
stantiam. 13. Et non post tho teilta thia¹¹ héht.¹² Nalles
multos dies congregatis omni-²⁰ after manegen tagon gisamo-
bus adolescentior filius peregre noten allen ther iungoro¹³ sun-
profectus est in regionem lon- elilentes fuor in uerra. lantscaf
ginquam et ibi dissipavit sub- inti dar ziuuarf sina héht¹⁴ (155)
stantiam suam (155) vivendo lebento uirnlustigo.

²⁵

14. Et postquam omnia con- 2. Inti after thiu her iz al
summasset, facta est fames uorlös,¹⁵ nuard hungar strengi
valida in regione illa, et ipse in thero lantscefi;¹⁶ her bigonda
coepit egere. 15. Et abiit et tho armen. Inti gieng¹⁷ inti zuo-
adhaesit uni civium regionis³⁰ clebeta¹⁸ einemo thero burg-
illius, et misit illum in villam liuto¹⁹ thero lantscefi,²⁰ inti
suam, ut pasceret porcos. santa inan in sin thorf, thaz her
16. Et cupiebat implere ven- fuotriti suuin. Inti girdinota
trem suum de siliquis quas gifullen sina uuamba²¹ fon sili-
porci manducabant, et nemo³⁵ quis theo thiu suuin azzun, inti
illi dabat. nioman²² imo ni gab.

17. In se autem reversus 3. Her tho in sih giuorban
dixit: quanti mercenarii patris quad: vvuo manege asnere²³

¹ friuntinna — quedenti *zrc* ² uorlös *r in f* ³ engilun *corr. in o*

⁴ suntigan *r* ⁵ tuontan *rc* ⁶ niuni *nc* ⁷ niunzug *rc* ⁸ habeta,
a radiert, e nc ⁹ iungoro *r* ¹⁰ :éhti (h) ¹¹ thia *rc* ¹² :éht (h)

¹³ iungoro *r* ¹⁴ :éht (h) ¹⁵ uorlös *r in f* ¹⁶ lantscefi *rc* ¹⁷ gieng *rc*

¹⁸ zuoclebeta *rc* ¹⁹ burgliuto — | ²⁰ lantscefi *rc, e aufgefrischt*

²¹ uuāba ²² nioman. *r (dem Raume nach nur für 2 Buchstaben [ne?])*

²³ asnere *rc in a*

mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo! 18. Sur-
gam et ibo ad patrem meum et dicam illi: pater, peccavi in caelum et coram te, 19. et iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercennariis tuis.

20. Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, et misericordia motus est et occurrens cecidit supra collum eius et osculatus est illum. 21. Dixitque ei filius: pater, peccavi in caelum et coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus.

22. Dixit autem pater ad servos suos: cito proferte stolam primam et induite illum et date anulum in manum eius et calciamenta in pedes, 23. et adducite vitulum saginatum et occidite, et manducemus et epulemur, 24. quia hic filius meus mortuus erat et revixit, perierat et inventus est. Et coeperunt aepulari.

25. Erat autem filius eius senior in agro, et cum veniret et appropinquaret domui, audivit simphoniam et chorum. 26. Et vocavit unum de servis et interrogavit quae haec essent. 27. Isque dixit illi: frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. 28. Indi-

mines fater ginuht habent brotes,¹ ih uoruuirdu² hier³ hungere! Arstantu inti faru zi minemo fater inti quidu imo: fater, ih suntota in himil inti fora thir, inti ni bim⁴ iu uuirdig ginemnit⁵ uuesan⁶ thin sun: tuo mih so einan fon thinen asnerin.⁷

4. Inti arstantanti quam⁸ zi sinemo fater. Mittiu thanne noh ferro uuas, gisah inan sin fater, inti miltida⁹ giruorit unard inti ingegin louffenti fiel¹⁰ ubar sinan hals¹¹ inti custa inan. Tho quad imo der sun: fater, ih suntota in himil inti fora thir: iu ni bim⁴ (156) uuirdig ginemnit uuesan¹² thin sun.

5. Tho quad ther fater zi sinen scalcun:¹³ sliumo bringet thaz erira giuuaati inti giuuaatet inan inti gebet fingirin in sina hant inti giscuohiu in fuozi. inti leitet gifuotrit calb inti arslahet,¹⁴ inti ezzemes¹⁵ inti goumumes, uuanta theser¹⁶ min sun tóot¹⁷ uuas inti arqueketa,¹⁸ foruuard inti funtan uuard. Biongundun tho goumon.

6. Uuas sin sun altero in achre, inti mittiu tho quam inti nalichota themo húse, gihorta gistimmi sang inti chor. Inti gruoza¹⁹ einan fon then scalcun²⁰ inti frageta²¹ uuaz thiu uuarin. Ther tho quad imo: thin brudder quam, inti arsluog thin fater gifuotrit calb, bithiu inan heilan intfieng. Unuuerdota

¹ brotes r (ootes?) ² uoruuirdu r in f ³ hier r (für 1 Buchst.)

⁴ bim r in n ⁵ ginemnit r in n ⁶ uuesan r ⁷ asnerin r (a?)

⁸ quā ⁹ miltida r (u?) ¹⁰ ::fiel ¹¹ hals r ¹² uuesan r (s?)

¹³ scalcun corr. in o ¹⁴ arslahet r ¹⁵ ezzemes r (u?) ¹⁶ theser

r (a?) ¹⁷ tót: r (ot) ¹⁸ arqueketa r (uic?) ¹⁹ gruo:za r

²⁰ scalcun corr. in o ²¹ frageta r

gnatus est autem et nolebat introire. Pater ergo illius egressus coepit rogare illum.

29. At ille respondens dixit patri suo: ecce tot annis ser-
vio tibi et numquam mandatum
tuum praeterii, et numquam
dedisti mihi hedum, ut cum
amicis meis epularer; 30. sed
postquam filius tuus hic (157)
qui devoravit substantiam suam
cum meretricibus venit, occi-
disti illi vitulum saginatum.

31. At ipse dixit illi: fili, tu
semper mecum es, et omnia
mea tua sunt: 32. aepulari
autem et gaudere te oportebat,
quia frater tuus hic mor-
tuus erat et revixit, perierat
et inventus est.

her thaz inti ni uolta ingan-
gan.¹ Sin fater² uzgangenti
bigonda tho fragen inan.

7. Her tho antuurtenti³ quad
sinemo fater: senu so manigiu
iar theonon⁴ thir inti neo in
altre thin bibet ni ubargeng,⁵
inti neo in altre ni gabi mir
zikin,⁶ thaz ih minen friuntun⁷
goumti; ouh after thiu theser⁸
thin sun (157) ther dar fraz
alla sina heht mit huorun⁹
quam, arsluogi¹⁰ imo gifnotrit
calb.

8. Her tho quad imo: kind,
thu bis simblum¹¹ mit mir, inti
alliu minu thinu¹² sint: goumon
inti gifehan thir¹³ gilampf, uuanta
theser¹⁴ thin bruoder tót¹⁵ uuas
inti arqueketa,¹⁶ foruard inti
funtan uuard.

XCVIII.

L. 17, 3. Attendite vobis! 20
Si peccaverit in te frater tuus,
(Mt. 18, 15.) vade et corripe
eum inter te et ipsum solum.
16. Si te audierit (L. 17, 3.)
et paenitentiam egerit, dimitte
illi, (Mt. 18, 15.) et lucratus
eris fratrem tuum.

16. Si autem non te audie-
rit, adhibe tecum adhuc unum
vel duos, ut in ore duorum
testium vel trium stet omne
verbum. 17. Quod si non
audierit eos, dic aeclesiae; si
autem et aeclesiam non audierit,

98, 1. Scouot iuuer!¹⁷ Oba
sunto in thir thin bruoder, far-
thanne¹⁸ inti increbo inan untar
thir inti inan einon. Oba her
thir hore inti riuaa tuoa,¹⁹ for-
lâz imo, inti gistrunis²⁰ thinan
bruoder.

2. Oba her thir ni hore,²¹
giholo²² mit thir noh thanna²³
einan odo zuene,²⁴ thaz in munde
zueiero²⁵ urcundono²⁶ odo
thriio giste²⁷ iogilih²⁸ uoort. Oba
her sie ni hore, quid thero
samanungu;²⁹ oba her theru

¹ ingangan r

² fater (n?)

³ antuurtenti r

⁴ thenon

⁵ ubargeng rc

⁶ zikin rc

⁷ friuntun corr. in o

⁸ theser r (a?)

⁹ huorun corr. in o

¹⁰ arsluogi rc

¹¹ simblum r zu n

¹² minu

thinu corr. in iu

¹³ thir rs

¹⁴ theser rc

¹⁵ tót:

¹⁶ arqueketa

rc (u:)

¹⁷ iuuer rc

¹⁸ thanne rc

¹⁹ tuo: (a)

²⁰ gistrunis

²¹ hore r

²² giholo r

²³ thanna rc in e

²⁴ zuene rc

²⁵ zuuei-

ero rc

²⁶ urcundono

²⁷ giste rc

²⁸ iogilih r

²⁹ samanungu rc

sit tibi sicut ethnicus et pu-³⁵ blicanus. samanungu¹ ni hore, si thir thanne² so heithin inti firnfol.

18. Amen dico vobis, quae-¹⁹⁶ 3. Uuar quidu ih iu, so uelichu so ir gibintet obar erdu, uuerdent gibuntanu³ in himile, inti so uelichu so ir arloset obar erdu, uuerdent

19. Iterum dico vobis, (158) quia si duo ex vobis consenserit super terram de omni re quamcumque petierint, fiet illis a patre meo qui in caelis¹⁰ 20. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. arlostu⁴ in himile. Abur quidu ih iu, (158) uuanta oba zuuene⁵ fon iu gizuftigont sih obar erdu fon eogilicheru⁶ rachu, so uelichu⁷ so sie pittent, ue-

21. Tunc accedens Petrus ad eum dixit: domine, quoties peccavit in me frater meus¹ et dimittam ei?² usque septies?

22. Dicit illi Ihesus: non dicam²⁰ tibi usque septies, sed usque septuagies septies. 4. Tho gieng⁹ Petrus zi imo inti quad: trohtin, so ofto gisuntot in mir min bruoder inti ih thanne forlazu imo? unzan sibun stunt? Tho quad imo ther heilant: ni quidu ih thir unzan sibun stunt, ouh unzin sibunzug stuntun¹⁰ sibun uuarb.

XCIX.

Mt. 18, 23. Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis. 24. Et cum coepisset rationem ponere,³⁰ oblatu est ei unus qui debet decem milia talenta. 99, 1. Bidiu gibilidot ist himilo richi manne cuninge¹¹ ther dar uolta redea¹² sezzan mit sinen scalcon. Inti mittiu her bigonda redea¹² sezzan, braht uuard imo ein, ther scolta zehen thusunta talentono.

25. Cum autem non haberet unde redderet,³ iussit eum dominus venundari et uxorem³⁵ eius et filios et omnia quae 2. Mittiu her ni habata¹³ uuanan¹⁴ gulti, gibót¹⁵ inan ther herro¹⁶ zi uorkoufanne¹⁷ inti sina quenun inti kind inti elliu thiu

¹ meus — | G

² ei — | G

³ reddere F

¹ theru samanungu rc ² thanne rc ³ gibuntanu rc ⁴ arlostu r
⁵ zuuene rc ⁶ eogilicheru r in i, das Schlufs-u r (o?) ⁷ uelichu rc
⁸ zuuena rc in e ⁹ gieng rc ¹⁰ stuntun corr. in o ¹¹ cuninge rc
¹² redea rc in a ¹³ habata rc in e ¹⁴ uuanan r (e?) ¹⁵ gulti.
¹⁶ herro r ¹⁷ uorkoufanne r in c

habebat et reddi. 26. Proci-
dens autem servus ille orabat¹⁹⁷
eum (159) dicens: patientiam
habe in me, et omnia reddam
tibi. 27. Misertus autem do-
minus servi illius dimisit eum⁵
et debitum dimisit ei.

28. Egressus¹ servus ille in-
venit unum de conservis suis
qui debebat ei centum dena-
rios, et tenens suffocabat eum¹⁰
dicens: redde quod debes.

29. Et proci-
dens conservus
eius rogabat eum dicens: pa-
tientiam habe in me, et omnia
reddam tibi. 30. Ille autem¹⁵
noluit, sed abiit et misit eum
in carcerem, donec redderet
debitum.

31. Videntes autem conservi
eius quae fiebant contristati²⁰
sunt valde, et venerunt et nar-
raverunt domino suo omnia
quae facta fuerant.² 32. Tunc
vocavit illum dominus suus et
ait illi: serve nequam, omne²⁵
debitum dimisi tibi, quoniam
rogasti me: 33. non ergo oportuit
et te misereri conservi
tui, sicut et ego tui misertus
sum?

34. Et iratus dominus eius
tradidit eum tortoribus, quoad-
usque redderet (160) univer-
sum debitum. 35. Sic et pater

her habeta inti uorgeltan.¹ Ni-
dar tho uallanti² ther scale bat
inan (159) quedeni: gidult
haba³ in mir, inti ih uorgiltu
alliu thir. Miltanti ther herro⁴
thes scalkes uorliez inan⁵ inti
thie⁶ sculd forliez imo.⁷

3. Uzganganti⁸ tho ther scale
fant einan sinan ebanscalk,⁹
ther¹⁰ scolta imo zehenzug pfen-
dingo,¹¹ inti gifahanti¹² thamfta
inan sus quedeni: forgilt thaz
thu scalt. Nidar tho fallanti
sin ebanscalk⁹ bat inan sus que-
deni: gidult haba¹³ in mir, inti
ih uorgiltu alliu thir. Her tho
ni uolta, ouh geng¹⁴ inti santa
inan in karkeri, unz uorgulti
thie¹⁵ sculd.

4. Tho gisehante¹⁶ sine¹⁷
ebanscalka thiu dar uuarun gi-
truobta¹⁸ uurdun thrato, inti
quamun inti sagetun¹⁹ iro hêr-
ren²⁰ alliu thiu gitaniu uuarun.
Tho gihalota inan sin herro²¹
inti quad imo: abuh scalk,²²
alla sculd uorliez²³ thir, uuanta
thu mih bati: ni gilamf²⁴ thir zi
miltenne thines ebenscalkes,²⁵
soso ih thir milti uuas?

5. Tho arbolgan uuard²⁶ sin
herro,²⁷ salta inan uuizzinarin,
unzan uorgulti (160) alla thie²⁸
sculd. Inti so min fater himi-

¹ egressus autem F' ² erant F'

¹ uorgeltan rc ² uallanti rc in e ³ haba r in e ⁴ herro
r (o?) ⁵ uorliez inan rc ⁶ thie r in a ⁷ forliez imo rc ⁸ uz-
ganganti rc in e ⁹ ebanscalk r in c ¹⁰ ther rc ¹¹ zehenzug
pfendingo rc ¹² gifahanti r in e ¹³ haba r in e ¹⁴ g'eng (e?)
¹⁵ thie rc in a ¹⁶ gisehante rc in e, das Schlufs-e aus i corr. ¹⁷ sine
rc (a?) ¹⁸ gitruobta rc in e ¹⁹ sagetun rc ²⁰ hêrren rc ²¹ herro
r (o?) ²² scalk rc in c ²³ uorliez rc ²⁴ gilamf r ²⁵ eben-
scalkes rc ²⁶ uuard r s ²⁷ herro rc ²⁸ thie rc in a

meus caelestis faciet vobis, si³⁵ lig tuot iu, oba ni uorlazzit¹
 non remisseritis unusquisque einero giunelih sinemo bruoder
 fratri suo de cordibus vestris. fon iuuaren herzon.

C.

Mt. 19, 1. Et factum est, 198. 100, 1. Inti uuard tho gi-
 cum consummasset Ihesus ser- tahan,² mittiu gientota ther hei-
 mones istos, migravit a Gali- lant thisu uuert, fuor fon Ga-
 lea et venit in fines Iudaeae 5 lilea inti quam in thiin enti
 trans Iordanen, 2. et secutae Iudaeae ubar Iordanen, inti
 sunt eum turbae multae, et folgetun³ inan manege menigi,
 curavit eos¹ ibi. inti heilta sie thar.

3. Et accesserunt ad eum 2. Inti zuogiengun⁴ tho zi
 Pharisei temptantes eum et imo thie Pharisei costente inan
 dicentes: si licet homini dimit- inti quadun: ist arloubit manne
 tere uxorem suam quacumque zi uorlazzanna sina quenun fon
 ex causa? sihuuelicheru sachu?

4. Qui respondens ait eis: 3. Her tho antuurtita inti
 non legistis, quia qui fecit ab quad in:⁵ ni lasut ir, thaz thie
 initio masculum et feminam dar tetta⁶ fon anagine gomman
 fecit eos et dixit: 5. propter inti uuib tetta sie inti quad:
 hoc dimittet homo patrem et thuruh thaz uorlazzit man fater
 matrem et adhaerabit uxori inti muoter inti zuoclebet si-
 suae, et erunt duo in carne 20 nero quenun, inti sint zuuei⁶ in
 una. 6. Itaque iam non sunt einemo fleisge. Iu giuesso ni
 duo, sed una caro. Quod ergo sint zuuei, ouh ein fleisg. Thaz
 deus coniunxit, homo non get zisamena⁸ gisprien,⁹ man ni
 separet. zisceida.¹⁰

7. Dicunt illi: quid² Moyses 25 4. Tho quadun sie imo: uuaz
 mandavit dari libellum (161) Moyses gibot zi gebanne buoh
 repudii et dimittere? 8. Ait (161) artribannes inti zi for-
 illis: quoniam Moyses ad duri- lazzanne?¹¹ Tho quad her in:
 tiam cordis vestri permisit uanta Moyses zi herti iuuares
 vobis dimittere uxores vestras, 30 herzen uorliez¹² iu forlazzan¹³
 ab initio autem non sic fuit. iuuara quenun, fon anagine¹⁴
 ni uuas so.

9. Dico autem, quia qui- 5. Ih quidu, bidiu so uuelih
 cumque dimiserit uxorem suam uorlazzit sina quenun noba

¹ eos — | (ibi) G ² quid ergo F

¹ tuot — ni uor- | zrs ² gita:an (h), das zweite a aufgefrischt

³ folgetun rc ⁴ zuogiengun rc (Raum für nur 2 Buchst.) ⁵ in | nc

⁶ tet:ta (t) ⁷ zuuei: (es stand zuuene) ⁸ zisamena rc in a, e ⁹ gisprien

rc (ean?) ¹⁰ zisceida rc in e ¹¹ forlazzanne rc (e::) ¹² uorliez

r in f; iez rc ¹³ forlazzan r für fu ¹⁴ anagine aus i corr.?

nisi ob fornicationem et aliam⁵⁵ duxerit, moechatur, et qui dimissam duxerit, moechatur. 10. Dicunt ei discipuli eius: si ita est causa hominis¹ cum¹⁹⁹ muliere, non expedit nubere.

11. Qui dixit: non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. 12. Sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt, et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus, et sunt eunuchi qui se ipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere, capiat.

thuruh huor inti andera¹ leitit, huorot, inti ther thia forlazzanun² gihalot, huorot. Tho quadun imo sine iungoron:³ oba so ist mannes sacha mit uube, thanne nist biderbi zi gihiuuenne.⁴

6. Her quad tho: nalles alle ni gifahant⁵ thiz uuert, ouh then gige ban ist. Sint aruiurte⁶ thie dar fon iro muoter reua⁷ so giborane⁸ sint, inti sint aruiurte⁶ thie dar gitane⁹ sint fon mannun,¹⁰ inti sint aruiurte⁶ thie sih selbon aruiurtun¹¹ thuruh himilo richi. Ther mugi bifahan, bifahe.¹²

CI.

Mt. 19, 13. Tunc oblatis sunt¹⁵ ei parvuli, ut manus eis inponeret et oraret; discipuli autem increpabant eos. 14. Ihesus vero ait eis: sinite parvulos (162) et nolite eos prohibere²⁰ ad me venire, talium est enim regnum caelorum. 15. Et cum inposuisset eis manus, abiit inde.

L. 15, 1. Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores multi, ut audirent eum. 2. Et murmurabant Pharisei et scribae dicentes: quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. (J. 7, 1.) Post haec ambulabat Ihesus in Ga-

101, 1. Tho brahtun imo luzile, thaz her sino henti¹³ in sie sahti inti bettoti; sine iungoron¹⁴ increbotun sie. Ther heilant quad tho in: lazzet thie luzilon (162) inti ni curet sie ueren zi mir cuman:¹⁵ sulichero ist himilo richi. Inti mittiu anasazta in sino henti, gieng¹⁶ thana.

2. Unarun tho nahenti¹⁷ sih imo firnfolle¹⁸ man inti suntiga¹⁹ manege, thaz sie inan gihortin. Inti murmorotun thie Pharisei inti thie scribere²⁰ sus quedi: these²¹ intfabit suntiga¹⁹ inti izzit mit in. After thiugieng²² ther heilant in Galileam.²³

¹ homini F

¹ andera rc ² thia forlazzanun rc ³ iungoron r ⁴ gihiuuenne

aus i? corr. ⁵ gifahant rc in e ⁶ aruiurte rc ⁷ reua corr. in e

⁸ giborane rc ⁹ gitane rc ¹⁰ mannun corr. in o ¹¹ aruiurtun rc

¹² bifahe rc ¹³ sino henti r ¹⁴ iungoron rc ¹⁵ cuman corr. in o,

das a rc ¹⁶ gieng rc ¹⁷ nahenti r ¹⁸ firnfolle rc ¹⁹ suntiga

r in e ²⁰ scribere rc in a ²¹ theser nc ²² gieng rc (für nur

2 Buchstaben) ²³ galileä

lilea; non enim volebat in Iudeam ambulare, quia quaerebant eum Iudei interficere.

ni uolta her in Iudeam gangen,¹ bidiu suohtun² inan Iudei 35 zi arslahanna.

CII.

L. 13, 1. Aderant autem²⁰⁰ quidam ipso in tempore nuntiantes illi de Galileis quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. 2. Et respondens dixit illis: putatis quod hi Galilei prae omnibus Galileis peccatores fuerunt, quia talia passi sunt? 3. Non dico vobis;¹ sed nisi paenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. 4. Sicut illi² decem et octo supra quos (163) caecidit turris in Siloam et occidit eos: putatis quia et ipsi debitores fuerunt praeter omnes homines habitantes in Hierusalem? 5. Non dico vobis; sed si non paenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.

6. Dicebat autem hanc similitudinem: arborem ficu habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quaerens fructum in illa et non invenit. 7. Dixit autem ad cultorem vineae: ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac et non invenio;³ succide ergo illam: utquid etiam terram occupat? 8. At ille respon-

102, 1. Uuarun thar sume³ az in theru⁴ ziti, sagetun⁵ imo fon Galileis thero bluot Pilatus misgita mit iro bluostrun.⁶ Tho antuurtita inti quad: uuanet ir thaz thesa⁷ Galilei fora allen Galileis suntiga⁸ uuarin, uuanta sie sulichu thruotun? Ni quidu ih iu thaz; ouh oba ir riuua ni habet, alla⁹ samant foruuerdet. Samaso thie hahtuzeheni,¹⁰ ubar thie (163) gifiel¹¹ tura¹² in Siloa inti arsluog sie: uuanet ir thaz thie sculdige uuarin ubar alle man artonte¹³ in Hierusalem? Ni quidu ih iu so; ouh oba ir riuua ni tuot,¹⁴ alle¹⁵ selpsama foruuerdet.

2. Tho quad her thesa rattissa:¹⁶ phigboum habeta¹⁷ sum giflanzotan in sinemo uuingarten, inti quam suochen uuahsamon in themo boume inti ni fant. Tho quad her zi themo bigangere thes uuingarten:¹⁸ senu nu sint thriu iar fon thiu ih quementi suochen uuahsamon¹⁹ in thesemo phigboume²⁰ inti ni fintu;²¹ hou inan thana:

¹ nobis — | (sed nisi) G
inuenio 2 Zeilen rs G

² illi — | (·X· & ·VIII·) G

³ in —

¹ gangen rc in an ² souhtun ³ sume rc ⁴ theru rc
⁵ sagetun r ⁶ bluostrun corr. in o ⁷ thesa r in e ⁸ suntiga
rc in e ⁹ alla rc in e ¹⁰ hahtuzeheni rc in ahto ¹¹ gifiel r
¹² tura rc ¹³ artonte: (n) ¹⁴ ni tuot rs ¹⁵ alle rc ¹⁶ rattissa rc
¹⁷ habeta rc ¹⁸ uuingarten rc ¹⁹ uuahs:mon (a) ²⁰ phig-
boume — | ²¹ fintu r

dens dixit illi: domine, dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam et mittam³⁵ stercora, 9. et siquidem fecerit fructum; sin autem, in futurum²⁰¹ succides eam.

ziu habet hér thie erda in gimeitun? Her tho antuurtenti¹ quad imo: herro, forlaz in thiz eina iár,² unzin ih inan umbigrabu inti miest zuogituon, oba her thanne³ uuahsamon⁴ tuo:⁵ anderes in zuouuarti hau in thana.⁶

CIII.

L. 13,10. Erat autem docens⁵ in synagoga eorum sabbatis. 11. Et ecce mulier quae habebat spiritum infirmitatis (164) annis decem et octo, et erat inclinata nec omnino poterat¹⁰ sursum respicere.

12. Quam cum vidisset Iesus, vocavit ad se et ait illi: mulier, dimissa es ab infirmitate tua. 13. Et inposuit illi¹⁵ manus, et confestim erecta est et glorificabat deum.

14. Respondens autem archisynagogus,¹ indignans quia sabbato curasset Iesus, dicebat²⁰ turbae: sex dies sunt in quibus oportet operari; in his ergo venite et curamini, et non in die sabbati.

15. Respondens² autem Iesus et dixit: hypochritae, unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio et ducit adaquare?³⁰

16. Hanc autem filiam Abrahae, quam alligavit Satanus ecce decem et octo annis, non opor-

103, 1. Uuas lerenti in thinge⁷ iro sambaztagun.⁸ Senu tho uuib thiu habeta geist unmahti (164) hahtuzehen⁹ iár,¹⁰ inti uuas nidargineigit noh zi thuruh-slahti ni mohta úfscouon.¹¹

2. Thie¹² mittiu gisah ther heilant, gihalota sia¹³ zi imo inti quad iru: nuib, forlazan¹⁴ bis fon thineru¹⁵ unmahti. Inti anasazta iru hant, inti sliumo uuard árrihitit inti tiurisota¹⁶ got.

3. Antuurtita tho heristo thes thinges, unuirdanti thaz in sambuztag¹⁷ ther heilant heilta, quad theru¹⁸ menigi: sehs taga sint in then gilimphit zi uuirkenne: in then cumet¹⁹ ír inti uuerdet giheilít, nalles in sam-²⁵ buztag.

4. Tho antuurtita ther heilant inti quad: lichezera,²⁰ einero giuuelih iuar in sambuztag ni losit sinan obson odo esil fon crippu inti leitit inan zi trenku?³⁰

5. Thesa tohter Abrahames, thie dar gibant Satanus senu ahtozehen iár,²¹ ni gilamf sia²²

¹ archisynagogu^a G² respondit F

¹ antuurtenti rc ² iár rc (nur der Accent ist alt) ³ thanne rc
⁴ uuahs:mon (a) ⁵ tuo: (e) ⁶ thana rc ⁷ thinge rs ⁸ sambaztagun corr. in o ⁹ :ahtuzehen (h), u corr. in o, -hen rc ¹⁰ iár: (un?)
¹¹ noh — úf- zrc, -scouon nc ¹² thier nc ¹³ sia rc
¹⁴ forlazan rc ¹⁵ thineru rc ¹⁷ tiurisota rc ¹⁷ in sambuzt. rs
¹⁸ theru rc ¹⁹ cumet corr. in o ²⁰ lichezera rc ²¹ senu ahtozehen iár rc ²² sia rc

tuit solvi a vinculo isto die sabbati? 17. Et cum haec diceret, erubescabant omnes adversarii eius, et omnis populus gaudebat in universis (165) quae¹ gloriose fiebant ab eo. zi losenne fon thesemo gibente in sambuztag? Tho her thisiu quad, scamatun sih alle sine¹ geginsachon,² inti al thaz folc gifah in then (165) thiu³ dar tiurlichu uuarun fon imo.

CIV.

J. 7, 2. Erat autem in proximo dies festus Iudeorum, scenophegia. 3. Dixērunt autem ad eum fratres eius: transi hinc et vade in Iudeam, ut et discipuli tui videant opera tua quae facis. 4. Nemo quippe in occulto quid facit, et quaerit ipse in palam esse: si haec facis, manifesta te ipsum mundo. 5. Neque enim fratres eius credebant in eum.

6. Dicit ergo eis Ihesus: tempus meum nondum advenit, tempus autem vestrum semper est paratum. 7. Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia ego (166) testimonium perhibeo de illo, quia opera eius mala sunt. 8. Vos ascendite ad diem festum hunc, ego non ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum impletum est.

9. Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilea. 10. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad diem festum, non manifeste, sed quasi in occulto. 11. Iudei ergo querebant eum in die festo et di-

104, 1. Uuas uuarlichu in nahi itmali tag Iudeno scato-selidono. Tho quadon zi imo sine bruoder: far hina inti far in Iudeno lant, thaz thine iungeron gisehen thinu uuere thiu thu tuost. Nioman giuuisso in taugle uuaz tuot, inti suochit her in offane uuesan: oba thu thiz tuost, offono thih selbon mittilegarten.⁴ Noh sine bruoder giloubton in inan.

2. Tho quad in der heilant: min zit ni quam nob nu, iuuar zit simblon ist garo. Ni mag ther mittiligarto⁵ hazzon iuuuh: (166) giuuznessi sagen uona imo, bithiu uuanta⁶ sinu uuere ubilu sint. Ir erstigent zi desemo itmalen dage, ih nerstigu ze desemo itmalen dage, bithiu uuante⁷ min zit nist noh nu erfullit.

3. Mit thiu er thisu quad, her⁸ uuonada in Galileu. Tho the stigung⁹ sine bruoder, tho ersteig her uf zi themo itmalen dage, nalles¹⁰ ofphano,¹¹ ouh sose [her] touglo. Iudei uuarlichu suohton inan in itmallichemo

¹ mit quae beginnt der Schreiber δ ² ad diem festum rs G
³ in die festo rc G

¹ sine rc ² geginsachon ³ mit then schliest Quaternio xj,
mit thiu beginnt der Schreiber δ ⁴ mittile garte: (n) ⁵ mittiligart: (o)
⁶ uuanta rc ⁷ uuante rc ⁸ :er (h) ⁹ thothé stigung r ¹⁰ nalles rc
¹¹ ofphano r (e?)

cebant: ubi est ille? 12. Et ³⁵ tage inti quadun:¹ uuar ist er? murmur multus de eo erat in turba. Quidam enim dicebant: quia bonus est, alii autem dicebant: non, sed seducit turbas. 13. Nemo tamen palam loque-²⁰³ batur de illo propter metum Iudaeorum.

14. Iam autem die festo mediante ascendit Ihesus in templum et docebat. 15. Et mirabantur Iudaei (167) dicentes: quomodo hic litteras scit, cum non didicerit?

16. Respondit eis Ihesus et ¹⁰ dixit: mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me.

17. Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscit de doctrina, utrum ex deo sit an

ego a me ipso loquar. 18. Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quaerit, qui autem quaerit gloriam eius qui misit illum, hic verax est, et iniustitia in illo non est. 19. Nonne

Moyses dedit vobis legem, et nemo ex vobis facit legem?

20. Quid me queritis interficere? Respondit turba et ²⁵ dixit:¹ demonium habes: quis te querit interficere?

21. Respondit Ihesus et dixit:² unum opus feci, et omnes miramini.

22. Propterea Moyses ³⁰ dedit vobis circumcisionem, non quia ex Moyse est, (168) sed ex patribus, et in sabbato circumciditis hominem. 23. Si

circumcisionem accipit homo in ³⁵

tage inti quadun:¹ uuar ist er? Inti manag murmurunga fona imo uuas in thero menigi. Sume² quadun: guot ist er, andre quadun: nein, ouh forleitit³ menigi. Nioman thoh uuidoero offono sprah fon imo thuruh thero Iudeno forahita.

4. Iu tho themo itmalen tage halpscitanemo arsteig ther heilant in tempal inti leerta. Inti untraton thie Iudei (167) suquedenti: uuo theser⁴ buohstaba uueiz, mittiu er sie ni lerneta?

5. Tho antlingita in ther heilant inti quad: min lera nist min, ouh thes thie⁵ mih santa. Oba uuer uuili sinan uuillon

tuon,⁶ uorstentit uon leru, uuedar fon gote⁷ si odo ih fon mir selbomo spreche. Ther fon imo selbomo sprichit, eigina tiurida

suochoit, ther thar suochoit sina tiurida⁸ ther inan santa, ther ist uuaruurti, inti unreht nist in imo. Eno Moyses gab hiu euua, inti nioman fon iu tuot euua?

Zi hiu mih suochet zi arslahanne? Tho antelengita thiu menigi⁹ inti quad: tiuual¹⁰ habes: uuer suochoit thih zi arslahanne?

6. Tho antuurtita ther heilant inti quad: ein uueerc teta ih, inti alle uuntrot ir.¹¹ Thuruh thaz¹² Moyses gab iu bisnitnessi,

nalles¹³ bidiu thaz¹⁴ siu fon Moyses si, (168) oh fon fatoron, inti in sambaztag bisnidet ir man.

Oba umbisnitnessi infahit man

¹ dixit rs G ² dixit eis F; et — opus rs G

¹ in itmall. — quadun zrc ² sume rc ³ :forleitit r ⁴ theser r

⁵ thie corr. c ⁶ tuon rc ⁷ gote r ⁸ tiurida rc ⁹ thiu menigi | rs

¹⁰ tiuual r, das zweite u aufgefrischt ¹¹ :ir ¹² thaz rc ¹³ nalles rc

¹⁴ thaz rc

sabbato, ut non solvatur lex Moysi, mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in sabbato? 24. Nolite iudicare adversus faciem, sed iustum iudicium iudicate.

25. Dicebant ergo quidam ex Hierosolimis: nonne hic est quem quærant interficere? 26. Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus? 27. Sed hunc scimus unde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit.

29. Clamabat ergo docens in templo Ihesus et dicens: et me scitis et unde sim scitis, et a me ipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis. (169) 29. Ego scio eum, quia ab ipso sum et ipse me misit. (J. 8, 55.) Et si dixero quia nescio eum, ero similis vobis mendax.

J. 7, 30. Quærebant ergo eum adprehendere, et nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius. 31. De turba autem multi crediderunt in eum et dicebant: Christus cum venerit, numquid plura signa faciet quam quæ hic facit?

in sambaztág, thaz ni sí zilosit Moyseses euua, mih unuirdet, bithiu uuantih allan man heilan teta in sambaztág? Ni curet duoman uúidar annuze, óh rehtan duom duomet.

7. Tho quadun sume fon Hierusalem: eno nist thiz thér then ir suochet zi arslahanne? Inti her offano sprihit, inti sie ni quèdent imo niouúht. Eno ni forstuotun zi uuáre thie heroston thaz thiz ist Christus? Óh thesan uuizzumes uuanan her ist: Christ thanne her quimit, thanne ni uueiz nioman uuanan hér ist.

8. Reof hér lerenti in themo temple ther heilant inti quèdenti: inti mih uuizzut ír inti uuanan ih si uuizzunt, inti fon mir selbomo ni quam, óh her unár ist ther mih santa, then ír ni uuizzunt. (169) Ih uueiz inan, bithiu uuanta fón imo bín, inti her santa mih. Inti oba ih quidu thaz ih ni uueiz inan, thanne bin ih gilih íú luggi.

9. Tho suohtun sie inan zi gifahanne, inti neoman ni santa in inan sina hant, bithiu nóh thanne ni quam sin zít. Fon theru¹ menigi manage giloubdun in inan inti quadun: Christ thanne hér químit,² eno tuot her thanne managerun zeichan thanne theser tuot?

CV.

L. 12, 13. Ait autem ei quidam de turba: magister, dic fratri meo ut dividat mecum

105, 1. Tho quad imo súm fon theru menigi: meistar, quid minemo bruoder thaz her

¹ theru rc

² químit r?

hereditatem. 14. At ille dixit ei: homo, quis me constituit iudicem aut divisorem supra vos? 15. Dixitque ad illos: 40 videte et cavete ab omni avaritia, quia non in habundantia cuiusquam vita eius est ex his 205 quæ possidet.

16. Dixit autem similitudinem ad illos dicens: (170) hominis cuiusdam divitis uberes 5 fructus ager attulit. 17. Et cogitabat intra se dicens: quid faciam, quod non habeo quo congregem fructus meos? 18. Et dixit: hoc faciam: destrua 10 horrea mea et maiora faciam, et illuc congregabo omnia quæ nata sunt mihi et bona mea. 19. Et dicam animæ meæ: anima, habes multa bona posita 15 in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare.

20. Dixit autem illi deus: stulte, hac nocte animam tuam 20 repetunt a te: quæ autem parasti, cuius erunt? 21. Sic est qui sibi thesaurizat et non est in deum dives.

teile mit mir erbi. Her quat imo thó: mán, uer mih sazta zi duomen odo teilari ubar 40 úuúih? Tho quad her zi ín. gisehet inti uuartét fon alleru¹ giridu, bithiu uuanta nist in ginuhtsami einiges lib fon then thi u her bisizzit.

2. Tho quad her gilihnessi zi in sus quædenti: (170) sihuueliches mannes otages ginuhtsama fruht accar frambráhta. Inti thahta innan imo sus quædenti: uuaz tuon, thaz ih ni haben uuara ih gisamano mine uuahsmon? Inti quad: thaz tuon: zibrichu mina sciura inti merun tuon, inti thara gisamanon alliu thi u dar giboraniu sint mír inti miniu guot. Inti quídu mineru selu: sela, habes managiu guot gisaztiu in managiu iar: resti, iz inti trink inti goumi.

3. Tho quad imo gót: tumbo, in therra naht thina sela suo- chent fon thír: thi u thu giganauitas, uues sint thíu? So ist ther ther imo selbomo dri- siuuit inti nist in gote otág.

CVL

Mc. 10, 17. Et cum egressus esset in viam, procurrrens quidam genu flexo ante eum rogabat eum dicens:¹ (*Mt.* 19, 16.) magister bone, quid boni 30 faciam ut habeam vitam æternam? 17. Qui dixit ei: quid me interrogas de bono? (*Mc.* 10, 18.) nemo bonus nisi unus

106, 1. Mittiu her uzgamenti uuás in uuek, furiloufanti sum giboganemo kneue furi inan bat inan sus quædenti: 30 guot meistar, uuaz guotes tuon thaz ih habe euuin lib? Tho quuat her imo: uuaz mih frages fon guote? neoman nist guot nibi ein got. Oba thu

¹ dicens fehlt F¹ alleru rc (a?)

deus. (*Mt.* 19, 17.) Si autem ³⁵ uolles zi libe ingangan, (171) vis ad vitam ingredi, (171) halt bibot. serva mandata.

18. Dixit illi: quae? Ihesus autem dixit: non occides, non adulterabis, non furtum facies, ⁴⁰ ni slahes, ni húoros, ni tues non falsum testimonium dices;

19. honora patrem tuum et ²⁰⁶ matrem, et diligis proximum tuum sicut te ipsum.

20. Dicit illi adulescens: omnia hæc custodivi a iuventute mea: ⁵ quid adhuc mihi deest? (*Mc.* 10, 21.) Ihesus autem intuitus eum dilexit eum et dixit illi: unum tibi deest: (*Mt.* 19, 21.)

si vis perfectus esse, vade, ¹⁰ vende quae habes et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo, et veni, sequere me.

22. Cum audisset ¹ adulescens verbum, abiit tristis, (*L.* 18, ¹⁵ 23.) erat enim dives valde (*Mt.* 19, 22.) et multas possessiones habens.

Mc. 10, 23. Et circuminspicieus Ihesus ait discipulis suis: ²⁰ quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt! (*Mt.* 19, 23.) Amen dico vobis, quia dives difficile intrabit in regnum ² caelorum. (172) 24. Et ²⁵

iterum dico vobis: facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regno caelorum. 25. Auditis autem his discipuli mirabantur ³⁰ valde dicentes: quis ergo poterit salvus esse?

26. Aspiciens autem Ihesus dixit illis: apud homines hoc impossibile est, apud deum ³⁵ unodi, mit gote álliu sint odi.

2. Thó quad her imo: ueelichiu? Tho quad thér heilant: ni slahes, ni húoros, ni tues thiuba, ni quèdes luggi giuuznessi; ere thinan fater inti muoter, inti mínnos thinan náhiston so thih selbon.

3. Tho quad imo ther iungo: álliu thisu gihielt ih fon minera iugundi: uuaz ist mir noh nu uuan? Tho ther ¹ heilant inan scóuuonti minnota inan inti quad imo: ein ist thir uuan: oba thu uolles thuruhthigan uésan, fár, forcoufi thiu thu habes inti gib thiu thurftigon, inti thannæ habes treso in hímile, inti quim, folge mir. Mit ^{tin} gihórta ther iungo thaz uuort, gieng gitruobit: uuás éhtig thrato ² inti manago éhti habenti.

4. Inti umbiscouuonti ther heilant quad sinen iungoron: uuio unodo thie dar scáz habent in gotes richi ingangent! Uuar quidu ih íú, uuanta otag únodo ³ ingengit in richi hínilo. (172) Inti abur quidu ih íú; odira ist olbentun thuruh loh naldun zi faranne thanne otagan zi ganganne in himilo richi. Then gihorten thie iungoron uuntrotun thrato sus quedenti: uuer mag heil uuesan?

5. Scouuonti ther heilant quad in: mit mannon thiz ist unodi, mit gote álliu sint odi.

¹ audisset autem F ² regno F

¹ tho ther rc ² thrato rs ³ únodo; der Accent sehr zweifelhaft

autem omnia possibilia sunt. 27. Tunc respondens Petrus dixit ei: ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te: quid ergo erit nobis? 28. Ihesus ⁴⁰ autem dixit illis: amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cum ²⁰⁷ sederit filius hominis in sede¹ maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israhel. 5

Mc. 10, 29. Amen dico vobis: (*Mt.* 19, 29.) omnis qui relinquit domum aut parentes vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem (173) aut uxorem ¹⁰ (173) odo quænun odo kind aut filios aut agros (*L.* 18, 29.) propter regnum cælorum (*Mt.* 19, 29.) et nomen meum (*Mc.* 10, 29.) et propter evangelium, (*Mt.* 19, 29.) centuplum accipiet, (*Mc.* 10, 30.) nunc in hoc tempore domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus, et in futuro (*Mt.* 19, 29.) vitam ²⁰ aeternam possidebunt.² 30. Multi autem erunt primi novissimi et novissimi primi.

L. 16, 14. Audiebant autem omnia haec Pharisæi, qui erant ²⁵ avari, et deridebant illum. 15. Et ait illis: vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, deus autem novit corda vestra, quia quod hominibus ³⁰ altum est, abominatio est ante deum.

Tho antalengita Petrus inti quad imo: sinu uuir forliezumes alliu inti folgemes thir: uuaz ist uns nu? Tho quad in ther heilant: uuar quidu ih iú, thaz ir thie dar mir folget, in thera aburburti, mit thiu ther mannes sun sizzit in sedale sinera michilnessi, inti sizzet ir ubar zuuelif sedal tuomenti zuuelif cunni Israhelo.

6. Uuar quidu ih iú: giuueh thir dar forlazit hus odo sine eldiron odo bruoder odo suuister odo fater odo muoter (173) odo quænun odo kind odo accara thuruh himilo richi inti minan namon inti thuruh euangelium, zehenzucfalt infahit, nu in therra ziti hus inti bruoder inti suuister inti muoter inti kind inti accara mit áhtnessin, inti in zuouuarti euuin lib bisizzent.¹ Manege uuerdent eriston iungiston inti thie iungiston eriston.

7. Gihortun alliu thisu thie Pharisei, thie dar uuarun gire, inti scínfitun inan. Tho quad her in: ír birut thie dar iúuuíh rehtfestigot fora mannon: got uueiz iúuuaru² herzun, bidiu thaz mit mannon hoh ist, thaz ist leidlih fora. gote.

CVII.

Iterum dixit: (*L.* 16, 19.) 107, 1. Thò quad her in homo quidam erat dives et abur: sum mán uuas otag inti

¹ sedem *F'*² possedebit *G*¹ bisizzent *aus i gemacht*² iúuuaru *r (c?)*

induebatur purpura et bysso ³⁵ garauuita sih mit gotauébbę
 et epulabatur cotidie splendide. 20. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius (174) ulceribus plenus, 21. cupiens ⁴⁰ fol gisuúeres, gerota sih zi saturari de micis quae cade-²⁰⁸ gisatonne fon then brosmo
 bant de mensa divitis, sed et canes veniebant et lungebant ulcera eius.

22. Factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno. ¹⁰

23. Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, videbat Abraham a longę et Lazarum in sinu eius. 24. Et ipse clamans dixit: pater Abraham, miserere mei et mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aqua, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. ¹⁵

25. Et dixit illi Abraham: fili, recordare quia recepisti bona in vita tua et Lazarus similiter mala: nunc autem hic ²⁵ consolatur, tu vero cruciaris.

26. Et in his omnibus inter vos et nos (175) chaos magnum firmatum est, ut hii qui volunt hinc transire ad vos non possunt, ³⁰ neque inde huc transmeare. 27. Rogo ² ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei; 28. habeo enim quinque fratres, ut testetur ³⁵

⁵ gisuuer.

2. Uuárd thó gitan thaz arstárp ther betalari inti uuas gitragan fon éngilon in barm Abrahames. Arstarp ouh ther otago inti uuard bigraban in helliu. Úfheuenti sinu ougun, mit thiu her uúas in uuizin, gisah Abrahaman rumana inti Lazarum in sinemo bármę. Inti her ruofenti quad: fater Abraham, milti mír inti senti Lazarum, ² thaz her dunco thaz lezzista teil sines fingares in uuazzar, thaz her gicuoole mina zungun, uuanta ih quilu in thesemo lóuge.

3. Tho quad imo Abraham: kind, gihugi bithiu thú intfiengi guotiu in thinemo libe inti Lazarus so sama ubiliu: nu ist theser gifluobrit, thú bist giquęlit. Inti in thesen allen untar iú inti untar uns. (175) nichil untarmerchi gifestinot ist, thaz thie dar uuollent hinan faran zi iú ni mugun, noh thanan hera faran. Ih bitiu thih, fater, thaz inan sentes in hús mines fater: haben finf bruoder, thaz her in cunde,

¹ possint *F*

² et ait rogo *F*

¹ guomota

² lazaru

illis, ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum.

29. Et ait illi Abraham: habent Moysen et prophetas: audiant illos. 30. At ille dixit: non, pater Abraham, sed si quis ex mortuis ierit ad eos, penitentiam agent. 31. Ait autem illi: si Moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexit credent.

min sie quemen in thesa stát uuizo.

4. Tho quad imo Abraham: habent Moysen inti uuizogon: horen sie. Tho quad hér: ni, fater Abraham, óh oba uuer fon toten gengit zi in, riuaa tuont.¹ Tho quad her imo: oba² sie Moysen inti uuizogon ni horent, noh oba uuer fon tode arstentit giloubent.

5

CVIII.

L. 16, 1. Dicebat autem et ad discipulos suos: homo quidam erat dives, qui habebat vilicum, et hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius. 2. Et vocavit illum et ait illi: quid hoc audio de te? redde rationem vilicationis tuae, iam enim non poteris vilicare.

3. Ait autem vilicus intra se: quid faciam, quia dominus meus (176) auferet a me vilicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco. 4. Scio quid faciam, ut cum amotus fuero a vilicatione, recipiant me in domos suas.

5. Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo: quantum debes domino meo? 6. At ille dixit: centum cados olei. Dixitque illi: accipe cautionem tuam et sede cito, scribe quinquaginta. 7. Deinde alio dixit: tu vero quantum debes? Qui ait: centum choros

108, 1. Tho quad her zi sinen iungeron: sum man uuas otag, ther habeta sculdheizon, inti ther uuas unliumunthaft mit ímo, samaso³ her ziuúrfi sinu guot. Inti gihalota ínan inti quad imo: zi hiu gihoriu ih sulih lastar fon thír? gib reda thines ambahtes: iu ni mahtú sculdheizo sin.

2. Tho quad ther sculdheizo innan imo: uuaz tuon ih, uuanta min hérró (176) arfirrit fon mir mín ambaht? ih ni mag graban, betolon scamen mih. Ih ueiz uuaz tuon, thanne ih aruorfan uuirdu fon themo ambahte, intfahen⁴ mih in iro hús.

3. Gihaloten thó suntar giuelihen sculdigon sines hérrén quad thémo éristen: uuio filu⁵ scalttu minemo hérrén? Her quad thó: zehenzug mezzo oles. Tho quad her imo: intfah thín scribazzusi⁶ inti sízzi sliumo inti scrib ínzug. Tho quad her andremo: uuio filu

¹ tuont cs² oba r³ samaso re⁴ intfahent⁵ filu re⁶ thín::scribazzusi (iu?)

tritici. Ait illi: accipe litteras 35
tuas et scribe octoginta.

8. Et laudavit dominus vili-
cum iniquitatis, quia prudenter 40
fecisset, quia filii huius saeculi
prudentiores filiis lucis in ge-210
neratione sua sunt. 9. Et ego
vobis dico: facite vobis ami-
cos de mammona iniquitatis,
ut cum defeceritis, recipiant 5
vos in aeterna tabernacula.

10. Qui fidelis est in mi-
nimo, et in maiori fidelis est,
(177) et qui in modico iniquus 10
est, et in maiori iniquus est.

11. Si ergo in iniquo mam-
monae fideles non fuistis, quod
vestrum est quis credit vobis,
12. et si in alieno fideles non 15
fuistis, quod vestrum est quis
dabit vobis?

L. 12, 47. Ille autem ser- 20
vus qui cognovit voluntatem
domini sui et non praeparavit¹
et non fecit secundum volun-
tatem eius, vapulabit multas,
48. qui autem non cognovit 25
et fecit digna, plagis vapulavit
paucis. Omni autem cui mul-
tum datum est, multum quae-
retur ab eo, et cui commen-
daverunt multum, plus petent² 30
ab eo.

49. Nescitis quia ignem³ veni
mittere in terra, et quid volo,
nisi ut⁴ accendatur? 50. Baptis-
mum habeo baptizari, et quo- 35

scalttu? Ther quad thó: zehen-
zug mezzo uueizzes. Tho quad
her imo: intfah thine buoh-
staba inti scrib ahtozug.

4. Inti lobota ther herro
then ambaht thes unrehtes,
uanta her uuislichó teta, bi-
diu uanta thiu kind therra
ueraldí uuiseron then lihtes
kindon in iro cunne sint. Inti
ih quidu íú: tuot íú friunta
fon then uuolon unrehtes, mit-
tiu ir ziganget, intfahen íúuuih
in euuina selida.

5. Ther dar gitriuuui ist in
minnisten, ther ist in themo
meren gitriuuui, (177) ther
dar in themo luzilen unreht
ist, ther ist in themo meren
unreht. Oba ir in themo un-
rehten uuolen¹ gitriuuue ni
uarut,² thaz dar íúuuer ist,
uer bifilibit iz íú, inti oba
ir in themo fremiden gitriuuui
ni uuarut, thaz dar íuuer ist,
uer gibit iz íú?

6. Ther scalc ther dar for-
stuont sines herren uuillon inti
ni garauuita³ inti ni teta after
sinemo uuillen, uuiridit manegen
bifillit, ther dar ni forstuont
inti teta uuirdigiu, uuiridit bi-
fillit luzilen fillungon. Íógi-
lichemo themo dar filo gigeban
ist, filo suochit man fon imo,
inti themo filu bifuluhun, mer
uergont fon imo.

7. Ni uuizzut ir thaz ih fur
quam zi sentanne in erda, inti
uuaz uuillu, noba iz inbrennit
uuerde? Ih haben toufi gitou-

¹ et non pparauit | *nc G* ² petunt *F* ³ igne *FG* ⁴ ut *rc G*

¹ uuolen *rc* ² uuarut *rc* ³ inti ni garauuita | *nc*

modo turbor, usque dum perficiatur!

fit uerdan, inti uuio bin gi-
truobit, unza iz gifremit uuir-
dit!

CIX.

Mt. 20, 1. Simile est enim regnum cælorum homini patri familias qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. 2. Conuentione autem facta cum operariis ex denario diurno (178) misit eos in vineam suam.¹ 3. Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos. 4. Et illis dixit: ite et vos in vineam, et quod iustum fuerit dabo vobis. 5. Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit similiter. 6. Circa undecimam vero exiit et inuenit alios stantes et dicit illis: quid hic statis tota die otiosi? 7. Dicunt ei: quia nemo nos conduxit. Dicit illis: ite et vos in vineam.

8. Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo: voca operarios et redde illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos. 9. Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. 10. Venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi, acceperunt autem et ipsi singulos denarios. 11. Et accipientes murmurabant ad contra² patrem

109, 1. Gilih ist himilo richi manne hiiuisges fater ther dar uzgieng fruo in morgau gileitan uurhton in sinan uuingart. Gizunfti gitanera mit then uurhton fon tagelone (178) santa sie in sinan uuingart. Inti uzgagenti umbi thie thritun zít gisah andre stantente in strazu in gimeitun. Inti quad ín: faret ir in minan uuingart, inti tház zi rehte uuir-
dit gibu íú. Sie thó giengun. Abur gieng¹ her tho umbi thia sextun inti umbi thia niuntun zít inti téta sama. Umbi thia einliftun zit úzgieng inti fant andre stantente inti quad ín: ziu stet ir allan tag unnuze? Quadun ímo: uuanta nioman unsih gileita. Tho quad her ín: faret ír in minan uuingart.

2. Tho iz aband uuard,² quad ther herro thes uuingarten si-nemo ambahte: halo thie uurhton inti gilt in mieta biginnenti fon then iungiston unzun thie eriston. Tho thie quamun thie dar uubi thia einliftun zit quamun, intfiegun suntringon pheninga.³ Tho quamun thie eriston, uuantun tház sie mera uuarin intfahenti: intfiengun sie suntringon pheninga.⁴ Inti tho intfahenti murmulotun uuidar fater thes hiiuisges quędenti:

¹ suam fehlt F ² contra F

¹ gieng rc ² uuard r (c?)

³ suntringon pheninga rc

⁴ intfiengun sie suntringon pheninga rc

familias 12. dicentes: (179) hii novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei et estus.

40

13. At ille respondens uni eorum dixit: amice, non facio tibi iniuriam: nonne convenisti mecum ex denario?¹ 14. Tolle quod tuum est et vade; volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi. 15. Aut non licet mihi quod volo facere? an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum? 16. Sic erunt novissimi primi et primi novissimi; multi enim² sunt vocati, pauci autem electi.

(179) these iungiston éina. zit tatun, inti ebangiliche tati sie uns, uuir thie truogumes burdin thes dages inti thera hizza.

3. Her antuurtita. íro einomo inti quad: friunt, ni tuon ih thír hárm: eno ni gizunftigotastu thíh¹ mit mir fon themo phennige? Nim thaz dar thin ist inti fár: ih uuilla themo iungisten géban samaso² thír. Odo nist mir arloubit thaz ih uuilla tuon, odo thin ouga abuh ist bidiu uanta ih guot bin? So sint thie iungiston eriston inti thie eriston iungiston: manege sint giladote, fohe sint gicorone.³

CX.

L. 14, 1. Et factum est ut intraret in domum cuiusdam principis Phariseorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum. 2. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. 3. Et respondens Ihesus dixit ad legisperitos et Phariseos dicens: si licet sabbato curare? 4. At illi³ tacuerunt. (180) Ipse vero adprae-hensum sanavit eum ac dimisit.

110, 1. Inti giburita, tho her ingieng in hús sumiliches heristen Fariseo in sambaztag zi ezzanne brot, inti sie bihieltun ínan. Inti sinu sum man uuazzarsioh uuas fora ímo. Tho antuurtita ther heilant, quad zi then euua gilerten inti zi then⁴ Farisein quędenti: ist arloubit⁵ in sambaztag⁶ zi heilanne? Sie suuigetun. (180) Her tho bifanganan heilta ínan inti forliez.

5. Et respondens ad illos dixit: cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum die sabbati? 6. Et non poterant ad haec respondere illi.

2. Inti her tho antuurtita zi ín, quad: uueliches iuuuer esil odo óhso in phuzzi fellit, inti thanne ní slíumo zíuhit ínan uz⁷ in sambaztag? Inti sie ni mohtun zi then giantuurtan⁸ ímo.

¹ ex denario conuenisti mecum *F* ² sunt enim *F* ³ ille *G*

¹ gizunftigotastu *rc*, -stu thíh *rs* ² samaso *rc* ³ gicorone
corr. c in a ⁴ then *aus corr.* ⁵ arloubit ⁶ sambaztag *aus ange-*
fanganem b corr. ⁷ uz *rs* ⁸ giantuurtan *cs aus u*

7. Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: 8. cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab eo, 9. et veniens¹ is qui te et illum vocavit dicat tibi: da huic locum, et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. 10. Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco, ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi: amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus, 11. quia omnis qui se exultat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur.

12. (181) Dicebat autem et ei qui se invitaverat: cum facis prandium aut cenam, noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos divites, ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio. 13. Sed cum facis convivium, voca pauperes debiles claudos cecos, 14. et beatus eris, quia non habent unde retribuunt tibi;² retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. 15. Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit illi: beatus qui manducat³ panem in regno dei.

3. Quad her tho zi then giladoten ratissa, scouuonti uuio sie thiu furistun sedal gicurun, quędenti zi in: thanne thú giladot uuerdes zi brutlouftin, ni gisizzes in thera furistun steti, min odouuán eruuir digoro thir si giladot fon imo, inti quementi ther ther thih inti inan giladota quęde thir: gib thesomo stat, inti thanne biginnistu mit scamu thia iungistun stat bihaben. Oh thanne thu giladot uuirdis, far inti sizzi in thera iungistun steti, thanne ther quęme ther thih giladota quęde thir: friunt, arstig furdir. Thanne ist thir túrida fora then thie mit thir samant sizzent, uuanta eogilih ther sih arheuit uuirdit giodmotigot, inti ther sih giodmotigot uuirdit ufarhaban.¹

4. (181) Tho quad her themo ther inan ladota: thanne thu tues tagamuos odo abandmuos, ni curi giladon thine friunt noh thine bruoder poh thine maga noh thine gibura ehtige, min odo sie thih abur uuidarládon, inti ist thir gilonot. Oh thanne thú gouma tues, gihalo thurf tigon uuanheile halze blinte, inti salig bist, uuanta sie ni habent uuanan thir gilonon: thir uuirdit gilonot in thera arstantnessi² rehtoro. Thisiu mit diu³ sum gihorta fon then samant sizzenten, quad imo: salig ist ther dar izzit brot in gotes riche.

¹ uenies G ² unde — tibi fehlt F ³ manducabit F'

¹ mit arhaban schließt Quaternio xij ² arstantnessi re ³ diu re

CXI.

J. 7, 1. 2. Post hæc in proximo erat (*J.* 6, 4.) pascha, dies festus Iudaeorum. (*L.* 17, 11.) Et factum est, dum iret in Hierusalem, transiebat per mediam Samariam et Galileam. 12. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei X. viri leprosi, qui steterunt a longe. 13. Et levaverunt vocem dicentes: Ihesu preceptor, miserere nostri.

14. Quos ut vidit, dixit: (182) ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. 15. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans deum. 16. Et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens, et hic erat Samaritanus.

17. Respondens autem Ihesus dixit: nonne decem mundati sunt, et novem ubi sunt?

18. Non est inventus qui rediret et daret gloriam deo, nisi hic alienigena? 19. Et ait illi: surge, vade, quia fides tua te salvum fecit.

Mc. 10, 32. Assumens autem iterum duodecim (*Mt.* 20, 17.) ait illis: (*L.* 18, 31.) ecce ascendimus Hierosolimam, et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de filio hominis. (*Mc.* 10, 33.) Tradetur enim principibus sacer-

III, 1. After thiū uuas in nahi óstrun, itmali dag Iudono. Inti uuard giuorht, mittiu her fuor in Hierusalem, fuor thuruh mitti Samariun inti Galileam.¹ Inti mittiu her tho ingieng in sumilicha burgilun, ingegin liofun imo zehen man riobe, thie gistuontun ferro. Inti arhuobun stemma quędente: thū heilant biboteri, milti úns.

2. Thie tho her sie gisah, quad: (182) gét inti arouget iúuuih then bisgofon. Inti uuard thó, mittiu sie fúorun, thaz sie gisubrit uurdun. Ein fon thén, so her gisah thaz hér gireinit uúas, uuarb uuidar mit michilera stémmu michilonsonti got. Inti fiel² in sin annuzi furi síne³ fúozi thánca tuonti, inti ther uuas Samaritanus.

3. Tho antuurtita ther heilant inti quad: eno ia uurdun zéheni gihéilte, inti uuar sint thie níuni? Nist fundan ther dar úrbi inti gabi guollichigote, nibi therer fremidera thiota mán? Tho quad her imo: arstant nu inti fár, uuanta thin giloubo thih heilan téta.

CXII.

112, 1. Nementi tho abur thie zuéliui quad ín: senu arstígemes zi Hierosolimam, inti uuerdent gientot alliu thiū dar giscriban sint thuruh thie uuzogon fon themo mannes síne. Uuidit giselit then heriston thero bischofo inti then buocha-

¹ samariū inti galileā² fiel rc³ síne rc (a?)

dotum et scribis, (*Mt.* 20, 19.) et tradent eum gentibus, (*L.* 40 18, 32.) et inludetur et flagellabitur et conspuetur et crucifigetur, 33. et tertia die¹ resurget.

Mt. 20, 20. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis adorans 5 (183) et petens aliquid ab eo. 21. Qui dixit ei: quid vis? Ait illi: dic ut sedeant hi duo filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno 10 tuo. 22. Respondens autem Ihesus dixit eis: nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum, (*Mc.* 10, 38.) aut baptismum 15 quo ego baptizor baptizari? (*Mt.* 20, 22.) Dicunt ei: possumus. 23. Ait illis: calicem quidem meum bibetis (*Mc.* 10, 39.) et baptismum meum² quo 20 ego baptizor baptizabimini. (*Mt.* 20, 23.) Sedere autem ad dexteram meam et sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a patre 25 meo.

24. Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus. 25. Ihesus autem vocavit eos ad se et ait: scitis 30 quia principes gentium dominantur eorum, et qui maiores sunt potestatem exercent in eos. 26. Non ita erit inter vos, (185) sed quicumque 35 voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister, 27. et qui voluerit inter vos primus esse,

rin, inti sie selent inan thioton, in ist giscinfít inti uirdit bi- fillit inti anagispíuuan inti arhángan, inti thritten tage arstentit.

2. Tho gieng zi imo thíu muoter thero kindo Zebedéuses mit iro kindon betonti (183) inti bát sihuuaz fon imo. Her quad íru: uuaz uúilis? Tho quad síu—imo: quid thaz sizzen these zuuene mine súni eín zi thínero zesouun inti eín zi thíneru¹ uúinestrún in thínemo richæ. Tho antuurtita² ther heilant, quad ín: ni uuizzut uuaz ir bítet. Mugut ir trin- can kelih³ then ih trincan scál, odo toufi in theru⁴ ih gitoufit⁵ uirdu ir gitoufit⁵ uúesan? Tho quadun sie imo: mugumés. Tho quad her ín: minan kelih trinket⁶ ir inti mina toufi in theru ih gitoufit uirdu uuerdet gitoufite.⁷ Sizzan zi minera zesuuún inti zi uúinistrún níst mín íu zi gebanne, oh then iz garo ist fon minemo fater.

3. Thaz horenti thie zeheni unuirditun fon then zuuein bruodoron. Ther heilant giha- lotta sie zi imo inti quad: uuizzut ir thaz thie heriston thieto uualtent iro, inti thie dar meron sint giuualt bigangent in sie. Ni si iz so untar íu, (185) ouh so uuer so uuolle untar íu mero uúesan, si íuuuer ambaht, inti ther dar uuolle untar íu eristo uuesan, uuese

¹ die tertia F² meum fehlt F¹ thíneru r ² antuurtita rs? ³ kelih cs aus l ⁴ theru cs (d?)⁵ gitoufit ⁶ trinket rc ⁷ gitoufite r

erit vester servus. 28. Sicut iuuuer scalc. So ther mannes
 filius hominis non venit ut ⁴⁰ sun ni quam thaz man imo
 ministraretur ei, sed ut mini- ambahteti, ouh her ambahteti.
 straret, et dare animam suam ²¹⁶ inti geban sin ferah zi lósungu
 redemptionem pro multis. furi manege.

CXIII.

L. 13, 23. Et ait¹ illi qui-
 dam: domine, ergo pauci sunt ⁵
 qui salvi fiant? Ipse autem
 dixit ad illos: 24. contendite
 intrare per angustam portam,
 quia multi, dico vobis, quae-
 runt intrare et non potuerunt. ¹⁰
 25. Cum autem intraverit pater
 familias et cluserit ostium, et
 incipietis foris stare et pulsare
 dicentes: domine, aperi nobis,
 et respondens dicit: nescio vos ¹⁵
 unde sitis. 26. Tunc incipietis
 dicere: manducavimus coram
 te et bibimus et in plateis
 nostris docuisti. 27. Et dicit
 vobis: (186) nescio vos unde ²⁰
 sitis: discedite a me omnes
 operarii iniquitatis.

28. Ibi erit fletus et stridor ²⁵
 dentium, cum videritis Abra-
 ham et Isaac et Iacob et omnes
 prophetas intrare in regnum
 dei, vos autem expelli foras.
 29. Et venient ab oriente et ³⁰
 occidente et aquilone et austro
 et accumbent² in regno dei.
 30. Et ecce sunt novissimi³ qui
 erunt primi, et sunt primi qui
 erunt novissimi.

113, 1. Inti quad imo tho
 sum: trúhtin, fohe sint thie
 dar heile uuerden? Her quad
 zi ín: flizet íngangan thuruh
 thia éngun phorta, bidu uuanta
 manage, quidu íu, súohtun in-
 zigangenne inti ni móhtun.
 Mittiu íngengit fater thes hí-
 uuisges inti bisluzit thia túri,
 thanne bigínnet ir uze stán
 inti clofon sus quédente: truh-
 tin,¹ intuo úns, inti her ant-
 uurtenti quídit: ni ueiz íuutih
 uuanan ir sít. Thanne bigin-
 net ir quédan: uuir azumes
 fora thir inti truncumes, inti
 in unseron strazon lertostú.
 Inti thanne quídit íu: (186)
 ih ni ueiz íuutih uuanan ir
 sit: aruuizet fon mir alle uúrh-
 ton unrehtes.

2. Thar ist thanne uúoft inti
 zeno stredunga, mittiu ir gi-
 sehet Abraham inti Isaac inti
 Iacob inti alle uuizogon ingan-
 gan in gotes richi, íuutih
 uztriban. Inti quément fon
 óstana inti fon uuestana inti
 nordana inti sundana inti gi-
 sizzent in gotes riche. Inti
 sint thanne thie iungiston thie
 dar ér uuarun eriston, inti
 sint thanne eriston thie dar ér
 uuarun iungiston.

¹ Eait G² accumbant G³ et — nouissimi rc G¹ thruhtin

CXIV.

L. 19, 1. Et ingressus perambulabat Hiericho. 2. Et ecce 40 vir nomine Zacheus, et hic 217 erat princeps publicanorum et ipse dives, 3. et quærebat videre Ihesum, quis esset, et non poterat præ turba, quia 5 statura illius¹ pusillus erat. 4. Et præcurrens ascendit in arborem sicomorum, ut videret illum, (187) quia inde erat transiturus. 5. Et cum venisset ad locum, suspiciens Ihesus vidit illum et dixit ad eum: Zachae, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. 6. Et festinans 15 descendit et excepit illum gaudens.

7. Et cum viderent omnes, 20 murmurabant dicentes, quia ad hominem peccatorem divertisset. 8. Stans autem Zacheus dixit ad dominum: ecce dimidium bonorum meorum, domine, 25 do pauperibus, et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. 9. Ait Ihesus ad eum: quia hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse 30 filius sit Abrahae. 10. Venit enim filius hominis quærere et salvum facere quod perierat.

114, 1. Inti ingangenti thur uuas heristo firnfollero manno inti ther selbo uuas otag, inti suohta then heilant zi gisehanne, uuer her uuari, inti ni mohta fora thera menigi, bidiu uuanta sin uuahst luzil uúas. Inti her furiloufanti arsteig in einan murbóum, thaz her inan gisahi, (187) uuanta her thanan uuas farenti. Inti mittiu her quam zi thera steti, scóuuuonti ther heilant gisah inan inti quad zi imo: Zache, ilanti nidarstig, uuanta hiutu in thinemo hús gilimphit mir zi uúonanne. Inti ilenti nidarsteig inti intfieng inan giuehenti.

2. Inti mittiu gisahun alle, murmulotun quaedente, bidiu uuanta sih zi suntigomo man gikérta. Stantenti tho Zacheus quad zi trohtine:¹ sinu halftonod minero gúoto, trohtin, gibu thurftigon; oba ih in sihhiu uuelichan biuehnota, ih giltu fieruult.² Tho quad³ ther heilant zi imo: uuanta hiutu heili thesemo huse gitan ist, bidiu uuanta her ist sun Abrahames. Quam ther mannes sún⁴ suochan inti heil tuon thaz dar foruard.

CXV.

Mt. 20, 29. Et egredientibus eis a Hiericho secuta est

115, 1. Inti in úzgangen ten fon Hiericho folgeta inan

¹ illius *fehlt F*

¹ zi trohtine *rc* ² fieruult *rs aus u* ³ thorquad ⁴ sún *r zu n*,
der Accent zweifelhaft

eum turba multa. 30. Et ecce duo ceci, (188) (*Mc.* 10, 46.) ex quibus erat Parthimeus filius 40 Thimei, (*Mt.* 20, 30.) sedentes 218 secus viam audierunt quia Ihesus Nazarenus transiret, et clamaverunt dicentes: domine, miserere nostri, fili David! 5

31. Turba autem increpabat eos, ut tacerent. At illi magis clamabant dicentes: domine, miserere nostri, fili David!

32. Et stetit Ihesus et vo- 10 cavit eos et ait: quid vultis ut faciam vobis? 33. Dicunt illi: domine, ut aperiantur oculi nostri. 34. Misertus autem eorum Ihesus tetigit oculos 15 eorum, et confestim viderunt et secuti sunt eum (*L.* 18, 43.) magnificentes dominum. Et omnis plebs, ut vidit, dedit laudem deo.

mihil menigi. Inti sinu zuéne blinte, (188) fon then uás Parthimeus Thimeuses sún, sizzente nah themo úege, gihórtun thaz thaz heilant thér nazarenisgo thar furifuori,¹ inti reofun sus quedente: trohtin, milti úns, 5 Dauides sun! Thiu menigi increbota sie, thaz sie suúigetin. Sie tho mer reofun sus quedente: trohtin, milti uns, Dauides sun!

2. Inti stuont ther heilant inti gihalota sie inti quad: uuaz uuollet ír thaz ih íu túe? Tho quadun sie imo: trohtin, thaz sin gioffonot unsariu óugun. 15 Tho miltita in ther heilant inti biruorta iro óugun, inti slúmo gisahun, inti folgetun inan mihilosonti trohtinan. Inti al thaz² folc, so iz gisah, gab gote lob.

20

CXVI.

Mt. 21, 1. Et cum adpropinquassent Hierosolimis et venissent Betfage ad montem Oliveti, tunc Ihesus misit duos 25 discipulos 2. dicens eis: ite in castellum (189) quod contra vos est, et statim invenietis asinam alligatam et pullum eius¹ cum ea (*L.* 19, 30.) alligatum, cui nemo unquam hominum sedit. Solvite illum (*Mt.* 21, 2.) et adducite eum mihi, 3. et si quis vobis aliquid dixerit, dicite ei:² (*L.* 19, 31.) 35 quia dominus operam eius desiderat, (*Mt.* 21, 3.) et confestim dimittet eos.

Mt. 21, 6. Euntes autem

116, 1. Inti mittiu sie tho nahlichotun zi Hierosolimis inti quamun zi Betfage zi themo berge oliboumo, tho ther heilant santa sine zuene iungoron quaedenti in: faret in thia burgilun (189) thiu dar uuidar íu ist, inti slúmo findet ir eina esilin gibuntana inti ira folon mit iru³ gibuntanan, in themo neoman neo in aldere manno saz. Loset inan inti gileitet inan mir; inti óba uuer íu uuaz quede, quaedet imo: uuanta trohtin sines uuerkes⁴ lustot, inti slúmo forlazit sie.

2. Gangente thie iungoron

¹ eius fehlt F² ei fehlt G¹ furifuori aus r cs² taz³ iru rc⁴ uuerkes rc

discipuli fecerunt sicut praecepit illis Iesus. (L. 19, 33.) Solventibus autem illis dixerunt domini eius ad illos: quid solvitis pullum? 34. Illi dixerunt: (Mc. 11, 3.) quia domino necessarius est, 6. et dimiserunt eis, 7. et duxerunt pullum ad Iesum (Mt. 21, 7.) iactantes¹ vestimenta sua supra pullum et eum desuper sedere fecerunt. 10

Mt. 21, 4. Hoc autem factum est, ut inpleretur quod dictum est (190) per prophetam dicentem: 5. dicite filiae Sion: ecce rex tuus venit tibi mansuetus, (J. 12, 15.) sedens super pulvum asinae (Mt. 21, 5.) subiugalis. (J. 12, 16.) Haec non cognoverunt discipuli eius primum, sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo, et haec fecerunt ei.

L. 19, 36. Eunte autem illo (Mt. 21, 8.) multi substernebant vestimenta sua in via, alii autem cedebant ramos de arboribus et sternebant in via. (L. 19, 37.) Et cum adpropinquaret iam ad descensum montis Oliveti, ceperunt omnes turbae discendentium gaudentes laudare deum voce magna; (Mt. 21, 9.) turbae autem quae praecedebant et quae sequebantur clamabant dicentes: osanna filio David! (L. 19, 38.) Benedictus qui venit rex in nomine domini, pax in caelo (191) et gloria in excelsis! (Mc. 11, 10.) 40

tatun so gibot in ther heilant. In tho losenten quadun iro herron zi in: zi hiu Joset ir then folon? Sie quadun tho: uanta trohtine¹ notthurft ist. Inti forliezun in, inti leitun then folun² zi themo heilante, uurfun iro giuati ubar then folon inti inan thara ubiri tatun sizzan.

3. Thaz uuard gitán, thaz uurdi arfullit thaz dar giquædan uuas (190) thuruh then uuzogon quædantan: quædet Siones tohter: sinu thin cuning quam thir manduári, sizzenti ubar folon³ zamera esilinna. Thisu ni forstúontun sine iungoron zi erist, oh thanne gitúurit uuárd ther heilant, tho gihúgitun thaz thisu uuarun giscriban fon imo, inti thisiu tatun imo.

4. Imo tho farentemo manege streuuitun iro giuati in úuege, sume hieúun zuuig fon bóumon inti streuuitun in uúege. Inti mittiu her tho nahita iu zi thera nidarstigu thes berges Oliueti, bigondun allo thio menigi thero nidarstigentero giuehenti lobon got mihilera stemmu; thio menigi thio dar forafuorun inti thio dar after folgetun reofun quaedente: heil, lob si Dauides sune! Gisegonot si ther dar quimit cuning in trohtines namen, sibba si imo in himile (191) inti tiurida in hohi!⁴ Gisegonot si thaz

¹ et iactantes F

¹ trohtine rs (für angefangenes h?) ² folun es in o ³ folon es aus e

⁴ hohi rc

Benedictum quod venit regnum patris nostri David! osanna in excelsis!

J. 12, 12. In crastinum autem turba multa quæ venerat ad diem festum, cum audissent quia venit Ihesus Hierosolimam, 13. acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei et clamabant: osanna, benedictus qui venit in nomine domini rex Israhel! (L. 19, 39.) Et quidam Phariseorum de turbis dixerunt ad illum: magister, increpa discipulos tuos. 40. Quibus ipse ait: dico vobis, quia si hii tacebunt, lapides clamabunt.

41. Et ut adpropinquavit, videns civitatem flevit super illam¹ dicens: 42. quia si cognovisses et tu et quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi sunt:² nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. (192) 43. Quia venient dies in te, et circumdabunt te et coangustabunt te undique: 44. ad terram prosternent te et filios qui in te sunt, et non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuæ.

quimit richi unseres fater David! Heil, lob si imo in hohi!¹

5. In morgana mihil menigi thi dar quam zi themo itmaligen tage, mittiu sie gihortun thaz ther heilant quam zi Hierusalem, intfiengun zuuig pálboumo inti giengun ingegin imo inti reofun: heil, gisegonot sí ther dar quimit in trohtines namen Israhelo cuning! Inti sume fon then Fariseorum² fon then menigin quadun zi imo: meistar, increbo thine iungoron. Then quad her tho: ih quidu íu, bidiu uanta oba these suúigent, steina ruofent.

6. Inti nahlichota tho, gisehenti thia burg uuiof obar sia sus quaedenti: bidiu oba forstuontistú inti giuueso in thesemo thinemo tage thi dar thir zi sibbu sint: nu sint siu giborganiu fon thinen óugon. (192) Uanta quement taga in thih, inti umbigebent thih inti giangustent thih³ eogiuanan, inti zi erdu gistreuent⁴ thih inti thi kind thi in thir sint, inti ni forlazent in thir stein obar steine, bidiu uanta thu ni forstuonti thia zit thina uuisungu.

CXVII.

Mt. 21, 10. Et cum introisset³ Hierosolimam, commota est universa civitas dicens: quis est hic? 11. Populi autem dicebant: hic est Ihesus propheta a Nazaret Galileæ.

117, 1. Mittiu her tho ingiang Hierusalem,⁵ uard giruort al thi burg quædenti: uer ist therer? Thi folc quadun: thiz ist heilant⁶ uuizogo fon burgi Nazareth⁷ Galileæ.

¹ illa F ² sunt fehlt F ³ intrasset F

¹ hohi rc ² fariseorum rs ³ giangustenthih ⁴ gistreuent
cs aus i ⁵ hierusalē ⁶ heilant rc ⁷ nazareht

12. Et intravit Ihesus in tem-²²¹ plum dei, (*J.* 2, 15.) et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, (*Mt.* 21, 12.) eiciebat omnes vendentes et ementes in templo, (*J.* 2, 15.) oves quoque et boves (*Mt.* 21, 12.) et mensas nummulariorum, (*J.* 2, 15.) effudit aes, (*Mt.* 21, 12.) et cathedras vendentium colum-¹⁰ bas evertit,

13. Et dicit eis: (*J.* 2, 16.) auferte ista hinc, et nolite facere domum patris mei domum negotiationis. (*Mt.* 21, 13.)¹⁵ Scriptum est: domus mea (193) domus orationis vocabitur (*Mc.* 11, 17.) omnibus gentibus, (*Mt.* 21, 13.) vos autem fecistis eam speluncam latronum.²⁰ (*Mc.* 11, 16.) Et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum. (*J.* 2, 17.) Recordati vero sunt¹ discipuli eius quia scriptum est: zelus domus²⁵ tue comedit me. (*Mt.* 21, 14.) Et accesserunt ad eum cæci et claudi in templo, et sanavit eos.

15. Videntes autem princi-³⁰ pes sacerdotum et scribae mirabilia quae fecit et pueros clamantes in templo et dicentes: osanna filio David, indignati sunt 16. et dixerunt ei:³⁵ audis quid isti dicant? Ihesus autem dicit eis: vos numquam legistis,² quia ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem? (*J.* 2, 18.) Responderunt ergo⁴⁰ Iudæi et dixerunt ei: quod

2. Inti ingieng ther heilant in thaz gotes tempal, inti mitiu her teta samaso¹ geislun fon strengin, uzunarf alle forcoufenton inti thie coufenton in themo temple, scaf inti rindir inti tiski thero fenninguuantalero, nidargoz then scaz,² inti thie stuola forcoufentero thio³ tubun forsturzta,

3. Inti quad in: arfirret thisu hinan, inti ni curet tuon hus mines fater hús coufes. Giscriban ist: mín hús (193) gibéthús ist ginemnit⁴ allen thioton: ir tatut iz thiobo cruft. Inti ni liez thaz eining fuorti faz thuruh thaz tempal. Tho gihúgitun sine iungoron bidiu uanta giscriban ist: ellan thines huses az mih. Inti giengun zi imo blinte inti halce in themo temple,⁵ inti giheilta sie.

4. Gisahun tho thie heroston thero bisgofo inti thie buochara thiu zeichan thiu her teta in thie knehta ruofente in themo temple inti quędente: heil si Dauides sune, únuuiditun inti quadun imo: gihoristu uuaz these quędent? Ther heilant quad in: ir nio in aldere ni lasut, bidiu uanta fon munde kindo inti sugentoro thuruh fremitastu lób? Tho antuurti-

¹ sint *G* ² nos — legistis *rc G*

¹ samaso *rc*

² scaz *cs aus angefangenem c*

³ thio *cs aus e*

⁴ ginemnit *r zu n*

⁵ templo *cs in e*

signum ostendis nobis, quia²²² tun thie Iudæi inti quadun imo: hæc facis? uuaaz zeihno aróugis uns, bidiu uuenta thu thisu túis?

19. Respondit Ihesus et dixit eis: solvite templum hoc, et in⁵ tribus diebus excitabo illud. 20. Dixerunt ergo Iudei: XL et VI annis ædificatum est (194) templum hoc, et tu tribus diebus excitabis illud? 10 21. Ille autem dicebat de templo corporis sui.

5. Tho antuurtita ther heilant inti quad in: ziloset thiz tempal, inti in thrin tagon aruuekiu¹ iz. Tho quadun thie Iudæi: in fierzug inti in sehs² iaron gizimbrot uúas (194) thiz tempal, inti thú in thrin tagon aruuekis thaz? Her quad tház fon themo temple sines licha-men.

CXVIII.

L. 21, 1. Respiciens autem¹⁵ vidit eos qui mittebant munera sua in gazophilatium divites. 2. Vidit autem et quamdam viduam pauperulam mittentem aera minuta duo, (Mc. 12, 42.)²⁰ quod est quadrans. 43. Et convocans discipulos suos ait illis: (L. 21, 3.) vere dico vobis, quia vidua hæc pauper plus quam omnes misit. 4. Nam²⁵ omnes hi ex habundantia sibi miserunt in munera dei: hæc autem ex eo quod deest illi,¹ totum victum suum quem habuit misit.

118, 1. Scouuonti tho gisah thie thie dar santun iro geba in thaz tresohus ehtige. Gisah ouh suma uuitauun arma sententa erine scazza zuuene, thaz ist quadrans. Inti gihalota sine iungoron, quad in: uuár quidu ih íu, thaz thisiu arma uuitauua mer thanne alle santa. Uuenta alle these fon in ginuhti santun in gotes geba: thisiu fon thi uiru uuan ist, siu alla iru libnara thia siu habeta santa.

L. 18, 9. Dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam: 10. Duo homines ascenderunt³⁵ in templum, ut orarent, unus Phariseus et alter publicanus. 11. Phariseus stans hæc apud se orabat: deus, gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri⁴⁰ hominum, raptores, iniusti,

2. Quad her tho zi sumen thie dar in sih selbon gitruuúetun samasa³ rehte inti úozurnitun andre thesa ratussa:⁴ Zuúene mán arstígun in thaz tempal, thaz sie bétotin, ein uuas Fariseus inti ander uuas firntatig. Ther Fariseus stantenti thisiu mit imo selbomo betota: got, thanc tuon ih thir, bidiu ih ni bín sulih so andre

¹ ille F: illa G

¹ aruuekiu r (s?) für ch? ² seh ³ samasa re in o ⁴ ratussa r in i

(195) adulteri, velut etiam hic²²³mán, notnumftara, unrehte, publicanus. 12. Ieiuno bis in (195) forhuorote, soso theser sabbato, decimas do omnium firntatigo mán. Ih fasten zuuiron in sambaztage, gibu dezemon allero thero ih in ehti quae possideo. 5 biháben.

13. Et publicanus a longe 3. Inti ther firntatigo ferstans nolebat nec oculos ad rana stantenti ni uolta noh caelum levare, sed percutiebat óugun zi himile héuan, nibi pectus suum dicens: deus, 10 slúog in sina brúst quaedenti: propitius esto mihi peccatori. got, uúis mir mílti suntigomo. 14. Dico vobis, descendit hic Ih quidu íu, nidarsteig theser iustificatus in domum suam ab girehffestigót¹ in sin hús fon illo, quia omnis qui se exaltat imo, bidiu uuanta íogiueelih thie dar sih arhéuit uuirdit 15 giótmotigot, inti ther dar giotmotigot sih uuirdit arhában.

Mt. 21, 17. Et relictis illis, (*Mc.* 11, 11.) cum iam vespera esset hora, (*Mt.* 21, 17.) abiit 20 foras extra civitatem in Bethaniam ibique mansit. (*L.* 9, 11.) Et sciens turba quod exiit extra civitatem, secuti sunt eum, et suscipiens eos qui- 25 bus necessaria erat cura sanabat.

4. Inti in tho forlazenen, mittíu íu tho uúas abandzít, gieng uz fon thera burgi in stat thiú Bethania heizit, inti thar uuoneta. Inti uuizzanti thiú menigi thaz her uzfuor fon thera búrgi, folgetun imo, inti infahenti thie then dar notthurf auas heilunga giheilta.²

CXIX.

J. 3, 1. (196) Erat¹ autem homo ex Phariseis, Nicodemus 30 nomine, princeps Iudæorum. 2. Hic venit ad eum nocte et dixit ei: rabbi, scimus quia a deo venisti magister: nemo² potest hæc signa facere quæ tu 35 facis, nisi fuerit deus cum eo.

119, 1. (196) Vuas man fon Phariseis,³ Nicodemus⁴ ginemnit, héristo Iudeno. Thie⁵ quam zi imo nahtes inti quad imo: meistar, uuir uuizzumes thaz thu fon gote quami meistar: nioman mag thisu zeihhan tuon thiú thu tuos, nibi got sí mit imo.

3. Respondit Ihesus et dixit ei: amen amen dico tibi, nisi quis natus fuerit denuo, non 40

2. Thô antlingita ther heilant inti quad imo: uuâr uuâr sagen ih thir, nibi uuer abur

¹ mit Erat beginnt wieder die erste Hand (α') ² nemo enim F

¹ girehffestigot ² mit heilta schliesst Quaternio xiiij; mit Vuas beginnt wieder die erste Hand (α') ³ phariseis — | (nicodemus) ⁴ nicodemus rs (ginemnit) ⁵ thie rc in er

potest videre regnum dei. 4. Di-²²⁴giboran uerde, ni mag her
cit ad eum Nicodemus: quo- gisehan¹ gotes rihhi. Thô quad
modo potest homo nasci cum zi imo Nicodemus: vvuo mag
senex sit? numquid potest in ther man giboran uerdan
ventrem matris suae iterato⁵ thanne her alt ist? vvuo mag
introire et nasci? her in sinero muoter uuambun
abur ingangan inti uerde gi-
boran?

5. Respondit Ihesus: amen
amen dico tibi, nisi quis rena-¹⁰ tant: uuâr uuâr sagen ih thir,
tus fuerit ex aqua et spiritu, nibi uuer abur giboran uerde
non potest introire in regnum fon uuazzare inti fon geiste,
dei.¹ 6. Quod natum est ex ni mag her gân in gotes rihhi.
carne caro est, et quod natum Thaz giboran ist fon fleiske
est ex spiritu spiritus est.¹⁵ thaz ist fleisc, inti thaz gibo-
ran ist fon geiste thaz ist geist.

7. Non mireris quia dixit
tibi: oportet vos nasci denuo. 4. Ni vvuntoro thaz thaz ih
8. Spiritus ubi vult spirat, et thir quad: iu gilimphit abur
vocem eius audis, sed non scis²⁰ giboran uerdan. Thie² geist
unde veniat et quo vadat. Sic thara her uuili blasit her, inti
est omnis qui natus est ex sina stemna gihoris, noh ni
spiritu. uuest uanan her quimit inti
uara her ferit.³ Só ist iogi-
uelih thie giboran ist fon
²⁵ geiste.

9. (197) Respondit Nicodemus
et dixit ei: quomodo possunt hæc fieri?
5. (197) Thô antlingita Ni-
codemus inti quad imo: vvuo
mugun thisu uesan?

10. Respondit Ihesus et dixit
ei:² tu es magister in³ Israhel³⁰ 6. Thô antlingita ther hei-
et hæc ignoras? 11. Amen lant inti quad imo: thu bist
amen dico tibi, quia quod sci- meistar Israhelo inti thu ni
mus loquimur, et quod videmus ueist thiz? Uuâr uuâr sagen
testamur, et testimonium no- ih thir, uanta thaz uuir uuiz-
strum non accipitis.³⁵ zumes thaz sprehhemes,⁴ thaz
uuir gisehemes thaz cundemes,
inti unsara giuuzscaf ni int-
phahet ir.

12. Si terrena dixi vobis et
non creditis, quomodo si dixerò
vobis cœlestia credetis? 13. Et⁴⁰ 7. Oba ih iu erdlidhu quad
nemo ascendit in cælum, nisi inti thiu ni giloubet, vvuo oba
ih iu quidu thiu himiliscun
giloubet? Inti nioman stigit

¹ non — dei zrs G² et — ei rs G³ in fehlt F'¹ gisehan rc ² thie rc in er ³ ferit — | (so ist io) ⁴ sprehhe-
mes vom dritten Zuge des m an rs (es stand sprehhen uuir)

qui descendit de cælo, filius 225 úf in himil, nibi ther thie ni-
hominis qui est in cælo. darsteig fon himile, mannes
sun thie thar ist in himile.

14. Et sicut Moyses exalta- 5
vit serpentem in deserto, ita
exaltari oportet filium hominis,
15. ut omnis qui credit in ipso
non pereat, sed habeat vitam
aeternam. 8. Inti soso Moyses arhuob
thie nátrun in thero vvuostinnu,
só arheuan gilimphit mannes
sun, thaz íogiuuelih thie in in
giloubit ni furuuerde, uzouh
habe éúuin líb.

16. Sic enim dilexit deus 10
mundum, ut filium suum uni-
genitum daret, ut omnis qui
credit, in eum non pereat, sed
habeat vitam aeternam. 9. Só minnota got thesa
uuerolt, thaz her sinan eina-
gon sun gab, thaz íogiuuelih
thie in in giloubit ni furuuerde,
uzouh habe éúuin líb.

17. Non enim misit deus 15
filium suum in mundum ut
iudicet mundum, sed ut salve-
tur mundus per ipsum. 10. Ni santa got sínan sun¹
in uuerolt² thaz her uuerolt²
tuome, uzouh thaz uuerolt si
giheilít thuruh inan.³

18. (198) Qui credit in eum
non iudicatur, qui autem non 20
credit iam iudicatus est, quia
non credidit in nomine unigeniti
filii dei. 11. (198) Ther in inan giloubit
nist furtuomit, ther thie ni
giloubit, ther ist giu furtuomit,
uanta her ni giloubta in na-
mon einiges gotes sunes.

19. Hoc est autem iudicium,
quod lux venit in mundum, et 25
dilexerunt homines magis tene-
bras quam lucem; erant enim
eorum mala opera. 20. Omnis
enim qui mala agit odit lucem,
et non venit ad lucem, ut non 30
arguantur opera eius; 21. qui
autem facit veritatem venit ad
lucem, ut manifestentur opera
eius, quia a deo¹ sunt facta. 12. Thaz ist thie⁴ tuom: thaz
liocht quam⁵ in uuerolt, inti
minnotun man mér finstarnessu
thanne liocht: uuârun iro uerec
ubilu.⁶ Íogiuuelih thie ubilu tuot
thie⁴ hazzot liocht, inti ni quimit
zi liochte, thaz ni uuerden bi-
thuunganu sinu uerec: ther
thie tuot uuâr thie⁴ quimit zi
liochte, thaz uuerden gioffonotu
sinu uerec, uanta siu fon
35 gote sint gitanu.

J. 7, 53. Et reversi sunt
unusquisque in domum suam. 13. Inti uuarbta iogiuuelih
in sín hús.

J. 8, 1. Ihesus autem per-
rexit in montem Oliveti, 2. et
diluculo iterum venit in tem- 40
thaz tempal, inti al thaz folc

¹ in deo F

¹ sun — | (in uuerolt) ² uuerolt corr. in a ³ si — inan rs
⁴ thie rc in er ⁵ | — quam ⁶ ubilu rc

plum, et omnis populus venit²²⁶quam zi imo, inti sizzenti lerta ad eum, et sedens docebat eos. sie.

CXX.

J. 8, 3. Adducunt autem 120, 1. Leittun thô thie buo-
scribae et Pharisei mulierem⁵ chara inti Pharisei: uuib in
in adulterio deprehensam et ubarhiuui bifangan inti saztun
statuerunt eam in medio sia untar sie mitte.

4. Et dixerunt ei: magister, 2. Inti quadun imo: meistar,
haec mulier modo deprehensa thiz uuib uuard nu bifangan
est in adulterio. 10 in ubarhiuui.

5. In lege autem Moyses 3. In thero éuuu gibót uns
mandavit nobis huiusmodi lapi- Moyses in thesa uuisun zi
dare: tu ergo quid dicis? steinonne: uuaz quidis thú
es?

6. (199) Hæc autem dicebant 15 4. (199) Thisu sus quedante
temptantes eum, ut possent ac- costotun inan, thaz sie inan
cusare eum. Ihesus autem in- mohtin ruogen. Ther heilant
clinans se deorsum digito scri- thô sih nidarneigenti mit si-
bebat in terra. nemo fingare screib in erdu.

7. Cum autem perseverarent 20 5. Mit thi u. sie thuruhuone-
interrogantes eum, erexit se et tun inan fragente, arrihta sih
dixit eis: qui sine peccato est úf inti quad in: ther thie úzan
vestrum primus in illam lapi- sunta si¹ iuuar zi éristen sente
dem mittat. sia stein ana.

8. Et iterum se inclinans 25 6. Thô abur sih nidarnei-
scribebat in terra. 9. Audien- genti screib in erdu. Thaz
tes autem unus post unum¹ thô gihorente ein after anda-
exibant incipientes a senioribus, remo úzgiengun inginnente fon
et remansit solus et mulier in then altiron, inti bileib thar
medio stans. 10. Erigens autem 30 eino ther heilant inti thaz uuib
se Ihesus dixit ei: mulier, ubi in mittemo stantenti. Thô rihta
sunt qui te accusabant? nemo sih ther heilant úf inti quad
te condemnavit?² iru: uuib, uuâr sint thie thih
ruogtun? nioman ni forduomta

35 thih?³

11. Quæ dixit: nemo, do- 7. Thô quad siu: nioman,
mine. Dixit autem Ihesus: nec truhtin. Thô quad ther hei-

¹ unum post unum *F* ² nemo te condemnauit *am untern Rande vom Corrector nachgetragen.*

¹ ther — si *rs* ² zi eristen. — ana *rs*. ³ nioman — thih *am untern Rande des Blattes vom Corrector nachgetragen.*

ego te condemnabo. Vade et²⁷lant: noh ih thih furtuomu.
 amplius¹ noli peccare. Far nu inti ni curi elihhor
 sunton.

CXXI.

Mt. 21, 18. Mane autem re- 5 121, 1. In morgan uerbenti
 vertens in civitatem esuriit. in burg hungirita. Inti gisah
 29. Et videns fici arborem unam einan figboum nah themo ueege
 secus viam venit ad eam et inti quam zi imo inti ni fand
 nihil invenit. in² ea nisi folia niouuiht in imo nibi ekkorodo
 tantum; (*Mc.* 11, 13.) nondum 10 thi uoubir: noh thanne ni uuas
 enim erat tempus ficorum. (*Mt.* zit thero figono. Inti quad
 21, 19.) Et ait illi: numquam imo: niomer fon thir uuahsmo¹
 ex te fructus nascatur in sem- arboran uerde zi éuuidu! Thô
 piternum! Et arefacta est con- sâr sliumo arthorreta thie² fig-
 tinuo ficulnea. 20. Et viden- boum. Thaz thô gisehente³ thie
 tes discipuli mirati sunt (200) 15 iungiron vvuntorotun thrato
 dicentes: quomodo continuo (200) inti quadun: senu vvuo
 aruit! sliumo her arthorreta!

Mc. 11, 19. Et cum vespera 2. Thô uespera uuas, ûzgien-
 facta esset, egrediebantur³ de 20 gun fon thero burgi. Inti mit
 civitate. 20. Et cum mane thiu sie thô in morgan fuorun,
 transirent, viderunt ficum ari- gisahun then figboum⁴ thurran
 dam factam a radicibus. 21. Et uesan fon then vvurzolun.
 recordatus Petrus dixit⁴ ei: Tho gihugenti Petrus⁵ quad
 rabbi, ecce ficus cui male- 25 imo: meistar, senu nu thie² fig-
 dixisti aruit. boum themo thu fluohhotus⁶
 thorreta.

22. Respondens autem Ihe- 3. Tho antuurtita⁷ ther hei-
 sus ait eis: habete fidem dei. lant, quad in: habet gotes gi-
 (*Mt.* 21, 21.) Amen dico vobis, 30 loubon. Uuâr sagen ih íu, oba
 si habueritis fidem et non he- ir habet giloubon inti ni gi-
 sitaveritis in corde, non solum zuehot in íuwaremo herzen,
 de ficulnea facietis, sed et si nalles fon themo einen fig-
 monti huic dixeritis: tolle et⁵ boume tuot ir, ouh oba ir the-
 iacta te in mare, fiet. 35 semo berge quedet: nim thih
 inti uuirph thih in then seo,
 só uuirdit iz.

L. 17, 5. Et dixerunt ei 4. Thô quadun imo thie
 apostoli: domine, adauge nobis apostoli: truhtin, giouhho uns
 fidem. Et dixit Ihesus: (*Mc.* 40 giloubon. Thô quad ther hei-

¹ amplius iam *F* ² in *fehlt F* ³ egrediebatur *F* ⁴ dicit *F* ⁵ te et *F*

¹ fon thir uuahsmo *rs* ² thie *rc in er* ³ gisente ⁴ figbou
⁵ petrus *rs* ⁶ fluohhotus *corr. in ó* ⁷ anuurtita

11, 24.) omnia quaecunque²²⁸ lant: allu thiū ir betonte bit-
 orantes petitis, credite quia tet, giloubet thaz ir inphahet,
 accipietis, et veniet vobis. 25. Et só quimit íu. Inti thanne ir
 cum stabitis ad orandum, di- stantet zi bétonne, forlâzet
 mittite si quid habetis adver-⁵ oba ir sihuuaz habet uuidar
 sus aliquem, ut et pater vester uuen, thaz íuuar fater ther in
 qui in cælis est dimittat vobis himile ist forlâze íu íuvara
 peccata vestra. sunta.

CXXII.

L. 18, 1. Dicebat autem et¹⁰ 122, 1. Quad thô zi in
 parabolam ad illos, quoniam glihnessi¹ inti bilidi, bithiu uuanta
 oportet semper orare et non gilimphit simbolun zi betonne,
 deficere.¹ 2. Iudex quidam erat nalles zi bilinnee. Sum tuomo
 in quadam civitate, qui deum uuas in sumero burgi, thie² ni
 non timebat (201) et hominem¹⁵ forhta got (201) inti man ni
 non verebatur. intriet.

3. Vidua autem quædam erat 2. Uuas thar ouh sum uuitua
 in civitate illa, et veniebat in thero burgi, inti quam zi
 ad eum dicens: vindica me de imo sus quedanti: girih mih
 adversario meo. 4. Et nolebat²⁰ fon minemo uuidaruuartem. Inti
 per multum tempus. Post hæc her ni uuolta in managen zîtin.³
 autem dixit intra se: etsi deum After thiū quad her in imo
 non timeo nec hominem reve- selbemo: oba ih nu got ni
 reor, 5. tamen quia molesta forhtu noh man⁴ ni intrâtu,
 est mihi hæc vidua, vindicabo²⁵ thoh uuidoru uuanta mir heuig
 illam, ne in novissimo veniens ist thisu uuitua, girihhu sia,
 suggillet me. min odouuân zi iungisten que-
 menti mih refse.⁵

6. Ait autem dominus: audite 3. Thô quad truhtin: horet
 quid iudex iniquitatis dicit.² 30 uuaz thie⁶ tuomo thes unrehtes
 7. Deus autem non faciet vin- quad. Eno got ni tuot giriht
 dictam electorum suorum cla- sinero gicoronero, thie thar
 mantium ad se die ac nocte, et ruofent zi imo tages inti nah-
 patientiam habebit in illis? tes, inti githult habet in in?
 8. Dico vobis, quia cito faciet³⁵ Ih quidu íu, thaz her sliumo
 vindictam illorum. Verumta- tuot iro giriht. Thoh uuidoru
 men filius hominis veniens pu- thie⁶ mannes sun quementi,
 tas inveniet fidem in terra? uuanis thû thaz her fundi gi-
 loubon in erdu?

¹ deficere dicens F² iudex — dicit *vs* G¹ glidnessi² thie *rc* in er³ sus -- zîtin | *rs* (3 Zeilen)⁴ noh man *rs*⁵ refse *r*⁶ thie *rc* in er

CXXIII.

Mt. 21, 23. Et cum venis-229 123, 1. Mit thiu her thô set in templum, (*L.* 20, 1.) quam in thaz tempal, gitân factum est docente illo popu- uuard imo lèrentemo thaz folc lum et evangelizante, (*Mt.* 5 inti predigontemo, giengun zi 21, 23.) accesserunt ad eum imo thie furistun¹ thero heit- principes sacerdotum et senio- haftono manno inti thie alti- res populi dicentes: in qua stun² thes folkes sus quedante:³ potestate hæc facis?¹ in uuelihhero⁴ giuuelti tuos thû

10 thisu?

24. Respondens Ihesus dixit illis: interrogo vos et ego unum sermonem, quem si dixeritis mihi, (202) et ego vobis dicam in qua potestate hæc facio. 15 25. Baptismum Iohannis unde erat, e cælo an ex hominibus? At illi cogitabant inter se dicentes: 26. si dixerimus: ex hominibus, timemus turbam, 20 omnes enim habent Iohannem sicut prophetam.

2. Thô antlinginti ther heilant quad in: ih fragen⁵ iuuih ouh eines uuortes, thaz oba ir iz mir gisaget, (202) thanne quidu ih iu in uuelihhero giuuelti ih thisu tuon. Uuanan uuas Iohannises toufi, fon himile odo fon mannun?⁶ Sie thô thahtun untar in sus quedante: oba uuir quedemes: fon mannun,⁶ thanne forhten uuir thie menigi, uuanta alle habent Iohannem samasó uuizagon.

27. Et respondentes Ihesus dixerunt: nescimus. Ait illis 25 et ipse: nec ego dico vobis in qua potestate hæc faciam.

3. Thô antlingitun themo heilante inti quadun: uuir ni uuizzumes iz. Thô quad her in: noh ih selbo iu⁷ quidu in uuelihhero giuuelti ih thisu tuon.

28. Quid² vobis videtur? 30 Homo habebat duos filios, et accedens ad primum dixit: fili, vade hodie, operare in vinea mea. 29. Ille autem respondens ait: nolo. Postea autem 35 pænitentia motus abiit.

4. Uúaz ist⁸ iu gisehan? Sum man habeta zuene suni, inti gieng thô zi themo ériren, quad imo: sun, far hiutu inti uuirki in minemo uuingarten. Her thô antlinginti quad: ni uuili. After thiu mit riuuu giruorit fuor thara.

¹ et quis est qui dedit tibi hanc potestatem *fugt F'hinzu.* ² quid autem *F'*

¹ furistun *corr. in o* ² altistun *corr. in o* ³ queda^{nte} ⁴ uue-
lhhero *r* ⁵ fragen *rc* ⁶ mannun *corr. in o* ⁷ iu *r* ⁸ uuaz
ist *rs?*

30. Accedens autem ad alte-²³⁰ rum dixit similiter. At ille respondens ait: eo, domine, et non ivit.

31. Quis ex duobus fecit⁵ voluntatem patris? Dicunt: novissimus. Dicit illis Ihesus: amen dico vobis, quia publicani et meretrices p̄cedent vos in regno dei.

32. Venit enim ad vos Iohannes in via iustitiæ, et non credidistis ei;¹ (203) publicani autem et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec p̄nitentiam habuistis postea, ut crederetis ei.

CXXIV.

Mt. 21, 33. Aliam parabo-²⁰ lam audite: homo erat pater familias, qui plantavit vineam et sepem circumdedit ei et fodit in ea torcular et ædificavit turrem et locavit eam agricolis et peregre profectus est.

34. Cum autem tempus fructuum adpropinquasset, misit servos suos ad agricolas, ut acciperent fructus eius. 35. Et agricolæ adprehensis servis eius alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt.

36. Iterum misit alios servos plures prioribus, et fecerunt² illis similiter. 37. Novissime autem misit ad eos filium suum

5. Gieng her thô¹ zi themo andaremo, quad imo sama. Her thô antlingenti quad: ih gân, hêrro, inti ni gieng.

6. Uuedar thero zueio teta uuillon thes fater? Thô quadun sie: thie iungiro. Thô quad in ther heilant: uuâr sagen² ih íu, thaz thie firnfollun³ man inti huorun furifarent íuuh in gotes rihhe.

7. Quam zi íu Iohannes in uuege rehtes, inti ir ni giloubtut imo: (203) thie firnfollun man inti thio huorun giloubtun imo: ir thô thaz gisehente ni habetut nohheina riuua after thiu, thaz ir imo giloubtit.

124, 1. Andera ratissa gihoret: man uuas⁴ hiiuiskes fater, thie⁵ phlanzota uuîngarton inti zûn gab umbi inan inti gruob in imo calcaturun inti zimbrotâ⁶ turra inti bifalah sia⁷ then accarbigengon inti in elilenti fuor.

2. Thô thiu zît thero uuahsmono sih nahita, santa sine scalca zi then accarbigengon, thaz sie inphiengin sinan uuahsmon. Thô thie accarbigengon gifanganen sinen scalcun⁸ anderan filtun, anderan arsluogun, anderan steinotun.

3. Abur santa her andera scalca menigirun⁹ then érirun,¹⁰ inti tátun then selbsama. Zi iungisten santa her zi in sinan

¹ enim — ei | rs G

² iterum — fecerunt rs G (2 Zeilen)

¹ thô — | ² sagen aus angefangenem u corr. ³ firnfollun corr. in o ⁴ man uuas rs ⁵ thie rc in er ⁶ zimbrotâ rc ⁷ bifalah sia r ⁸ scalcun corr. in o ⁹ menigirun corr. in o ¹⁰ érirun corr. in o

dicens: forsitan verebuntur²³¹ sun sus quedenti: odouân filium meum. 38. Agricole intrântent sie minan sun. Thie autem videntes filium dixerunt accarbigengon gisehente then intra se: hic est heres: venite, sun quadun untar in: thiz ist occidamus eum, et habebimus⁵ thie¹ erbo: quemet inti arslahemes, inti habemes sín erbi. hereditatem eius. 39. Et adprehensum eum eiecerunt extra Thô inan gifanganan vvurphun vineam et occiderunt. uzan themo uuingarten inti arsluogun.

40. Cum ergo venerit dominus vineæ, quid faciet colonis illis? (204) 41. Aiunt illi: malos male perdet¹ et vineam locavit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. 15 4. Mit thiu quimit ther hêrro thes uuingarten, uuz tuot her thanne then uuinzurilon?² (204) Quadun thô imo: ubile ubilo furliusit inti then uuingarton bifilihit andaren accarbigengon, thie geltent imo³ uuahsmon in iro zîtin.

42. Dicit illis Ihesus: numquam legistis in scripturis: lapidem quem reprobaverunt²⁰ ædificantes, hic factus est in caput anguli? A domino factum est istud, et est mirabilis in oculis nostris. 43. Ideo dico vobis, quia auferetur a vobis²⁵ regnum dei et dabitur genti facienti fructus eius. 44. Omnis qui ceciderit super lapidem istum confringetur, super quem autem ceciderit, conteret eum. 30 5. Thô quad in ther heilant: eno ni lâsut ir in giscribun:⁴ stein then sie uuidarcurun zimboronte, thie⁵ ist gitân in houbit uuinkiles? Fon truhtine ist thaz gitân, inti ist vvuntarlîh in unsaren ougun.⁶ Bithiu quidu ih iu, uuanta arfirrit uuiridit fon iu gotes rîhhi⁷ inti uuiridit gigeiban thiotu tuonteru sinan uuahsmon. Allero giuuelîh thie thar fellit ubar then stein uuiridit zibrohhan, ubar then her fellit,⁸ zibrihhit inan.

45. Et cum audissent principes sacerdotum et Pharisei parabolas eius, cognoverunt quod de ipsis diceret. 46. Et³⁵ quærentes cum tenere timuerunt turbas, quoniam sicut prophetam eum habebant. 6. Mit thiu tho gihortun thie heroston⁹ thero heithaftero manno inti Pharisei sina ratissa, furstuontun thaz her iz fon in quad. Sie thô suohhente inan zi fahenne forhtun thie menigi, uuanta samasó uuîzagon habetun inan.¹⁰

¹ perdit *F*

¹ thie *rc in er* ² uuinzurilon | *rc* ³ imo *rs* ⁴ giscribun
corr. in o ⁵ thie *rc in er* ⁶ ougun *corr. in o* ⁷ arfirrit —
rîhhi zrs ⁸ her fellit *rs* ⁹ tho — heroston *rc* ¹⁰ inan *rs*

Mt. 22, 1. Et respondens²³² 7. Thô antlinginti ther heihesus dixit eis iterum in parabolis:¹

CXXV.

Mt. 22, 2. Simile factum⁵ est regnum cælorum homini regi qui fecit nuptias filio suo (*L.* 14, 16.) et vocavit plures et

17. Hora cænæ (205) (*Mt.* 22, 3.) misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire.

L. 14, 18. Et coeperunt simul omnes excussare. Primus dixit ei: villam emi et necesse habeo exire et videre illam: rogo te, habe me excusatum.

19. Et alter dixit: iuga boum emi quinque et eo probare illa: rogo te, habe me excusatum.

20. Et alius dixit: uxorem duxi et ideo non possum venire.

Mt. 22, 4. Iterum misit alios servos dicens: dicite invitatis: ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa et omnia parata: venite ad nuptias.

5. Illi autem neglexerunt et abierunt alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam. 6. Reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia affectos occiderunt.

125, 1. Gilih ist gitân himilo rihhi manne cuninge thie² teta brûtloufti sinemo sune inti giholota manage.

2. Zi thero ziti thero goumu (205) santa sine scalca zi halonne thie gilâdotun³ zi thero brûtloufti, inti sie ni uuoltun quemen.

3. Bigondun thô alle samant sih sihhoron.⁴ Thie⁵ éristo quad imo: thorph coufta ih inti nôtthurft haben ih úzzigan-ganne inti gisehen iz: ih bitu thih, habe mih gisihhorotan.

4. Thô quad ander: iuhhidu ohsono coufta ih fimuu inti ih gangu gicoron iro: ih bitu thih, habe mih gisihhorotan.

5. Thô quad ouh ander: ih leitta quenun inti bithiu ni mag ih quemen.

6. Abur santa her andere scalca sus quedanti: quedet then giladotun: seno min tagamuos garuuita ih, mine ferri inti paston sint arslaganu inti allu garuuu: quemet zi thero brûtloufti.

7. Sie thô furgoumolosotun⁶ iz inti fuorun ander in sin thorph, ander zi sinemo coufe. Thie andere gifien gun sine scalca inti mit harmu giuueigite arsluogon.

¹ iterum in parabolis eis dicens *F*

¹ ratissun corr. in o ² thie rc in er ³ gilâdotun corr. in o
⁴ sihhoron, n nc ⁵ thie rc in er ⁶ furgoumolosotun rs

7. Rex autem cum audisset,²³³ 8. Thie¹ cuning thô, mit thiher iratus est,¹ et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civitatem illorum succendit.

5 bibranta.

8. Tunc ait servis suis: nuptiæ quidem paratæ sunt, sed qui invitati erant (206) non fuerunt digni. 9. Ite ergo ad exitus viarum, (L. 14, 21.)¹⁰ in plateas et vicos et civitates, (Mt. 22, 9.) et quoscumque inveneritis, (L. 14, 21.) pauperes ac debiles et cæcos et claudos, (Mt. 22, 9.) vocate¹⁵ ad nuptias.

L. 14, 22. Et ait servus: factum est, domine, sicut imperasti, et adhuc locus est.

23. Et ait dominus servo:²⁰ exi in vias et sepes et compelle intrare, ut impleatur domus mea. 24. Dico autem vobis, quia nemo virorum illorum qui vocati sunt gustavit²⁵ cænam meam. (Mt. 22, 10.) Et egressi sunt servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos, et impletæ sunt nuptiæ³⁰ discumbentium. 11. Intravit autem rex, ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. 12. Et ait illi: amice, quomodo³⁵ huc intrasti non habens vestem nuptialem? 13. Tunc dixit rex ministris: ligatis pedibus eius et manibus mittite eum in²³⁴

9. Thô quad her sînen scalcun:² thio brùtloufti sint gârûuo, ouh thie thar giladote uuârûn (206) ni uuârûn uuiridge. Faret zi ûzgange ueego, in strâza inti in thorph inti in burgi, inti so uuelihe ir findet, thurf-tige inti uanaheile inti blinte inti halze, giladot zi thero brùtloufti.

10. Thô quad ther scalc: gitân ist, truhtin, só thû gibuti, inti noh nu ist stat.

11. Thô quad truhtin themo scalke: gang ûz in ueega inti zi zunun³ inti beiti ingangen, thaz uerde gifullit min hûs. Ih quidu íu, thaz nioman thero manno thie thar giladote sint gicorot minero gouma. Giengun thô ûz sine scalca in ueega inti samanotun alle thie sie fundun, ubile inti guote, inti gifulto uuârûn thio brùtlofti sizentero. Gieng thô in ther cuning, thaz her gisahi thie sizentun,⁴ inti gisah thar man ungiuuâtitan brùtlouftlihhemo giuuâte. Inti quad imo: friunt, vvuo giengi thû hera in ni habenti giuuâti brùtlouftlih? Thô quad ther cuning⁵ then ambahton:⁶ gibuntanen sînen

¹ iratus est rs G

¹ thie rc in er

⁴ sizentun corr. in o

² scalcun corr. in o

⁵ ther cuning rs

³ zunun corr. in o

⁶ then ambahton rc

tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. 14. Multi autem sunt vocati, pauci vero electi.

fuozin inti hentin sentet in in thi u zorostun finstarnessu: thar ist vvuoft inti stridunga 5 zeno. Manage sint giladote, fohe gicorane.

CXXVI.

Mt. 22, 15. (207) Tunc abeuntes Pharisei consilium inierunt, ut caperent eum in sermone. 16. Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes: magister, scimus quia verax es et viam dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo, non enim respicis personam hominum. 17. Dic ergo nobis quid tibi videatur: licet census dare Cæsari an non?

18. Cognita autem nequitia eorum Ihesus¹ ait: quid me temptatis, hypochritæ? 19. Ostendite mihi nomisma census. At illi obtulerunt denarium.

20. Et ait illis Ihesus: cuius est imago hæc et suprascriptio? 21. Dicunt ei: Cæsaris. Tunc ait illis: reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, et quæ sunt dei deo. 22. Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt.

126, 1. (207) Thô gangante¹ thie Pharisei giengun in girati, thaz sie in bifiengin in uuorte. Inti santun imo sine iungiron mit Herodes mannum² sus quodante: meistar, uuir uuizumes thaz thu uuârvvurti bist inti gotes ueeg in uuâre lêris, inti nist thir suorga fon niheinigemo: ni scouuos thu heit manno. Quid úns uuaz thir gisehan sí: ist arlobit zins zi gebanne 20 themo keisore odo ní?

2. Furstantanemo iro ueihane quad ther heilant: uuaz costot ir mih, lihizara? Ouget mir then muniz thes zinses. 25 Sie thô brâhtun imo phending.

3. Thô quad in thier heilant: ues ist thaz glihnessi³ inti thaz giserib thar oba? Thô quadun sie imo: thes keisores. Thô quad her in: geltet⁴ thi thes keisores sint themo keisore, inti thi thar sint gotes gote. Thaz thô gihorente vvuntorotun, inti imo furlâza- 35 nemo fuorun.

CXXVII.

Mt. 22, 23. In illo die accesserunt ad eum Sadducei,

127, 1. In themo tage giengun zi imo Sadducei, thie thar

¹ ihesus nequitia eorum *F*

¹ ::gangante (ah) ² mannum *corr. in o* ³ glihnessi *r* ⁴ tho — geltet *zrs*

qui dicunt non esse resur-²³⁵quadun thaz ni uuâri urresti, rectionem, et interrogauerunt inti fragetun in sus quedante: eum 24. dicentes: magister, meistar, Moyses quad, oba Moyses dixit, si quis mortuus sihuuer tôt uuiridit ni habenti fuerit non habens filios, ut ⁵ suni, thaz neme sîn bruoder ducat frater eius uxorem illius sina quenun (208) inti arueke (208) et suscitet semen fratri suo. samon sînemo bruoder.

25. Erant autem apud nos 2. Uuarun mit úns sibun bruoder septem fratres, et primus der, inti ther éristo ginomanero uxore ducta defunctus est, et ¹⁰ quenun arstarb, inti her ni habens semen reliquit benti sámon furliez sína quenun uxorem suam fratri suo. 26. Similiter secundus (L. 20, 30.) sînemo bruoder. Sama thie affortoro arstarb úzan kind, inti ther mortuus est sine filio, 31. et thritto ginam sia inti alle si tertius accepit illam et omnes ¹⁵ buni, inti ni furliezun samon. septem, et non relinquerunt Thô zi iungisten allero thaz semen. (Mt. 22, 27.) Novis uuib arstarb. In thero urresti uelihes iro ist thiu quena? sime autem omnium et mulier alle habetun sie sia. defuncta est. (L. 20, 33.) In resurrectione ergo cuius eorum ²⁰ erit uxor? (Mt. 22, 28.) omnes enim habuerunt eam.

L. 20, 34. Et ait illis Ihesus: (Mt. 22, 29.) erratis nescientes scripturas neque virtutem ²⁵ gotes megin. Thiu kind thero dei. (L. 20, 34.) Filii huius uuerolti gihiuuent inti uerdent saeculi¹ nubent et traduntur ad furselit zi brútlouftin:¹ thie nuptias. 35. Illi autem qui thar uuiridige gihabete² sint digni habebuntur saeculo illo thero uuerolti inti urresti fon et resurrectione ex mortuis, ³⁰ tóten, noh sie ni hiuuent noh quenun ni holont noh elihor neque nubent neque ducunt arsterban mugun, ouh sint só uxores, 36. neque enim ultra gotes engila in himile inti sint mori poterunt,² (Mt. 22, 30.) gotes barn, mit thiu³ sie sint sed sunt sicut angeli dei in kind urresti. caelo (L. 10, 36.) et sunt filii³ ³⁵ dei, cum sint filii resurrectionis.

37. Quia vero resurgant 4. Bithiu uuanta arstantent mortui, (Mc. 12, 26.) non le thie tóton, ni lâsut ír⁴ in Moygistis in libro Moysi super ⁴⁰ seses buohhun⁵ ubar then thorn,

¹ saeculi huius F² potuerunt G³ filii sunt F¹ brutlouftin aus u corr. (c?)² gihabente³ thi⁴ ír, der

Accent blasser

⁵ buohhun corr. in o

rubum, (*Mt.* 22, 31.) quia dictum²³⁶ uanta giquetan uas fon góte,¹ est a deo, (*Mc.* 12, 26.) quomodo dixerit illi deus: ego sum deus Abraham, deus Isaac, deus Iacob. 28. Non est deus⁵ mortuorum sed vivorum; (*L.* 20, 38.) omnes enim vivunt ei. (209) (*Mc.* 12, 27.) Vos ergo multum erratis.

Mt. 22, 33. Et audientes¹⁰ turbæ mirabantur in doctrina eius. (*L.* 20, 39.) Respondentes autem quidam scribarum dixerunt: magister, bene dixisti. 5. Thaz thô gihorente thio menigi vuntorotun in sinero lêru. Thô antlingitun sume thero buohharo inti quadun: meistar, uuola quadi thu.

CXXVIII.

Mt. 22, 34. Pharisei autem videntes quia¹ silentium inposuisset Sadduceis convenerunt in unum. (*Mc.* 12, 28.) Et accessit unus de scribis, (*Mt.* 22, 35.) legis doctor, (*L.* 10, 25.) temptans eum et dicens: (*Mt.* 22, 36.) magister, quod est mandatum magnum in lege?

37. Ait illi² Ihesus: (*Mc.* 12, 29.) primum omnium mandatum est: audi, Israhel, dominus deus noster deus unus est, 30. et diligis dominum deum tuum ox toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota virtute tua. (*Mt.* 22, 38.) Hoc est primum et maximum mandatum.

39. Secundum autem simile³⁵ est huic: diligis proximum tuum sicut te ipsum. 40. In his duobus mandatis universa lex pendet et prophete.

128, 1. Thie Pharisei gisehente thaz her stilnessi gisazta then Sadduceis quamun in ein. Inti gieng thô ein fon then buohharin, éuua lerari, costonti sin inti quedanti: meistar, uuaz ist mihhil bibot in éuun?

2. Thô quad imo ther heilant: thaz erista allero biboto ist: hori, Israhel, truhtin got unser ein got ist, inti minnos truhtin got thinan fon allemo thinemo herzen inti fon allero thinero selu inti fon allemo thinemo muote inti fon allemo thinemo megine. Thiz ist thaz êrista inti meista³ bibot.

3. Thaz aftera ist gilih thesemo: thaz thû minnos thinan nahiston samasó thih selbon. In thesen zuein bibotun al thiu euua hanget inti uuizagon.

¹ quia rc G

² ait illi r G

¹ góte, der Accent sehr zweifelhaft

² d̄s

³ meista r

Mc. 12, 32. Et ait illi scriba: 237 bene, magister, in veritate dixisti quia unus est et non est¹ alius preter eum. 33. Et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine, et diligere proximum (210) tamquam se ipsum, maius est omnibus holocaustomatibus et sacrificiis.

34. Ihesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi: non es longe a regno dei. (*L.* 10, 28.) Recte respondisti: hoc fac et vives.

29. Ille autem volens iustificare se ipsum dixit ad Ihesum: et quis est meus proximus?

30. Suscipiens² autem Ihesus dixit: homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hiericho et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum, et plagis²⁵ inpositis abierunt semivivo relicto.

31. Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via, et viso illo praeterivit.

32. Similiter et levita, cum esset secus locum et videret eum, transiit.

33. Samaritanus autem quidam transiens venit secus eum, et videns eum misericordia motus est, 34. et adpropians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum, et inponens illum in iumentum suum duxit

4. Thô quad imo ther buohari: uola, meistar, in uuâre quadri thû thaz her eino ist inti nist ander ûzan inan. Inti thaz her si giminnot fon allemo herzen inti fon allemo furstantnesse inti fon allero sêlu inti fon allero strengidu, inti minnon sînan nahiston (210) samosó sih selbon, mêra ist thaz allen bluostarun¹ inti zébarun.

5. Ther heilant thô gisehenti thaz her spâhlihho antlingita, quad imo: ni bis thû uerro² fon gotes rîhhe. Rehto antlingitus:³ thaz tuo inti lebes.

6. Her uuolta thô rehtfestigon sih selbon, quad zi themo heilante: uuer ist mîn nahisto?

7. Inphieng thô ther heilant inti quad: sum man steig nidar fon Hierusalem in Hiericho inti anagifel in thioba, thie giuueso⁴ biroubotun inan, inti vvuntun anagitanen giengun samiquekemo furlâzanemo.

8. Giburita thô thaz sum biscof nidarsteig in themo selben ueege, inti imo gisehanemo furifuor. Sama teta thie⁵ ambaht: mit thiu her uuas nah thero steti inti gisah inan, furifuor.

9. Andero thieto sum farenti quam nah imo, inti inan gisehenti uuard miltida giruorit, inti sih nahenti bant sina vvuntun, gôz thara ana oli inti uuîn, inti ûfsezenti inan in sîn nôz, leitta inan in sines stal-

¹ est *fehlt F*² suspiciens *F*¹ bluostarun *corr. in o*² uerro *rc*³ antlingitus *corr. in o*⁴ giuueso *r*⁵ :: thie *rc in er*

in stabulum et curam eius egit.²³⁸
 35. Et altera¹ die protulit duos denarios (211) et dedit stabulario et ait: curam illius habe, et quodcumque supererogaveris ego cum rediero reddam tibi.

36. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? 37. At ille dixit: qui fecit misericordiam in illum.² Et ait illi Iesus: vade et tu fac similiter.

uuirtes hûs inti habeta sîn suorgun. Andares tages brâhta zuene phendinga, (211) gab themo staluurte inti quad: habe sîn suorgun, inti só uuaz thu thînes zuogituos, thanne ih uuidaruuirbu, giltu thir.

10. Uuelih thero thriio ist thir gisehan nahisto uuesan themo thie thar gifiel in thie thioba? Thô quad her: thie thar teta miltida in imo. Thô quad imo ther heilant: far thu inti tuo selbsama.

CXXIX.

L. 19, 47. Et erat docens cotidie³ in templo. Principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere, 48. et non inueniebant quid⁴ facerent illi; omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

J. 7, 32. Audierunt Pharisaei turbam murmurantem de illo hæc, et miserunt principes et Pharisaei ministros, ut apprehenderent eum.

33. Dixit ergo Iesus: adhuc modicum tempus vobiscum sum et vado ad eum qui me misit.⁵

34. Queritis me et non inuenietis, et ubi sum ego vos non potestis venire.

35. Dixerunt ergo Iudei ad se ipsos: quo hic iturus est, quia non inueniemus eum? numquid in dispersionem (212) gentium iturus est et docturus

129, 1. Inti her uuas lêrenti gitago in themo tempale. Thie heriston thero heithaftono manno inti buohhara inti thie heriston thes folkes suohtun inan zi furliosenne, inti ni fundun uuaz sie imo tâtin: al thaz folc funs uuas horenti inan.

2. Gihortun thie Pharisaei thie menigi murmurante fon imo thisu; santun thô thie heriston inti thie Pharisaei ambahta, thaz sie inan giflengin.

3. Thô quad ther heilant: noh nu luzila stunta bim¹ ih mit iu, inti ih faru zi themo thie² mih santa. Ir suohhet mih inti ni findet, inti thâr ih bim³ thara ni mugut ir queman.

4. Thô quadun thie Iudon zi in selbon: uuara ferit theser, thaz uuir in ni findemes? noh er in thie spreitnessi (212) thiotono ferit inti lêrit thiota?

¹ et altera | *rs G* ² qui — illum *zrs G* ³ codie *G*
⁴ et — quid *rs G* ⁵ misit me *F*

¹ bim *r zu n*

² thie *rc in er*

³ bim *r zu n*

gentes? 36. Quis est hic²³⁹ Uuaz uuorto ist thiz thaz her sermo quem dixit: quæritis me et non inuenietis, et ubi sum ego vos¹ non potestis venire?

37. In novissimo autem die⁵ magne² festivitatis stabat Ihesus et clamabat dicens: qui sitit veniat ad me et bibat!

38. Qui credit in me, sicut dicit³ scriptura, flumina de ventre eius fluent aque vive.¹⁰

39. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum: non enim erat¹⁵ spiritus datus,⁴ quia Ihesus nondum fuerat glorificatus.

40. Ex illa ergo turba⁵ cum audissent hos sermones eius²⁰ dicebant: hic est vere propheta.

41. Alii dicebant: hic est Christus. Quidam autem dicebant: numquid a Galilea Christus venit? 42. Nonne²⁵ dicit scriptura,⁶ quia ex semine David et de Bethleem castello, ubi erat David, venit Christus?

43. Dissensio itaque facta est in turba propter eum.³⁰

45. Venerunt ergo ministri ad pontifices et Pharisæos, et dixerunt eis illi: quare non adduxistis illum? (213) 46. Responderunt ministri: numquam³⁵ sic locutus est homo sicut hic homo.

47. Responderunt ergo eis Pharisæi: numquid et vos se-

quad: ir suohhet mih inti ni findet, inti thâr ih bim¹ thara ni mugut ir quemen?

5. In themo iungisten tage mihhilero itmali stuont ther heilant inti riof sus quedanti: then thie thurste ther queme zi mir, thaz her trinke! Ther in mih giloubit, so giscrib² quidit, fluzzi fon sinero uuambu flozent lebentes uuazares.

6. Thaz quad her fon themo geiste then sie inphahente uuârun giloubente in inan: ni uuas thie³ geist gige ban, uuanta ther heilant ni uuas noh thanne gidiuriset.

7. Fon thero menigi uuârlihho, mit thiu sie gihôrtun thiu sinu uuort, quâdun: thiz ist zi uuâre uuizago. Andare quâdun: thiz ist Christ.⁴ Sume quâdun: eno ni quimit Christ⁴ fon Galileu? Ia quidit giscrip, uuanta fon sâmen Dauides inti fon thero burgilun Bethleem,⁵ thâr Dauid uuas, quimit Christ. Messezumft uuas giuueso in thero menigi thuruh inan.

8. Quamun thô thie ambahta zi then biscofun⁶ inti zi then Pharisëin, inti quâdun sie in: bihiu ni gileittut ir inan? (213) Thô antlingitun thie ambahta: nio in altere sprah só man só these⁷ man.

9. Thô antlingitun in thie Pharisëi: eno ni birut ir fur-

¹ uos *fehlt F* ² magno *F* ³ dixit *F* ⁴ datus *fehlt F*
⁵ glorificatus — turba *zrs G* ⁶ scriptura dicit *F*

¹ bim *r zu n* ² giscribit
⁵ bethleē ⁶ biscofun *corr. in o* ³ thie *rc in er* ⁴ christ *rs*
⁷ these, *r nc*

ducti estis? 48. Numquid ali-²⁴⁰leitte? Eno ni ening fon then
quis ex principibus credidit in heriston giloubta in inan odo
eum aut ex Pharisæis? 49. Sed fon then Pharisæis? Ouh thisu
turba hæc quæ non novit legem menigi thi u thar ni uueiz euua
maledicti sunt. ⁵ ist furuuegit.

50. Dicit Nicodemus ad eos, 10. Thô quad Nicodemus zi
ille qui venit ad eum nocte, in, thie¹ thar quam zi imo
qui unus erat ex ipsis: 51. num- nahtes, ther uuas ein fon then:
quid lex nostra iudicat homi- eno unsar euua tuomit siu
nem, nisi audierit ab ipso ¹⁰ man, nibi gihore fon imo ér
prius et cognoverit quid faciat? inti furstante uuaz her tuo?

52. Responderunt et dixe- 11. Thô antlingitun sie inti
runt ei: numquid et tu Gali- quadun imo: eno ni bistu Ga-
leus es? Scrutare et vide quia lileus? Scruto inti gisih thaz
propheta a Galilea non surgit. ¹⁵ uuizago fon Galileu ni arstentit.

CXXX.

Mt. 22, 41. Congregatîs ¹³⁰, 1. Gisamanoten then
autem Pharisæis interrogavit Pharisein frageta sie ther hei-
eos Ihesus 42. dicens: quid lant sus quedanti: uuaz ist íu
vobis videtur de Christo? cuius ²⁰ gisehan fon Christe? uues sun
filius est? Dicunt ei: David. ist her? Thô quadun sie imo:
Dauides.

43. Ait illis: quomodo ergo 2. Thô quad her in: vvuo
David (*L.* 20, 42.) in libro Daud in buohhe selmo nemnit²
psalmoreum (*Mt.* 22, 43.) vocat ²⁵ inan truhtin sus quedanti:
eum dominum dicens: 44. di- quad truhtin zi mînemo truh-
xit dominus domino meo: sede tine: sizzi zi minero zesavvun,
a¹ dextris meis, donec ponam unz ih gisezzu thîne fianta
inimicos tuos scabillum pedum untar scamal thînero fuozo.
tuorum. 45. Si ergo David ³⁰ Oba Daud uuârlihho in geiste
43. in spiritu (214) 45. vocat (214) nemnit inan truhtin,
eum dominum, quomodo filius vvuo ist her sîn sun?
eius est?

46. Et nemo poterat respon- 3. Inti nioman mohta ant-
dere ei verbum, neque ausus ³⁵ lingen imo uuort, noh gitur-
fuit² quisquam ex illa die eum stig uuas eining fon themo
amplius interrogare.³ tage inan elihor fragen.

CXXXI.

J. 8, 12. Iterum locutus est ¹³¹, 1. Abur sprah in ther
eis Ihesus dicens: ego sum heilant sus quedanti: ih bim

¹ ad G² fui G³ ex — interrogare *rs* G¹ thie *rc* in er² nemnit *r* zu n

lux mundi. Qui sequitur me ²⁴¹licht mittiligartes. Thie mir non ambulat¹ in tenebris, sed folget ni gêt in finstarnessin, ouh habet licht libes. habebit lucem vite.

13. Dixerunt ei² Pharisæi: 2. Thô quadun imo thie tu de te ipso testimonium per- 5 Pharisæi: thû fon thir selbemo hibes: testimonium tuum non giuiznessi sages: thîn giuiz- est verum. nes nist uuâr.

14. Respondit Ihesus et dixit 3. Thô antlingita ther hei- eis: et si ego testimonium lant inti quadun in: inti oba ih perhibeo de me ipso, verum ¹⁰ giuiznessi sagen fon mir sel- est testimonium meum, quia bemo, uuâr ist mîn giuiz- scio unde veni et quo vado: nessi, uuanta ih ueiz uanan ih quam inti uuara ih faru: ir ni uuizut uanan ih quimu odo ¹⁵ uuara ih faru.

15. Vos secundum carnem 4. Ir after fleiske tuomet, iudicatis, ego non iudico quem- ih ni tuomu niomannen. Oba quam. 16. Et si iudico ego, iu- ih tuomu, mîn tuom¹ ist thanne dicitium meum³ verum est, quia⁴ uuâr, uuanta ih eino ni bim,² solus non sum, sed ego et ²⁰ ouh ih inti thie mih santa, ther qui misit me pater. fater.

17. Et in lege vestra scri- 5. Inti in iuuaru éuuu ist ptum est: duorum hominum giscriban: zueiero manno gi- testimonium verum est. 18. Ego uiznessi ist uuâr. Ih bim thie giuiznessi sagen fon mir ²⁵ selbemo, inti giuiznessi saget fon mir ther mih santa, thie pater. fater.

19. Dicebant ergo ei: ubi 6. Thô quadun sie imo: uuâr est pater tuus? (216) Respon- ³⁰ ist thîn fater? (216) Thô ant- dit Ihesus: neque me scitis lingita ther heilant: noh ir neque patrem meum: si me sci- mih ni uuizut noh minan fater: retis, forsitan et patrem meum oba ir mih uuestit, odouân sciretis. 20. Ego vado et quæ- ir mînan fater uuestit. Ih faru ritis me et in peccato vestro ³⁵ inti ir suohhet mih inti in iuuaru suntu arsterbet ir. non potestis venire. Thara ih faru thara ni mugut ir quemem.

22. Dicebant ergo Iudæi: 7. Thô quadun thie Iudæi: numquid interficiet semetipsum, ⁴⁰ eno ni arshehit her sih selbon,

¹ ambulabit *F'* ² dixerunt ergo ei *F'* ³ iudicium meum *rs G*
⁴ qua *G*

quia dicit: quo ego vado vos²⁴² uanta her quidit: thara ih faru,
non potestis venire? ir ni mugut thara quemem?

23. Et dicebat eis: vos de deorsum estis, ego de super- 8. Thô quad her in: ir birut
nis sum. Vos de mundo hoc⁵ estis, ego non sum de hoc ûflihhun.¹ Ir birut fon derro²
mundo. 24. Dixi ergo vobis uueralti, ih ni bim³ fon therro
quia moriemini in peccatis ve- uueralti. Ih quidu iu thaz ir
stris: si¹ enim non credideritis arsterbet in iuuaren suntun:⁴
quia ego sum, moriemini in¹⁰ oba⁵ ir ni giloubet thaz ih
peccato vestro. bim,⁶ thanne arsterbet ir in
iuuaro suntu.

25. Dicebant ergo ei: tu 9. Thô quadun sie imo: uer
quis es? Dixit eis Ihesus: bistu? Thô quad in ther hei-
principium, qui² et loquor vobis. lant: anagin, thaz ih iu sprihhu.
26. Multa habeo de vobis loqui¹⁵ Managu haben ih fon iu zi
et iudicare. Sed qui misit me sprehhanne inti zi tuomenne.
verax est, et ego quæ audiui Ouh ther mih santa ther ist
ab eo hæc loquor in mundo. imo thiu sprihhu ih in mitti-

27. Et non cognoverunt²⁰ ligarte.
quia patrem eis dicebat deum. 10. Inti sie ni furstuontun
thaz her then fater in quad got.

28. Dixit ergo eis Ihesus: 11. Tho quad in ther hei-
cum exaltaveritis filium homi- lant: mit thiu ir arheuet then
nis, tunc cognoscetis quia ego²⁵ mannes sun, thanne furstantet
sum et a me ipso facio nihil, ir iz thaz ih iz bim⁶ inti fon
sed sicut docuit me pater, hæc mir selbemo niouuiht⁷ tuon, ouh
loquor. 29. Et qui me misit so mih lérta thie⁸ fater, thiu
(217) mecum est: non relin- sprihhu ih. Inti thie mih santa
quit⁹ me solum, quia ego quæ³⁰ (217) ther ist mit mir: her ni
placita sunt ei facio semper. furlazit mih einon, uanta ih thiu
imo lihhent tuon⁹ simbolum.¹⁰

30. Hæc illo loquente multi 12. Thisu imo sprehhentemo¹¹
crediderunt in eum. 31. Dice- manage giloubtun¹² in inan. Tho
bat ergo Ihesus ad eos qui³⁵ quad ther heilant zi then thie¹³
crediderunt ei Iudæos: si vos imo giloubtun Iudon: oba ir
manseritis in sermone meo, uonet in minemo uuorte, zi
vere discipuli mei eritis 32. et uuare birut ir thanne mine

¹ mit si beginnt der Schreiber ε G ² quia F ³ reliquit F

¹ ir — ûflihhun (das zweite u des letztern Wortes corr. in o) zrs
² derro r ³ bim es aus n ⁴ suntun corr. in o ⁵ mit oba
beginnt der Schreiber ε ⁶ bim r zu n ⁷ niouuih ⁸ thie re in er
⁹ tuon :: (ih) ¹⁰ simbolum r zu n ¹¹ spëhhentemo ¹² gilobtun
¹³ zi then | nc, | — thie (zi then)

cognoscetis veritatem et veri-²⁴ iungiron inti ir furstantet
tas liberavit vos.¹ thanne uuar inti uuar arlósta
iuuh.

33. Responderunt ei: semen
Abrahę sumus et nemini ser-⁵
vivimus umquam:² quomodo tu
dicis: liberi eritis?

34. Respondit eis Ihesus:
amen amen dico vobis, quia¹⁰
omnis qui facit peccatum ser-
vus est peccati. 35. Servus
autem non manet in domo in
aeternum: filius manet in æter-
num.

36. Si ergo filius vos libera-
verit, vere liberi eritis. 37. Scio
quia filii Abrahę estis: sed
queritis me interficere, quia
sermo meus non capit in vobis.²⁰
38. Ego quod vidi apud patrem
loquor, et vos quę vidistis
apud patrem vestrum facitis.

39. Responderunt et dixe-
runt ei: pater noster Abraham
est. Dicit eis Ihesus: (218)
si filii Abrahę estis, opera
Abrahę facite. 40. Nunc autem³⁰
queritis me interficere, homi-
nem qui veritatem vobis locu-
tus sum quam audivi a deo:
hoc Abraham non fecit.

41. Vos facitis opera patris
vestri. Dixerunt itaque ei:
nos ex fornicatione non sumus
nati: unum patrem habemus,
deum.⁴⁰

13. Thô antlingitun¹ sie imo:
uuir birun Abrahames samo
inti niomanne thionotumes ío
in altere:² vvuo quidistu: ir
birut frige?

14. Thô antlingita in ther
heilant: uuâr uuâr quidu ih iú,
bithiu allero giuuelih thie
sunta tuot ther ist suntun
scalc. Scalc ni uuonet in húse³
zi éuúidu: ther sun uuonet zi
15 éuúidu.

15. Oba ther sun iúuh
arlosit, thanne birut ir uuâr-
lihho frige. Ih uueiz thaz ir
Abrahames barn birut: ouh ir⁴
suohhet mih zi arslahenne,
uanta min uuort⁵ ni bifahit in
iú. Thaz ih gisah mit minemo
fater thaz sprihhu ih, inti ir
thiu ir gisahut mit fater iuuua-
25 remo thaz tuot ir.⁶

16. Thó antlingitun sie inti
quadun imo: unser⁷ fater ist
Abraham. Thó quad in ther
heilant: (218) oba ir Abraha-
mes kint sit, thanne tuot ir
uerc Abrahames. Nu suohhet
ir mih zi arslahenne, man
ther íu uuâr sprah, thiu ih
gihorta fon gote: thaz ni teta
35 Abraham.

17. Ir tuot iúuares fater
uerc. Tho quadun sie imo:
uuir ni birumes fon huore gi-
borane: einan fater haben uuir,
40 got. ⁷

¹ liberabit *F* ² nemini — |; servivimus umquam *rc G*

¹ antlingitun — imo *rs* ² niomanne | bis altere | *rc* ³ ni — húse *rs*
⁴ ouh ir *rs* ⁵ uuort *rs* ⁶ fater | bis ir | *rc* ⁷ unser *rc* (a?)

42. Dixit ergo eis Ihesus: 244 18. Tho quad in ther heisi deus pater vester esset, diligeritis utique me. Ego enim ex deo processi et veni,¹ neque enim ex me ipso veni, sed⁵ ille me misit.² 43. Quare loquellam³ meam non cognoscitis? quia non potestis audire sermonem meum.

44. Vos ex patre diabulo 10 19. Ir birut fon fater diuuale estis et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit, quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater eius. 15

45. Ego autem quia veritatem dico, non creditis mihi. 20 20. Ih uuârlibho uuanta ih uuâr quidu, ni giloubet ir mir.

46. Quis ex vobis arguit me de peccato? Si veritatem dico, quare vos non creditis mihi? (219) 47. Qui est ex deo verba dei audit; propterea vos non 25 gotes uuort;³ bithiu ni gihoret auditis, quia ex deo non estis. ir, uuanta ir fon gote ni birut.

48. Responderunt igitur Iudæi et dixerunt ei: nonne bene dicimus nos quia Samaritanus⁴ es tu et demonium habes? 30 21. Thô antlingitun thie Iudæi⁴ inti quadun imo:⁵ eno ia queden uuir uuola uuanta Samaritanisc bistu in diuual habes?

49. Respondit Ihesus: ego demonium non habeo, sed honorifico patrem meum et vos inhonorastis me. 50. Ego autem non quæro gloriam meam:⁵ est qui quærat et iudicet.⁶ 51. Amen amen dico vobis, si 22. Thó antlingita ther heilant: ih ni haben diuual, uzouh ih⁶ éru⁷ minan fater inti ir intéret mih. Ih ni suohhu mina diurida:⁸ ther ist ther suohhit inti tuomit. Uuâr uuâr quidu ih iú, so uuer so mín uuort

¹ ueni — | G² sed — misit zrs G³ loque:lam (l) G⁴ Sam. — demonium rs G⁵ ego — meam zrs G⁶ quaerit et¹ oh rs für nibi² suntun corr. in o³ ther — uuort rc⁴ iudæi r?⁵ imo r?⁶ uzouh ih rs⁷ éru corr. in en⁸ ih — diurida zrs

quis sermonem meum serva-245biheltit, tód ni gisihit her zi
verit, mortem non videbit in éuuidu.
eternum.

52. Dixerunt ergo Iudaei: 23. Thó quadun thie Iudaei:
nunc cognovimus quia demo- 5 nu furstantemes thaz thú
nium habes: Abraham mortuus est et prophetae,¹ et tu dicis:²
si quis sermonem meum ser- diuual habes: Abraham ist tót
vaverit, non gustavit mortem inti uuizagon, inti thu quidis:
in æternum.³ 53. Numquid tu 10 so uuer mín uuort biheltit ni
maior es patre nostro Abra- gicorot¹ todes zi éuuidu. Noh
ham, qui mortuus est? et pro- thû mero bist unsaremo fater
phetæ mortui sunt. Quem te Abrahame, thie thar tót ist,
ipsum facis? inti uuizagon sint ouh tote.
Uuen tuos thu thih selbon?

54. Respondit Ihesus: si ego 15 24. Thô antlingita ther hei-
glorifico me ipsum, gloria mea lant: ob ih diurison mih sel-
nihil est: est pater meus qui bon, thanne min diurida nio-
glorificat me, quem vos dicit uiiht ist:² ist mín fater thie
tis quia deus noster est, 55. et mih diurit, then quedet ir
non cognovistis eum; ego autem 20 thaz her iuuar got si, inti ir
novi eum, et si dixero quia ni furstuontut inan; ih uuâr-
non scio eum, (220) ero simili- lihho uueiz inan, inti ob ih
lis vobis mendax; sed scio quidu thaz ih inan ni uuizzi,³
eum et sermonem eius servo. (220) thanne bim iu gilih luggi;
56. Abraham pater vester ex- 25 uzouh ih uueiz inan inti sín
ultavit ut videret diem meum, uuort bihaltu. Abraham iuuar
et vidit et gavisus est. fater gifah thaz her gisah
minan tag, inti her sah inti
gifah.⁴

57. Dixerunt ergo Iudei ad 30 25. Tho quadun thie Iudei
eum: quinquaginta annos non- zi imo: finfzug iaro noh ni
dum habes et Abraham vidisti?⁴ habes, vvuo gisahi thu Abra-
58. Dixit eis Ihesus: amen haman?⁵ Tho quad in ther
amen dico vobis, antequam heilant: uuâr uuâr quidu ih iu,
Abraham fieret, ego sum. 35 er thanne Abraham⁶ uuari, er
bim ih.

59. Tulerunt ergo lapides 26. Tho namun sie steina
ut iacerent in eum. Ihesus thaz sie vvurphin in inan. Her

¹ propheta | *rc* ² — et tu dicis *G* ³ gustavit *corr. in b.*
mortem — æternum | *rc G* ⁴ nondum habes | *nc, et — vidisti*
zrc G

¹ | nigicorot *rc aus i* ² ob — ist | *rc* ³ ob — uuizzi | *rc*
⁴ | inti gifah *rc* ⁵ vvuo — abrahaman *zrc* ⁶ abrahā

autem abscondit se et exivit²tho barg sih inti gienc¹ uz fon²
de templo. themo tempale.

CXXXII.

J. 9, 1. Et præteriens vidit⁵ 132, 1. Furfarenti gisah
hominem cecum a nativitate. man blintan fon giburti. Inti
2. Et interrogaverunt eum fragetun' inan³ sine iungiron:
discipuli eius: rabbi,¹ quis pec- meistar, uer suntota, these⁴
cavit, hic aut parentes eius, odo sine eldiron, thaz her blint
ut cæcus nasceretur? vvurdi giboran?

3. Respondit Ihesus: neque¹⁰ 2. Thó antlingita ther hei-
hic peccavit neque parentes lant: noh theser suntota noh
eius, sed ut manifestetur opus sine eldiron, uzouh thaz vvurdi
dei in illo. arougit gotes uerec in imo.

4. Me oportet operari opera 3. Mih gilimphit uuirkan
eius qui misit me, donec dies¹⁵ sinu uerec thie mih santa, unz
est: venit nox, quando nemo iz tag ist: quimit naht, thanne
potest operari. 5. Quamdiu in nioman mag uuirkan. So lango
mundo sum, lux sum² mundi. so ih in mittiligarte bim,⁵ so
bim ih liocht mittiligartes.

6. Hæc cum dixisset, expuit²⁰ 4. Mit thiu her thisu quad,
in terram et fecit lutum ex speo in erda inti teta leimon
sputo³ et levit lutum super fon speihhaltrun inti salbota
oculos eius 7. et dixit ei: then leimon ubar sinu ougun⁶
vade, lava in natatoria Siloæ, inti quad imo: far inti uuase
quod interpretaetur missus.²⁵ thih in themo uuazare Siloe,
Abiit ergo et lavit et venit thaz ist arrekit gisentit. Fuor
videns. her thó inti vvuosc sih inti
quam⁷ gisehenti.

8. (224) Itaque⁴ vicini et qui 5. (221) Giuuesso⁸ thie nahi-
videbant eum prius, quia men- ston inti thie inan er gisahun,⁹
dicus erat, et dicebant, nonne thaz her betalari uúas, quadun:
hic est qui sedebat et mendi- enoni ist thiz ther thie thar
cabat? Alii dicebant, quia hic sáz inti betolata? Andere qua-
est, 9. alii autem: nequa- dun: her ist iz, andere qua-
quam, sed similis est eius.³⁵ dun: nist, úzouh hér ist imo
Ille autem⁵ dicebat: quia ego gilih. Her uvarlihho¹⁰ quad: ih
sum. bim iz.

10. Dicebant ergo ei: quo- 6. Thó quadun sie imo: vvuo
modo aperti sunt oculi tibi? sint thir thiu ougun ítanu?

¹ hominē cecū | ne, a — rabbi | re G ² luxum F ³ exputo G
⁴ mit itaque beginnt der Schreiber β' ⁵ autem fehlt F

¹ gient ² uz | ne, | :: fon (uz) ³ inan r ⁴ thesō, r ne
⁵ bim r zu n ⁶ ougunt ⁷ quā ⁸ mit giuuesso beginnt der
Schreiber β' ⁹ thie nahiston — gisahun re ¹⁰ u'arlihho

11. Respondit: ille homo qui dicitur Ihesus lutum fecit et unxit oculos meos et dixit mihi: vade ad natatorium Siloë et lava! Et abii et lavi et vidi.

12. Dixerunt ei: ubi est ille? Ait: nescio. 13. Adducunt eum ad Phariseos qui cæcus fuerat. 14. Erat autem sabbatum, quando lutum fecit Ihesus et aperuit oculos eius.

15. Iterum ergo interrogabant eum Pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: lutum posuit mihi super oculos, et lavi et video.

16. Dicebant ergo ex Phariseis quidam: non est hic homo a deo, quia sabbatum non custodit. Alii dicebant: quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et scisma erat in eis.

17. Dicunt ergo caeco iterum: tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: (222) quia propheta est.

18. Non crediderunt ergo Iudæi de illo quia cæcus fuisset et vidisset, donec vocaverunt parentes eius qui viderant, et interrogaverunt eos dicentes: hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? quomodo ergo nunc videt?

247 Tho antlingita her: ther man thie dar ist giquetan¹ heilant, her teta leimon inti salbota minu ougun inti quad mîr: fâr zi themo uâzare Siloe inti uâsc thih! Inti ih fuor inti vvuose inti gisah.

7. Tho quadun sie imo: uâr ist hér? Tho quad hér: ni uêiz. Tho leittun sie thén zi then Pharisein thie thar blint uâs. Thó uuas sambaztag, tho then leimon teta ther heilant inti aroffnota sinu ougun.

8. Abur fragetun in² thie Pharisei vvuo hér gisahí. Tho quad her in: leimon teta hér mir ubar minu ougun,³ inti ih vvuose inti gisah.

9. Quadun⁴ uuarlichon fon den Phariseis sume: nist these⁵ man fon gote, bithiu uuanta sambaztag ni biheltit. Anthere quadun: vvuo mag suntig man thisiu zeihan duon? Inti gisliz uuas in in.

10. Tho quadun sie themo blinten abur: thu uuaz quidist fon demo thie⁶ thir inteta thiniu ougun? Her quad tho: (222) uuanta her uuizago ist.

11. Ni giloubtun thie Iudæi fon imo thaz her blint uuari⁷ inti gisahi, unz sie gihalotun sine eldiron thiez gisahun, inti fragetun sie sus quedente: ist theser iúer sun, then ir quedet thaz er blint giboran uuari?⁸ vvuo sihit her thanne nu?

¹ ait — adducunt rs G ² mit Dicebant beginnt der Schreiber ζ G
³ uiderat F

² tho — giquetan etc ² inan | ne ³ mir — gisah etc,
ubar corr. in o ⁴ mit quadun beginnt der Schreiber ζ ⁵ these, r ns
⁶ thi ⁷ her — gisahí rs ⁸ u'ari

20. Responderunt eis paren-²⁴⁸ tes eius¹ et dixerunt: scimus quia hic est filius noster et quia caecus natus est: 21. quomodo autem nunc videat nesci-⁵ mus, aut quis eius aperuit oculos nos nescimus: ipsum interrogate: aetatem habet, ipse de se loquatur.

22. Haec dixerunt parentes¹⁰ eius, quia timebant Iudaeos: iam enim conspiraverant Iudaei, ut si quis eum confiteretur Christum, extra synagogam fieret. 23. Propterea pa-¹⁵ rentes eius dixerunt: quia² aetatem habet, ipsum interrogate.

24. Vocaverunt ergo rursus hominem qui fuerat³ coecus et dixerunt ei: da gloriam deo, nos scimus quia hic homo peccator est. ²⁰

25. Dixit ergo ille: si peccator est nescio: unum scio,²⁵ quia coecus cum essem, modo video. (223) 26. Dixerunt ergo illi: quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos?

27. Respondit eis: dixi vobis³⁰ iam, et⁴ audistis: quid iterum vultis audire? numquid et vos vultis discipuli eius fieri?

28. Maledixerunt ei et dixe-³⁵ runt: tu discipulus illius sis,⁵ nos autem Moysi discipuli sumus. 29. Nos scimus quia Moysi locutus est deus, hunc autem nescimus unde sit.

30. Respondit ille homo et⁴⁰ dixit eis: in hoc enim mirabile

12. Tho antlingitun in sine elthiron inti quadun: uuir uuzun¹ thaz theser² ist unser sun inti thaz her blint giboran ist: thanne vvuo her nu gisehe ni uuzunmes,³ odo uúer gioffonoti sinu ougun uúir ni uuzunmes:³ inan fraget: altar habet, her sprehe fon imo selbemo.

13. Thiz quadun sine eldiron, uuanta sie forhtun thie Iudeon: iu tho gieinotun sih thie Iudaei, oba uúer inan Christ biachi, uz fon theru samanungu uuari. Bithiu sine eldiron quadun: bithiu uuanta her altar habet, in selbon fraget.

14. Gihalotun then man abur ther blint uuas inti quathun imo: gib gote diurida, uuir uuzumes thaz these⁴ man suntig ist.

15. Tho quad her: oba her suntig ist ni uueiz: ein uueiz ih: mit diu ih blint uuas, nu gisihu. (223) Tho quadun sie imo: uuaz teta her thir? vvuo inteta her thinu ougun?

16. Tho antlingita in: ih quad iú iu, inti ir gihortut: uúaz uuollet⁵ ir abur gihoren? uuellet ir iungiron sine uuesan?

17. Tho fluochotun sie imo inti quadun: thu sís sín iungiro, uuir birumes Moyseses iungiron. Uuir uuzumes thaz Moysese spráh got: thesan ni uuzuuuir uuanan her ist.

18. Tho antlingita der man inti quad in: in thiu ist vvun-

¹ eis — eius *rs G* ² quia *fehlt F* ³ erat *G* ⁴ et *r G* ⁵ es *F*

¹ uuzun *rs aus n* ² theser *ns?* ³ uuzi:mes (n) ⁴ thesē, r *ns*

⁵ vvullet ir *rs*

est quia vos nescitis unde²¹⁹ tar thaz ir ni uuizit uanan sit, et aperuit meos oculos!¹ her si, inti inteta minu ougun!

31. Scimus autem quia peccatores deus non audit, sed si quis dei cultor est et voluntatem eius facit, hunc exaudit.⁵ Uuir uuizumes uuárlichó daz suntige got ni gihorit, oh oba uuer gotes bigengiri ist inti sinan uuillon tuot, then gihorit.

32. A sæculo non est auditum quia aperuit quis oculos coeci nati. 33. Nisi esset hic a deo, non poterat facere.¹⁰ quicquam. 19. Fon uuerelti ni uuard gihorit thaz uúer gioffanoti ougun blint giberanes. Ni uúari dese fon gote, ni mohti tuon thes iouuiht.

34. Responderunt et dixerunt ei: in peccatis² natus es totus, et tu doces nos? et eiecerunt eum foras. 20. Thó antlingitun sie inti quadun imo: in sunton bist al giberan, inti thú leris unsih?¹⁵ inti vvurpfun in úz.

CXXXIII.

J. 9, 35. Audiuit Ihesus quia eiecerunt eum foras, et cum inuenisset eum, dixit ei: tu credis in filium dei? 36. Respondit ille et dixit: quis est, domine, ut credam in eum?²⁰ 133, 1. Gihorta ther heilant¹ thaz sie in úzvvurpfun; mit diu er in uant, quad imo: thu giloubis in den gotes sun? Tho antlingita er inti quad: uuer ist iz, trohtin, inti ih giloubu in inan?

37. Et dixit ei Ihesus: et uidisti eum, et qui loquitur tecum, ipse est. (224) 38. At ille ait: credo, domine, et proci dens adorauit eum. 2. Tho quad imo ther heilant: thu gisahi inan, inti ther mit dír sprihhit, ér ist iz. (224) Tho quad er imo: giloubu, trohtin, inti nidarfal-lenti betota inan.

39. Et dixit ei Ihesus: in iudicium ego in hunc mundum ueni, ut qui non vident videant et qui vident caeci fiant.³⁰ 3. Tho quad imo ther heilant: in duom quam ih in thesa uueralt, thaz thie dar ni gisehent gisehen² in thie dar gisehent, daz sie sin blinte.

40. Et audierunt ex Phari seis qui cum ipso erant, et dixerunt ei: numquid et nos caeci sumus?³⁵ 4. Inti gihortun fon then Fariseis thie mit imo uuarun, inti quadun imo: eno nu birun uúir blinte?

41. Dixit eis Ihesus: si coeci essetis, non haberetis peccatum; nunc uero dicitis: quia 5. Tho quad in ther heilant: ob ir blinte uúarit, thanne³ ni habetit ír sunta; nu quedet ir:

¹ oculus corr. in o G

² peccato F

¹ heilan

² gisehen aus i corr.

³ thane

vidimus:¹ peccatum vestrum² uuir gisehemes: iuuuer sunta manet. uononet.

J. 10, 1. Amen amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro, 2. qui autem intrat per ostium² pastor est ovium. 3. Huic ostiarius aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias oves¹⁰ vocat nominatim et educet eas.

4. Et cum proprias oves emiseric, ante eas vadit, et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. 5. Alienum autem non sequuntur,³ sed fugiunt⁴ ab eo, quia non noverunt vocem alienorum.

6. Hoc proverbium dixit illis Ihesus, (225) illi autem non cognoverunt quid⁵ loqueretur eis.

7. Dixit ergo eis iterum Ihesus: amen amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium. 8. Omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones, sed non audierunt eos oves.⁵

9. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur, et ingredietur et egredietur et pascua inveniet. 10. Fur non venit, nisi ut furetur et mactet et perdat:⁷ ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant.

11. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam

6. Uuar uuar quidih iu, thie thar in ni get thurah duri in then enuist thero scapho, oh gistigit allesunanan, ther ist thiob inti scaheri: thie dar inget thurah thio duri, ther ist hirti scafo. Themo induot ther duriuuart, inti scaf sina stemma gihorent, inti eiganu scaf nemnit namahafto inti leitit sie uz.

7. Inti mit diu er thiu eiganun scaf uzsentit, thanne verit er in uora;¹ inti scaf folgent imo, uuanta siu uuizzun sina stemma. Fremiden ni folgent, oh fliohent fon imo, uuanta sie ni uuestun stemma fremidero.

8. Thaz bivvurti quad in ther heilant; (225) sie tho ni uorstuontun uuaz er in zuosprah.

9. Tho quad in abur ther heilant: uuar uuar quidih iu, bithiu uuanta ih bim duri scafo. Alle so manage so quamun thioba sint inti scachera: ni hortun sie thiu scaf.

10. Ih bim duri. Thurah mih oba uuer ingengit, ther ist giheilil, inti inget inti uzget inti findit fuotrunga. Thiob ni cumit, nibi thaz er stele inti erslahe inti fiose: ih quam daz sie lib haben inti ginuhtsamon haben.

11. Ih bin guot hirti. Guot hirti tuot sina sela furi siniu

¹ uidemus F' ² ostiu rs G
⁵ id quod F' ⁶ eos oves rs G

³ sequentur F' ⁴ fugient F'
⁷ perdat rs G

¹ ::uora (bi)

dat pro ovibus suis;¹ 12. mer-251scaph; ásní inti¹ ther nist hirti; cenarius² et qui non est pastor, thes thiú scáf eiganiu ni sint, cuius non sunt oves proprie, gisihit then uuolf comentan videt lupum venientem et dimittet oves et fugit, et lupus 5 fliuhit; ther uuolf slizzit inti rapit et dispergit oves. 13. Mercenarius³ autem fugit, quia mercenarius² est et non pertinet uuirpfit scáf. Ther ásní uúarliho fliuhit, uuanta her ásní ist inti ni gengit zi imo fon then scafon.

14. Ego sum pastor bonus 10 12. Ih bin guot hirti inti et cognosco meas, et cognoscunt incnahu minu, inti incnahent me meæ. 15. Sicut novit me mih minu.² Soso mih min fater ueueiz, so intena ih minan fater, et animam meam pono pro inti min ferah sezziú furi minu ovibus meis.⁵ 15 scáf.

16. (226) Et alias oves habeo, 13. (226) Inti anderiu scáf quæ non sunt ex hoc ovile, haben, thiú ni sint font thesemo et illas oportet me⁶ adducere, euuiste: thiú gilimphent mir zi et vocem meam audient,⁷ et halonne, inti mina stemma horrent, inti ist thanne ein éuuiet inti ein hirti.

17. Propterea pater me⁸ diligit, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam.⁹ 14. Bithiu minnot mih mín fater,³ uuanta ih sezziú mina 18. Nemo tollit eam a me, sed 25 sela inti abur nimu sia. Nio- man nimit sia fon mir, uz ih ego pono eam a me ipso. Potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam: hoc mandatum sezziú sia fon mir selbemo. Ih haben giuualt zi sezzenne sia 30 et potestatem habeo iterum sumendi eam: hoc mandatum accipi a patre meo. fon minemo fater.

19. Dissensio iterum facta est inter Iudæos propter sermones hos. 15. Abur uúas thár ungi- zunft gitan untar then Iudæon thurah disiu uuort.

20. Dicebant autem multi ex ipsis: demonium habet et 35 in: er habet diuual inti vvuo- tit. Ziu horet ir inan? An- 21. Alii dicebant: verba hæc dere quadun: thisiu uuort ni non sunt demonium habentis: numquid demonium potest coe- 40 intuon? corum oculos aperire?

¹ suis *fehlt F* ² mercenarius *G* ³ mercenarius *rs G* ⁴ agnosco *rs G*
⁵ meis *fehlt F* ⁶ me *fehlt F* ⁷ audiunt *F* ⁸ me pater *F* ⁹ ut — eam *fehlt F*

¹ inti *rs* ² mih minu *rs* ³ fater *aus angefangenem u corr.*
⁴ manage *rs*

CXXXIV.

J. 10, 22. Facta sunt autem²⁵² 134, 1. Uuarun gitan thó encenia in Hierosolimis, et encenia in Hierusalem, inti uúas hiemps erat. 23. Et ambulabat uuintar. Inti gieng ther heilant in themo temple in phorcihe Salomones.

24. Circumdederunt ergo 2. Umbibigabun inan thie eum Iudæi¹ et dicebant ei: Iudæi inti quadun imo: zunquousque animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic¹⁰ Oba thu Crist sist, quid uns nobis palam. iz offano.¹

25. Respondit eis Ihesus:² 3. Tho antlingita in ther heilant: (227) ih sprih iu inti ir (227) loquor vobis et non creditis: opera quæ ego facio in ni giloubet: thiu uerc thiu ih nomine patris mei, hæc testi¹⁵ duon in namon mines fater, monium perhibent de me, thiu giuuzscaf sagent fon mir, 26. sed vos non creditis, quia oh ir ni giloubet, uuanta ir ni non estis ex ovibus meis. birut fon minen scafon.

27. Oves meæ vocem meam 4. Minu scáf horent mina audiunt, et ego cognosco eas,²⁰ stemma, inti ih inkennu síu, et sequuntur me, 28. et ego inti siu folgent mir, inti gibu vitam aeternam do eis, et non in euuin líb, inti ni uoruuerdent zi euuidu, inti ni nimit peribunt in aeternum: non raptet eas quisquam de manu mea. siu nioman fon mineru henti.

29. Pater meus quod dedit²⁵ 5. Min fater daz er mir gab, mihi maius omnibus est, et thaz ist mera allen, inti nioman nemo potest rapere de manu ni meg iz noti neman fon mines fater henti. Ih inti ther patris mei. 30. Ego et pater fater ein birumes.

31. Sustulerunt lapides Iu³⁰ 6. Tho namun thie Iudæi dæi, ut lapidarent eum. 32. Respondit eis Ihesus: multa opera steina, tház sien steinotin. Tho bona ostendi vobis ex patre antlingita in ther heilant: managiugotiu uere eroueta ih meo: propter quod opus eorum³ ih² fon minemo fater: thuruh³⁵ uuelih thero uerco steinot ir me lapidatis? mih?

33. Responderunt ei Iudæi: 7. Tho antlingitun imo thie de bono opere non lapidamus Iudæi: fon guotemo uerke ni te, sed de blasphemia, et quia steinon uuir dih, oh fon bismaridu, inti mit diu thu man ipsum deum. 40 bist, duost thih selbon got.

¹ iudæi fehlt *G* ² respondit — ihesus fehlt *F* ³ eorum opus *F*

¹ oba — offano *zrs* ² uerc — iu *rs*

34. Respondit eis Ihesus: 253 nonne scriptum est in lege vestra: quia ego dixi: dii estis? (228) 35. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est, 5 et non potest solvi scriptura: 36. quem pater sanctificavit et misit in mundum, vos dicitis: quia blasphemias, quia dixi: filius dei sum? 10

37. Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi. 38. Si autem facio, etsi mihi non vultis credere, operibus cre- 15 dite, ut cognoscatis et credatis quia in me est pater et ego in patre.

39. Quærebant ergo eum prendere, et exivit de manibus 20 eorum. 40. Et abiit iterum trans Iordanen in eum locum ubi erat Iohannes baptizans primum, et mansit illic.

41. Et multi venerunt ad 25 eum et dicebant: quia Iohannes quidem signum fecit nullum, 42. omnia autem quaecumque dixit Iohannes de hoc vera erant. Et multi credide- 30 runt in eum.

CXXXV.

J. 11, 1. Erat autem quidam languens, Lazarus a Bethania, de castello Mariæ et 35 Marthæ sororis eius. 2. Maria autem erat quæ unxit dominum¹ unguento (229) et extersit pedes eius capillis suis; cuius frater Lazarus infirmabatur. 40

135, 1. Uuas sum siocher, Lazarus fon Bethaniu, fon theru burgi Mariun inti Marthun sineru suester. Maria uúas thiú da salbota trohtin³ mit salbun⁴ (229) inti suuarb sine fuozi mit ira fahsu; thera bruo- der Lazarus uuard cumig.

¹ domino *F*¹ in^{ti}, ti ns² iohannis³ trohtim r zu n, das r r⁴ salbun

3. Miserunt ergo sorores ad eum dicentes: domine, ecce quem amas infirmatur. 4. Audiens autem Ihesus dixit eis: infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria dei, ut glorificetur filius dei per eam.

5. Diligebat autem Ihesus Martham et sororem eius Mariam et Lazarum. 6. Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus.

7. Deinde post hæc dicit discipulis suis: eamus in Iudæam iterum. 8. Dicunt ei discipuli: rabbi, nunc quærebant te lapidare Iudæi, et iterum vadis illuc?

9. Respondit Ihesus: nonne XII hore sunt diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt, 10. si autem ambulaverit nocte, offendet, quia lux non est in eo.

11. Hæc ait, et post hoc dicit eis: Lazarus amicus noster dormit, sed vado ut a somno exsuscitem eum. 12. Dixerunt ergo discipuli eius: domine, si dormit, salvus erit.

13. Dixerat autem Ihesus de morte eius, illi autem putaverunt quia de dormitione somnii diceret. 14. Tunc ergo dixit eis Ihesus manifeste: Lazarus mortuus est. 15. Et

2. Tho santun sino suester ci imo inti quadun: trohtin, then du minnost ther ist cumig. Gihorenti tház ther heilant. quad in: thisiu cumida nist ci tode, oh bi gotes diuridu, thaz gidiurisot si ther gotes sun thurah sia.

3. Minnota¹ ther heilant Marthun inti ira suester Mariun² inti Lazarum. So er tho gihorta thaz er cumig uuas, tho uuoneta her in theru³ selbun steti zuene daga.

4. After thiú quad her sinen iugiron: gemes abur in Iudeam. Tho quadun imo thie iugiron: meistar, nu suohtun thih ci steinonne thie Iudei, inti abur uerist thara?

5. Tho antlingita ther heilant: enonu ia sint zuelif citi thes tages? Oba uuer gengit in tage, ni bispurnit, bithiu uuanta her liocht theses mittilgartes gisihit: oba her get in naht,⁴ (230) bispurnit, bithiu liocht⁵ nist in imo.

6. Thisu quad er, inti after thiú quad er in: Lazarus unser friunt slafit, oh faru thaz ih inan fon slafe eruueke. Tho quadun imo sine iugiron: trohtin, oba her slafit, thanne ist er heil.

7. Quad ther heilant fon sinemo tode: sie uuantun thaz er fon resti slafes quadi. Tho quad in ther heilant offano: Lazarus ist tót. Inti giuihu thurah iúuuih, thaz ir giloubet,

¹ die G ² offendit F

¹ minota ² marium r zu n ³ theru r ⁴ naht — |
(bispurnit) ⁵ liucht corr. in o

gaudeo propter vos, ut creda-²⁵⁵uanta ih thár ni uuas. Ouh tis, quoniam non eram ibi. gemes ci imo!

Sed eamus ad eum!

16. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didimus, ad discipulos suos: eamus et nos, ut moriamur cum eo.

17. Venit itaque Ihesus et invenit eum quattuor dies iam in monumento habentem. 18. Erat¹⁰ autem Bethania iuxta Hierosolima quasi stadiis XV.

19. Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham et Mariam, ut consolarentur eas de¹⁵ fratre suo.

20. Martha ergo ut audivit quia Ihesus venit, occurrit illi, Maria autem domi sedebat.

21. Dixit ergo Martha ad²⁰ Ihesum: domine, si hic fuisses, (231) frater meus non fuisset mortuus: 22. sed et nunc scio, quia quæcumque poposceris a deo, dabit tibi.

23. Dicit illi Ihesus: resurget frater tuus.

24. Dicit ei Martha: scio quia resurget in resurrectione in novissima die.

25. Dixit ei Ihesus: ego sum resurrectio et vita: qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet; 26. et omnis³⁵ qui vivit et credit in me, non morietur¹ in aeternum. Credis hoc?

27. Ait² illi: utique, domine, ego credidi quia tu es Christi⁴⁰ filius dei, qui in hunc³ mundum venisti.

8. Tho quad Thomas, ther ist giquetan Didimus, ci sinen ebaniungiron: gemes uuir, thaz uuir sterben mit imo.

9. Tho quam ther heilant inti fant inan fior taga iu in grave habentan. Uuas Bethania nah Hierusalem samaso uinfzehen stadia.

10. Manage¹ fon then Iudeon quamun zi² Marthun inti zi Mariun, tház sie sia fluobritin fon ira bruoder.

11. Martha uuarliho so siu gihorta thaz ther heilant quam, liof ingegin: Maria saz in huse.

12. Tho quad Martha ci themo heilante: trohtin, ob thu hier uuarist, (231) min bruoder ni uuari thanne tót: oh ih nu ueeiz, so uuelihu so thu²⁵ bitis fon gote, gibit thír.

13. Tho quad iru ther heilant: erstentit thín bruoder.

14. Tho quad imo Martha: ih ueeiz thaz her erstentit in³⁰ theru urresti in themo iungisten tage.

15. Tho quad iru ther heilant: ih bin urresti inti lib: thie thar in mih giloubit, cisperi ob her tót uirdit, lebet, inti fogiuuelih thie³ dar lebet inti in mih giloubit, ni stirbit ci euuidu. Giloubis thaz?

16. Tho quad imo: cisperiu, trohtin, ih giloubta thaz thu bist Crist gotes sun, thie thar quam in mittilgart.

¹ moritur F

² at F

³ hunc fehlt F

¹ manage aus angefangenem e corr.?

² zi rs

³ thie r (a)

28. Et cum haec dixisset, 256 abiit et vocavit Mariam sororem suam silentio dicens: magister adest et vocat te. 29. Illa ut audivit, surgit cito et venit 5 ad eum.

30. Nondum enim venerat Ihesus in castellum, sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha.

31. Iudæi autem¹ qui erant cum illa (232) in domo et consolabantur eam, cum vidissent Mariam, quia cito surrexit et 15 exiit, secuti sunt eam dicentes: quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi.

32. Maria ergo cum venisset 20 ubi erat Ihesus, videns eum cecidit ad pedes eius et dixit ei: domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus.

33. Ihesus ergo ut vidit eam plorantem et Iudæos qui venerant cum ea plorantes, fremuit spiritu et turbavit se ipsum 34. et dixit: ubi posuistis eum? Dicunt ei: domine, 30 veni et vide! 35. Et lacrimatus est Ihesus.

36. Dixerunt ergo Iudæi: ecce, quomodo amabat eum!² 35

37. Quidam autem dixerunt ex ipsis: non poterat hic qui apernit oculos ceci facere ut et hic non moreretur?

38. Ihesus ergo rursus fre- 40

17. Mit diu her thisiu quad, gieng inti gihalota Mariun ira suester stillo quedenti: meistar ist az inti¹ suohhit thih. Siu sóz gihorta, erstuont sliumo inti quam ci imo.

18. Noh thanne ni quam ther heilant in thia burgilun, oh uuas noh thanne in theru 10 steti thár ingegin imo quam Martha.

19. Thie Iudei mit iru uuarun (232) in themo hus inti sia fluobritun, mit thiu sie gisahun Mariam, tház siu sliumo erstuont inti úzgieng, folgetun iru sus quedenti: nu uerit ci themo grabe, thaz siu thar vvuofe.

20. Maria tho siu quam thâr ther heilant uuas, gisehenti inan fiel ci sinen fuozon inti quad imo: trohtin, ob thu hier uuarist, thanne ni uuari 25 tót min bruoder.

21. Tho ther heilant gisah sia vvuofenti inti thie Iudæon quamun mit iru vvuofente, gremizota in sinemo geiste² inti gitruobta sih selbon inti quad: 30 uuara saztut³ ir inan? Quadun imo: trohtin, cum inti gisih! Inti uuiof ther heilant.

22. Tho quadun imo thie Iudæi: senu vvuó her inan minnota! Sume quadun fon then selbon: ni mohta theser thie⁴ inteta ougun thés blinten tuon thaz theser ni sturbi?

23. Ther heilant abur gre-

¹ igitur *F*

² eum *fehlt G*

¹ inti *rs*

² gremizota — geiste | *rs*

³ saztut

⁴ thie

mens in semetipso venit ad monumentum; erat autem spe-
 257ci themo grabe; uñas thár
 lunca, et lapis superpositus
 erat ei. cruft, inti stein uuas gisezzit
 ubar sia.

39. Ait Ihesus: tollite lapi-
 dem! Dicit ei Martha, soror
 5 eius qui mortuus fuerat: (233)
 domine, iam fetet, quadridua-
 nus enim est. 40. Dicit ei
 Ihesus: nonne dixi tibi, quo-
 niam si credideris, videbis
 10 gloriam dei? ih thir, oba thu giloubist, gi-
 sihist gotes diurida?

41. Tulerunt ergo lapidem.
 Ihesus autem elevatis sursum
 oculis dixit: pater, gratias ago
 tibi, quoniam audisti me. 15
 42. Ego autem sciebam quia
 semper me audis, sed propter
 populum qui circumstat dixi,
 ut credant quia tu me misisti.
 20 The namun sie then
 stein. Ther heilant úferhabanen
 ougon quad: fater, thanc tuon
 thir, uuanta thu mih gihortost.
 Ih uuesta thaz thu simbulun
 mih gihorist, oh thurah thaz
 folc thaz thár umbistentit
 quad, thaz sie gilouben thaz
 20 thu mih santost.

43. Haec cum dixisset, voce
 magna clamavit: Lazare, veni
 foras! 44. Et statim prodiit
 qui fuerat mortuus, ligatus
 pedes et manus institis, et
 25 facies illius sudario erat ligata.
 Dicit eis Ihesus:¹ solvite eum
 et sinite abire.

45. Multi ergo ex Iudæis
 30 qui venerant ad Mariam et
 viderant quæ fecit, crediderunt
 in eum. 46. Quidam autem
 ex ipsis abierunt ad Pharisæos
 et dixerunt eis quæ fecit
 35 Ihesus. 26. Thisiu mit thiu her quad,
 mihhileru stemmu riof: Laza-
 rus, cum úz! Inti sliumo
 framgieng thie dar uuas tót,
 gibuntan hanton inti fuozin mit
 strengin inti sin annuzi mit
 sueizduohu gibuntan. Tho quad
 in ther heilant: erloset inan
 inti lazet inan gangan.

47. Colligerunt ergo ponti-
 fices (234) et Pharisei conci-
 lium et dicebant: quid facimus,
 quia hic homo multa signa facit?
 40 48. Si dimittimus eum sic,
 omnes credent in eum, et ve-
 27. Manage fon then Iudeon
 thie quamun ci Mariun inti
 gisahun thiu the her teta, gi-
 loubtun in inan. Sume fon in
 giengun ci then Pharisein inti
 quadun in thiu ther heilant
 teta. 28. Samanotun thio bisgofa
 (234) inti Farisei samanunga
 inti quadun: uuaz duomes,
 uuanta theser man managiu
 zeihhan tuot? Oba uuir inan
 so forlazemes, alle giloubent

¹ ihesus eis F

nient Romani et tollent nostrum²⁵⁸ inan, inti coment Romani inti et locum et gentem. nement unsera stat inti thiota.

49. Unus autem ex ipsis, Caiphas, cum esset pontifex anni illius, dixit eis: vos nescitis quicquam, 50. nec cogitatis quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat.

29. Ein fon then, Caiphas, mit diu her uuas bisgóf thes iares, quad in: ir ni uuizzut iouuiht, noh ni thenket bithiu uuanta uns bitherbisot thaz ein man ersterbe furi thaz folc, inti *nalles*¹ al thiu thiota for- uuerde.

51. Hoc autem a semetipso non dixit, sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit quia Ihesus moriturus erat pro gente. 52. Et non tantum¹ pro gente, sed ut² filios dei qui erant³ dispersi congregaret⁴ in unum.

30. Thaz fon imo selbemo ni quad, oh mit diu her uuas bisgóf thes iares, uuizagota thaz ther heilant sterbenti uuas furi thiota. Inti *nalles* ecrodo furi thiota,² oh thaz thiu gotes kind thiu thar uuarun cispreitiu gisamanoti in ein.

53. Ab illo ergo die cogitauerunt interficere eum.

31. Fon themo tage thahtun erslahan inan.

54. Ihesus ergo iam non palam ambulabat apud Iudæos, sed abiit in regionem iuxta desertum in civitatem quæ dicitur Ephrem, et ibi morabatur cum discipulis suis.⁵

32. Ther heilant *nalles* ofano gieng mit then Iudeon, oh gieng in lantscaf nah theru vvuostinnu in thia burg thiu dar giquetan ist Ephrem, inti thar uuoneta her mit sinen iungiron.

55. Proximum autem erat pascha Iudæorum, et ascenderunt multi Hierosolima (235) de regione ante pascha, ut sanctificarent se ipsos.

33. Nah uuas tho óstron Iudæono, inti erstigun manage ci Hierusalem (235) fon theru lantscefi³ fora then óstron, thaz sie sih selbon giheilagotin.

56. Querebant ergo Ihesum, et conloquebantur ad invicem in templo stantes: quid putatis, quia non veniat ad diem festum? Dederant⁶ autem pontifices et Pharisei mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

34. Suohtun then heilant, inti sprahun untar zuisgen in themo temple stantenti: uuaz uuanet ir, bithiu her ni cumit ci themo itmalen tage? Gabun tho thie bisgofa inti thie Pharisei bibot, oba uuer forstuonti uuár her uuari, thaz her iz cunditi, thaz sien gifengin.

¹ tanta corr. in um G ² sed et ut F ³ filios — erant | rs G
⁴ congregarent F ⁵ suis fehlt F' ⁶ dederat F'

¹ *nalles* fehlt

² *nalles* — thiota | rs

³ *lantscefi*:

CXXXVI.

L. 9, 51. Factum est autem, ²⁵⁰ 136, 1. Uuard tho, mit thiū
dum complerentur dies adsum- gifullite uuaruñ taga sineru
ptionis eius, et ipse faciem nunfti, inti her sin annuci fe-
suam firmavit, ut iret in Hie- ⁵ stinota, thaz her fuori ci Hie-
rusalem, 52. et misit nuntios rusalem, santa boton furi sih;
ante conspectum suum; et eun- inti farenti giengun in burg
tes intraverunt in civitatem thero Samaritano, thaz sia
Samaritanorum, ut pararent illi. imo garauitin.

53. Et non receperunt eum, ¹⁰ 2. Inti sie nintfiengun inan,
quia facies eius erat euntis uuanta sin annuci uuas farenti
Hierusalem. ci Hierusalem.

54. Cum vidissent autem 3. Tho thaz gisahun sine
discipuli eius Iacobus et Io- iungiron Iacobus inti Iohannes,
hannes, dixerunt: domine, vis ¹⁵ quadun: trohtin, uuil thu thaz
dicimus ut ignis descendat de uuir quedemes thaz fiur nidar-
cēlo et consumat illos? 55. Et stige fon himile inti forbrenne
conuersus increpavit illos. 56. Et sie? Her tho ci in giuuenti¹
abierunt in alium castellum. increbota sie. Inti giengun in

²⁰ andera burg.

CXXXVII.

J. 12, 1. (236) Ihesus ergo ante 137, 1. (236) Ther heilant ér
sex dies pasche venit Beth- sebs tagon óstron quam ci Betha-
niam, ubi fuerat Lazarus mor- niu, thár da uuas Lazarus tót,
tuus, quem suscitavit Ihesus. ²⁵ then dar eruuaeta ther heilant.

Mc. 14, 3. Et cum esset in 2. Mit diu her uuas in Be-
Bethania in domo Simonis thania in huse Simonis thes
leprosi, (J. 12, 9.) cognovit horngibruoder, forstuont mihil
turba multa ex Iudæis quia menigi fon then Iudein thaz
illic est, et venerunt, non pro- ³⁰ her thar ist, inti quamun, nal-
pter Ihesum tantum, sed ut les thurah then heilant eckrodo,
Lazarum viderent, quem susci- oh thaz sie Lazarusan gisahin,
tavit a mortuis. then her eruuaeta fon tode.

19. Pharisei ergo dixerunt 3. Thie Pharisei quathun ci
ad semetipsos: videtis quia nihil ³⁵ in selbon: gisehet ir thaz uuir
proficimus: ecce mundus totus niouuiht ni dihemes: senu nu
post eum abiit. al thisiu uueralt ferit after imo.

10. Cogitaverunt autem prin- 4. Thahtun thie heroston
cipes sacerdotum ut et Laza- thero heithafton thaz sie La-
rum interficerent, 11. quia ⁴⁰ zarusan ersluogin, uuanta ma-
multi propter illum abibant nage thurah inan erfuoron fon

¹ giuuenti

ex Iudæis et credebant in²⁶⁰ then Iudæin inti giloubtun in Ihesum. then heilant.

2. Fecerunt autem ei cænā ibi, et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo.

5. Tatun imo thar abanduos, inti Martha ambahtita,¹ Lazarus uuas ein thero thie mit imo sazun.

CXXXVIII.

J. 12, 3. Maria ergo (Mc. 14, 3.) habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto effudit super caput Ihesu (Mt. 26, 7.) recumbentis, (J. 12, 3.) et unxit pedes eius et extersit capillis suis, et domus impleta est ex odore unguenti.

15 4. Dicit ergo unus ex discipulis eius, Iudas Scariothis, qui erat traditurus eum: 5. quare hoc unguentum non venit trecentis denariis et datum est²⁰ egenis?

6. Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et oculos habens ea quæ mittebantur²⁵ portabat.

Mc. 14, 4. Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos et dicentes: utquid perditio hæc unguenti facta est?³⁰

Mt. 26, 10. Sciens autem Ihesus ait illis: quid molesti estis mulieri? opus bonum operata est in me. (Mc. 14, 7.) Nam semper pauperes habetis³⁵ vobiscum, et cum volueritis, potestis illis benefacere, me autem non semper habebitis.¹

Mt. 26, 12. Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus⁴⁰

138, 1. Maria habenti salbafaz salbun fon narthu gitana diura, inti gibrohanemo goz ubar sin houbit (237) linentes, inti salbota sine fuozi inti suarb mit ira locon, inti thaz hus uuas gifullit fon themo stanke thera salbun.

2. Tho quad ein fon sinen iungiron, Iudas Scarioth, ther inan uuas selenti: bihiu ni uuiridit thiu salba forcoufit uuidar thriuhunt pfennigon² inti gigeban thurftigon?

3. Thaz quad her, nalles fon then armon ni gilamp ci imo, oh bithiu uanta her³ thiob uuas, inti sehhil habenti thiu thar gisentidiu uuarun⁴ truog siu.

4. Uuarun sume unuuerdliho tragenti untar in selben inti quedenti: ziu⁵ ist forlust therra salbun gitan?

5. Uuizzenti thaz ther heilant quad in: ziu⁵ birut ir hefige themo uube? guot unere uuirkit siu in mir. Ir habet simbulun thurftigon mit iu, inti thanne ir uoulet, mugut in uuola tuon: mih ni habet ir simbulun.

6. Sententi thisiu thesa salbun in minan lihamon teta

¹ habebitis rs, (&::) G

¹ ambahtiti ² pfenni²gon
uuarun rs ⁵ ziu rs

³ gilamp rs in f

⁴ gisentidiu

meum, ad sepeliendum me fecit.²⁶¹ mih ci bigrabanne. (238) Uuar
(238) 13. Amen dico vobis, quidih iu, so uuar gipredigot
ubicumque predicatum fuerit uuiridit thiz euangelium in al-
evangelium in toto mundo, lernu uueralti, ist giquetan inti
dicetur et quod haec fecit¹ in 5 thaz thisiu teta in ira gimunt.
memoriam eius.

L. 7, 39. Videns autem Pha- 7. Thaz gisehenti thie¹ Fa-
riseus qui vocaverat eum, ait riseus thien thara ladota, quad
intra se dicens: hic si esset sus in imo selbemo: oba the-
propheta, sciret utique quae 10 ser uuari uuizago, her uuessi
et qualis mulier esset quae iz giuinesso uuiolih inti uuelih
tangit eum, quia peccatrix est.² uuib thaz uuas. thiu inan
ruorit, uuanta siu suntig ist.

40. Et respondens Ihesus 8. Antlingita ther heilant,
dixit ad illum: Simon, habeo 15 quad ci imo: Simon, ih haben
tibi aliquid dicere. At ille ait: thir sihuuaz ci quedanne. Her
magister, dic! quad tho: meistar, quid!

41. Duo debitores erant cui- 9. Zuene sculdigon uuarun
dam foeneratori: unus debebat sihuuelihemo inlihere: ein solta
denarios quingentos, alius quin- 20 finfhunt pfenningo, ander solta
quaginta. 42. Non habentibus finzug. In tho ni habenten
illis unde redderent,³ donavit uanan sie gultin, tho forgab
utrisque. Quis eum plus di- her giuuederemo. Uuedaran
liget? minnota her mer?

43. Respondens Simon dixit: 25 10. Tho antlingita Simon
aestimo quia is cui plus⁴ dona- inti quad: ih uuanu thaz ther
vit. At ille dixit ei: recte themo her mera forgab. Her
iudicasti. quad imo tho: rehto duomtos.

44. Et conversus ad mulie- 11. Inti giuuant ci themo
rem dixit: Simon, vides hanc 30 uuibe quad: Simon, gisihistu
mulierem? (239) Intravi in do- thiz uuib? (239) Ingieng ih in
mum tuam: aquam pedibus thin hus: uuazzar ni gabi thu
meis non dedisti, haec autem minen fuozon, thisiu abur mit
lacrimis rigavit et⁵ capillis suis ira zaharin lacta inti mit ira
tersit. 35 fahsu suarb.

45. Osculum mihi non dedisti, 12. Cus mir ni gabi:² thisiu
haec autem ex quo intravit fon thes siu ingieng ni bilan
non cessavit osculari pedes siu cussan mine fuozi. Mit
meos. 46. Oleo caput meum oliu min houbit ni salbotostu:
non unxisti, haec autem un- 40 thisiu mit salbun salbota mine
gento unxit pedes meos. fuozzi.

¹ fecit r G ² peccatrix est rs G ³ redderet G ⁴ plus — |
(donauit) G ⁵ rigauit pedes meos et F

47. Propter quod dico tibi: 262 remittentur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. 48. Dixit autem ad 5 illam: remittuntur tibi peccata.

49. Et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se: quis est hic, qui etiam peccata dimittit? 50. Dixit autem ad 10 mulierem: fides tua te salvam fecit, vade in pace.

Mt. 20, 17. Et his dictis abiit ascendens Hierosolimam.

13. Thurah thaz quidi^h thir: sint iru forlazano manago sunta, uuanta siu minnota filu. Themo min uuir^hdit forlazan, min minnot. Tho quad her zi¹ iru: forlazano sint thir sunta.

14. Tho bigondun thie dar saman sázzun quedan inan² in: uuer ist theser, thie dar sunta forlazit? Tho quad her ci themo uube:³ thin giloubo teta thih heila, far in sibbu.

15. Thesen giquetanen gieng stigenti zi⁴ Hierusalem.

CXXXIX.

J. 12, 20. Erant autem gentiles quidam ex his¹ qui ascenderant ut adorarent in die festo. 21. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsáida Galileæ,² et rogabant eum dicentes: domine, volumus Ihesum videre. 22. Venit Philippus (240) et dicit Andreæ, Andreas rursum et Philippus 25 dicunt Ihesu.

23. Ihesus autem respondit eis dicens: venit hora ut glorificetur³ filius hominis.

24. Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, 25. ipsum solum manet, si autem mortuum fuerit, multum 35 fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam, et qui odit⁴ animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam.

139, 1. Uuarun heidane sume fon then thie dar stigun thaz sie betotin in themo itmalen tage. Thie giengun ci Philippe, ther uuas fon Bethsáidu Galileæ, inti batun inan sus quedenti: hérró, uuir uollemes then heilant gisehan. Tho quam Philippus (240) inti quad Andreæ, Andreas abur inti Philippus quadun themo heilante.

2. Ther heilant antlingita in quedenti: cumit cit in theru gidiurit uuir^hdit mannes sun.

3. Uuar uuar quidi^h iu, nibi thaz corn thinkiles fallenti in erda tót uuir^hdit, thaz selba eino uuonet: ob iz erstirbit, managan uuahsmon bringit. Thie dar minnot sin ferah, thie forliosez; thie dar hazzot sin ferah in therru uueralti, in euuin lib giheltit iz.

40

¹ ex his *fehlt G* ² a — galileæ *rs G* ³ glorificetur — |
(filius hominis) *G* ⁴ odit — | (animam) *G*

¹ zi *rs*

² inan *in rs*

³ themo uube *rs*

⁴ zi *rs*

26. Si quis mihi ministrat,²⁶³ 4. Oba uer mir ambahte, mir
me sequatur,¹ et ubi sum ego folge: thar ih bin thar ist min
illie et minister meus erit. Si ambaht. Oba uer mir ambaht-
quis mihi ministrabit, honori- tit, inan gihéret¹ min fater.
ficabit eum pater meus. 5

27. Nunc anima mea turbata 5. Nu min sela gitruobit ist.
est. Et quid dicam? Pater, Inti uuaz quidu? Fater, giheili
salvifica me ex hac hora!² Sed mih fon theru stuntu! Thurah
propterea veni in horam hanc. thaz quam ih in thesa cit.

28. Pater, clarifica tuum no- 6. Fater, giberehto thinan
men! Venit ergo vox de caelo: namon! Quam stemma fon hi-
et clarificavi et iterum clari- mile: inti ih giberehtota inti
ficabo. abur giberehton.

29. Turba ergo quæ stabat 7. Thiu menigi thiu dar
(241) et audiebat dicebant 15 stuont (241) inti gihorta qua-
tonitruum factum esse, alii di- dun thaz thonar gitan uuari,
cebant: angelus ei locutus est. andere quadun: engil sprah zi²

30. Respondit³ Ihesus et dixit: imo. Tho antlingita ther hei-
non propter me hæc vox⁴ venit, lant inti quad: nalles thurah
sed propter vos. 20 mih thisiu stemma quam, oh
thurah iuuuuh.

31. Nunc iudicium est mundi: 8. Nu ist duom thesses³ mit-
nunc princeps huius mundi tilgartes: nu ther⁴ herosto thes-
eicietur foras. 32. Et ego si ses mittilgartes⁵ uuirdit eruor-
exaltatus fuero⁵ a terra, omnia 25 pfan uz. Inti ih, ob ih erhaban
traham ad me ipsum. 33. Hoc uuirdu fon erdu, alliu thinsu⁶
autem dicebat significans qua zi⁷ mir selbemo. Thaz quad
morte⁶ esset moriturus. her gizeihanonti uuelihemo tode
sterbenti uuari.

34. Respondit ei turba: nos 30 9. Tho antlingita imo thiu
audiuimus ex lege quia Chri- menigi: uuir gihortumes fon
stus manet in aeternum, et theru evvu nuanta Christ uuo-
quomodo tu dicis: oportet net zi⁸ euuidu, inti vvuo qui-
exaltari filius hominis? Quis est distu: gilinpfitt zi⁸ erhefanne
iste filius hominis? 35 mannes sun? Uuer ist ther
mannes sun?

35. Dixit ergo Ihesus: adhuc 10. Tho quad ther heilant:
modicum lumen in vobis est. noh nu ist lucil licht in iu.
Ambulate! dum lucem habetis, Geet unz ir licht habet, thaz
ut non tenebre vos compre- 40 iuuuuh finstarnessi ni bifahe:

¹ sequatur rs G² hora hac F³ respondit — | (ih̄s) G⁴ uox haec F⁵ fuero rs G⁶ morte r G¹ giéret (h)² zi rs³ theses⁴ ther rs⁵ thesses mittil-

gartes rs

⁶ thinsu | rs⁷ zi fehlte⁸ zi rs

hendant: et qui ambulat in²⁰⁴thie dar in finstarnesse geet tenebris nescit quo vadat. ni ueiz uuara her ferit. Mit 36. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis.

5

CXL.

L. 17, 20. Interrogatus autem¹ (242) a Phariseis: quando venit regnum dei? respondit eis et dixit: non venit regnum dei¹⁰ cum observatione, 21. neque dicent: ecce hic aut ecce illic: ecce enim regnum dei intra vos est.

L. 21, 37. Erat autem die-¹⁵bus docens in templo, noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocatur Oliveti, 38. et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum. ²⁰ imo in temo temple inan horen.

140, 1. Her tho gifraget (242) fon then Phariseis: uuanne cumit gotes richi? tho antlingita her in¹ inti quad: ni cumit gotes richi mit bihaltnesse, nob ni quedent: senu hier oda thar, uuanta gotes richi ist inin iu.

2. Taga uuas her lerenti in themo temple, nahtes uuoneta in themo berge thie dar ginemnit ist Oliueti, inti al thaz folc fruo in morgän quam ci

CXLI.

Mt. 23, 1. Tunc Ihesus locutus est ad² turbas et ad discipulos suos 2. dicens: super cathedram Moysi sederunt²⁵ scribe et Pharisei: 3. omnia ergo quaecumque dixerint vobis servate et facite, secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim et non³⁰ faciunt.

4. Alligant autem onera gravia et inportabilia et imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere.³⁵

5. Omnia vero opera sua faciunt (243) ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua⁴ et magnificent

141, 1. Tho ther heilant sprah ci² then menigin inti ci³ sinen iungiron, quad: obar stuol Moyses sâzzun scribera inti Pharisei: alliu thi u sie iu queden haltet inti tuot, after iro uuercon ni curit ir tuon: sie quedent inti ni tuont.

2. Sie bintent suuara burdin inti ungitraganlicha inti sezzent sia in manno scultirun: mit iro fingaron ni uuollent⁵ biruoren.⁵

3. Alliu iro uuerc tuont sie (243) thaz siu sin gisehanu fon mannon: sie breitent iro ruomgiscib inti mihilosotun

¹ autem — | G ² ad — | (turbas) G ³ mouere — | G
⁴ sua fehlt F

¹ in ns über der Zeile ² ci rs in z ³ ci corr. in z ⁴ uuolent
⁵ biruoren — | (all:)

fimbrias (*Mc. 12, 38.*) et¹ volunt² tradon inti uolent¹ gangan in ambulare in stolis.³ iro gigarauue.²

Mt. 23, 6. Amant enim primos recubitos³ in cinis et primas cathedras in synagogis⁵ in goumon inti furiston stuola in samanungon inti heilazunga 7. et salutationes in foro et in strazu inti giheizan fon mannon meistar.

Mc. 12, 37. Et omnis populus libenter audiebant⁴ eum. 5. Al thaz folc lustlicho hörta inan.

Mt. 23, 8. Vos autem nolite¹⁰ 6. Ir ni curit³ giheizan uevocari rabbi: unus est enim magister vester, omnes autem meistar, alle birut ir gibruoder. vos fratres estis.

9. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus enim¹⁵ 7. Inti ni curet³ iu gikeuuen est pater vester, qui in cælis fater oba erdu: ein ist iuuuer est. fater, ther⁴ in himile.

10. Nec vocemini magistri, quia magister vester unus est Christus. 8. Noh ni sít giheizane meistara, uanta iuuuer meistar²⁰ ein ist Christ.

11. Qui maior est vestrum erit minister vester. 12. Qui autem se exaltaverit humiliabitur, et qui se humiliaverit exaltabitur. 9. Thie dar iuuuer mera ist er ist iuuuer ambaht. Thiede sih erhefit thie uuiridit giotmuotigot, in thiede sih giotmuotigot uuiridit erhaban.²⁵

L. 11, 43. Væ vobis Phariseis,⁵ quia diligitis primas cathedras in synagogis et salutationes in foro. 10. Uue íu Phariseis, bithiu ir minnot⁵ furiston stuola in thingon inti heilazunga in strazu.

Mt. 23, 14. Væ vobis, scribe³⁰ 11. Uue íu scriberin inti et Pharisei, (*L. 11, 52.*) legispharisein, éuua gilérte, lichezera, (244) bithiu ir namut chritæ, (244) (*L. 11, 52.*) quia sluzil uúisduomes inti bisliozet tulistis clavem scientiæ (*Mt. 23, 13.*) et cluditis regnum³⁵ himilo richi fora mannon: ir cælorum ante homines: vos ni get in noh thie ingangenton autem non intratis nec introeuntes sinitis intrare. ni lazet ingangan.

14. Væ vobis, Pharisei hypochritæ, (*Mc. 12, 40.*) qui⁴⁰ 12. Uue íu, Pharisei lichezera, ir the forslintet hus

¹ et — et rs G ² ambulare in stolis rs G ³ recubitos G
⁴ audiebant r für t G ⁵ pharisei: (s) G

¹ uolent | ² inti mihilosotun — gigarauue rs (2 Zeilen) ³ curet rs
⁴ ther | ns, | :: in himile (th) ⁵ ir minnot rs

devoratis domus viduarum sub²⁶⁶unituvvuno untar bihaban-
 obtentu proluxæ orationis: (L. nesse langes gibetis:¹ ir infahet
 20, 47.) accipietis maiorem mera fornidarnessi.
 damnationem.

Mt. 23, 15. Væ vobis, scribe 5 13. Uue iu, scribera inti
 et Pharisei hypochritæ, quia Pharisei, lichezera, ir dar um-
 circuitis mare et aridam, ut biganget seo inti erda, thaz ir
 faciatis unum proselitum, et tuot einan elilentan, inti mit
 cum fuerit factus,¹ facitis eum diu er gitan uuiridit, tuot inan
 filium gehenne duplo quam vos. 10 hella sun zuifalton mer thanne
 iuuuih.

16. Væ vobis, duces cæci, 14. Uue iu, blinte leitida,
 qui dicitis: quicumque iurave- thiede quedet: so uuer so
 rit per templum nihil est, suerit bi themo temple ther
 qui autem iuraverit in aurum 15 nist niouuiht, therde suerit in
 templi debet. 17. Stulti et gold temples scal. Dumbe
 ceci, quid enim maius est, inti blinte, uuedar ist mera,
 aurum an templum quod thaz gold oda templum thaz
 sanctificat aurum? dar heilagot gold?

18. Et quicumque iuraverit 20 15. Inti so² uuer so suerit
 in altari nihil est, quicumque in alttere niouuiht ist: so uuer
 autem iuraverit in dono quod so suerit in theru gebu thaz
 est super illud debet. 19. Cæci, dar ubar thaz ist scal. Blinte,
 quid enim maius est, donum uuedar ist mera, thi uuedar ist
 an altare quod sanctificat 25 ther alteri therde giheilagot
 donum? thia geba?

20. Qui ergo iurat in altare 16. Thiede suerit in themo
 (245) iurat in eo et in omni- alttere³ (245) ther suerit in
 bus quæ super illud sunt, themo inti in allen thi uue thar
 21. et qui iurat² in templo 30 ubar⁴ imo sint, inti thie dar
 iurat in illo et in eo qui in suerit in themo temple suerit
 habitat in ipso, 22. et qui in imo inti in themo thie dar
 iurat in cælo iurat in throno artot in imo, therde suerit in
 dei et in eo qui sedet super himile ther suerit in gotes
 eum. 35 sedale inti in themo therde
 sizit obar thaz.

23. Væ vobis, scribe et Pha- 17. Uue iu scriberin inti
 risei hypochritæ, qui decimatis Pharisei, lichezera, ir de deze-
 mentam et anetum et ciminum mot⁵ minzun inti dilli inti cu-
 (L. 11, 42) et rutam et omne 40 min inti rutun inti iogiuuelicho
 holus, (*Mt.* 23, 23.) et reli- uurei, inti forliezut thi uue dar

¹ factum *G*² iurauerit *F*¹ bihabannesse | gibetis *rs*
 alttere schliesst Quaternio xvj² su uuer corr. in o
⁴ ubar corr. in o³ mit⁵ dezemot *rs*

quistis quæ graviora sunt legis, ²⁶⁷heuigerun sint euua, duom inti iudicium et misericordiam et . miltida inti treuuua inti gotes fidem (*L. 11, 42.*) et caritatem dei.

Mt. 23, 23. Haec oportuit ⁵ facere et illa non omittere. (15, 14.) Duces caecorum, (23, 24.) excolantes culicem, camelum autem glutientes.

25. Væ vobis, scribe et Pharisæi hypochritæ, quia mundatis quod deforis est calicis et parabsidis, intus autem pleni sunt rapina et immunditia.

26. Pharisææ caece, munda prius quod intus est (246) calicis et parabsidis, ut fiat et id quod deforis est mundum.

L. 11, 44. Væ vobis, quia estis ut monumenta quæ non parent, et homines ambulantes supra nesciunt.

Mt. 23, 27. Væ vobis, scribe ²⁵ et Pharisæi hypochritæ, quia similes estis sepulcris dealbatis, quia foris parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni ³⁰ spurcitia.

28. Sic et vos a foris quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypochrisin et iniquitate.

L. 11, 45. Respondens autem quidam ex legisperitis ait illi: magister, haec dicens etiam nobis contumeliam facis.

46. At ille ait: et vobis ⁴⁰ legisperitis væ, quia oneratis homines oneribus quæ portari

18. Thisiu gilampf zi tuonne inti thi u ni zi forlazzanne. Leitidon blintero, sihenti mucgun,¹ olbentun suelgenti.²

19. Uue iu scriberin inti Pharisæin, lichezera, bithiu uanta ir reinet thaz dar úz-zana ist thes keliches inti thes scenkifazzes, innana sint fol ¹⁵ notnumpfti inti unsubstarnesses.³

20. Thu blinto Pharisæus, reini er thaz dar innana ist (246) thes keliches inti thes scenkifazzes, thaz si thaz dar ²⁰ uzzana ist reini.

21. Uue iu, uanta ir birut soso grebir thi u sih ni ougent, inti man gangenti oba ni uizzun.

22. Uue iu scriberin inti Pharisæin, lichezera, uanta ir giliche birut giuuziten grebiron thi u sih uzzana ougent mannon fagariu, innana sint ³⁰ folliu gibeino totero inti iogiueliches⁴ fuliden.

23. So ir uzzana giuusso erouget iuuuuh mannon rehte, innana birut ir folle lichezennes ³⁵ inti unrehtes.

24. Tho antlingita sum fon theru evvu gilerter, quad imo: meistar, diz quedenti zisperiu uns harm tuos.

25. Her quad tho: inti iu euua gilterten ist ouh uûæ, bithiu ir ladet man mit lesti

¹ mucgun r?² suelgenti rs³ unsubstarnesses aus i corr.⁴ iogiuel'ches, i ns

non possunt, et ipsi uno digito²⁶⁸ vestro non tangitis sarcinas.

Mt. 23, 29. Væ vobis scribae et Pharisei hypocritæ, quia aedificatis sepulchra prophetarum et ornatis monumenta iustorum (247) 30. et dicitis: si fuisset in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum.

31. Itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filii eorum estis¹ qui prophetas occiderunt.

32. Et vos implete mensuram patrum vestrorum.

33. Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennæ?

L. 11, 49. Propterea et sapientia dei dixit: mittam ad illos prophetas et apostolos (*Mt. 23, 34.*) et sapientes et scribas. Ex illis occidetis et crucifigetis et ex eis flagellabitis in synagogis vestris et persequimini de civitate in civitatem, 35. ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram,² a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariæ filii Barachiae, quem occidistis inter templum et altare.

36. Amen dico vobis, venient haec omnia super generationem istam.

thia sie fortragan ni mugun, inti ir mit einemo fingare iutueremo ni ruoret thia burdin.

26. Uue iu scriberin inti Pharisein, lichezera, bithiu uuanta ir zimbrot grebir uuiz-zagono inti garaudet grebir rehtero (247) inti quedet: oba uuir uuarin in tagon unsero fatero, ni uuarimes iro ginózza in bluote thero uuizzagono.

27. Ir birut urcundon selbon, bithiu ir iro kind birut thie dar uuizzagon sluogun.¹ Inti ir gifullet mez iuuero fatero.

28. Berd natruno,² vvuo flohet ir fon duome helliuiuzzes?

29. Bithiu quad thiu gotcunda spahida: ih sentu zi in uuizzagono inti boton inti spahe inti scribera. Fon then slahet ir inti hahet inti fon then fillet ir in iuuueren samanungon inti ahtet fon burgi zi³ burgi, thaz queme ubar iuuuih iogiuelih⁴ bluot rehtaz thaz ergozzan uuard ubar erda,⁵ fon bluote thes rehten Abel io⁶ unzan bluot Zachariases thes Barachiasenes, then ir sluogut untar themo temple inti themo altere.

30. Uúar quidiu iu, quement thisiu alliu obar diz cunni.

¹ estis eorum *F* ² qui — terram *am untern Rande vom Schreiber nachgetragen G*

¹ sluogun *rs* ² natruno *rs* ³ zi *rs* ⁴ iugiuelih *corr. in o*
⁵ thaz — erda *am untern Rande vom Schreiber nachgetragen* ⁶ iu *corr. in o*

CXLII.

Mt. 23, 37. Hierusalem, Hie-269 142, 1. Hierusalem, Hierusalem, quae occidis¹ prophetas (248) et lapidas eos qui mittuntur ad te! Quotiens volui 5 congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alis suis, et noluisti. 38. Ecce relinquitur ira federacha, inti thu ni uol- 10 tos. Senu nu uuidit iu forlazan iuuer hús vvuosti.

39. Dico enim vobis: non me videbitis a modo donec dicatis: benedictus qui venit in nomine domini!

2. Ih quidu iu: ni gisehet ir mih fon nu, ér thanne ir quædet: gisegenot si thie dar 15 cumit in trohtines namon!

CXLIII.

J. 12, 42. Verumtamen ex² principibus multi crediderunt in eum, sed propter Pharisaeos non confitebantur, ut de 20 synagoga non eicerentur. 43. Dillexerunt enim gloriam hominum³ magis quam gloriam dei.

44. Ihesus ergo⁴ clamavit et dixit: qui credit in me non credit in me, sed in eum qui misit me. 45. Et qui videt me videt eum qui misit me.

46. Ego lux in mundum veni, ut omnis qui credit⁵ in me in tenebris non maneat. (249)

47. Et si quis audierit verba mea et non custodierit, ego 35 non iudico eum. Non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvificem mundum.

48. Qui spernit me et non 270

143, 1. Thoh uuiduru fon then heroston manage giloubtun in inan, oh³ thuruh thie Phariseos ni iahun es, thaz her⁴ fon theru samanungu uzforuorpfan ni v vurdi.⁵ Sie minnotun manno diurida mer thanne gotes diurida.

2. Ther heilant riof inti quad: therde⁶ giloubit in mih ni giloubet in mih, oh in then therde mih santa. Therde mih gisihit gisihit then therthe mih 30 santa.

3. Ih liocht in mittilgart quam, thaz iogiuuelih thiede giloubit in mih in finstarnesse ni uuonet.

4. Oh oba uuer gihorit minu uuort inti thiu ni heltit, ih ni duomu inan. Ni quam ih zi thiu thaz ih duomti mittilgart, oh thaz ih heile mittilgart.

5. Therde mih úozernit inti

¹ occides *F*

² et ex *F*

³ dilexerunt — *hominum* | *rs G*

⁴ autem *F*

⁵ credit — | *rs* (in me) *G*

¹ thide

² of:to (f)

³ *uh corr. in o*

⁴ her :: (uz?)

⁵ un^vrdi: (n), *das* ^v *auf Rasur*

⁶ therde *rs*

accipit verba mea, habet qui iudicet eum: sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissimo die.

49. Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me pater, ipse mihi mandatum¹ dedit quid dicam et quid loquar, 50. et scio quia mandatum eius vita aeterna est. Quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi pater, sic loquor.

J. 12, 36. Hæc locutus est eis Ihesus, et abiit et abscondit se ab eis.

37. Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum, 38. ut sermo Esaiæ prophetae impleretur²⁰ quem dixit: domine, quis credidit auditui nostro, et brachium domini cui revelatum est?

41. Hæc dixit Esaias, quando vidit gloriam eius et locutus est de eo.

ni intfahit minu uuort, er habet ther inan duomit: thaz uuort thaz ih sprah thaz duomit inan⁵ in themo iungisten tage.

6. Uuanta ih fon mir selbemo ni bin sprehenti, oh therde mih santa fater, her mir bibot gap uuaz ih quede oda uuaz ih sprehe, inti ih ueiz thaz sin bibot lib euuin ist. Thiu ih sprihu, soso mir ther fater quad, so sprichu.

7. Thiz sprah in ther heilant, inti thana gieng inti gibarc sih fon in.

8. Mit diu er so managiu zeihan teta fora in, ni giloubtun in inan, thaz uuort Esaiases thes uuizagen gifullit vvurdi thaz her quad: trohtin, uer giloubit unser gihornessi, inti truhtines arm uuemo ist intrigan? Thisiu quad Esaias, thanne her gisah sina diurida inti sprah fon imo.

CXLIV.

Mc. 13, 1. (250) Et cum egeretur Ihesus de templo, (Mt. 24, 1.) accesserunt discipuli³⁰ eius, ut ostenderent ei ædificationes templi, (Mc. 13, 1.) dicentes: magister, aspice quales lapides et quales structure!

2. Et respondens Ihesus ait: videtis has omnes magnas ædificationes: (Mt. 24, 2.) amen dico vobis, (L. 21, 6.) venient dies in quibus (Mt. 24, 2.) non⁴⁰ relinquetur hic² lapis super lapidem, qui non destruat.

144, 1. (250) Inti mit diu ther heilant uzgieng fon themo temple, zuogiengun sine iungiron, thaz sie imo zougitin¹ thiu gizimbriu thes temples, sus quedenti: meistar, scouuuu vvoliche steina inti uelichu³⁵ gizimbriu!

2. Tho antlingita ther heilant, quad: gisehet ir alliu thisu mihilun gizimbriu: uuar quidih iu, quement taga in then ni uuirdit forlazan hier² stein oba steine, thiede ni si ziuuorpfan.

¹ madatum G

² non relinquetur rs, hic n G

¹ zougitim r zu n

² hier n

CXLV.

Mc. 13, 3. Et cum sederet²⁷¹ 145, 1. Inti mit diu her saz in monte olivarum contra templum, (*Mt.* 24, 3.) accesserunt ad eum discipuli secreto (*L.* 21, 7.) et interrogaverunt eum dicentes: preceptor, (*Mt.* 24, 3.) dic nobis, quando haec erunt, et quod signum adventus tui, (*Mc.* 13, 4.) cum haec omnia¹⁰ incipient consummari?

L. 17, 22. Et ait ad discipulos: venient dies quando desideretis videre unum diem filii hominis et non videbitis.¹ 15

Mt. 24, 4. Videte ne quis vos² seducat: 5. multi enim venient in nomine meo dicentes: ego sum Christus, et multos³ seducent. 20

Mc. 13, 7. (251) Cum audieritis autem (*L.* 21, 9.) prelia et (*Mc.* 13, 7.) opiniones⁴ bellorum (*L.* 21, 9.) et seditioes, nolite terreri: (*Mt.* 24, 6.)²⁵ oportet enim haec fieri, sed nondum est finis.

7. Consurget enim gens in gentem et regnum contra regnum, et erunt pestilentiae et³⁰ fames et terre motus per loca (*L.* 21, 10.) terroresque de caelo et signa magna. (*Mt.* 24, 8.) Haec autem omnia initia sunt dolorum. 35

9. Tunc tradent vos in tribulatione⁵ et occident vos, et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum.

L. 21, 18. Et capillus de⁴⁰ capite vestro non peribit, 19. et

in berge oliboumo uuidar themo temple, giengun zi imo sine iungiron dougolo inti fragetun inan sus quedenti: meistar, quid uns, uuanne uuerdent thisu? uuaz zeihano ist thineru cumfti, thanne thisu ellu bi-ginnent gientot uuesan?

2. Inti quad zi den iungiron: quement taga thanne ir lustot zi gisehanne einan tag mannes sunes inti ni gisehet.

3. Gisehet ir thaz uuer iuuuih ni forleite: manage quement in minemo namen sus quedenti: ih bin Christ, inti manage forleitent.

4. (251) Mit diu ir gihoret gifeht inti liumunt gifehto inti gistritiu, ni curit uuesan gibruogite: iz gilimpfit sus zi uuesanne, oh noh thanne ist enti.

5. Erstentit thiot uuidar thiotu inti richi uuidar riche, inti sint thanne suhti inti hungara inti erdbibunga thurah steti inti bruogon fon himile inti mihiliu zeichan. Thisiu alliu anagin sint sero.

6. Thanne selent sie iuuuih in arabeiti inti slahent iuuuih, inti birut in hazze allen¹ thioton thurah minan namon.

7. Inti loc fon iuuuere² houbite ni foruuiridit, inti in

¹ non uidebitis *rs G*² uos — | *G*³ multi *corr. in os G*⁴ opiones⁵ tradent — tribulatione *rs G*¹ allen:² iuuuere *corr. in e*

in patientia vestra possidebitis²⁷² inuueru githulti gisizzet¹ ir animas vestras. iuuera sela.

L. 21, 14. Ponite ergo in cordibus vestris non premeditari quemadmodum¹ respondeatis: 15. ego enim dabo² vobis os et sapientiam, cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri.

Mt. 24, 10. Tunc scandalizabuntur multi et invicem tradent et odio habebunt invicem. (252) 11. Et multi pseudoprophetae surgent et seducent multos. 12. Et quoniam abundavit iniquitas, refrigescet caritas multorum, 13. qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

14. Et predicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus,³ et tunc veniet consummatio.

15. Cum ergo videritis abominationem desolationis, quae dicta est a Daniele⁴ propheta stantem in loco sancto, qui legit intellegat! (L. 21, 20.) Cum autem videritis circumdari ab exercitu Hierusalem, tunc scitote quia adpropinquavit desolatio eius.

21. Tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes, et qui in medio eius⁵ discedant, et qui in regionibus non intrent in eam. 22. Quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quae scripta sunt.

8. Sezzet in iuueren herzon ni foralernen zi uelicheru uuisun ir antvurtet: ih gibu iu mund inti spahida, theru ni mugun² uuidarstantan inti uuidarquædan alle iuuere uidaruuerton.

9. Thanne sint manage bisuihane inti untar zuisgen sih selenti, inti habent sih in hazze untar zuisgen. (252) Inti manage lugge uuizzagon erstantent inti forleitent manage. Inti bithiu ginuhtsamot unreht, ercaltet minna managero: thiede thurahuonet² unzan enti ther ist heil.

10. Inti uuidit gipredigot thiz gotspel riches in alleru uueralti⁴ iu giuuzscefi allen thioton, inti thanne cumit enti.

11. Mit diu ir gisehet leidazunga ziuorpfnesses, thiu dar giquetan ist fon Daniele themo uuizagen stantenti in heilageru steti, thie dar lese forstante! Mit diu ir gisehet umbigeban fon here Hierusalem, thanne uuizzit ir thaz sih nahit iro ziuorpfnessi.

12. Thanne thie dar in Iudeon sint, thanne fiohent sie in berga, inti thie dar in iru mitteru sint thana erfarent, thie dar uz themo lante sin ni geen in sia. Uanta taga girihti thie sint, thaz siu gifullit uerden alliu thiu dar giscribanu sint.

¹ quoniam F ² dobo G ³ gent. f. G. ⁴ -lo es in e G ⁵ in — eius rs G

¹ giszzet; das zweite e aus i corr.? ² mugun rs (o) ³ thurahuonet aus angefangenem u corr. ⁴ uueralti rs für l

23. Vae autem pregnantibus²⁷³ (253) et nutrientibus in illis diebus! Erit enim pressura magna supra terram et ira populo huic, 24. et cadent in ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes, et Hierusalem calcabitur a gentibus donec impleantur tempora nationum.

Mt. 24, 20. Orate autem ut non fiat fuga vestra hieme vel in¹ sabbato. 21. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet.

L. 21, 25. Et erunt signa in solæ et luna et in stellis, et in terris presura gentium² pre confusione sonitus maris et fluctuum, 26. arescentibus hominibus pre timore et expectatione, quæ supervenient universo orbi.

Mt. 24, 22. Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva³ omnis caro: sed propter electos (254) breviabuntur dies illi.

23. Tunc si quis vobis dixerit: ecce hic Christus aut illic, nolite credere. 24. Surgent enim Pseudochristi et pseudo-prophetæ et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. 25. Ecce predixi vobis.

13. Uue so scafanen (253) inti ziohenten in then tagon! Ist uuarlichho thrucnessi mihil obar erdu inti gibuluht the- semo folke, inti fallent in munde suertes inti uuerdent hafte geleitit in alla thiota, inti Hierusalem ist gitretan fon thioton io unz gifulto uuerdent ziti thiotono.

14. Betot uuarlichho thaz ni uuerde iuuuer fluht in uuintar oda in sambaztag. Ist thanne arabeit mihil, sulih so ni uuas fon mittilgartes anaginne io unzan nu noh elichor ni uuirdit.

15. Inti uuerdent zeichan in sunnun¹ inti in manen intin sterron,² inti in erdun thrucnesse thiotono³ thuruh thaz githuor liodares seuues⁴ inti uuazzaro⁵ fliozentero, thorrenten mannon thurah forahtha inti beitunga, thie dar quement alleru uueralti.

16. Inti nibi bicurcite⁶ uuarin thie taga, ni uuari heil al fleisc: oh thurah thie gicoranon (254) uuerdent gicurzite thie taga.

17. Thanne oba uer quæde: senu hier ist Christus oda thár, ni curit gilouban: erstantent lugge Christa inti lugge uuizzagon inti gebent mihiliu zeichan inti uuntar, so thaz in irridon uuerdent gileitit, ob iz mag uuesan, ioh thie gicoranon. Senu ih sagetaz iu bifora.

¹ in fehlt F
cs in a G

² in stellis | ns, et — gentium | rs G

³ salu

¹ | ::: in sunnun ² intin sterron ns ³ thotono ⁴ inti in erdun — seuues rs (2 Zeilen) ⁵ uuazzaro rs ⁶ nibicurcite

26. Si ergo dixerint vobis: 274 ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetrabilibus, nolite credere. 27. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret 5 usque in occidente, ita erit et adventus filii hominis.

28. Statim autem post tribulationem dierum illorum sol 10 obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellę cadent de cęlo, et virtutes cęlorum commovebuntur. 29. Et¹ tunc parebit signum filii hominis in 15 cęlo, (255) et tunc plangent se omnes tribus terrę, et videbunt filium hominis venientem in nubibus cęli cum virtute multa et maiestate. 30. Et 20 tunc mittet angelos suos cum tuba et voce magna, et congregabunt electos eius a quatuor ventis, a summis cęlorum usque ad terminos eorum. 25

L. 21, 28. His autem fieri incipientibus respicite et elevate² capita vestra, quoniam adpropinquat redemptio vestra.

Mt. 24, 32. Ab arbore autem fici discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata, (L. 21, 29.) et omnes arbores³ 30. cum producunt⁴ iam 35 ex se fructum, scitis quoniam prope est estas.

Mt. 24, 33. Ita et vos cum videritis haec omnia fieri, scitote quia prope est in ianuis.

18. Oba sie iu quedent: senu in theru vvuostinnu ist, ni curit uzgangan: senu in fartstetin, ni curit gilouban: soso blekezunga uzgengit¹ fon 6stana inti offanota² sih unz anan uestana, so ist thiu cunfpt thes mannes sunes.

19. Sliumo after³arbeits thero tago sunna uuiridit bifinstit, inti mano ni gibit sin licht, inti sterron fallent fon himile, inti megin himilo⁴ sint giruorit. Inti thanne erougit sih zeichan thes mannes sunes in himile, (255) inti thanne vvuofit sih allu erdcunnu, inti gisehent mannes sun comentan in himiles uuolkanon mit managemo megin inti mihilnesse. Thanne sentit sine engila mit trumbun mit⁵ mihileru stemmu, inti gisamanont sine gicoranon fon fior uinton, fon hohi himilo 25 i6 unz iro enti.

20. Thesen uuesan biginnen-ten scouuot inti ufhefet iuuueriu houbit,⁶ bithiu uuanta nahlichot iuuuer losunga.

CXLVI.

146, 1. Fon boume⁷ figuno lernet gilihnessi. Mit diu iu sin zuelga muruui uuiridit inti bletir giboraniu, inti alle bouma⁸ mit diu sie frambringent iu fon in uuahsmon, uuizzit thaz iu nah ist sumar.

2. So ir mit diu ir gisehet thisu alliu uuesan, uuizzit thaz 40 her nah ist in duron.

¹ et rs G ² eleuate — | G ³ arbores — | G ⁴ perducunt F'

¹ uzgengit rs ² inti offanota rs ³ after aus angefangenem u corr. ⁴ himilo: (n) ⁵ mit ⁶ houbit rs ⁷ boume rs ⁸ bouma — | (mit diu sie)

34. (256) Amendico vobis, quia 275 non preteribit haec generatio donec omnia hæc fiant. 35. Cælum et terra transibunt, verba vero mea non preteribunt.

L. 21, 34. Adtendite autem vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vitæ, et superveniat in vos repentina dies 10 illa: 35. tamquam laqueus enim superveniet in omnes qui sedent super faciem omnis terrae.

36. Vigilate itaque omni tempore orantes ut digni¹ ha- 15 beamini fugere ista omnia quae futura sunt, et stare ante filium hominis.

Mc. 13, 33. Nescitis enim 20 quando tempus sit. (Mt. 24, 36.) De die autem illo et hora nemo scit, (Mc. 13, 32.) neque filius neque angeli in cælo, (Mt. 24, 36.) nisi solus pater. 25

CXLVII.

Mt. 24, 37. Sicut autem in diebus Noe ita erit et adventus filii hominis. 38. Sicut enim erant in diebus (257) 30 ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptum tradentes usque ad eum diem quo introivit in arcam Noe, 39. et non cognoverunt, donec 35 venit diluvium et tulit omnes, ita erit et adventus filii hominis.

L. 17, 28. Similiter sicut factum est in diebus Loth: 40 tagon Lodes: ázzun inti trun-

¹ digni — | (habeamini) G

¹ alliu rs

² giu'esso, v ns

³ hi:ienti r

⁴ ci corr. in z

⁵ higi halb ausradiert

edebant et bibebant, emebant²⁷⁶ cun, couftun inti forcouftun, et vendebant, plantabant et pflanzotun inti zimbrotun: in ædificabant: 29. qua die autem themo tage tho Loth uzgieng exiit Loth a Sodomis, pluit fon Sodomis, regenota fiur inti ignem et sulphur de cælo et ⁵ sueual fon himile¹ inti alle for- omnes perdidit. 30. Secundum los. After thesen uuiridit in haec erit qua die filius hominis themo tage ther mannes sun revelabitur. uuiridit intrigan.

Mt. 24, 17. Tunc qui in 3. Thanne ther der in theki tecto est non descendat tollere ¹⁰ ist ni stigit nidar zi nemanne¹ aliquid de domo sua, 18. et uuaz fon sinemo huse, inti qui in agro non revertatur thiede in acre ist ni uerbit tollere (*Mc.* 13, 16.) vestimen- zi nemanne sin giuati. Gihu- tum suum. (*L.* 17, 32.) Me- genti uueset thera Lodes que- mores estote uxoris Loth. ¹⁵ nun.

Mt. 24, 40. Tunc duo erunt 4. Thanne sint zuene in agro: unus assumetur (258) accre: ein ist ginoman (258) (*L.* 17, 35.) et alter relinque- inti ander ist forlazzan. Zua sint malenti in ein: ein ist tur. (*Mt.* 24, 41.) Due molen- ginoman inti ander uuiridit for- tes in unum: una assumetur ²⁰ lazzan. Zuei sint in einemo et una relinquetur. (*L.* 17, 34.) bette: ein ist ginoman inti ander Duo in lecto uno: unus assu- ist forlazzan.

36. Respondentes dicunt illi: 5. Sie tho antlingenti qua- ubi, domine? 37. Qui dixit ²⁵ dun imo: uuar, trohtin? Her eis: ubicumque fuerit corpus quad in: so uuara so ther illuc congregabuntur aquilæ. lihamo uuiridit thara gisamanont sih erni.

Mc. 13, 34. Sicut homo qui 6. Samaso man ther elilen- peregre profectus reliquit do- ³⁰ tes farenti forliez sin hus inti mum suam et dedit servis suis gab sinen scalcon giuualt gi- potestatem cuiusque operis, et uuelihes uuerkes, inti themo ianitori precipiat ut vigilet. duriuuarthe gibót thaz her uuahheti.

35. Vigilate ergo, nescitis ³⁵ 7. Uuabhet uuarliho: ir³ ni enim quando dominus veniat, uuizzut⁴ uuanne truhtin cumit, sero an media nocte an galli spato oda in mitteru naht oda cantu an mane, 36. ne cum zi hanacrati oda in morga, venerit repente, inueniat vos min thanne her quimit sliumo, dormientes. ⁴⁰ finde iuuuuh slafenti.

Mt. 24, 43. Illud autem 8. Thaz uuizzit ir, uuanta scitote, quoniam si sciret pa- oba uuesti thes higisges fater terfamilias qua hora fur veni- zi uuelihheru ziti ther thioB

¹ himile aus n (oder angefangenem m) corr.

² zi nemanne rs

³ ir ns

⁴ uuizzit

ret, vigilaret utique et non 277 quami, her uuahheti giuesso
sineret¹ perfodiri domum suam. inti ni liezzi¹ thurahgraban sin
44. Ideoque et vos estote hus. Inti bithiu uueset ir ga-
parati, quia qua nescitis hora rauue, bithiu in theru ziti thia
filius hominis venturus est. 5 ir ni uizzut ther mannes sun
zuouuert ist.

L. 12, 41. (259) Ait autem ei² 9. (259) Quad imo Petrus: troh-
Petrus: domine, ad nos dicis tin, quidis zi uns thesa para-
hanc parabolam an et ad om- bola oda zi allen? Thaz ih iu
nes? (Mt. 13, 37.) Quod autem 10 quidu² allen quidu: uuahhet!³
vobis dico omnibus dico: vi-
gilate!³

L. 12, 42. Dixit autem do- 10. Quad trohtin: uuer
minus: (Mt. 24, 25.) quis putas uuanis⁴ ist gitriuuui scale inti
est fidelis servus et prudens 15 uuis spenteri, thende trohtin
(L. 12, 42.) dispensator, (Mt. gisezzit ubar sin higisgi, thaz
24, 45.) quem constituit domi- her in gebe muos in ziti?

46. Beatus ille servus, quem 20 11. Salic ist ther scale, then
cum venerit dominus eius in- thanne sin herro cumit findit
venerit sic facientem. 47. Vere inan so duontan. Uuar quidi
dico vobis, quoniam super íu, uanta ubar alliu sinu guot
omnia bona sua constituet eum. gisezzit inan.

48. Si autem dixerit malus 25 12. Oba quidit ther ubilo
servus ille in corde suo: mo- scale in sinemo herzen: duala
ram fecit dominus meus venire, teta min herro zi quemaane,
49. et coeperit percutere con- inti biginnit thanne slahan sine
servos suos, manducet autem ebanscalca, izzit inti trinkit
et bibit cum ebriis, 50. veniet 30 mit trunkanen:⁵ quimit ther
dominus servi illius in die qua⁴ herro thes scalkes in themo
non sperat et hora qua igno- tage the her ni uuanit inti in
rat, 51. et dividet eum, par- theru ziti the her ni uueiz,
temque eius ponet cum hypo- inti ziteilit inan, inti sinan teil
chritis (L. 12, 46.) et infide- 35 sezzit mit lihhezerin⁶ inti mit
libus. (Mt. 24, 51.) Illic erit ungitriuuuen. Thar ist vvuoft
fletus et stridor dentium.⁵ inti stridunga zeno.

CXLVIII.

Mt. 25, 1. (260) Tunc simile 148, 1. (260) Thanne gilih
erit regnum cælorum decem vir- 40 ist himilo rihhi zehen thiornon,

¹ et — sineret | ns G ² et F ³ omnibus — uigilate rs G
⁴ in die qua rs G ⁵ dentibus G

¹ inti ni liezzi | ns ² quidu — | ³ allen — uuahhet zrs
⁴ uuanis rs aus r ⁵ trunkanen rs ⁶ lihhezerin rs

ginibus, quæ accipientes lampa-²⁷⁸thio intfahenti iro lihtfaz giend-
das suas exierunt obviam sponso . gun ingegin themo brutigomen
et sponsæ. inti bruti.

2. Quinque autem ex eis 2. Fimui fon then uuarun
erant fatuę et quinque prudentes. 5 dumbo inti fimui uuiso. Oh
3. Sed quinque fatuę¹ fimf dumbo intfanganen liht-
acceptis lampadibus non sum- fazzon ni namun oli mit in,
serunt oleum secum, 4. pru- thio uuisun uuarliho intfien-
dentes vero acceperunt oleum gun oli in iro faz mit liht-
in vasis suis cum lampadibus. 10 fazzon.

5. Moram autem faciente 3. Tuunala tuonti themo
sponso dormitaverunt omnes brutigomen naffezitun allo inti
et dormierunt. 6. Media autem sliefun. In mitteru naht¹ ruoft
nocte clamor factus est: ecce uuard gitan: senu nu cumit
sponsus venit, exite obviam ei! 15 ther brutigomo, gét ingegin
imo!

7. Tunc surrexerunt omnes. 4. Tho erstuontun allo thio
virgines ille et ornaverunt lam- thiornun² inti gigarauitun iro
padas suas. lihtfaz.

8. Fatuę autem sapientibus 20 5. Thio tumbun³ then spahon
dixerunt: date nobis de oleo quadun: gebet uns fon iuuue-
vestro, quia lampades nostre remo ole, bithiu uuanta unseru
extinguntur. 9. Responderunt lihtfaz sint erlosganu. Tho
prudentes dicentes: ne forte antlingitun thio uuisun que-
non sufficiat nobis et vobis: 25 dento: min odouuan ni ginuht-
ite potius ad vendentes et samo uns inti iu: gét mer zi
emite vobis! then forcoufenton inti coufet iu!

10. Dum autem irent emere, 6. Tho sio fuorun coufen,
venit sponsus, (261) et quae quam ther brutigomo,⁵ (261)
paratæ erant intraverunt cum 30 inti thio dar garauo uuarun
eo ad nuptias, et clausa est ingiengun mit imo zi theru
ianua. brútloufti, inti bislozzano⁶ uua-
run thio duri.

11. Novissime veniunt et 7. Zi iungisten quamun thio
relique virgines dicentes: do- 35 andro thiornun quedenti: troh-
mine, domine, aperi nobis! tin, trohtin, intuo uns! Her
12. At ille respondens ait: tho antlingita, quad: uúar
amen dico vobis, nescio vos. quidih iu, ih ni uueiz iuuuih.

13. Vigilate itaque, quia² 8. Uuahhet giuueso, uuanta
nescitis diem neque horam. 40 ir⁷ ni uuizzut then tag⁸ noh
thia zít.

¹ et — fatuę fehlt F

² quia — | (nescitis) G

¹ nah

² thiornun

³ tumbun *blafs corr. in o*

⁴ fuorun

⁵ mit brutigomo *schliesst Quaternio xvij*

⁶ bislozzano — duri | rs

⁷ ir:: |

⁸ tag ns über der Zeile

CXLIX.

Mt. 25, 14. Sicut enim homo 279 149, 1. Soso man farenti proficiscens vocavit servos suos gihalota sine scalca inti salta et tradidit illis bona sua, 15. et in sinu guot, inti einemo gab uni dedit V talenta,¹ alii autem 5 fimf talenta, anderemo zuua, duo, alii vero unum, unicuique anderemo eina, einero giuue- que secundum propriam virtu- lihhemo after eiganemo megine, tem, et profectus est statim. inti fuor sliumo.

16. Abiit autem qui V ta- 2. Gieng tho ther thio fimf lenda acceperat et operatus est 10 talenta intfieng inti uorahta in eis et lucratus est alia in then inti gistriunita² andero quinque. 17. Similiter² et³ qui fimui. So sama therde zuua duo talenta⁴ acceperat lucratus talenta intfieng³ gistriunita an- est alia duo. 18. Qui autem dero zuua. Ther thia einun unum acceperat abiens fodit 15 intfieng gieng inti gruob in in terra et abscondit pecuniam erda inti gibarc scáz sines domini sui. hérren.

19. Post multum vero tem- 3. After managen zitin quam poris venit dominus servorum ther herro thero scalco (262) illorum (262) et posuit ratio- 20 inti sazta reda mit in. nem cum eis.

20. Et accedens qui V ta- 4. Inti gieng zuo therde lenda acceperat obtulit alia fimf talenta intfieng, brahta V talenta dicens: domine, V andero fimf talenta quedenti: talenta tradidisti mihi,⁵ et ecce 25 trohtin, fimf talenta saltostu alia quinque superlucratus sum. mir, senu nu andero fimui ubar 21. Ait illi dominus eius: euge, thaz haben gistriunit. Tho quad bone serve et fidelis, quia imo sin herro: gifih, guot scale inti gitriuuui: uuanta thu ubar super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in 30 fohiu uuari gitriuuui, ubar ma- gaudium domini tui. nagu thih gisezzu: ingang in gifehon thines hérren.

22. Accessit autem et qui 5. Zuogieng therde zuua duo talenta acceperat et ait: talenta intfieng inti quad: herro, domine, duo talenta tradidisti zuua talenta saltostu mir, senu andero zuua gistriunenti bin. mihi, ecce alia duo lucratus 35 Tho quad imo sin hérro: gifih, guot scale inti gitriuuui: uuanta euge, serve bone et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis,⁶ thu ubar fohiu uuari gitriuuui, supra⁷ multa te constituam: 280 ubar managu thih gisezzu:

¹ V talenta *rs G* ² similiter *ns G* ³ et *fehlt F* ⁴ talenta *fehlt F* ⁵ mihi trad. *F* ⁶ super pauca fuisti fidelis *rs G* ⁷ super *F*

¹ ther thio fimf *rs* ² gistriunita *rs für n* ³ intfieng — (inti?)

intra in gaudium domini
tui.

24. Accedens autem et qui
unum talentum acceperat ait: 5
domine, scio quia homo durus
es et metis ubi non seminasti
et congregas ubi non sparsisti,
25. et timens abii et abscondi
talentum tuum in terra: ecce 10
habes quod tuum est.

26. Respondens autem do-
minus eius dixit ei: serve
male (263) et piger, sciebas¹
quia meto ubi non semino et 15
congrego ubi non sparsi:
27. oportuit ergo te commit-
tere pecuniam meam numulari-
is, et veniens ego recepissem
utique quod meum est cum 20
usura. 28. Tollite itaque ab
eo talentum et date ei qui
habet decem talenta.

29. Omni enim habenti da-
bitur, et abundavit:² ei autem 25
qui non habet, et quod vide-
tur habere auferetur ab eo.
30. Et inutilem servum eicite
in tenebras exteriores: illic
erit fletus et stridor dentium. 30

ingang in gifehon thines troh-
tines.

6. Zuogienc¹ tho therde eina
talenta intfieng, quad: herro,
ih uneiz thaz du hart man bist
inti arnes thar du ni satos
inti samanos thar du ni spreit-
tos, inti forhtenti gieng inti
gibare thina talenta in erdu:
senu nu² habes thaz dar thin ist.

7. Tho antlingita sin hërro,
quad imo: ubil scale (263) inti
lazzo, tho du uuestos³ thaz⁴ ih
thar arnon thar ih ni sauuiu⁵
inti samanon thar ih ni spreitta,
gilampf thir zi bifelahanne
minan scaz munizzerin, inti ih
quementi intfieng thaz dar min
ist mit pfrasamen.⁶ Nemet fon
imo thia einun talenta inti
gebet themo thie dar habet⁷
zehen talenta.

8. Îogiunelihhemo therde
habet⁸ uuidit gigeban, inti gi-
nuhtsamot: themo thie dar ni
habet, inti thaz ist gisehan
haben⁹ uuidit erfirrit fon imo.
Inti unnuzzan scale eruuerpfet¹⁰
inan in thiu uzzarun finstar-
nessiu:¹¹ thar ist vvuof inti
zeno stridunga.

CL.

L. 12, 35. Sint lumbi vestri
precincti et lucerne ardentes, 35
36. et vos similes hominibus
exspectantibus dominum suum,
quando revertatur a nuptiis,
et cum venerit et pulsaverit,
confestim aperiant ei. 40

150, 1. Sin iuuero lentin
bigurtit inti liichtfaz brinnenti,
inti ir gilih mannon beiton-
ten iro hërren, thanne¹² her uerbe
fon brutloufti, thanne her queme
inti clopfo, sliumo induot imo.

¹ sciebas — | (quia m&o) G

² abundabit F

¹ zuogienc (der Punkt wol nur ein Fleck)

² senunu blafs corr. in o

³ uuesto — | (thaz thar) ⁴ thaz rs ⁵ sauuiu rs aus a ⁶ pfrasamen rs
aus a ⁷ thiedar habet rs ⁸ therde habet rs ⁹ thaz — haben | rs

¹⁰ eruuerpfet rs ¹¹ in — finstarnessiu zrs ¹² thanne aus angefangenem u corr.

37. Beati servi illi quos²⁸¹ cum venerit dominus invenerit vigilantes: amen dico vobis, quod precingit se et faciet illos discumbere, et transiens ministravit illis.

38. (264) Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit, beati servi illi.

L. 19, 12. Dixit ergo: homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi¹⁵ regnum et reverti.

13. Vocatis autem ·X· servis suis dedit illis ·X· mnas et ait ad illos: negotiamini dum venio.

14. Cives autem eius oderant illum et miserunt legationem post illum dicentes: nolumus hunc regnare super nos.

15. Et factum est, dum rediret²⁵ accepto regno, et iussit vocari servos quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset.

16. Venit autem primus dicens: domine, mna tua ·X· mnas adquisivit. 17. Et ait illi: euge bone serve, quia in³⁵ modico fidelis fuisti, eris potestatem habens supra X civitates.

18. Et alter venit dicens: domine, mna tua fecit V mnas.⁴⁰ (265) 19. Et huic ait: et tu esto supra V civitates.

2. Thanne sint salige thie scalca, thanne ther herro quimit, findit sie uuahhente: uuar quidih in, thaz er sih bigurtit inti tuot sie sizzen, inti farenti ambahtit¹ in.

3. (264) Inti oba her cumit in theru afterun uuahtu inti oba her in theru drittun uuahtu¹⁰ cumit inti ob her so findit, salige sint thie scalca.

CLI.

151, 1. Tho quad er: sum edili man gieng in ferra lant-scaf intfahan imo rihhi inti abur uuidaruuerban.

2. Gihaloten tho sinen zehen scalcon gab in zehen mnas inti quad zi in: coufot² unz ih cumu.

3. Sine burgliuti hazzotun inan, inti santun botescaf after imo quedente: ni uollemes thesan rihhison obar unsih.

4. Inti uuard tho, mit diu her uuidaruuarb³ intfanganemo rihhe, gibót tho thaz man gihaloti sine scalca then her gab then scaz,⁴ thaz her uuesti³⁰ uuio filu iro giuuelih giscazzot uuari.⁵

5. Tho quam ther eristo quedenti: herro, thin mna gihalota⁶ zehen mnas. Her quad imo: gifih, thu guoto scalc: bithiu thu in luzilemo gitriuii uuari, bist giuualt habenti obar zehen burgi.

6. Inti ander quam quedenti: trohtin, thin mna teta fimf mnas. (265) Themo quad her: ouh thu uuis obar fimf burgi.

¹ äbahtit ² coufot corr. in o ³ uuidaruuarb rs ⁴ her — scaz | rs
⁵ giscazzot uuari zrs ⁶ gihalota rs (ze:)

20. Et alter venit dicens: 282
domine, ecce mna tua, quam
habui repositam in sudario:
21. timui enim, quia homo
austerus es, tollis quod non
posuisti et metis quod non
seminasti.

22. Dicit ei: de ore tuo te
iudico, serve nequam. Quia
ego homo austeris¹ sum, tollens 10
quod non posui et metens
quod non seminavi: 23. et
quare non dedisti pecuniam
meam ad mensam, et ego
veniens cum usuris utique² exi 15
gissem illud?

24. Et adstantibus dixit:
auferte ab illo mnam et date
illi qui habet X. mnas.³

25. Et dixerunt ei: domine,
habet X. mnas.

26. Dico autem vobis, quia
omni habenti dabitur,⁴ ab eo
autem qui non habet et quod 25
habet auferetur (266) ab eo.

27. Verumtamen inimicos meos
illos qui noluerunt me regnare
super se adducite huc et in-
terfucite ante me.

7. Inti ander quam que-
denti: herro, senu thin¹ mna,
thia ih habeta gihaltana in
sueizduohhe:² ih forahtha, uuanta
5 thu grim man bist, nimist
thaz thu ni sáztos inti arnost
thaz thu ni sátos.

8. Tho quad er imo: fon
thinemo munde thih duomu,
10 thu abuhó scale. Bithiu ih grim
man bin, nimu thaz ih ni sazta
inti arnon thaz ih ni sata:
inti bihiu ni gabi thu minan
scaz zi mázzu, inti ih quementi
15 mit phrasamen thaz erbeitti?³

9. Inti azstantenten quad:
nemet fon imo thia mnam inti
gebet themo therde zehen mnas
20 habet.

10. Inti quadun⁴ imo: herro,
her habet zehen mnas.

11. Ih quidu íu, thaz íogi-
uuelihhemo habentemo uuir-
dit gigeban, fon themo therde ni
habet, thaz er habet uuir-
dit erfirrit (266) fon imo. Thoh
uúidero mine fianta thiede ni
30 uuoltun mih rihhison obar sie
leitet hera inti erslahet fora
mir.

CLII.

Mt. 25, 31. Cum autem
venerit filius hominis in maie-
state sua et omnes angeli 35
cum eo, tunc sedebit super
sedem maiestatis suæ.

32. Et congregabuntur ante
eum omnes gentes, et separa-

152, 1. Mit diu cumit ther
mannes sun in sineru mihhil-
nessi⁵ inti alle engila mit imo,
thanne sizzit her obar sedal
sinera mihhilnessi.

2. Inti gisamanot uerdent
furi inan allo thiota, inti thanne

¹ austeris homo *F* ² et *F* ³ decem minas habet *F* ⁴ dabitur
zweimal G

¹ thin *rs* ² sueizduohhe *rs aus c* ³ thaz erbeitti — | *rs*
(dahinter noch beitti zu lesen) ⁴ quadun *aus unvollendetem m corr.*
⁵ mihhilnessi

vit eos¹ ab invicem, sicut pastor 40 zisceidit her sie untar zuisgen, segregat oves ab hedis, 33. et 283 so hirti zisceidit scáf fon zigon, statuet oves quidam a dextris inti sezzit thiu scáf fon sineru suis, hedos autem a sinistris. zesavvun inti thio zigon fon sineru uuinistrun.

34. Tunc dicet rex his qui 5 3. Thanne quidit ther cunig a dextris eius erunt: venite, then thie fon sineru zesavvun benedicti patris mei, possidete sint: quemet, ir gisegenoton paratum vobis regnum a constitutione mundi. 35. Esurivi mines fater, inti gisizzet íu garo enim et dedistis mihi mandu- 10 Mih hungrita inti ir gabut care, sitivi et dedistis mihi mir ézzan, mih thursta inti bibere, hospes eram et colle- ir gabut mir trincan, ih uuas gistis me, 36. nudus et ope- gast inti ir halotut mih, nacot ruistis me, infirmus et visi- inti ir bithactut mih, ummah- tastis me, (267) in carcere et 15 in carkere uuas inti ir quamut venistis ad me. zi mir.

37. Tunc respondebunt ei 4. Tho antlingitun imo thie iusti dicentes: domine, quando rehton inti quadun: trohtin, te vidimus esurientem et pavi- 20 uuanne gisahun uuir thih hun- mus, sitientem et dedimus tibi grentan inti fuotritun thih, potum? 38. quando autem te thurstentan¹ inti gabunmes thir vidimus hospitem et collegimus trinkan? uuanne gisahun uuir te, aut nudum et cooperuimus thih gast uuesentan inti giha- 25 lotunmes thih, oda nacotan inti bithactumes? oda uuanne gisahumes thih ummahtigan et venimus ad te? oda in carkere inti quamunmes zi thir?

40. Et respondens rex dicet 30 5. Inti antlingenti ther cunig illis: amen dico vobis, quam- nig quidit in: uuar quidih íu, diu fecistis uni de his fratribus so lango so ir tatut einemo fon thesen minen bruoderon meis minimis,⁴ mihi fecistis. minniston, thanne tatut ir iz 35 mir.

41. Tunc dicet et his qui a 6. Thanne quidit her then sinistris⁵ erunt: discedite a me, thie zi sineru uuinistrun sint: maledicti, in ignem aeternum, eruizzet fon mir, ir foruuer- qui preparatus est diabulo et giton, in euuin fiur, thaz dar angelis eius. 42. Esurivi enim 40 garo ist themo diufale inti

¹ eos — | G ² te fehlt F ³ carcere: (m) G, -em F ⁴ minimis mihi rs G ⁵ sinistris rs

et non dedistis mihi manducare, sitivi et non dedistis mihi potum, 43. hospes eram et non collegistis me, nudus et non operuistis me, infirmus et in carcere et non visitastis me.

44. (268) Tunc respondebunt et ipsi dicentes: domine, quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum vel in carcere et non ministravimus tibi?

45. Tunc respondebit illis dicens: amen dico vobis, quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis.

46. Et ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.

Mt. 26, 1. Et factum est, cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis:

2. Scitis quia post biduum pascha fiet, et filius hominis tradetur, ut crucifigatur.

3. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas.

4. Et consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent et occiderent. 5. Dicebant autem: non in die festo, ne forte tumultus (269) fieret in populo.

sinen engilon. Mih hungrita inti ir ni gabut mir ezzan, mih thursta inti ir ni gabut mir trincan, ih uuas gast inti ir ni gihalotut mih, nacot inti ir ni bithactut mih, ummahtic inti in carkere inti ir ni uuisotut min.

7. (268) Thanne antlingent sie inti quedent: trohtin, uanne gisahun uuir thih hungrentan oda thurstentan oda gast oda nacotan oda ummahtigan oda in carkere inti ni ambahtitumes thir?

8. Thanne antlingit her in quedenti: uuar quidih iu, so lango so ir ni tatut einemo fon then minniron, noh mir ni tatut.

9. Inti farent thie in euuinaz uüizzi, thie rehton in euuin lib.

CLIII.

153, 1. Inti¹ uuard tho, mit diu her gientota ther heilant thisiu uuert allu, tho quad her sinen iungiron:

2. Uuizzit thaz after zuein tagon ostrun uuerdent, inti ther mannes sun uuiridit giselit, thaz her uuerde erhangen.

3. Tho vvurdun gisamanote thie heroston thero heithaftono, thie altoston thes folkes in hof thes herosten thero heithaftono, therde uuas giquetan Caiphas.

4. Inti tatun es thinc, thaz sie then heilant fiengin mit feihane² inti ersluogin. Quadun tho: nalles in themo itmalen tage, min odouuan ungireh (269) uuerde in themo folke.

¹ mit Inti beginnt wieder B

² feihane rs

³ ungireh — |(uuerde)

14. Tunc abiit unus de²⁸⁵ 154, 1. Tho gieng ein¹ fon duodecim, qui dicitur Iudas then zuelifin, ther der ist gi- Scarioth, (L. 22, 4.) et locu- nennit Iudas Scarioth, inti sprah zi then heroston thero- tus est ad principes sacerdo- 5 bisgofu inti zi then meistaron tum et magistratibus (Mt. 26, inti quad in: uuaz uuollet ir 15.) et ait illis: quid vultis mir geban? inti ih seliun iu. mihi dare? et ego vobis eum tradam.

Mc. 14, 11. Qui audientes 2. Thie thaz gihorenti uua- gavisi sunt, (Mt. 26, 15.) et 10 run es gifehenti, inti gisaztun constituerunt ei XXX argen- imo thrizzuc scazo, inti fon teos, 16. et exinde querebat thanan suohta² gilumphida thaz oportunitatem ut eum traderet her in³ salti uzzan menigi. (L. 22, 6.) sine turbis.

CLIV.

J. 13, 1. Ante autem diem¹ 155, 1. Fora themo itmalen festum paschæ sciens Ihesus tage ostrunu tho uuesta ther quia venit hora ut transeat heilant thaz quam zit thaz ex hoc mundo ad patrem, cum her fuori fon therru uueralti⁴ dilexisset suos qui erant in 20 zi themo fater: mit diu her mundo, in finem dilexit eos. minnota sine thie dar uuarun in mittilgarte, in ente min- nota sie.

4. Surgit a cena et ponit 2. Erstuont tho fon themo vestimenta sua, et cum acce- 25 muose inti legita sin giuati; pisset linteum precinxit se. mit diu her intfieng sabun 5. Deinde mittit aquam in pel- bigurta sih. Thanan tho santa uazzar in labal inti bigonda uem et coepit lavare pedes 30 rono inti suuerban mit themo discipulorum et extergere lin- sabane themo her uuas bigur- teo quo² erat precinctus. tit.⁵

6. (270) Venit ergo ad Simo- 3. (270) Quam her tho zi nem Petrum, et dicit ei Petrus: Simone Petre, inti quad imo domine, tu mihi lavas pedes? 35 Petrus: trohtin, uuesgistu mir nu fuozzi? Tho antlingita ther heilant inti quad imo: thaz ih tuon thaz ni ueeistu nu: thu ueeist iz after thisiu.

7. Respondit Ihesus et dicit 4. Tho quad imo Petrus: ni ei: quod ego facio tu nescis uuesgistu mir fuozzi zi euuidu. modo, scies autem postea.

8. Dicit ei Petrus: non lava- 40 bis mihi pedes in aeternum.

¹ diem autem *F* ² quod *F*

¹ ei ² suohta ::: ³ herin aus in corr. ⁴ therru uue-
ralti | rs ⁵ themo — bigurtit *zrs*

Respondit ei Ihesus:¹ si non²⁸⁶ laverso te,² non habebis³ partem mecum.

9. Dicit ei Simon Petrus: domine, non tantum pedes⁵ meos, sed et manus et caput.

10. Dicit ei Ihesus: qui lotus est non indiget nisi ut pedes⁴ lavet, sed est mundus totus.¹⁰

Et vos mundi estis, sed non omnes. 11. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum, propterea dixit:⁵ non estis mundi¹⁵ omnes.

12. Postquam ergo lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua, cum recubisset²⁰ iterum, dixit eis:

(271) Scitis quid fecerim vobis? 13. Vos vocatis me magistrum et dominum, et bene dicitis, sum etenim. 14. Si ergo ego²⁵ lavi pedes vestros dominus et magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes.

15. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego³⁰ feci vobis, ita et vos faciatis.

16. Amen amen dico vobis, non est servus maior domino suo neque apostolus maior eo qui misit illum. 17. Si haec³⁵ scitis, beati eritis, si feceritis ea.

18. Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim, sed ut⁶ impleatur scriptura:⁴⁰

Tho antlingita imo ther heilant: obih thi¹ ni uuasgu, thanne ni habes teil mit mir.

5. Tho quad imo Simon Petrus: trohtin, nalles eccrodo² mine fuozzi, oh henti inti houbit.³

6. Tho quad imo ther heilant: thiede subri ist ni bi-tharf ni sí thaz⁴ her fuozzi uuasge, oh ist al subri.

7. Inti ir birut subre, nalles alle.⁵ Her uuesta uer daz uúas thie inan salta, bi-thiu quad her: ni birut alle subre.

156, 1. After thiu her vvuosc iro fuozzi inti intfieng sin giuúati, mit diu her abur gilineta, quad in:

2. (271) Uuizzut ir uuáz ih íu teta? Ir heizzet mih meistar inti hérró, inti uuola quedet: ih bin so. Ob ih vvuosc íuuuere fuozzi hérró inti meistar, inti ir sulut ander anderes fuozzi uuasgan.

3. Ih gáb íu bilidi, soso ih íu teta, thaz ir so tuot.

4. Uúar uúar quidi h íu, nist scalc mero thanne sin herro noh thie postul nist mero themo ther inan santa. Ob ir thisu uuizzut, thanne birut ir salige,⁶ ob ir thiu tuot.

5. Ni quad ih fon íu allen: ih uueiz thie ih gicos, uzoh thaz gifullit uuerde tház gi-

¹ ihesus ei *F*
und pedes fehlen *F*

² te — | (non habebis) *G*
⁵ dixi *F*

³ habes *F*

⁴ nisi

⁶ ut fehlt *G*

¹ thi
⁵ alles

² eccrodo
⁶ thisu — salige | *rs*

³ houbit *rs*-(f)

⁴ thaz *cs* *aus* *r*

qui manducat mecum panem²⁸⁷ scrib: ther mit. mir izzit brót levabit contra me calcaneum ther hefit uuidar mir sina suum. fersnun.

19. A modo dico vobis 6. Fon nu quidi^h íu er priusquam fiat, ut credatis, 5 thannez¹ uuerde, thaz ir giloubet, mit diu iz gitan uuiridit, cum factum fuerit, quia ego sum. thaz ih bin.

20. Amen amen dico vobis, 7. Uúar uúar quidi^h íu, (272) (272) qui accipit si quem misero¹ me accipit, qui autem 10 therde intfahit ob ih uuen sentu ther intfahit mih: ther me accipit accipit eum qui mih intfahit intfahit thende me misit. mih santa.

CLV.

Mt. 26, 17. Prima autem 157, 1. In themo eristen die azimorum accesserunt discipuli ad Ihesum dicentes: ubi 15 tage thero ostruno giengun zuo thie iungiron zi themo heilante queden^{ti}: uúar uuili thaz uuir garauemes thir zi ezzanne ostrun?

18. At Ihesus dixit: ite in 20 2. Senu ther heilant quad: civitatem, (*L.* 22, 10.) et introeuntibus vobis occurret vobis homo anphoram aquae portans: sequimini eum in domo in quam² intrat (*Mt.* 26, 18.) 25 ingengit zi sumemo. ad quendam.

L. 22, 11. Et dicitis (*Mc.* 14, 14.) domino domus: (*Mt.* 26, 18.) magister dicit: tempus meum prope est, apud te 30 3. Inti quedet thanne themo facio pascha cum discipulis meis. iugiron.

Mc. 14, 15. Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum, et illic parate nobis. 35 4. Inti her giougít íu mihilan soleri gistreuuítan, intí thar garauuet uns.

16. Et abierunt discipuli eius et invenerunt sicut dixit eis, et paraverunt pascha. 5. Tho giengun sine iungiron intí fundun soso her in quad, intí garauuitun ostrun.

Mc. 14, 17. Vespere autem facto venit (*Mt.* 26, 20.) et 40 158, 1. Abande giuuoortá nemo quam intí gisaz mit sinen

¹ quem: misero (s) G ² qua F

discumbebat cum XII discipulis²⁸⁸ zuelif iungiron, inti in ezzenten pulis suis, 21. et edentibus quad tho:

illis dixit:

(273) *L.* 22, 15. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. 16. Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno dei.

J. 13, 21. Cum haec dixisset, turbatus est spiritu, et protestatus est et dixit: amen amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me.

Mc. 14, 19. At illi ceperunt contristari et dicere singillatim: (*Mt.* 26, 22.) numquid ego sum, domine?

Mc. 14, 20. Quibus ait: qui intingit mecum manum in catio (*Mt.* 26, 23.) hic me tradet.

24. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: vae¹ homini illi per quem²⁵ filius hominis² tradetur!³ bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille.

J. 13, 22. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli haesitantes de quo diceret, (*L.* 22, 23.) et querentes inter se quis esset ex eis qui hoc facturussset.

(274) *J.* 13, 23. Erat autem⁴ recumbens unus ex discipulis eius in sinu Ihesu, quem diligebat Ihesus. 24. Innuit ergo huic Simon Petrus et dicit ei: quis est de quo dicit?

2. (273) Lustonto lusta theso ostrun zi ezzanne mit iu, er thanne ih throe. Ih quidu iu, uanta fon nu ni izzu ih iz mit iu, er thanne iz gifallit uuidit in gotes rihhe.

3. Mit diu er thisu quad, uuas gitruobit in sinemo geiste, inti foracundita inti quad: uuar uuar quidih iu, uanta ein fon iu selit mih.

4. Sie tho bigondun truoben inti quedan suntringon: eno bin ih iz, trohtin?

5. Then quad er: therde thuncot mit mir sina hant in thesa scuzzilun ther selit mih.

6. Mannes sun uerit, so giscriban ist fon imo: uee themo man thurah then ther mannes sun uuidit giselit! guot uuari imo thaz giboran ni uuari ther man.

7. Scouotun sih tho untar zuisgen thie iungiron zuehonte¹ fon uemo her iz quadri, inti suohenti untar in uuer iz uuari fon in uuer sulih tati.

159, 1. (274) Unas tho linenti ein fon sinen iungiron in barme thes heilantes, then minnota ther heilant. Tho bouhnita themo Simon Petrus inti quad imo: uuer ist fon themo er quidit?

¹ uae autem *F*

² homis *G*

³ traditur *F*

⁴ ergo *F*

¹ zuehonte *corr. aus i*

25. Itaque cum recubisset²⁸⁹ 2. Giunesso mit diu er lineta
ille supra pectus Ihesu, dicit obar brust thes heilantes, quad
ei: domine, quis est? 26. Cui imo: trohtin, uer ist? Themo
respondit Ihesus: ille est cui antlingita ther heilant: ther
ego intinctum panem porrexero. 5 ist iz themo ih thaz githuncoto
brót gibu.

Et cum intinxisset panem, 3. Mit diu er thuncota thaz
dedit Iudæ Simonis Scariothis. brót, gab Iudase Simone Sca-
riothe.

27. Et post buccellam tunc 10 4. Inti after themo bizzen
intravit¹ in illum Satanas. Di- tho gieng in inan Satanas.
cit ei Ihesus: quod facis fac Tho quad imo ther heilant:
citius. thaz thu. tuos tuoz sliumor.

28. Hoc autem nemo scivit 5. Thaz ni uuesta nioman
discumbentium ad quid dixe- 15 thero sizzentono zi uuiu er
rit ei. 29. Quidam enim pu- thaz quad. Sume uuantun,
tabant, quia oculos habebat uanta seckil habeta Iudas,
Iudas, quod dicit ei Ihesus: thaz imo ther heilant quadri:
eme ea quæ opus sunt² nobis coufi thiu uns thurft sint ei
ad diem festum, aut egenis ut 20 themo itmalen tage, oda armen
aliquid daret.³ thaz er sihunaz gabi.

Mt. 26, 25. Respondens 6. Tho antlingita Iudas ther
autem Iudas qui tradidit eum inan salta, quad: eno bin ih
dixit: numquid ego sum, rabbi? iz, meistar? (275) Tho quad
(275) Ait illi: tu dixisti. 25 imo: thu quadri.

J. 13, 30. Cum ergo acce- 7. Mit diu er tho intfieng
pisset ille buccellam, exiit then bizzon, gieng sliumo úz:
continuo, erat autem nox. 31. Cum uúas¹ sliumo naht. Mit diu er
ergo exisset, dicit Ihesus: tho uzgieng, tho quad ther
30 heilant:

Nunc clarificatus est filius 8. Nu ist giberehtot mannes
hominis, et deus clarificatus sun, inti got ist giberehtot² in
est in eo, 32. et deus clarifi- imo, inti got giberehtot inan
cavit eum in semetipso et con- in imo selbemo inti sliumo
tinuo clarificavit eum.⁴ 35 giberehtota inan.³

CLVI.

Mt. 26, 26. Cenantibus autem 160, 1. In tho zi muose
eis accepit Ihesus panem et sizzenten intfieng ther heilant
benedixit ac fregit deditque⁵ brot inti uuihita inti brah inti
discipulis suis dicens: accipite 40 gab sinen iungiron quedenti:

¹ introiuit *F* ² opus sunt *rs G* ³ daret *rs G* ⁴ et cont. —
eum mit *kleinerer Schrift nachgetragen* ⁵ que *fehlt G*

¹ uuas *rs aus z* ² | — ist giberehto (inti got) ³ inti sliumo —
inan mit *kleinerer Schrift nachgetragen*

et comedite: hoc est corpus²⁰⁰ intfahet inti ezzet: thiz ist min meum, (L. 22, 19.) quod pro libamo,¹ thaz furi iuuuih ist vobis datur. gigeban.

Mt. 26, 27. Et accipiens calicem gratias egit et benedixit et dedit eis dicens: bibite ex hoc omnes: 28. hic est enim sanguis¹ meus novi testamenti, qui pro vobis et multis effundetur² in remissionem³ peccatorum. 10

29. Dico autem vobis: non bibam a modo de hoc genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam vobiscum novum¹⁵ (276) in regno patris mei. (L. 22, 19.) Hoc facite in meam memorationem.

31. Ait autem dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum. 32. Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. 25

J. 13, 33. Filioli, adhuc modicum vobiscum sum: quaeritis me, et sicut dixi Iudeis: quo ego vado vos non potestis venire, et vobis dico modo. 30

34. Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. 35

35. In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem. 40

2. Intfeng tho then kelih, thanc teta inti segenota inti gab in sus quedenti: trinket fon thisu alle: thiz ist min bluot niuves giuuzinesses, thaz dar furi iuuuih inti manage uuiridit ergozzan in forláznessi suntono.

3. Ih quidu íu: ni trinkih fon nu fon thesemo berde uinrebun unzan then tag thanne ih trinku mit íu niuuaz in mines fater rihhe. Thaz duot (276) ir in mina gimunt.

4. Tho quad trohtin: Simon, Simon, senu nu Satanas² gerot iuuuer, thaz er iuuuih ritro samaso uúeizzi. Ih betota furi thih, thaz ni cigange thin giloubo; inti tbu sihuuanne giuuentit gifestino thine bruoder. 25

5. Kindilin, noh nu luzzila stunta bin ih mit íu: ir suohet mih, inti sosih quad then Iudeis: thara ih faru thara ni mugut ir coman, inti ih quidu íu nuuua.

6. Niui bibot gibu ih íu nu, thaz ir iuuuih minnot untar zuisgen, sosih iuuuih minnota, thaz ir iuuuih minnot untar zuisgen. 35

7. In thiu forstanten alle³ thaz ir mine iungiron birut, obir minna habet untar zuisgen.

¹ saguis G

² effunditur F

³ remissione F

¹ thiz —lihamo — | zrs (dahinter gigeban lesbar)

² satanas rs

³ alle | rs?

36. Dicit ei Simon Petrus: 291 161, 1. Tho quad imo Si-
domine, quo vadis? Respondit mon Petrus: trohtin, uuara
ei Ihesus: quo ego vado, non ueris? Tho antlingita imo ther
potes me modo sequi, sequeris heilant: thara ih faru ni maht
autem postea. 5 mir nu folgen: thu folges mir
after thiu.

Mt. 26, 31. Tunc dicit illis 2. Tho quad in ther heilant:
Ihesus: omnes vos scandalum alle ir asuuih tholet in mir in
patiemi in me in ista nocte. therru naht.¹ (277) Giscriban
(277) Scriptum est enim: per- 10 ist: ih slahu then hirti, inti
cutiam pastorem, et dispergen- uerdent zispreitit thiu scáf
tur¹ oves gregis. 32. Postquam thes euuites. After thiu ih
autem resurrexero, precedam erstantu, furifaru iuuuih in
vos in Galileam. Galileam.

33. Respondens autem Pe- 15 3. Tho antlingita Petrus,
trus ait illi: etsi omnes scan- quad imo: inti oba sie alle
dalizati fuerint in te, ego bisuihane uerdent in thir, ih
numquam scandalizabor, (*L.* nio in altere ni uuirdu bisui-
22, 33.) qui tecum paratus sum han,² thie dar mit dir garo bin
et in carcerem et in mortem 20 oda in carkeri oda in tód zi
ire: (*J.* 13, 37.) animam meam faranne:³ mina sela sezzu furi
pro te ponam. thih.

38. Respondit Ihesus: ani- 4. Tho antlingita ther hei-
mam tuam pro me ponis? amen lant: thina sela furi mih sezzis?
amen dico tibi, (*Mt.* 26, 34.) 25 Uuar uuar quidu ih thir, uuanta
quia hac nocte,² antequam gal- in therru naht, er thanne hano
lus cantet, ter me negabis. singe, thriio stunt forsehhis mih.

35. Ait illi Petrus: etiamsi 5. Tho quad imo Petrus: zi-
oportuerit me mori tecum, non speri oba mir gilimphit mit dir
te negabo. Similiter et omnes 30 zi sterbanne, thanne ni for-
discipuli dixerunt. lougnu thin. Sama quadun
alle thie iungiron.

CLVII.

J. 14, 1. Non turbetur cor 162, 1. Ni sí gitruobit iuuuer
vestrum: creditis in deum et 35 herza: giloubet ir in got inti
in me credite. 2. In domo in mih giloubet. In mines
patris mei mansiones multe fater huse manago selida sint:
sunt: si quo minus, dixissem oba sihvuo min, thanne sa-
vobis, (278) quia vado parere geti ih iz iú, (278) uuanta ih
vobis locum. 3. Et si abiero 40 faru garauen iú stat. Inti ob

¹ dispergentur — | G² quia — nocte | rs G

¹ mit naht schließt Quaternio xviii
trag des Schreibers in blasser Schrift
faranne | in blasser Schrift nachgetragen

² ni — bisuihan alter Nach-³ : In carkeri rs⁴ oda —

et praeparavero vobis locum, ²⁹²ih gangu inti garavvu iu stat, iterum venio et accipiam vos abur quimu inti intfahu iuuuuh ad me ipsum, ut ubi sum ego zi mir selbemo, thaz thar ih et vos sitis, 4. et quo ego bin thaz ir sit: uuara ih faru vado scitis et viam scitis. ⁵ thaz uuizzut ir inti then ueec uuizzut ir.

5. Dicit ei Thomas: domine, nescimus quo vadis, et quomodo possumus viam scire?

6. Dicit ei Ihesus: ego sum via¹ et veritas et vita: nemo venit ad patrem nisi per me.

7. Si cognovissetis me, et patrem meum utique cognovissetis, et a modo cognoscistis eum et vidistis eum.

8. Dicit ei Philippus: domine, ostende nobis patrem, et sufficit nobis.

9. Dicit ei² Ihesus: tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me.

Philippe,³ qui vidit me vidit ²⁵ et patrem: quomodo tu dicis: ostende nobis patrem? 10. Non credis quia ego in patre et pater in me est?

Verba quæ ego loquor vobis (279) a me ipso non loquor, pater autem in me manens, ipse facit opera. 11. Non creditis quia ego in patre et ³⁵ pater in me est? 12. Alioquin propter opera ipsa⁴ credite.

Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego ⁴⁰ facio et ipse faciet, quia ego

2. Tho quad imo Thomas: trohtin, uuir. ni uuizzumes uuara thu feris, inti vvuo¹ mugun uuir then ueec uuizzan?

3. Tho quad imo ther heilant: ih bin ueec inti uuar inti lib: nioman ni cumit zi themo fater, ni si thurah mih. ¹⁵ Ob ir mih forstuontit, thanne forstuontit ir ouh minan fater, inti fon nu forstantet ir inan inti ir gisehet inan.

163, 1. Tho quad imo Philippus: trohtin, erougi uns then fater, inti uns ist ginuog.

2. Tho quad imo ther heilant: so mihila zit bin ih mit iu, inti ir ni forstuontut² mih.

3. Philippus, therde mih gisihit gisihit then fater: vvuo quidistu: erougi uns then fater? Ni giloubis thaz ih in themo fater inti ther fater in ³⁰ mir ist?

4. Thiu uuort thiu ih sprihu iu (279) fon mir selbemo ni sprihu: ther fater in mir uuonenti, her tuot³ thiu uuer. Ni giloubet ir thaz ih in themo fater inti ther fater in mir ist? Alles thurah thiu selbun uere giloubet.⁴

164, 1. Uuar uuar quidih iu, thie dar in mih giloubit, thiu uere thiu ih duon inti

¹ via fehlt G

² ei fehlt F

³ philippe rs G

⁴ ipsa rs G

¹ uu^v ² forstuontut rs

Rasur ⁴ giloubet rs ³ tuot, zwischen u und o eine schmale

ad patrem vado, 13. et quodcumque petieritis in nomine meo hoc faciam, ut glorificetur pater in filio.

15. Si diligitis me, mandata mea servate, 16. et ego rogabo patrem, et alium paraclatum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum,

17. Spiritum veritatis, quem mundus accipere non potest,¹ quia non videt eum nec scit eum: vos autem cognoscitis eum, quia apud vos manebit et in vobis erit.

18. Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos. 19. Adhuc modicum et mundus me iam non videt, (280) vos autem videtis me, quia ego vivo et vos vivetis.

20. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo et vos in me et ego in vobis.

21. Qui habet mandata mea et servat ea ille est qui diligit me, qui autem diligit me diligetur a patre meo, et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum.

22. Dicit ei Iudas, non ille Scariothis: domine, quid est factum,² quia nobis manifestaturus es te ipsum et non mundo?

23. Respondit Ihesus et dixit ei: si quis diligit me, sermonem meum servavit, et pater

her duot, bithiu uuanta ih zithemo fater faru, inti so uuaz so ir bitit in minemo naman thaz duon ih, thaz si gidiurisot ther fater in themo sune.¹

2. Ob ir mih minnot, thanne haltet ir min bibot, inti ih bitu then fater, inti anderan fluobrero gibit her íu, thaz her uuone mit iu zi euuidu,

3. Geist uuares, then thisu uueralt intfahan ni mac, uuanta her inan ni gisihit² noh ni ueeiz inan: ir uuizzut inan, uuanta her mit íu uuonet inti in íu³ ist.

4. Ni forlazzu iuuuih ueeison: ih quimu zi íu. Noh nu ein luzil inti thisu uueralt mih⁴ iu ni gisihit: (280) ir gisehet mih, uuanta ih leben inti ir lebet.⁵

5. In themo tage forstantet ir thaz ih bin in minemo fater inti ir in mir inti ih in íu.

6. Therde habet min bibot inti heltit thiu ther ist therde mih minnot: therde mih minnot ther ist giminnot fon minemo fater, inti ih minnon inan inti ougozorhton⁶ imo mih selbon.

165, 1. Tho quad imo Iudas, nalles therde Scariothis heizzit: trohtin, uuaz ist gitan, bithiu uuanta uns gioffanonti bist thih selbon, nalles thesemo mittilgarte?

2. Tho antlingita ther heilant inti quad imo: oba uuer mih minnot, uuort min heltit,

¹ non potest accipere *F*

² factum est *F*

¹ sune *rs*

² ni gisihit *rs*

³ íu *rs*

⁴ mih — |

⁵ leben — lebet | *rs*

⁶ ougozorhton *rs*

meus diligit eum, et ad eum veniemus, et mansiones apud eum faciemus. 294

24. Qui non diligit me sermones meos non servat, et sermonem quem audistis non est meus, sed eius qui me misit, patris.

25. Hęc locutus sum vobis apud vos manens. (281) 26. Paracletus autem spiritus sanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia et suggerit¹ vobis omnia quęcumque dixero vobis.

27. Pacem relinquo vobis: pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat ego do vobis.

Non turbetur cor vestrum neque formidet. 28. Audistis quia ego dixi vobis: vado et venio² ad vos.

Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad patrem, quia pater maior me est.

29. Et nunc dixi vobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit credatis. 30. Iam non multa loquar vobiscum, venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam, 31. sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem, et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio.

30

inti min fater minnot inan, inti tuomes mit imo.

3. Therde mih ni minnot minu uuort ni heltit,¹ inti uuort thaz ir gihortut nist min, oh thes ther² mih santā, fater.

4. Thisu sprah ih iu mit iu uuonenti. (281) Ther fluobareri heilac geist, then der fater sentit in minemo namen, her lerit iuuuih allu inti spenit iuuuih alles, so uuelihiu so ih iu giquidu.

5. Ih forlazzu iu sibba: mina sibba gibu ih iu, nalles soso thisu uueralt gibit gibu ih iu.

6. Ni si gitruobit iuuuer herzza³ noh ni forhte.⁴ Gihortut ir thiu ih iu quad:⁵ ih faru inti quimu zi iu.

7. Ob ir mih minnotit, thanne gifahit ir, uuanta⁶ ih faru zi themo fater, uuanta ther fater mero mir ist. Inti nu quidu ih iu er thannez uuerde, thannez gitān uuerde, thaz ir iz giloubet. Iu ni managiu sprihu mit iu: cumit ther herosto thesses mittilgartes inti in mir ni habet niouuiht, oh thaz forstante these mittilgart thaz ih minnon then fater, inti so mir bibot gab ther fater so tuon ih.

CLVIII.

L. 22, 34. Et dixit eis: (282) 35. quando misi vos sine sacco et pera et calciamen- 40

¹ suggeret *F*

² et non uenio *F*

¹ hiltit

² ther *ns*

³ herzza

⁴ forhtet

⁵ ih iu quad *rs*

⁶ uuanta *fehlt*

tis, numquid aliquid defuit²⁹⁵ eno uuas íu iouuiht thes uuan?
vobis? 36. At illi dixerunt: Sie quadun imo: niouuiht.
nihil.

Dixit ergo eis: sed nunc qui 5
habet sacculum tollat, similiter
et¹ peram, et qui non habet
vendat² tunicam suam et emat
gladium.

37. Dico autem vobis, quoniam 10
adhuc hoc quod scriptum
est oportet impleri in me, et
quod cum iniustis deputatus
est. Etenim ea quae sunt de
me finem habent.

38. At illi dixerunt: domine, 15
ecce gladii duo hic. At ille
dixit eis: satis³ est: (*J.* 14, 31.)
surgite, eamus hinc.

Mt. 26, 30. Et ymno dicto
exierunt (*L.* 22, 39.) secundum 20
consuetudinem in montem Oli-
veti.

2. Tho quad her in: oh nu
therde habe seckil neme, sama
sin burdref, inti therde ni habe
forcoufe sina tunihun inti coufe
suuert.

3. Ih quidu íu, bithiu uuanta
noh nu thaz dar giscriban ist
gilimpfit gifullit uuerdan in
mir, inti thaz dar mit unrehten
bizelit ist. Thiu dar fon¹ mir
sint enti habent.

4. Sie tho quadun: trohtin,
senu nu zuei suuert hier. Her
quad in tho: ginuog ist: er-
stantet, inti games hina.

5. Inti immine giquetanemo
uzgiengun tho after giuonun
in berc oliboumo.

CLIX.

Dicit eis: (*J.* 15, 1.) ego 167, 1. Tho quad her in:
sum vitis vera, et pater meus 25
agricola est. 2. Omnem pal-
mitem in me non ferentem
fructum tollet eum, et omnem
qui fert fructum purgabit eum,
ut fructum plus afferat. 30

3. (283) Iam vos mundi estis
propter sermonem quem locutus
sum vobis: 4. manete in me
et ego in vobis. 35

Sicut palmes non potest ferre
fructum a semetipso, nisi
manserit in vite, sic nec vos
nisi in me manseritis. 40

167, 1. Tho quad her in:
ih bin uuar uuinreba, inti min
fater acarbigengiri ist. Iogi-
uuelih uuinloub in mir ni tra-
genti uuahsmon, nimit² iz thana,
inti iogiueelihaz thaz uuahsmon
tregit, reinit iz, thaz iz uuahs-
mon mer bere.

2. (283) Ir birut iu reine thurah
thaz uuort thaz ih íu sprah:
uuonet in mir³ inti ih in íu.

3. So thaz uuinloub ni mac
beran uuahsmon fon imo sel-
bemo, nibiz uuone in theru
uuinrebun, so ir nibi ir in mir
uuonet.

¹ et *fehlt F*² uende *G*³ sat *F*¹ for² nemit *aus i corr.*³ mer

5. Ego sum vitis, vos pal-²⁹⁶ mites: qui manet in me et ego in eo,¹ hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere.

6. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes² et aruit, et colligent eos et in ignem mittunt, et ardent.¹⁰

7. Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petietis,³ et fiet vobis.

8. In hoc clarificatus est⁴ pater meus ut fructum plurimum afferatis et efficiamini mei discipuli.

9. Sicut dilexit me pater,²⁰ et ego dilexi vos: manete in dilectione mea.

10. Si precepta mea servaveritis, (284) manebitis in dilectione mea, sicut et ego²⁵ patris mei precepta servavi et maneo in eius dilectione.

11. Haec locutus sum vobis, ut gaudium meum impleatur.

12. Hoc est preceptum meum³⁰ ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.

13. Maiorem hanc dilectionem nemo habet quam⁵ ut animam suam quis ponat pro³⁵ amicis suis. 14. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.

15. Iam non dico vos servos, quia servus nescit quid⁴⁰ faciat dominus eius. Vos autem

4. Ih bin uuinreba, inti ir birut uuinbletir: ther¹ der in mir uuonet inti ih in imo, ther birit mihilan uuahsmon,⁵ uuanta uzzan mih ni mugut ir niouuiht duon.

5. Oba uuer in mir ni uuonet, uuiridit uzgisentit samaso uuinloub inti thorret, inti lesent siu inti uuerpfent² in fuir, inti brinnent.

6. Ob ir uuonet in mir inti minu uuort in iu uuonent, so uuaz so ir uuollet bittet, inti uuiridit iu.¹⁵

7. In thiu giberehtot ist min fater thaz ir mihilan uuahsmon bringet inti sit gifremite mine iungiron.

8. Soso mih min fater minnota, inti ih minnota iuuuih: uuonet in mineru minnu.

9. Ob ir min bibot haltet, (284) thanne uuonet ir in mineru minnu, sosih mines fater bibot bihielt inti uuonen in sineru minnu.

168, 1. Thiz sprah ih iu, thaz min gifeho si gifullit. Thaz ist min bibot thaz ir iuuuih minnot untar zuuisgen so ih iuuuih minnota.

2. Merun therra minna nioman³ habet thanne thaz uuer sin ferah⁴ seze furi sina friunta. Ir birut mine friunta, ob ir thaz duot thaz ih iu gibuuta.

3. Ih ni quidu iu iu scalca, uuanta scalc ni ueeiz uuaz duot sin hérrro. Ih quidu iuuuih

¹ eum F² foras — palmes | rs G³ petitis F⁴ ē nc2 G⁵ quam fehlt F¹ ther rs² uuerpfet³ niuzman corr. in o⁴ ferah

dixi amicos,¹ quia omnia quę²⁹⁷ friunta, uanta allu thiū ih cumque audiui a patre meo gihorta fon minemo fater tetih nota feci vobis. iū cundiu.

16. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et posui⁵ ih gicos iuuuih, inti sazta vos ut eatis et fructum afferatis, et fructus vester maneat, thaz ir fuorit, thaz ir ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo, det vobis. fruht brahtit inti iuuuer fruht uuone, thaz so uuaz so ir bitet then fater in minemo namen,¹⁰ gebe iū.

17. Haec mando vobis, ut diligatis invicem. 169, 1. Thiz gibuutu ih iū, thaz ir minnot iuuuih untar zuuisgen.

18. Si mundus vos odit, (285) scitote quia me priorem¹⁵ hazzot, (285) uuizzit thanne thaz vobis odio habuit. siu mih er iū in hazze habeta.

19. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret:² quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos²⁰ ir fon uueralti ni birut, oh ih de mundo, propterea odit vos mundus. ercos iuuuih fon uueralti, bithiu hazzot iuuuih uueralt.

20. Mementote sermonis mei 170, 1. Gihuget mines² uuor- quem ego dixi vobis: non est tes thaz ih iū quad: nist scale servus maior domino suo.²⁵ mero sinemo hēren.

Si me persecuti sunt, et vos 2. Oba sie min ahtitun, persequuntur, si sermonem thanne ahtent sie ouh iuuuer, meum servaverunt, et vestrum oba sie min uuort³ hieltun, servabunt. thanne haltent sie iuuuer.

21. Sed haec omnia facient³⁰ 3. Oh thisu allu duont sie vobis propter nomen meum, iu thuruh minan namon,⁴ uanta quia nesciunt eum qui misit me. sie ni uuizzun then ther mih santa.

22. Si non venissem et locutus fuissetem eis, peccatum non³⁵ 4. Ob ih ni quami inti sprahi haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato zi in, thanne ni habetin sie sunta: nu sihhura ni habent fon iro sunton.

23. Qui me odit et patrem 5. Therde mih hazzot mi- meum odit. 24. Si opera non⁴⁰ nan fater hazzot. Ob ih uuere fecissem in eis quę nemo ni tati in in thiudu nioman

¹ autem dixi amicos *rs G*

² diligere *G*

¹ ira — minnoti | *rs*

² mines: *rs*

³ uuor

⁴ namon *rs*

alius fecit, peccatum non ha-²⁹⁸nder ni duot, sunta ni haberent. betin.

Nunc autem et viderunt et oderunt et me et patrem meum. 5
25. Sed ut impleatur sermo (286) thaz gifullit uerde uort (286) thaz in iro euu giscriban ist: qui in lege eorum scriptus est: quia odio me habuerunt gratias. uuenta sie in hazze mih habetun ungifergot.

26. Cum autem venerit paracletus quem ego mittam¹⁰ 171, 1. Thanne cumit ther vobis a patre, spiritum veritatis qui a patre procedit, ille fluobargeist then ih iu sentu¹ testimonium perhibebit de me. fon themo fater, then geist thes uuares ther fon themo fater framgengit, her giuuznessi fon mir saget.

27. Et vos testimonium perhibetis, quia ab initio mecum estis. 15 2. Inti ir saget ouh giuuznessi, uuenta ir fon anagine mit mir uuarut.

J. 16, 1. Haec locutus sum vobis, ut non scandalizemini. 2. Absque synagogis facient²⁰ 3. Thiz sprah ih iu, thaz ir ni sit bisuuihan. Uz fon iro samanungu duont sie iuuuh: vos.¹ sed venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium prestare² deo, 3. et haec facient, quia non noverunt patrem neque me. 25 oh cumit zit thaz iogiuuelih ther iuuuh erslehit uuanit² sih ambaht bringan gote, inti thisu duont sie, uuenta sie ni uestun minan fater noh mih.

4. Sed hec locutus sum vobis, ut cum venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis. 4. Oh thisu sprah ih iu, thanne cumit therro zit, thaz ir es gihuget thaz ih iz iu³ foraquad.

5. Haec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram: at nunc vado ad eum qui me misit, et nemo ex vobis interrogat me: quo vadis? 30 172, 1. Thisu ni quad ih iu fon anagine, uuenta ih mit iu uuas: senu faru zi themo ther mih santa, inti nioman fon iu fraget mih: uuara feris?

6. Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. 35 2. Oh bithiu uuenta ih iu thisu sprah, gitruobnessi gifulta iuuer herza.

7. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero, 40 3. Oh ih quidu iu uuar: iz bitherbisot iu thaz ih fare: (287) paracletus non veniet ad ob ih ni faru,⁴ (287) thanne ni cumit ther fluobrero ziu, obih

¹ vobis *F*² se prestare *F*¹ senti² uuanit *rs*³ iu *cs aus r*⁴ faru *rs*

vos, si autem abiero, mittam eum ad vos.

8. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio.

9. De peccato quidem, quia non credunt in me, 10. de iustitia vero, quia ad patrem vado et iam non videbitis me, 11. de iudicio autem, quia princeps mundi huius iudicatus est.

12. Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo: 13. cum autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem¹ veritatem.

Non enim loquitur a semetipso, sed quaecumque audiet loquitur, et quae ventura sunt adnuntiabit vobis.

14. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet et adnuntiabit vobis.

15. Omnia quaecumque habet pater mea sunt, propterea dixi quia de meo accipiet et adnuntiabit vobis.

16. Modicum et iam non videbitis me, et iterum modicum et videbitis me, quia vado ad patrem.

17. Dixerunt ergo ex discipulis eius (288) ad invicem: quid est hoc quod dicet nobis: modicum et non videbitis me, et iterum modicum et videbitis me, et quia vado ad patrem?

18. Dicebant ergo: quid est

faru, thanne sentih inan zi iu.

4. Inti thanne her cumit, thanne thuingit her ueralt fon sunton inti fon rehte inti fon duome.

5. Fon sunton giuesso, uanta ni giloubent in mih, fon rehte uuarliho, uanta ih zi themo fater faru inti iu ni gisehet mih, fon duome, uanta herosto thesses mittilgartes erduompt ist.

173, 1. Noh¹ nu haben ih iu managu zi quedanne, uz ir ni mugut iz fortragan: mit diu cumit ther geist uuares, lerit iuuuuh al uuar.

2. Ni sprihhit² her fon imo selbemo, oh so uuelihu so her gihorit sprihhit,³ inti thiu dar zuouuertu sint thiu saget her iu.

3. Her mih giberehtot, uanta fon minemo intfieng inti saget iu.

4. Allu so uuelihu habet ther fater thiu sint min, bithiu quad ih thaz her fon minemo intfahit⁴ inti saget iu.

174, 1. Luzila stunta ni gisehet ir mih, abur luzila stunta gisehet ir mih, uanta ih faru zi minemo fater.

2. Tho quadun sume fon sinen iungiron (288) untar in zuuisgen: uuaz ist thaz her quidit uns: luzila stunta ni gisehet ir mih, abur luzila stunta gisehet ir mih, inti ih faru zi themo fater? Tho qua-

¹ in omnem *F*

¹ nuh ² sprihiht ³ gihorit sprihhit *rs* ⁴ intfahit *rs* (e)

hoc quod dicit: modicum?
nescimus quid loquitur.

19. Cognovit autem Ihesus³⁰⁰
quia volebant eum interrogare,
et dixit eis: de hoc queritis
inter vos quia dixi: modicum
et non videbitis me, et iterum⁵
modicum et videbitis me.

20. Amen amen dico vobis,
quia plorabitis et flebitis vos,
mundus autem gaudebit: vos¹⁰
autem contristabimini, sed tri-
stitia vestra vertetur in gaudium.

21. Mulier cum parit tristi-
tiam habet, quia venit ora¹⁵
eius: cum autem pepererit pue-
rum, iam non meminit presure
propter gaudium, quia natus
est homo in mundum.

22. Et vos igitur nunc qui-
dem tristitiam habetis;²⁰ iterum
autem videbo vos, et gaudebit
cor vestrum, et gaudium ve-
strum nemo tollet² a vobis,
23. et in illo die me non roga-²⁵
bitis quicquam.

(289) Amen amen dico vobis,
si quid petieritis patrem in no-
mine meo, dabit vobis.

24. Usque modo non petistis³⁰
quicquam in nomine meo: petite,
et accipietis, ut gaudium
vestrum plenum sit.³

25. Haec in proverbii locu-
tus sum vobis;⁴ venit hora cum³⁵
iam non in proverbii loquar
vobis, sed palam de patre
adnuntiabo vobis.

dun sie: uuaz ist thaz thaz
40 her quidit: luzila stunta? uuir
ni uuizun uuaz er quidit.

3. Tho forstuont ther hei-
lant thaz sie uuoltun inan¹
fragen, inti quad in: fon thiu
suohtet ir nu untar iu uuantih
quad: luzila stunta ni gisehet
ir mih inti abur luzila stunta
gisehet ir mih.

4. Uuar uuar quidih iu,
uuanta ir vvuofet inti riozet,
thisu uueralt gifhit: ir² birut
abur³ gitruobte, oh iuuuer gi-
truobnessi uuirdit giuuentit in
gifehon.

5. Thaz uuib thannez birit
gitruobnessi habet, uuanta quam
ira zit: thanne siu gibirit then
kneht, iu ni gihugit thera
arbeits thuruh gifehon, uuanta
giboran ist man in mittilgart.

6. Inti ir uuarliho nu habet
ir gitruobnessi: abur gisihih
iuuuih, inti gifhit iuuuer herza,
inti iuuueran gifehon nioman
ni nimit fon iu, inti in themo
tage mih iouuihtes *ni fraget.*⁴

175, 1. (289) Uuar uuar quidih
iu, ob ir uuaz bittet then fater
in minemo namen, gibit iz iu.

2. Unzan⁵ nu ni batut ir
niuuihtes in minemo namen:
bittet, inti intfahet, thaz iuuuer
gifeho si fol.

3. Thisu in uuortbilidu sprah
ih iu: cumit zit mit diu ih
iu in uuortbilidin ni sprihu⁶
iu, oh ofano fon themo fater
sagen iu.

¹ habebitis F ² tollit F ³ sit plenum F ⁴ in — uobis | rs G

¹ ianan ² ir rs ³ abur rs ⁴ ni fraget fehlt G, ergänzt von
Schmeller (mih ni fraget es jo uuhtes B) ⁵ unzan rs ⁶ sprihu rs

26. Illo die in nomine meo petitis, et non dico vobis quia ego rogabo patrem de vobis. 40

27. Ipse enim pater amat vos, quia vos me amastis¹ et credidistis quia ego a deo exivi.

28. Exivi² a patre et veni in mundum, iterum relinquo mundum et vado ad patrem.

29. Dicunt ei discipuli eius: ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis.

30. Nunc scimus quia scis omnia et non opus est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus quia a deo existi.

31. Respondit eis Ihesus: a modo creditis? (290) 32. Ecce venit hora et iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquitis, et non sum solus, quia pater mecum est.

33. Haec locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis.

In mundo³ presuram habebitis, sed confidite: ego vici mundum.

J. 17, 1. Haec locutus est Ihesus, et sublevatis oculis in caelum ad patrem dixit: venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te, 2. sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam aeternam.

4. In themo tage in minemo namen bitet ir, inti ih ni quidu iu thaz ih bite then fater fon¹ iu.

5. Ther selbo fater minnot iuuuuh, uuantir mih minnotut inti giloubtut thaz ih fon gote uzgieng.

6. Uzgieng fon fater, quam in uueralt, abur forlazu uueralt² inti faru zi themo fater.

176, 1. Tho quadun imo sine iungiron: senu nu ofano sprihis inti biurrti nohhein ni quidist.

2. Nu uuizumes thaz thu allu ueeist inti nist dir thurft. thaz thih ioman frage: in thiu giloubemes thaz thu fon gote uzgiengi.

3. Tho antlingita in ther heilant: fon nu giloubet ir? (290) Senu cumit zit, inti³ nu iu cumit, thaz ir uuerdet zispreite einero giuuelih in eiganu, inti mih⁴ einon forlazzet, inti ih ni bin eino, uuanta ther fater mit mir ist.

4. Thisu sprah ih iu, thaz in mir habet sibba.

5. In therru uueralti habet ir thrucnessi, oh gitruuuet: ih ubaruuan thesa uueralt.

177, 1. Thisu sprah ther heilant, inti uferhabanen ougon in himil zi themo fater quad: quam zit, giberehto thinan sun, thaz thin sun thih giberehto, soso thu imo gabi giuualt iogiuelihes fleisges, thaz allen then du imo gabi⁵ gebe⁶ in euuin lib.⁷

¹ amatis F

² et exiui F

³ mundum F

¹ fun corr. in o ² uueralt rs aus l ³ inti fehlt ⁴ mih, der erste Strich des m rs ⁵ allen — gabi | rs ⁶ gibe; das e rs ⁷ in euuin lib rs
Siewers, Tatian 21

3. Haec est autem vita aeterna, ut cognoscant te solum 40
deum verum, et quem misisti, 302
Ihesum Christum.

4. Ego te¹ clarificavi super terram, opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam, 5
nunc clarifica me, tu pater, apud temetipsum claritate,² quam habui priusquam mundus esset apud te.

6. Manifestavi nomen tuum 10
(291) hominibus quos dedisti mihi de mundo: tui erant et mihi eos dedisti, et sermonem tuum servaverunt.

7. Nunc cognoverunt quia 15
omnia quae dedisti mihi abs te sunt, 8. quia verba quae dedisti mihi dedi eis, et ipsi acceperunt et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt 20
quia tu me misisti.

9. Et ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui 25
sunt, 10. et mea omnia tua sunt et tua mea sunt.

Et clarificatus sum in eis, 11. et iam non sum in mundo, 30
et hi in mundo sunt,³ et ego ad te venio, pater sanctæ.

Serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unum 35
sicut et nos.

12. Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo: quos dedisti mihi custodivi, et nemo ex his peribit⁴ nisi filius 40
ih, inti nioman fon in ni for-

2. Thiz ist euuin lib, thaz sie thih forstanten einan got uuaran, inti then du santos, heilant Crist.

3. Ih thih giberehtota obar erdu,¹ uuerc gientota thaz du mir gabi thaz ih iz tati, inti nu giberehto² mih, fater, mit dir selbemo in theru fagarnessi thih habeta er thanne ueralt uuari mit thir.

4. Ih giougozorhtota thinan namon (291) mannon thie du mir gabi fon uueralti: thine uuarun inti mir sie gabi, inti thih uuert bihieltun.

5. Nu forstuontun uuanta allu thiu du mir gabi fon thir sint, uuanta uuert thiu du mir gabi gab ih in, inti sie intfiengun inti forstuontun zi uuare thaz ih fon thir úzgieng, inti giloubtun thaz du mih santos.³

178, 1. Inti ih furi sie bittu: nalles furi uueralt bittu, nibi furi thie thie du mir gabi, uuanta sie thine sint, inti minu allu thinu sint inti thinu minu sint.

2. Inti bin giberehtot in then, inti iu ni bin in mittilgarte, inti these sint in mittilgarte, inti ih zi thir cumu, fater heilago.

3. Halt sie in thinema namen thie du mir gabi, thaz sie sin ein soso uuir birumes.

4. Mit diu ih uuas mit in, ih hielt sie⁴ in thinema namen: thie du mir gabi thie gihielt ih, inti nioman fon in ni for-

¹ te *nc2 G* ² claritatem *F* ³ sunt *fehlt G* ⁴ periuit *F*

¹ :::: obar erdu | rs (thih) ² giberehtot ³ santos rs ⁴ hielt: sie rs

perditionis, ut scriptura impleatur.

13. Nunc autem ad te venio,³⁰³ et hæc loquor in mundo, (292) ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis.

14. Ego dedi eis sermonem⁵ tuum, et mundus eos odio¹ habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo.

15. Non rogo ut tollas eos¹⁰ de mundo, sed ut serves eos ex malo. 16. De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo.

17. Sanctifica eos in veritate: ¹⁵ sermo tuus veritas est.

18. Sicut me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum, 19. et pro eis ego sanctifico me ipsum, ut sint et ipsi²⁰ sanctificati in veritate.

20. Non pro his autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, 21. ut omnes²⁵ unum sint, sicut tu pater in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint, ut mundus credat quia tu me misisti.

22. Et ego claritatem quam³⁰ dedisti mihi dedi eis,² ut sint unum, sicut nos unum sumus,³

23. ego in eis et tu in me, ut sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu³⁵ me misisti (293) et dilexisti eos, sicut et me dilexisti.

24. Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum et illi

uirdit, ni si sun forlores, thaz daz giscrib uerde gifullit.

5. Nu quimih zi thir, inti thisu sprihhu ih in mittilgarte, (292) thaz sie haben minan gifehon giuultan in in selben.

6. Ih gab in thin uort, inti mittilgart sie in hazze habeta, uuanta sie ni sint fon mittilgarte, soso ih ni bin fon mittilgarte.

7. Ni bittih thaz du sie nemes fon mittilgarte, uzoh thaz du sie haltes fon ubile. Fon mittilgarte ni sint sie, so-sih ni bin fon mittilgarte.

8. Giheilago sie in uuare: thin uort ist uuar.

9. So thu mih santos in mittilgart, inti ih santa sie¹ in mittilgart, inti furi sie giheilagon mih selbon,² thaz sie selbon sin ouh giheilagot in uuare.

179, 1. Nalles furi thie bittih eccrodo, nibi furi thiethe giloubenti sint thurah iro uort in mih, thaz sie alle ein sin, so thu fater in mir inti ih in thir, thaz thie in uns ein sin, thaz mittilgart giloube thaz thu mih santos.

2. Inti ih thia fagari thia du mir gabi gab in, thaz sie sin ein, soso uuir ein birumes, ih in in in in thu in mir, thaz sie sin thuruhfremit in ein, inti forstante mittilgart thaz du mih santos³ (293) inti minnotos sie, so thu mih minnotos.

3. Fater, thie du mir gabi, ih uuilla thaz dar ih bin thaz

¹ odio eos *F* ² illis¹ *F* ³ sumus *rs* (mus) *G*

¹ sie ::: ² sebon ³ mit santos schließt Quaternio xvijij (das zweite ij mit schwärzerer Tinte nachgetragen)

sint mecum, ut videant clari-⁴⁰ sie sin mit mir, thaz sie gise-
tatem meam quam dedisti mihi, hen mina fagarnessi thia du
quia dilexisti me ante consti-³⁰⁴ mir gabi, uuanta thu mih min-
tutionem¹ mundi. notos er mittilgartes gitati.

25. Pater iuste, et mundus 4. Fater rehto, inti mittil-
te non cognovit: ego autem te gart thih ni forstuont: ih for-
cognovi, et hi cognoverunt⁵ stuont thih, inti these for-
quia tu me misisti, 26. et stuontun thaz du mih santos,
notum feci eis nomen tuum et inti cundan teta in thinan
notum faciam, ut dilectio qua namon inti cundan 'duon, thaz
dilexisti me in ipsis sit et thiu minna in theru du mih
ego in ipsis. ¹⁰ minnotos in in si inti ih ouh
in in.

CLX.

Mt. 26, 36. Tunc venit Ihe- 180, 1. Tho quam ther hei-
sus in² villam quae dicitur lant in thaz thorf thaz dar gi-
Gethsemani, (*J.* 18, 1.) trans¹⁵ quetan ist Gethsemani, ubar
torrentem Cedron, ubi erat thaz uuazzar Cedron: thar uuas
hortus, in quem introivit ipse garto, in then gieng her in inti
et discipuli eius. sine iungiron.

2. Sciebat autem et Iudas 2. Uesta Iudas ther inan
qui tradebat eum locum, quia²⁰ salta thia stat, thaz ofta ther
frequenter Ihesus convenerat heilant quam thara mit sinen
illuc cum discipulis suis. iungiron.

L. 22, 40. Et cum perve- 3. Mit diu her quam zi theru
nisset ad locum, (*Mt.* 26, 36.) steti, tho quad her zi sinen
dixit discipulis suis: (294)²⁵ iungiron: (294) sizzet hier¹ inti
sedete hic (*L.* 22, 40.) et orate, betot, thaz ir ni get² in costunga,
ne intretis in temptationem, unz ih thara³ faru inti beton.
(*Mt.* 26, 36.) donec vadam
illuc et orem.

37. Et adsumto Petro et³⁰ 4. Inti ginomanemo Petro
duobus filiis Zebedaei Iacobum³ inti zuein sunin Zebedeen Ia-
et Iohannem,⁴ coepit contristari cobum inti Iohannem bigonda
et mestus esse. sih truoben inti⁴ mornenti uee-
san.

38. Tunc ait illis: tristis est³⁵ 5. Tho quad her in: gitruo-
anima mea usque ad mortem: bit ist min sela io unzin tod:
sustinete hic et vigilate mecum. beitot hier inti uuahhet mit mir.

L. 22, 41. Et ipse (*Mt.* 26, 181, 1. Inti her tho ergieng
39.) progressus (*L.* 22, 41.) fon in so steines vvurf ist, inti

¹-cionem cs in t G ² cum illis in F ³-bum rc2 in o G ⁴ iohanne: (m) G

¹ hier — | (inti betot) ² inti — get zrs ³ thara aus ange-
fangenem u corr. ⁴ inti:

est ab eis quantum iactus est ⁴⁰ nidargilegiten kneuon fiel in lapidis, et positis genibus (*Mt.* ³⁰⁵ sin annuzi inti betota, ob iz 26, 39.) procidit in faciem uuesan mohti, erfuori fon imo suam (*Mc.* 14, 35.) et orabat, thiu zit, quedenti: ut, si fieri posset, transiret ab eo ora, dicens: 5

Mt. 26, 39. Pater, si possibile est, (*Mc.* 14, 36.) abba fater, omnia tibi possibilia sunt,¹ (*Mt.* 26, 39.) mi pater, si possibile est, (*Mc.* 14, 36.) ¹⁰ transfer calicem hunc a me! Verumtamen non quod ego volo, sed quod tu.

L. 22, 45. Et cum surrexisset ab oratione, (*Mt.* 26, 40.) ¹⁵ venit ad discipulos suos et invenit eos dormientes

L. 22, 46. Et ait eis: quid dormitis? (*Mt.* 26, 40.) sic non² potuistis una hora (295) vigi- ²⁰ lare mecum?

41. Vigilate et orate, ut non intretis in temptationem.

Spiritus quidem prumptus est, caro autem infirma. 25

42. Iterum secundo abiit et oravit. (*L.* 22, 43.) Aparuit autem³ angelus de caelo confortans eum. Et factus est in ³⁰ agonia

Et prolixius orabat (*Mt.* 26, 42.) dicens: pater mi, si non potest calix hic transire, nisi ³⁵ bibam illum, fiat voluntas tua.

L. 22, 44. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram.⁴

45. Et cum surrexisset (*Mt.* 26, 43.) venit iterum (*L.* 22, 45.) ⁴⁰ quam abur zi sinen iungiron

2. Fater, ob iz odi ist, fater, fater, allu sint thir odu, min fater, ob iz odi si, erfuori thesan kelih fon mir! Thoh uuiduru nalles thaz ih uuili, nibi thaz thu.

3. Inti mit diu her stuont fon themo gibete, quam zi sinen iungiron inti fant sie slafente

4. Inti quad in: ziu slafet ir? so ni mohtut ir eina zit (295) uuahhen mit mir?

5. Uuahhet inti betot, thaz ir in ni get in costunga.

6. Ther geist giuesso funs ist, thaz fleise ist abur ummahtic.

182, 1. Abur andera stunt gieng inti betota. Tho eroucta sih engil fon himile inan stren-gisonti. Uuard tho giuuentit in guota ernust

2. Inti langor betota quedenti: min fater, oba ni mag these kelih furifaran¹ nibih in trinke, uuese thin uuillo.

3. Uuart tho sin sueiz samaso tropfo bluotes rinnenti in erda.

4. Inti mit diu her stuont, quam abur zi sinen iungiron

¹ sint *G* ² sic non *F*, :: non (::c) *G* ³ autem illi *F* ⁴ in terram — | *rs G*

¹ furifaran *r*

ad discipulos suos et invenit³⁰⁶ intī fand sie slafente¹ thurah
eos dormientes pre tristitia. gitruobnessi.

Mc. 14, 40. Erant enim oculi 5 Uuarun tho iro ougun
eorum gravati,¹ et ignorabant 5 gisuaretiu, intī ni uuestun
quid responderent ei. | uuaz sie imo antuurtitin.

Mt. 26, 44. Et relictis illis 6 Intī in forlazzanen gieng
iterum abiit et oravit tertio abur intī betota thritun stunt
eundem sermonem dicens. thaz selba uuort quedenti.

45. Tunc venit ad discipu- 10 7. Tho quam her zi sinen
los suos et ait illis: dormite iungiron intī quad in: slafet
et requiescite: adpropinquavit intī restet: nu nahlihhot thiū
hora, et filius hominis traditur zit, intī mannes sun uuirdit
(296) in manus peccatorum. giselit (296) in hant suntigero.

46. Surgite, eamus: ecce ad- 15 8. Erstét intī gemes: senu nu
propinquavit qui me tradet. nahlihhot therde mih selit.

CLXI.

Mt. 26, 47. Et adhuc ipso 183, 1. Intī imo noh thanne
loquente, ecce Iudas, unus de sprehentemo, senu tho Iudas,
duodecim, (*J.* 18, 3.) cum ac- 20 ein fon then zuelifin, mit diu
cepisset cohortem, (*Mt.* 26, 47.) her tho intfieng thia sama-
venit et cum eo turba multa nunga, quam intī mit imo mihil
(*J.* 18, 3.) cum lanternis et menigi mit lihtfazzon intī mit
et facibus et armis (*Mt.* 26, 47.) faccalon intī mit giuuafanin
et gladiis et fustibus a prin- 25 intī mit suerton intī mit stan-
cipibus sacerdotum (*Mc.* 14, 43.) gon fon then heroston thero
et scribis (*Mt.* 26, 47.) et se- bisgofō intī fon then buoherin
nioribus populi. intī fon then altoston thes
folkes.

48. Qui autem tradebat eum 30 2. Ther inan salta gab in
dederat illis signum dicens: thiz zeihan sus quedenti: so
quemcumque osculatus fuero uenan so ih cusse ther ist iz:
ipse est: tenete eum² (*Mc.* 14, fahet inan intī leitet inan.
44.) et ducite eum.

Mt. 26, 49. Et confestim 35 3. Intī sliumo gangenti zi
accedens ad Ihesum dixit: themo heilante quad: heil, mei-
have, rabbi! (*L.* 22, 47.) et star! intī nahlihotā themo hei-
adpropinquavit Ihesu, ut oscu- lante, thaz her inan custi.laretur eum.

48. Ihesus autem dixit ei: 40 4. Ther heilant quad imo:
Iuda, osculo filium hominis Iudas, mit cussu selist then

¹ ingraupati *F*² caute über eum *nc2 G*¹ slafente *rs*

tradis? (*Mt.* 26, 50.) amice,³⁰⁷ mannes sun? friunt, zi hiu ad quod venisti? 49. et osculatus est eum.

J. 18, 4. Ihesus itaque sciens omnia quae ventura⁵ erant super eum, processit et dicit eis: quem queritis? 5. Responderunt ei: Ihesum Nazarenum. (297) Dicit eis Ihesus: ego sum.

Stabat autem et Iudas qui tradebat eum cum ipsis.¹

6. Ut ergo dixit eis: ego sum, abierunt retrorsum et ceciderunt in terram.

7. Iterum ergo eos interrogavit: quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Ihesum Nazarenum. 8. Respondit Ihesus:²⁰ dixi vobis quia ego sum.

Si ergo me queritis, sinite hos abire. 9. Ut impleretur sermo quem dixit: quia quos dedisti mihi, non perdiidi ex²⁵ ipsis quicquam.

Mt. 26, 50. Tunc accesserunt et manus iniecerunt in Ihesum² et tenuerunt eum.

L. 22, 49. Videntes autem³⁰ hii qui circa ipsum erant quod futurum erat, dixerunt ei: domine, si percutimus in gladio?

J. 18, 10. Simon ergo Petrus³⁵ habens gladium eduxit eum et percussit pontificis servum et amputavit auriculam eius dextram; erat autem nomen servo Malchus.

11. (298) Tunc ait Ihesus Petro: calicem quem dedit mihi

184, 1. Ther heilant uuarun libho uuesta allu thi u dar uuarun zuouuert ubar inan, framgieng inti quad in: uuenan suohet ir? Tho antlingitun sie imo: then heilant Nazarenisgon. (297) Tho quad in ther heilant: ih bin iz.

2. Inti stuont Iudas ther inan salta mit in.

3. So her in quad: ih bin iz, giengun uuidarortes inti felun tho in erda.

4. Abur frageta sie: uuenan suohet ir? Sie quadun: then heilant Nazarenisgon. Tho antlingita ther heilant: ih quad in thaz ih iz bin.

5. Ob ir mih suohet, lázzet these hina gangan. Thaz uurdi gifullit thaz uuort thaz her quad: uuanta thie du mir gabi, ni forlos ih fon then iouuiht.

6. Tho zuogiengun inti legitun iro hant in then heilant ana inti habetun inan.

185, 1. Gisahun thie tho thie dar umbi inan uuarun thaz dar zuouuert¹ uuas, quadun imo: trohtin, oba uuir sla-hemes in suerte?

2. Simon Petrus habenti suert nam iz uz inti sluoc thes bisgoffes scale inti abahio sin ora thaz zeseuua; uuas namo thes scalkes Malchus.

3. (298) Tho quad ther heilant Petro: then kelih then mir gab

¹ eum — ipsis | *rs G*

² ihm *rs G*

¹ zuouuer

pater non bibam illum? mitte³⁰⁸ther fater ni trinku inan? senti
gladium tuum¹ in vaginam. thin suert in sceidun.¹

Mt. 26, 52. Omnis enim qui
acceperint gladium gladio
peribunt. 4. Alle thie dar intfahent
suert foruuerdent in suerte.²

53. An putas quia non pos-
sum rogare patrem meum, et
exhibebit mihi modo plus quam
duodecim milia² legiones ange-
lorum? 54. Quomodo ergo¹⁰
implebuntur scripture, quia sic
oportet fieri?

L. 22, 51. Sinite usque huc.
Et cum tetigisset auriculam
eius, sanavit eum. 5
5. Oda ni uuanis thaz ih
ni mugi bittan minan fater,
inti her gigarauit mir nuuua
mer thanne zuelif thusunta
engilo heriscefi? Uuio uuer-
dent gifultiu thiu giscrip, uuan-
tiz so gilimpfit zi uuesanne?

Mt. 26, 55. In illa hora
dixit Ihesus turbis: tamquam
ad latronem³ existis cum gla-
diis et fustibus comprehendere
me. 15
6. Lazzet unzan nu! Inti
mit diu her rein sin ora, heil-
taz. 15
7. In theru ziti quad ther
heilant then menigin: samaso
zi thiobe giengut ir mit suer-
ton inti mit stangon³ mih zi
20 fahanne.

Mc. 14, 49. Cotidie apud
vos eram docens in templo,
et non me tenuistis: (*L. 22,*
53.) sed hec est hora vestra
et potestas tenebrarum. 25
8. Gitago uuas ih mit iu
lerenti in themo temple, inti ir
ni fiengut mih: oh thiz ist
iuuuer zit inti giuualt finstar-
nesso. 25

Mt. 26, 56. Hoc autem factum
est, ut implerentur scripture
prophetarum. 9. Thaz uuas zi thiu giuor-
tan thaz uuarin gifultiu thiu
giscrip thero uuizzagono.

Tunc discipuli omnes relicto
eo fugerunt. (*J. 18, 12.*) Co-
hors⁴ et tribunus (299) et mi-
nistri Iudaeorum comprehen-
derunt Ihesum et ligauerunt
eum 13. et adduxerunt eum
ad Annam primum. 30
10. Tho sine iungiron alle
imo forlazzanemo fuhun. Thiu
samanunga inti ther herosto
(299) inti thie ambahta thero
Iudeono fiengun then heilant
inti buntun inan inti leittun
35 inan zi Annase zi eristen.

Erat enim socer Caiphe,
qui erat pontifex anni illius.
14. Erat autem Caiphas qui
consilium dederat Iudaeis, quia
expedit unum hominem mori⁴⁰
pro populo. 11. Her uuas suehur Caipha-
ses, ther uuas bisgof thes
iares. Thaz uuas Caiphas thie
dar girati gab then Iudein,
uuantaz bitherbi ist thaz ein
man⁴ sterbe furi thaz folc.

¹ tuum *fehlt F* ² milia *fehlt F* ³ latronē: (s) *G* ⁴ cohors ergo *F*

¹ Ni trinku inan. Senti t^hin. suert. in sceidun 16^a *P* ² foruuerdent
in suerte 16^a *P* ³ Ir mit suerton. Inti. mit stangon 16^a *P* ⁴ Ein man 15^b *P*

CLXII.

Mc. 14, 51. Adulescens³⁰⁹ 12. Sum iungo folgeta imo, autem quidam sequebatur eum uuas giuuatit mit sabanu ubar amictus sindone super nudo, naccot, inti fiengun inan. Her et tenuerunt eum. 52. At ille⁵ tho foruorpfanemo sabane reiecta sindone nudus profugit naccot floh fon in. ab eis.

J. 18, 15. Sequebatur autem 186, 1. Tho folgeta themo Ihesum Simon Petrus (*Mt.* 26, heilante Simon Petrus ferrano 58.) a longe (*J.* 18, 15.) et¹⁰ inti ander iungiro unzan anan alius discipulus (*Mt.* 26, 58.) then hof thes herosten bisgof¹ usque in atrium principis sacerdotum.

J. 18, 15. Discipulus autem 2. Ther iungiro her uuas ille erat notus pontifici, et in-¹⁵ cund themo bisgoffe, inti ingieng troiuit cum Ihesu in atrium¹ mit themo heilante in then hof pontificis. 16. Petrus autem thes bisgoffes. Petrus stuont stabat ad ostium foris. uze zi then duron.

Exiuit ergo discipulus alius, 3. Uzgieng ther ander iun- qui erat notus pontifici, et²⁰ giro, thie dar² uuas cund themo dixit ostiarię et introduxit bisgoffe, inti quad theru duri- Petrum. uuartun inti inleitta Petrusan.

L. 22, 56. Quem cum vi- 4. Then mit diu inan gisah- dissest (*J.* 18, 17.) ancilla ostia- thiu duriuarta³ (300) inti inan ria (300) (*L.* 22, 56.) et eum²⁵ uuas anascouonti, quad: eno fuisset intuita, dixit: (*J.* 18, bistu fon then iungiron thes- 17.) numquid et tu ex disci- ses mannes?⁴ Her quad themo pulis es istius hominis?² Dicit uuibe: ni uueiz ih inan noh ille (*L.* 22, 57.) mulieri: non ih ni uueiz uuaz thu quidis.⁵ novi illum (*Mc.* 14, 68.) neque³⁰ scio quid dicas.

J. 18, 18. Stabant autem 5. Stuontun scalca inti thie servi et ministri ad prunas, ambahta zi theru gluoti, bithiu uanta frost uuas, inti uer- quia frigus erat, et calefiabant; mitun sih:⁶ uuas mit in Petrus erat autem cum eis et Petrus³⁵ stantenti inti sih uermenti, stans et calefaciens se, (*Mt.* 26, thaz her gisahi thaz enti.⁷ 58.) ut videret finem.

CLXIII.

J. 18, 19. Pontifex ergo 187, 1. Ther bisgof frageta interrogavit Ihesum de disci-⁴⁰ then heilant fon sinen iungiron pulis et³ doctrina eius. inti fon sineru leru.

¹ atrium *G*² hominis istius *F*³ et de *F*¹ bisgof^o *rs*² thidar³ dīriuuarta⁴ mannes *rs*⁵ Uuazt^hu quidis. ne uiz ih 13^b *P*⁶ thie ambahta. [zit]heru gluoti. Uer-mitun sih 13^b *P*⁷ thaz enti. [s]ih uermenti 14^a *P*

20. Respondit ei Ihesus: 310 ego palam locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga et in templo, quo omnes Iudei conveniunt, et in occulto 5 locutus sum nihil:

21. Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt, quid locutus sum ipsis: ecce 10 hii sciunt quæ dixerim ego.

22. Haec autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Ihesu dicens: sic respondes¹ pontifici? 15

23. Respondit ei Ihesus: si male locutus sum, testimonium perhibe de malo, si autem bene, quid me cedis? 20

24. (301) Et misit eum Annas ligatum ad Caiphan pontificem.

25. Erat autem Simon Petrus (*Mt.* 26, 69.) foris in atrio (*J.* 18, 25.) stans et calefaciens se. (*Mc.* 14, 69.) Rursum² (*Mt.* 26, 71.) vidit eum alia ancilla, et ait (*Mc.* 14, 69.) circumstantibus: (*Mt.* 26, 71.) et hic erat cum Ihesu Nazareno.

73. Accesserunt qui stabant et dixerunt Petro: vere et tu ex illis es, nam et loquela tua 35 manifestum te facit, quod sis Galileus.

72. Et iterum negavit cum iuramento: quia non novi hominem. 40

2. Tho antlingita imo ther heilant: ih offano sprah¹ the- semo mittilgarte, ih simblun lerta in samanungu inti in temple, thara alle Iudei zisamane coment, inti in dougli ni sprah ih niouuiht:

3. Uuaz frages mih? frage thiediz gihortun,³ uuaz ih in sprahi: senu thie uuizzun thiu ih in quad.

4. Thisu mit diu her quad, ein azstantenti thero ambahtogab hantslac themo heilante 15 quedenti: so antlingis themo³ bisgoffe?

5. Tho antlingita imo ther heilant: ob ih ubilo sprah, sage thanne quiti fon ubile,⁴ 20 ob ih uuola sprah, ziu slehis mih?

6. (301) Santan tho Annas gibuntanan zi Caiphase themo bisgoffe.

188, 1. Uuas tho Simon Petrus úzze in themo frithoue stantenti inti sih uermenti. Abur gisah in ander thiu, inti quad then dar umbistuontun: inti these uuas mit themo heilante themo Nazarenisgen.⁵

2. Zuogiengun tho thie dar stuontun inti quadun Petro: zi uuare thu bist fon then: thin spraha offanot thih,⁶ thaz sis Galileus.

3. Abur tho lougnita suerento: uuanta ih ni uueiz then 40 man.

¹ respondes rs (it) G

² rursum autem F

¹ Offano sprechen 14^a P

² Uuaz frages mih. frage thie diz.

gihortun 14^a P

³ So ant. mir ne ligis themo 14^a P

⁴ Ubile 15^b P

⁵ nazarenisgen rs

⁶ Ziuuare. thu bist fon ten. Thin spraha offanot

thih 15^b P

73. Et post pusillum (*L.* 22, 59.) quasi hore unus (*J.* 18, 26.) dicit unus e servis pontificis, cognatus eius cuius absceidit Petrus auriculam:¹ (*L.* 22, 59.) vere et hic cum illo erat, nam et Galileus est.

J. 18, 26. Nonne ego te vidi in horto cum illo? (*Mt.* 26, 74.) Tunc coepit detestari et (*Mc.* 14, 71.) anathematizare et iurare: (*L.* 22, 57.) neque² 10 novi eum, (*Mt.* 26, 70.) nescio quid dicis, (*Mc.* 14, 71.) non novi hominem istum quem dicitis.³ (*J.* 18, 27.) Et statim gallus cantavit.

L. 22, 61. Et conversus dominus respexit Petrum, (302) (*Mt.* 26, 75.) et recordatus est Petrus verbi domini quod dixerat ei: priusquam gallus²⁰ cantet, ter me negabis (*L.* 22, 34.) hodie. 62. Et egressus foras Petrus flevit amare.

CLXIV.

L. 22, 66. *Mt.* 26, 59. *Mc.* 25 15, 1. Mane autem facto convenerunt omnes principes sacerdotum cum senioribus plebis et scribis concilium facientes, (*Mt.* 26, 59.) querebant falsum³⁰ testimonium contra Ihesum, ut eum morti traderent,

60. Et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent, (*Mc.* 14, 55.) nec inveniebant,³⁵ 56. et convenientia testimonia illorum non erant.

Mt. 26, 60. Novissime autem

¹ auriculam — (eius) *G*

² istum — dicitis *rs G*

¹ scalcont 14^a, scalcon 15^b *P*

² gihigita ⁴ Morgane 11^b *P*

4. Inti after thiū luzilu samaso einēru ziti quad ein fon scalcon thes¹ bisgoffes, thes mág themode abahio Petrus thaz ora: zi uuare theser uas mit imo, uuanta her ist Galileus.

5. Eno ni gisah ih thih in themo garte mit imo? Bigonda tho leidezen inti forsahhan inti sueren quedenti: ni ueiz ih inan, ni ueiz uuaz thu sages,² ni ueiz ih then man then ir quedet. Inti sliumo ther hano crata.

6. Inti giuuentit trohtin giscounota Petrum, (302) inti gihugita³ tho Petrus trohtines uuortes thaz er imo quad: er thanne hano crae, driio stunt forsehhis mih hiutu. Inti uzgamenti Petrus uuiof bitaro.

189, 1. Morgane⁴ giuorta-nemo quamun alle thie heroston thero bisgoffo mit then altoston thes folkes inti mit then buocherin⁵ thinc uuirkenti, suohtun⁶ luggu urcundi uuidar themo heilante, thaz sien tode saltin,

2. Inti ni fundun, mit diu manage lugge urcundon zuogiengun, noh ni fundun, inti gizumftigu iro giuuzscefi ni unarun.

3. Zi iungisten quamun zuene

² neque ::: (non) *G*, neque nōn *F*

² Ni ueiz. ih. uuaz thu. sages 15^b *P*

⁵ biocherin ⁶ suohtum

venerunt duo falsi testes 61. et dixerunt: (*Mc.* 14, 58.) nos 40 uuir gihortun inan quedentan, audivimus eum dicentem: (*Mt.* 312 26, 61.) possum destruere templum dei (*Mc.* 14, 58.) hoc after thrin tagon anderaz nalles mit henti gitanaz zimbron. aliud non manu factum aedi- 5 ficare.

Mt. 26, 63. Ihesus autem tacebat. 62. Et surgens princeps sacerdotum (*Mc.* 14, 60.) in medium interrogavit Ihesum 10 dicens: (*Mt.* 26, 62.) nihil respondis ad ea quae isti adversum te testificantur? (303) (*Mc.* 14, 61.) Ihesus autem nihil respondit. 15

CLXV.

Mc. 14, 61. Et rursus summus sacerdos (*Mt.* 26, 63.) ait illi: adiuro te per deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus filius dei (*Mc.* 14, 61.) benedicti? 20

Mt. 26, 64. Dicit illi Ihesus: tu dixisti. (*L.* 22, 67.) Et ait illis: si vobis dixerò, non 25 creditis mihi, 68. si autem et interrogavero, non respondetis mihi neque dimittetis.

Mt. 26, 64. Verumtamen dico vobis: a modo videbitis 30 filium hominis sedentem a dextris virtutis dei et venientem in nubibus celi.

65. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua 35 dicens: blasphemavit.

Quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam (*L.* 22, 71.) de ore eius: (*Mt.* 26, 66.) quid vobis videtur? 40

4. Ther heilant suigeta. Erstuont ther herosto thero heit-
haftono in mittamen, frageta
then heilant quedenti: niouuiht
ni antuurtis zi then thiu these
uuirdar thir redinont? (303)
Ther heilant ni antlingita
niouuiht.

190, 1. Inti abur ther furisto bisgof quad imo: ih bisueru thih bi themo lebenten gote,¹ thaz du uns quedes oba thu sis Crist gotes sun giseganoten?

2. Tho quad imo ther heilant: thu quadi. Inti quad in: ob ih iz iu quidu, ni giloubet² mir, ob ih fragen, thanne ni antvvurtet ir mir noh ni forlazzet.

3. Uuar thoh uuidaru quid-ih iu: fon nu gisehet ir mannes sun sizzentan in zesauun gotes³ megines inti comentan in himiles uolcanon.

191, 1. Tho ther herosto thero heithaftono sleiz sin giuuaati quedenti: bismarota.⁴

2. Uuaz thurfun uuir noh nu urcundono? senu nu gihortut ir bismarunga⁵ fon sinemo munde: uuaz thunkit iuuuih?

¹ Ih bisueru thih. bi themo lebenten gote 12^a P ² quidu ni giloubet rs ³ getes ⁴ Sleiz min giuuaati. Bismarota 12^a P ⁵ Bismarunga 12^a P

At illi respondentes omnes dixerunt: reus est mortis.

67. Tunc exspuerunt in faciem eius, (L. 22, 63—64.) et qui tenebant eum includebant ei et velaverunt (Mc. 14, 65.) faciem eius (Mt. 26, 67.)⁵ et colafis eum ceciderunt.

(304) Alii autem palmas in faciem eius dederunt dicentes: prophetiza nobis, Christe, quis est iste qui te percussit? (L. 22, 65.) Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

Mt. 27, 2. Et adduxerunt eum vinctum (J. 18, 28.) in pretorio (Mt. 27, 2.) et traderunt Pontio Pilato presidi, (J. 18, 28.) et ipsi non introierunt in pretorium, ut non contaminarentur, sed manducarent pascha.¹

20

CLXVI.

Mt. 27, 3. Tunc videns Iudas qui eum tradidit quod damnatus esset, poenitentia ductus retulit XXX argenteos principibus sacerdotum et senioribus 4. dicens: peccavi tradens sanguinem iustum.

At illi dixerunt: quid ad nos? tu videris.

5. Et proiectis argenteis in templo recessit, abiens laqueo se suspendit.

6. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt: non licet mittere eos in carbonem, quia pretium sanguinis est.

3. Sie tho antvvurtenti alle quadun: sculdic ist todes.¹

192, 1. Tho spuuun sie sin annuzi, thiede inan habetun scimfitun inan inti thactun iro annuzi inti mit fustin sluogun inan.

2. (304) Andere mit flahheru henti in sin annuzzi sluogun quedenti: uuizzago uns, Crist, uuer ist ther ther dih slehit? Inti anderu managu bismaronti quadun in inan.

3. Inti leittun inan gibuntanan in frithof inti saltun themo Pontisgen grauen Pilate, inti sie ni giengun in then frithof, thaz sie ni uuarin biunsubrite, oh ázzin ostrun.²

193, 1. Tho gisah Iudas ther inan salta thaz her fornidirit uuas, riuuua gileitit uuidarbrahta thie drizzug pfenningo then heroston thero heithaftono inti then alton quedenti: suntota selenti reht bluot.

2. Sie quadun tho: uuaz zi uns? thu gisehes.³

3. Inti uoruorpfanen silabarlingon in thaz tempal⁴ thana fuor, gangenti erhieng sih mit stricu.

4. Thie heroston thero heithaftono intfanganen silabarlingon quadun: nist erlobit thaz man sie sente in thaz tresofaz,⁵ uuanta iz ist uuerd bluotes.

40

¹ et adduxerunt (damit beginnt Cap. CLXVII F) — pascha rs G

² Sculdic istodes 12^a P

³ inti leittun — ostrun rs (4 Zeilen)

³ Uuaz zi uns. thu gisehes 10^a P

⁴ tempal rs (1)

⁵ trosfaz

7. Consilio autem inito eme-³¹⁴ 5. Girate giganganemo conf-
runt ex illis agrum figuli tun fon then accar leimuurhten
in sepulturam¹ peregrinorum. in grabasteti elilentero. Bithiu
8. Propter hoc vocatus (305) uuas giheizzan (305) ther accar
est ager ille Acheldemach, 5 Acheldemach, accar bluotes,
ager sanguinis, usque in ho- io unzan hiutlihhan tag.
diernum diem.

9. Tunc impletum est quod 6. Tho uuas gifullit thaz
dictum est per Hieremiam pro- dar giquetan uuas thuruh Hie-
phetam dicentem: et accepe- remiam then uuizzagon que-
runt XXX argenteos, pretium dentan: sie intfiengun tho
adpretiati quem adpretiaverunt drizzug silabarlingo, uerd uer-
a filiis Israhel, 10. et dederunt donti thaz sie uuerdoton¹ fon
eos in agrum figuli, sicut con- kindon Israhelo, inti gabun
stituit mihi dominus. 15 sie in accar leimuurhten, so
mir trohtin gisazta.

CLXVII.

J. 18, 29. Exiuit ergo 194, 1. Gieng tho Pilatus
Pilatus ad eos foras et dixit: úz zi in inti quad: uuelihhan
quam accusationem affertis 20 ruogstab bringet ir uuidar the-
adversus hominem hunc? san man?

30. Responderunt et dixerunt 2. Tho antlingitun sie inti
ei: si non esset hic malefactor, quadun imo: oba theser ni
non tibi tradidissimus² eum. uuari ubiluurhto, thanne ni
(L. 23, 2.) Hunc invenimus 25 saltin uuir inan thir. Thesan
subvertentem gentem nostram fundumes² eruuerbenti³ unsera
et prohibentem tributa dari thiota inti uueretan⁴ then tri-
Cesari et dicentem se Christum buz geban themo keisure inti
regem esse. quedan sih Crist cuning uee-
30 san.

J. 18, 31. Dixit ergo eis 3. Tho quad in Pilatus: int-
Pilatus: accipite eum vos et fahet ir inan inti after iuuueru
secundum legem vestram indi- evvu duomet inan. Tho qua-
cate eum. Dixerunt ergo Iu- dun thie Iudei: uns nist er-
daei: nobis non licet interficere 35 loubit zi slahanne eingingan.
quemquam. 32. Ut sermo do- Thaz trohtines uuort gifullit
mini impleretur quem dixit uurdi thaz her quad (306)
(306) significans qua esset gizeihanonti uuelihhemo tode
morte moriturus. uuas sterbenti.

33. Introiuit ergo iterum in 40 195, 1. Ingieng tho abur
pretorium Pilatus et vocavit in thaz thinchus Pilatus inti

¹ sepulturam G² tradidissim; G, tradidissim F¹ uuerdoton rs² fundumes rs³ eruuerbenti rs⁴ uueretan

Ihesum et dixit ei: tu es rex ³¹⁵ gihalota then heilant inti quad Iudeorum? imo: thu bis cuning Iudeono?

34. Et respondit Ihesus: a 2. Tho antlingita ther heimetipso hoc dicis an alii tibi lant: fon thir selbemo quidistu dixerunt de me? 5 thaz oda andere thir iz quadun¹ fon mir?

35. Respondit Pilatus: num- 3. Tho antlingita Pilatus: quid ego Iudeus sum? Gens eno bin ih Iudeus? Thin thiota tua et pontifices tradiderunt te inti bisgoffa saltun thih mir: mihi: quid fecisti? 10 uuaz tati thu?

36. Respondit Ihesus: regnum 4. Tho antlingita ther heilant: meum non est de mundo hoc: min rihhi nist fon the- si ex hoc mundo esset¹ regnum semo mittilgarte: oba fon the- meum, ministri mei decerta- semo mittilgarte uuari min rihhi, rent, ut non traderer Iudeis: 15 mine ambahta uunnin, thaz ih nunc autem regnum meum non ni uurdi giselit Iudein: nu gi- uuesso nist min rihhi hinan.

37. Dixit itaque ei Pilatus: 5. Tho quad imo Pilatus: ergo rex es tu? Respondit bisttu cuning?² Tho antlingita Ihesus: tu dicis, quia rex sum 20 ther heilant: thu quidis, uuanta ego. ih cuning bin.

Ego in hoc natus sum, et 6. Ih bin in thiu giboran, ad hoc veni in mundum ut inti zi thiu quam ih in mittil- testimonium perhibeam veritati. gart thaz ih sageti giuuizscaf 25 uuare.

Omnis qui est ex veritate 7. Giuuelih thie³ dar ist fon audit meam vocem. 38. Dixit² uuare ther horit mina stemma. ei Pilatus: quid est veritas? Tho quad imo Pilatus: uuaz ist uuar?

Et cum hoc dixisset, (307) ³⁰ 196, 1. Mit diu her thaz iterum exiuit ad Iudeos (L. quad, (307) abur gieng uz zi 23, 4.) et ait ad principes sa- then Iudein inti quad zi then heroston thero bisgoffo inti zi theru menigi: niheininga sahha 35 ni fant ih in thesemo manne.

5. At illi invalescebant di- 2. Sie tho gimagetun que- centes: conmovet populum dente: giruorit folc lerenti thurah alle Iudea inti bigin- et incipiens a Galilea usque huc. nenti fon Galileu unzan hera.

6. Pilatus autem audiens Ga- 40 3. Pilatus gihorenti Gali- lileam interrogavit si homo leam frageta oba ther man uuari Galileus? Inti so her

¹ esset — | (regnū —) G ² dicit F ³ inuenio causam F'

¹ quadum r in n ² Bistu cuning 11b P ³ thie rs

gnovit quod de Herodis pote-³¹⁶ tho forstuont thaz her uuas
state esset, remisit eum ad
Herodem, qui et ipse Hieroso-
limis erat illis diebus.

8. Herodes autem viso Ihesu
gavisus est valde, erat enim
cupiens ex multo tempore
videre eum, eo quod audiret
multa de illo et sperabat sig-¹⁰
num aliquod videre ab eo fieri.

9. Interrogabat autem illum
multis sermonibus, at ipse nihil
illi respondebat.

10. Stabant etiam principes
sacerdotum et scribe constan-
ter accusantes eum.

11. Sprevit autem illum He-
rodes cum exercitu suo et²⁰
inludit indutum (308) veste
alba, et remisit ad Pilatum.

12. Et facti sunt amici¹ He-
rodes et Pilatus in ipsa die,²⁵
nam antea inimici erant ad
invicem.

13. Pilatus autem convoca-
tis principibus sacerdotum et
magistratibus et plebe (*J.* 19,³⁰
4.) exivit ad eos foras (*L.* 23,
14.) et dixit eis: obtulistis mihi
hunc² hominem quasi averten-
tem populum:

J. 19, 4. Ecce adduco vobis³⁵
eum foras, ut cognoscatis quia
in eo nullam causam invenio
(*L.* 23, 14.) ex his in quibus
eum accusatis,

15. Sed neque Herodes: nam⁴⁰ 3. Noh Herodes: ih santa

5 tagon.

4. Herodes² gisehanemo themo
heilante uuas thrato giuehenti:
her uuas in geronti fon mana-
geru ziti inan gisehan, bithiu
her gihorta managiu fon imo
inti uúanta sihuuelih zeihan
gisehan fon imo uuesan.

5. Frageta inan managen
uuorton, inti her tho niouuiht
¹⁵ antlingita imo.

6. Stuontun thie heroston
thero bisgoffo inti thie buohera
einratliho³ ruogenti inan.

7. Uozzirnita inan Herodes
mit sinemo herige inti bisma-
rota giuutatitan (308) mit uuzzu
giuatu, inti uuidarsantanan zi
Pilatuse.

8. Inti uuarun tho giuor-
tan friunta Herodes inti Pila-
tus in themo tage:⁴ sie uuarun
er untar zuuisgen fianta.

197, 1. Pilatus gihalota thie
heroston thero bisgoffo inti
themo meistarduome⁵ inti themo⁶
folke, gieng zi in uz inti quad
in: brahtut mir thesan man
samaso uuidaruuententan folc:

2. *Senu*⁷ ih leitu inan in uz,
thaz ir forstantet thaz ih in
imo ni fand niheininga sahha
fon then in thendir inan ruoget,

¹ amici — | (herodes) *G*

² hunc *fehlt G*

¹ erodeses *auf Rasur für h*

² herodese

³ einratliho *rs (li)*

⁴ Uuarun tho. giuortan friunta.

themo tage 11b *P*

⁵ themo mei-

stard. rs ⁶ inti in themo

⁷ *senu fehlt*

remisi vos ad illum, et ecce inuuih uuidar zi imo, inti senu nihil dignum morte actum est³¹⁷ nu niouuiht uuirdic tode ist ei: 16. emendatum ergo illum imo gitan: inan gibuoztan forlazzu. dimittam.

18. Exclamavit autem uniuersa turba dicens:¹ tolle hunc, 5 quedenti: nim thesan, háh, háh! (J. 19, 6.) crucifige, crucifige!

Dicit eis Pilatus: accipite eum vos et crucifigite, ego enim non inuenio in eo causam. 10 sahha.

7. Responderunt ei Iudei: 6. Tho antlingitun imo thie nos legem habemus, et secundum legem debet mori, (309) Iudei: uuir habemes euua, inti quia filium dei se fecit. after euu sal her sterban,³ (309) uuanta her sih gotes sun teta.

8. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit, et ingressus est² pretorium iterum 9. et dicit ad Ihesum: unde es tu? Ihesus autem responsum non³ dedit ei. 20 7. Mit diu tho gihorta Pilatus thiz uuert, mer forhta, inti ingieng abur in thaz thincus inti quad zi themo heilante: uuanan bistu?⁴ Ther heilant ni gab imo nohhein antuurti.

10. Dicit ergo ei Pilatus: 8. Tho quad imo Pilatus: mihi non loqueris? nescis quia mir ni sprihhis?⁵ ni uueist potestatem habeo crucifigere thaz ih haben giuuult thih zi te et potestatem dimittere? 25 erhahanne inti giuuult zi forlazzanne?

11. Respondit Ihesus: non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi esset datum desuper: propterea qui tradidit 30 me tibi maius peccatum habet. 9. Tho antlingita ther heilant: ni habetos giuuult uuidar mir eininga, nibiz thir gigeban unari fon ufana: bithiu therde mih salta thir mer sunta habet.

12. Exinde querebat Pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes: si hunc 35 Iudei riefun tho quedenti: ob dimittis, non es amicus Cesaris: omnis qui se regem facit tuu desan forlazzis, thanne ni contradicit Cesari. bistu friunt thes keisures: allero giuuelih ther sih cuning tuot ther uuirdarquidit sih

40 themo keisure.

¹ dicens *rs* (tes) *G*

² ē *ns* *G*

³ responsum *n̄ rs* *G*

¹ tho

² niheininga *rs* (nohh:?)

² mit sterban *schlie/st* *Qua-*

ternio *xx*

⁴ uuanan bistu 10^a *P*

⁵ mir ni sprichis 10^a *P*

13. Pilatus ergo cum audisset hos sermones, adduxit foras Ihesum et sedit pro tribunali¹⁸ in loco¹ qui dicitur Lithostrotus,² ebraice autem Gabatha.

14. Erat autem parasceve⁵ pasche, hora quasi sexta, (310) et dicit Iudeis: ecce rex vester! 15. Illi autem clamaverunt: tolle, tolle, crucifige eum!

Dixit eis Pilatus: regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices: non habemus regem nisi Cesarem. (*Mc.* 15, 3.) Et accusabant eum summi¹⁵ sacerdotes in multis. (*Mt.* 27, 12.) Ihesus vero nihil respondit.

13. Tunc dicit illi Pilatus: non audis quanta adversum²⁰ te dicant testimonia? 14. Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur preses vehementer.

Mc. 15, 6. Per diem autem festum (*Mt.* 27, 15.) consuerat preses dimittere populo unum ex vinctis,³ (*Mc.* 15, 6.) quemcumque petissent.

Mt. 27, 16. Habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas.

17. Congregatis ergo illis dixit Pilatus: (*J.* 18, 39.) est³⁵ consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha: (*Mt.* 27, 17.) quem ergo vultis dimittam vobis, Barabban an Ihesum qui dicitur Christus?⁴⁰

2. Pilatus mit diu her gihorta thisu unort, leitta uz then heilant inti saz in sinemo duomsedale in theru steti thiudar ist giquetan Lithostrotus, in ebreisgon Gabatha.

3. Uuas tho garotag fora ostron, samaso sehsta¹ zít, (310) inti quad then Iudein: senu iuuuer cuning! Sie tho riofun: nim, nim inti háh inan!

4. Tho quad in Pilatus: iuuueran cuning hahu? Tho antlingitun thie bisgoffa: uuir ni habemes cuning ni si then keisur. Inti ruogtun inan thie furiston bisgoffa in managen. Ther heilant ni antuurtita niouuiht.

5. Tho quad imo Pilatus: ni gihoris vvuo managu giuiznessu sie uuidar thir quudent? Inti ni antlingita imo zi noheiningemo³ uuorte, so thaz uuntarota ther grau²⁵o thrato.

199, 1. Thuruh then itmalon tag uuas giuon ther grau²o zi forlazzanne einan themo folke fon then notbentigon,² so³⁰ uenenan sie batin.

2. Habeta tho einan nothaf³t uúitmaran, therde uuas ginenit Barabbas.

3. In tho gisamanoten quad Pilatus: ist mit íu giuona thaz ih íu einan forlázze in ostron: uenenan uuollet ir thaz ih íu forlázze, Barrabban oda then heilant thie dar ist gi⁴⁰nennit Christ?

¹ locum *F*

² lithostrotus *corr. c2 in o G*

³ uintis *G*

¹ sehta

² notbentigon *rs*

³ nothaf³t *rs*

18. (311) Sciebat enim quod³¹⁹ 4. (311) Her-uesta thaz sie per invidiam tradidissent eum. thuruh abunst inan saltun.

CLXVIII.

19. Sedente autem illo pro tribunali misit ad illum uxor eius dicens:¹ nihil tibi et iusto 5 quena quedenti: niouuiht thir inti themo rehten: managu bin ih thruenti hiutu in gisiune thuruh inan.

20. Princeps autem sacerdotum et seniores persuaserunt 10 inti thie alton spuonun thaz folc thaz sie batin Barabbas, Ihesum vero perderent.

21. Respondens autem preses ait illis: quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi 15 fon thesen zuuein forlázzan? Sie tho quadun: Barabban.

J. 18, 40. Erat autem Barababas latro, (L. 23, 19.) qui erat propter seditionem quandam² factam in civitatem et 20 homicidium (Mc. 15, 7.) vinctus (L. 23, 19.) in carcere.

Mt. 27, 22. Dicit illis Pilatus: quid ergo faciam de Ihesu qui dicitur Christus? 23. Di- 25 cunt omnes: crucifigatur!

Ait illis preses: quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes: crucifigatur! 30 man inan!

24. Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, (312) accepta aqua lavit manus coram 35 populo dicens: innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis.

25. Et respondens universus populus dixit: sanguis eius 40 al, quad: sin bluot ubar unsih super nos et super filios nostros! inti ubar unseru⁴ kind!

¹ dicens *rs* (tes) *G*² quandam *rs G*, quondam *F*³ Landeri 10^a *P* ⁴ gisah *rs aus s?* ³ uuazzare *n* ⁴ unseri

CLXIX.

Mt. 27, 26. Tunc dimisit²⁰ 13. Tho forliez her in Ba-
illis Barabban, Ihesum autem rabban; then heilant tho bifil-
flagellis cesum tradidit eis, ut tan saltan in, thaz her uuari
crucifigeretur. 5 erhangan.

27. Milites presidis susci- 200, 1. Thie kenphon thes
pientes Ihesum in pretorio con- grauen intfiengun then heilant
gregaverunt ad eum universam in themo thinchus, gisamano-
cohortem, 28. et exuentes eum tun zi imo alla thia hansa,
(*Mc.* 15, 17.) induunt eum 10 inti inan intuatenti giuuatitun
(*J.* 19, 2.) tunicam purpuream inan mit gotouuebbineru tuni-
(*Mt.* 27, 28.) et clamidem coc- hun inti rôt lahhan umbibiga-
cineam circumdederunt ei. bun inan.

29. Et plectentes¹ coronam 2. Inti flehtenti corona fon
de spinis posuerunt super ca- 15 thornon saztun ubar sin houbit,
put eius, et harundinem in inti rora in sina zesauun, inti
dexteram² eius, et genu flexo giboganemo kneuee fora imo
ante eum includebant dicentes: bismarotun inan sus quedenti:
have, rex Iudeorum! heil, cuning Iudeono!

30. Et expuentes eum³ ac- 20 3. Inti inan spiuuenti int-
ceperunt harundinem et per- fiengun rorun inti sluogun sin
cutiebant caput eius. houbit.

31. Et postquam inluserunt 4. Inti after thi u bismaro-
ei, exuerunt eum clamidem tun inan, intuatitun inan
(*Mc.* 15, 20.) et purpuram (*Mt.* 25 lahhanes inti gotouuebbes inti
27, 31.) et induerunt eum ve- giuuatitun inan sinen giuuatun
stimentis eius et duxerunt eum inti leittun inan thaz sien
ut crucifigerent, (*J.* 19, 17.) hiengin, tragentan imo cruci.
baiulantem sibi crucem.

(313) *Mt.* 27, 32. Exuentes⁴ 30 5. (313) Inan intuatenti fun-
autem invenerunt hominem Cire- dun man Cireneum quementan
neum (*L.* 23, 26.) venientem fon thorf, in namen Simon hiez,
de villa, (*Mt.* 27, 32.) nomine Simon, fater Alexandres inti Rufuses:
(*Mc.* 15, 21.) patrem Alexandri then thuungun sie daz her
et Rufi: (*Mt.* 27, 32.) hunc 35 truogi cruci after themo hei-
angariaverunt (*L.* 23, 26.) por- lante.

27. Sequebatur autem illum 201, 1. Folgeta inan mihil
multa turba populi et mulierum, menigi folkes inti uuibo, thie
quæ plangebant et lamenta- 40 dar ruzzun inti uuiofun inan.
bantur eum.

28. Conversus autem ad illas³²¹ 2. Tho uuanta sih zi in ther
Ihesus dixit: filië Hierusalem, heilant, quad: kind Hierusa-

¹ plectentes rs G ² dextera F ³ I über eum nc2 G ⁴ exeuntes F

nolite flere super me, sed super vos ipsas flete et super filios vestros.

29. Quoniam ecce venient dies in quibus dicent: beate steriles et ventres qui non genuerunt et ubera quæ non lactaverunt.

30. Tunc incipient dicere montibus: cadete super nos! et collibus: operite nos!

31. Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet?

lem, ni curit vvuofen ubar mih, oh ubar iuuuuh selbon vvuofet
5 inti ubar iuuueru kind.

3. Uuanta nu coment taga in thendir quedet: salige sint umberente inti uuambun thiede ni barun inti brusti thiode ni
10 sougitun.

4. Thanne biginnent sie quendan bergon: fallet ubar unsih! inti nollon: bithecket unsih!

5. Bithiu¹ oba sie in gruoc- nemo boume thisiu tuont, uuaz ist in themo thurren?

CLXX.

L. 23, 32. Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur.

33. Et postquam venerunt in locum qui dicitur (Mc. 15, 22.) Golgotha, quod est interpretatum calvarie locus,¹

Mt. 27, 34. (314) Et dederunt ei vinum murratum bibere cum felle mixtum, et cum gustasset, noluit bibere.

L. 23, 34. Ihesus autem dicebat: pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.

Mt. 27, 35. Postquam autem crucifixerunt eum, (J. 19, 23.) acceperunt vestimenta eius et fecerunt IIII partes, unicuique militi partem, et tunicam.

Erat autem tunica inconsuetulis desuper contexta per totum.

24. Dixerunt ergo ad invicem: non scindamus eam, sed sortiamur de illa, cuius sit.

202, 1. Uuarun gileittit andre zuene ubile mit imo, thaz
20 sie uuarin erslagan.

2. Inti after thiu sie quammun in stat thiu dar ist giheizan Golgotha, thaz ist erreckit hamalstat,

3. (314) Gabun imo gimirrotan uuin trinkan mit gallun gimisgitan, inti mit diu her es corota, ni uuolta trinkan.

4. Ther heilant quad: fater, forláz in iz: sie ni uuizzun uuaz sie duont.

203, 1. After thiu sie inan erhiengun, intfiengun sin giuunati inti tatun fior deil, einero giuuelihemo kempfen teil, inti tunichun.

2. Uuas thiu tuniha unginait fon obanentigi ubar al giueuban.

3. Tho quadun untar in zuisgen: ni slizenmes sia, oh liozemes fon iru, uues siu si.

¹ nach locus, am Schlusse der S. 313 ist von später Hand (13—14. Jahrh.) die Bemerkung zugefügt ibi crucifixer eum G

¹ bithiu — (oba sie?)

Ut scriptura impleatur dicens: partiti sunt vestimenta mea sibi et super vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt

Mt. 27, 36. Et sedentes servabant eum.

J. 19, 19. Scripsit autem et titulum Pilatus (*Mc.* 15, 26.) causæ eius et (*J.* 19, 19. *Mt.* 27, 37.) inposuit super caput eius: hic est (*J.* 19, 19.) Iesus Nazarenus, rex Iudæorum.

20. Hunc ergo titulum multi legerunt Iudæorum, quia prope civitatem erat locus (315) ubi crucifixus est Iesus, et erat scriptum hebraice, grece et latine.

21. Dicebant ergo Pilato pontifices Iudeorum: noli scribere: rex Iudæorum.

22. Respondit Pilatus: quod scripsi¹ scripsi.

Mt. 27, 38. *Mc.* 15, 27. Tunc crucifixerunt cum eo duos latrones, unum a dextris et alterum a sinistris eius.

Mt. 27, 39. Pretereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua 40. et dicentes: va qui destruit templum et in triduo illud reedificat: salva te ipsum: si filius dei es, descende de cruce.

41. Similiter et principes sacerdotum inludentes cum scribis et senioribus dicebant: 42. alios salvos fecit, se ipsum

4. Thaz giscrib uverde giscrib fullit quèdenti: teiltun min giuuati in inti ubar min giuuati santtun lóz. Inti thie kempfon tatun thisu

5. Inti sizenti hieltun inan.

204, 1. Inti screib titul Pilatus sineru sahhu inti sazta obar sin houbit:¹ thiz ist ther heilant Nazarenisgo, cuning Iudeono.

2. Thesan titul manage lasun thero Iudeono, uuanta nah theru burgi uuas thiu stat (315) thar der heilant erhangen uuas, inti uuas giscriban in ebraisgon inti in criehisgon inti in latinisgon.

3. Quadun tho Pilatuse thie bisgoffa Iudono: ni curi scriban: Iudono cuning.

4. Tho antlingita Pilatus: thaz ih screib thaz screib ih.

205, 1. Tho uuarun erhangen mit imo² zuene thioba,³ ein in zeso inti ander in sina⁴ uuinistra.⁵

2. Thie furiarenton⁶ bismarotun inan, ruortun iro houbit inti quèdenti: uuah thie dar ziuuirpfit tempal inti in thrintagon iz abur gizimbrot: heili thih selbon: oba thu gotes sun sis, stíg nidar fon themo cruce.

3. Sama thie heroston thero bisgofo bismaronti mit then buoherin⁷ inti mit then alton quadun: andre teta her heilæ,

¹ scripsit G

¹ Obar min houbit 10^a P ² mit imo — rs

³ Thiob thioba 10^a P

⁴ sina rs ⁵ In zeso. inti in sina uuinistra 10^a P

⁶ furiarenton rs (f?)

⁷ bioherin

non potest saluum facere: si rex Israhel est, descendat nunc de cruce, (*Mc.* 15, 32.) et videamus et credamus ei. (*Mt.* 27, 43.) Confidet in deum, ideo liberet nunc eum; si vult eum: dixit enim: quia dei filius sum.

44. Id ipsum autem (*L.* 23, 39.) unus de his (316) qui pendebat latronibus blasphemabat eum dicens: si tu es Christus, saluum fac te ipsum et nos.

40. Respondens autem alter increpabat illum dicens: neque tu times deum, quod in eadem damnatione es? 41. et nos quidem iuste: nam digna factis recepimus, hic vero nihil mali gessit.

42. Et dicebat ad Ihesum: domine, memento mei cum veneris in regnum tuum.

43. Et dixit illi Ihesus: amen dico tibi, hodie tecum eris in paradiso.

J. 19, 25. Stabant autem iuxta crucem Ihesu mater eius et soror matris eius, Maria Cleope,¹ et Maria Magdalene.

26. Cum vidisset ergo Ihesus matrem et discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suae: mulier, ecce filius tuus!

27. Deinde dicit discipulo: ecce mater tua! Et ex illa

sih selbon ni mac¹ heil tuon: ob iz Israhelo cuning si, er stige nidar fon themo cruce, inti gisehemes inti giloubemes imo. Her gitruuuet in got, bithiu erlosit her inan nu, ob her inan uuili: her quad: uuantih² gotes sun bin.

4. Thaz selba ein fon then (316) thie dar hangetun thero thiobo bismarota inan quedenti: ob thu sis Crist, tuo dih selbon heilan inti unsih.

5. Tho antlingita ther ander, increbota inan sus quedenti: noh thu ni forhtis got, thaz thu in theru selbun nidarungu bist? inti uuir giuueso rehto: uuir uuir digu³ tatin intfahemes, theser uuarliho niouuiht ubiles teta.

6. Inti quad zi themo heilante: trohtin, gihugi min mit diu thu cumist in thin rihhi.⁴

7. Tho quad imo ther heilant: uuar quiduh thir, hiutu bistu mit mir in paradiso.

206, 1. Stuontun nah themo cruce thes heilantes sin muoter inti suester sinera muoter, Maria Cleopases, inti Maria Magdalenisgu.

2. Mit diu gisah ther heilant thia muoter inti iungiron stantentan⁵ thende her minnota, quad sineru muoter: uuib, senu⁶ thin sun!⁷

3. After thiu quad sinen iungiron: senu thin muoter!⁸

¹ cleophe nc? G

¹ mac rs ² uuatih ³ uuir digen aus u corr.? ⁴ rihhi aus e corr. — Trothin. gihugi min. mit diu t^u cumist in tⁱⁿ rihhi 8^a P ⁵ stantenti vor dem Weiterschreiben corr. in an ⁶ quad — senu rs ⁷ Uuib senu thin sun 8^a P ⁸ Inti senu tⁱⁿ mother 8^a P

hora accepit eam discipulus in sua.

Mt. 27, 45. A sexta autem 5 hora tenebre facte sunt super universam terram (317) usque ad horam nonam.

46. Et circa horam nonam clamavit Ihesus voce magna 10 dicens: heli heli lama sabac-thani?¹ quod est interpretatum: deus meus, deus meus, utquid dereliquisti² me?

47. Quidam autem illic stan- 15 tes et audientes dicebant: Heliam vocat iste.

J. 19, 28. Postea³ sciens Ihesus quia iam omnia consummata sunt, ut consumma- 20 retur scriptura, dicit: sitio.

29. Vas ergo positum erat aceto plenum.

Mt. 27, 48. Et continuo 25 currens unus ex eis acceptam spongiam⁴ implevit aceto et inposuit harundini et dabat ei bibere.

J. 19, 30. Cum ergo acce- 30 pisset (318) Ihesus acetum, dixit: consummatum est.

Mt. 27, 49. Ceteri vero dicebant: sine, videamus an veniat Helias liberans eum. 35

50. Ihesus autem iterum clamans voce magna: (*L.* 23, 46.) pater, in manus tuas com- mendo spiritum meum! (*J.* 19, 30.) et inclinato capite (*Mt.* 27, 40 50.) emisit spiritum.

¹ sabacthani *rs G* ² reliquisti *F* ³ postea *rs G* ⁴ accepta: spongia: (m) *G*

¹ zitiit ² Rioft mihileru stemmu (8a) Got min. Got min. ziu for- liezi thu mih 9^b *P* ³ Ih thrustu 8^a *P* ⁴ ezziches *rs* ⁵ Liof 7^a *P*
⁶ intfagana spunga *rs* ⁷ thode ⁸ ezzih *rs* ⁹ Gientot ist 7^b *P*
¹⁰ helias *rs* (l)

Inti fon theru ziti¹ intfieng sia ther iungiro in sina.

207, 1. Fon theru sehstun ziti finstarnessu uuarun ubar alla erda (317) zunzan niuntun zit.

2. Inti umbi thia niuntun zit riof ther heilant mihileru stemmu sus quedenti: heli heli lama sabacthani? thaz ist erreckit: got min, got min, ziu forliezi thu mih?²

3. Sume uuarliho thar stan- tente inti gihorente quadun: Heliase ruofit theser.

208, 1. After thiu uuesta ther heilant thaz thiu allu iu gientotu uuarun, thaz thur- ruhfremit uurdi thaz giscrib, quad: ih thurstu.³

2. Faz uuas thar gisezzit fol ezziches,⁴

3. Inti sliumo liof⁵ ein fon in, intfagana spunga⁶ fula sia ezzihes inti sazta anan rora inti gab imo trinkan.

4. Thode⁷ intfieng (318) ther heilant then ezzih,⁸ quad: gien- tot ist.⁹

5. Thie andre quadun: laz nu, gisehemes oba come He- lias¹⁰ losenti inan.

6. Ther heilant abur ruo- fenti mihileru stemmu: fater, in thino henti biuiluhu ih mi- nan geist! inti nidargiheldi- temo houbite santa then geist.

51. Et ecce¹ velum templis²⁵ scissum est in duas partes a summo usque deorsum.

Et terfa mota est, et petre scissæ sunt, 52. et monumenta⁵ aperta sunt.

Et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt.

53. Et exeuntes de monu-¹⁰ mentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem et aparuerunt multis.

54. (319) Centurio autem et qui cum eo erant custodientes¹⁵ Ihesum, viso terre motu et his quæ fiebant, timuere valde,

L. 23, 47. Mc. 15, 39. Glorificantes deum² et dicentes: hic²⁰ homo iustus est vere filius dei.³

L. 23, 48. Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istum et videbant quæ fiebant, percutientes pec-²⁵ tora sua revertebantur a longe.

Mt. 27, 55. Et mulieres multe, (*Mc. 15, 41*) quæ simul cum eo ascenderant a Galilea Hierosolimis,

Mt. 27, 56. Inter quas erat Maria Magdalene et Maria Iacobi (*Mc. 15, 41*) minoris et Ioseph⁴ mater et Salome (*Mt. 27, 56*) mater filiorum Cebe-³⁵ thei, (*Mc. 15, 41*) et cum esset in Galilea sequebantur eum, (*L. 23, 49*) hæc videntes.

J. 19, 31. Iudei ergo, (320)⁴⁰ quoniam parascheve erat, ut

209, 1. Senu tho lahan thes tempales zislizzan uuas in zuei teil fon obanentic zunzan nidar.¹

2. Inti erda giruorit uuas, inti steina gislizane uuarun, inti grebir uurdun giofanotu.

3. Inti manage lihamon heilagero thie dar sliefun erstuontun.

4. Inti uzgagenti fon grebiron after iro² urresti quamun in thia heilagon bure inti erougtn³ sih managen.

210, 1. (319) Ther hunteri inti thie imo uuarun bihaltenti then heilant, gisehenemo erd-giruornessi inti then dar uuarun, forhtun in thrato,

2. Got diurisoni inti que-
denti: theser man rehtliho ist uuarliho gotes sun.

3. Inti al iro menigi thie dar saman uuarun zi thesemo uuabarsiune inti gisahun thiu dar uuarun, slahenti iro brusti uuidaruurbun fer.

4. Inti managu uuib, thiu dar mit imo saman ufstigun fon Galileu zi Hierusalem,

5. Untar then uuas Maria Magdalenisgu inti Maria Iacobes thes minniren inti Iosebes muoter inti Salome muoter kindo Zebetheen, mit diu her uuas in Galileu, folgetun imo thisu gisehenti.

211, 1. Iudei uuarlicho, (320) uuantaz friietag uuas, thaz ni

¹ ecce — | (uelum templi) G

² deum fehlt G

³ dei filius F

⁴ iosehp G

¹ fon obanentic. zunzan nidar 7b P ² iro rsaus s ³ eruogtn corr. in o

non remanerent in cruce cor-
pora sabbato (erat enim mag-
nus dies ille sabbati), roga-
verunt Pilatum, ut frangerentur
eorum crura et tollerentur.

32. Venerunt ergo milites
et primi quidem fregerunt crura
et alterius qui crucifixus est
cum eo.

33. Ad Ihesum autem cum
venissent, ut viderunt eum iam
mortuum, non fregerunt eius
crura.

34. Sed unus militum lancea
latus eius aperuit, et continuo
exivit sanguis et aqua. 36. Ut
scriptura impleatur: os non
comminuetis ex eo. 37. Iterum
alia scriptura dicit: videbunt
in quem transfixerunt.

bilibin in themo cruce thie
lihamon in sambaztag (uwas
giuesso mihil ther sambaztag),
batun Pilatum thaz sie brachin¹
iro gibeiniu, inti uurdin thana
ginomane.

2. Quamun thie kempfon inti
thes eristen giuesso brahun
gibeinu in thes andres thie
10 dar mit imo erhangen uwas.

3. Tho sie zi themo heilante
quamun, sose inan gisahun iu
totan, ni brachun sinu gibeinu.

4. Oh ein thero kemphono
mit speru sina sita giofanota,
inti sliumo uzgieng bluot inti
uuazzar. Thaz giscrib uuari
gifullit: bein ni brehet ir fon
imo. Abur ander giscrib qui-
dit: gisahun² in thende³ sie
anastahun.⁴

CLXXI.

Mt. 27, 57. (321) Cum¹ sero
autem factum esset, venit qui-
dam homo dives, (Mc. 15, 43.)
nobilis decurio (L. 23, 51.) ab
Arimathia civitate Iudae, (Mt.
27, 57.) nomine Ioseph,

L. 23, 50. Vir bonus et
iustus, (Mt. 27, 57. J. 19, 38.)
qui et ipse occultus discipulus
erat Ihesu propter metum Iu-
dæorum, (L. 23, 51.) qui ex-
spectabat et ipse regnum dei.

Hic non consenserat concilio
et actibus eorum.

Mt. 27, 58. Hic accessit ad
Pilatum et petit corpus Ihesu.

Mc. 15, 44. Pilatus autem

212, 1. (321) Tho⁵ iz aband
uuortan⁶ uúard, quam sum man
otag, edili ambaht, fon Arima-
thiu burgi Iudono, in namen
Ioseph,

2. Guot man inti reht,⁷ ther
selbo tóngli iungoro uwas thes
heilantes thuruh forohta Iu-
dono, ther selbo beitota gotes
riches.

3. Ther selbo ni gihengita
themo unrehte inti iro tatin.

4. Ther gieng zi Pilate inti
bat thes heilantes lichamen.

5. Pilatus uuntrota, oba her

¹ mit cum beginnt der Schreiber δ'

¹ brachi rs (h) ² quidit gisahun: (t) rs ³ theⁿde, n ns ⁴ mit
anastahun schliesst Quaternio xxj ⁵ mit Tho beginnt der Schreiber δ'
⁶ uuortun corr. in a ⁷ guot man inti. reht 7^b P

mirabatur, si iam obisset, et accersito centurione interroga-³²⁷ vit eum si iam mortuus esset? 45. Et cum cognovisset, *Mt.* 27, 59.) iussit reddi corpus.

J. 19, 39. Venit autem et ⁵ Nicodemus, qui venerat ad Ihesum nocte primum, ferens mixturam mirræ et aloes quasi libras centum.

40. Acceperunt autem¹ corpus Ihesu et ligaverunt eum linteis cum aromatibus, (322) sicut mos Iudæis est sepelire.

41. Erat autem in loco ubi ¹⁵ crucifixus est ortus, et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus fuerat.

Mt. 27, 60. Et posuit² illud³ ²⁰ Ioseph et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti et abiit.

61. Erat autem ibi Maria Magdalene et altera Maria ²⁵ sedentes contra sepulchrum, (*L.* 23, 55.) viderunt quoniam positum⁴ erat corpus eius,

56. Et revertentes paraverunt aromata et unguenta, ³⁰ (*Mc.* 16, 1.) ut venientes unguerent eum.

L. 23, 56. Et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

iu entoti, inti gihalotemo uualt-
ambahte frageta inan oba her
iu entoti? Inti mittiu her for-
stuont, gibot zi gebanne then
lichamon.

6. Inti quam tho ouh Nico-
demus, ther dar quam zi themo
heilante nahtes erist, truog
thaz gimisgi mirrun inti aloes,¹
so uuas es zihenzug phúnto.

7. Intfiengun sie tho thes
heilantes lichamon inti buntun
inan mit sabonon mit biminz-
salbun, (322) soso uúisa ist
Iudon zi bigrabanne.

213, 1. Uúas thár in thera
steti thar her arhangan uuard
garto, inti in themo garten
niui gráb, in themo noh nu
níoman ingisezzit uuas.

2. Inti legita thaz thara
Ioseph inti zuogiualzta michi-
lan stéin zi then túron² thes
graves inti gieng thana.

214, 1. Uúas thar Maria
Magdalene inti ander Maria
sizzenti uuidar thaz gráb, gi-
sahun unio gilegit uúas sin
lichamo,

2. Inti uuidaruerbenti ga-
rauitun piminzun inti thia
salbun, thaz sie quémenti sal-
botin inan.

3. Inti in sambaztag súuige-
tun after bibote.

35

CLXXII.

Mt. 27, 62. Altera autem
die, quæ est parascheve,⁵ con-
venerunt principes sacerdotum
et Pharisæi ad Pilatum

215, 1. In andremo tage,
thie dar ist frigetag,³ quamun
thie heroston thero bisgofo inti
⁴⁰ thie Farisei zi Pilate

¹ ergo *F*² et \bar{i} posuit *nc2 G*³ corpus *rc2 für illud G*⁴ positus *FG*⁵ quæ est parascheue *nc G*¹ aloes² tuoron³ thie — frigetag | *nc*

63. Dicentes: domine, recor-
dati sumus quia seductor ille
dixit adhuc vivens: post tres
dies resurgam.

64. Iube ergo custodiri se-
pulchrum usque in diem ter-
tium, (323) ne forte veniant
discipuli eius et furentur eum
et dicant plebi: surrexit a mor-
tuis, et erit novissimus error
peior priori.

65. Ait illis Pilatus: habetis
custodiam: ite, custodite sicut
scitis. 66. Illi autem abeuntes
munierunt sepulchrum signantes
lapidem cum custodibus.

2. Quaedente: herro, uuir
gihúgitumes thaz ther forlei-
teri quád noh thanne lebenti:
after thrin tagon arstantu.

3. Gibiut zi bihaltanne thaz
gráb unzan then thriton tág,
(323) min odouuan quemen sine
iungoron inti forstelen inan inti
quaeden themo folke:¹ her ar-
stuont fon tode, inti thanne ist
ther iungisto irrido uuirsero
themo eriren.

4. Tho quad in Pilatus: ir
habet bihaltera:² faret inti bi-
haltet sosa³ ir uuizzit. Sie tho
thana gangenti festinotun thaz
grab biinsigilenti then stéin
mit bihalterin.

CLXXIII.

Mt. 28, 1. Vespere autem
sabbati¹ quae lucescit in prima
sabbati, (*J.* 20, 1.) cum adhuc
tenebre essent,²

Mt. 28, 1. Venit Maria Mag-
dalene et altera Maria (*Mc.*
16, 1.) et Salomæ (*L.* 24, 1.)
ad monumentum portantes
quae paraverant aromata.

Mc. 16, 2. Et orto iam sole
dicebant ad invicem: quis
revolvit nobis lapidem ab ostio
monumenti? 4. erat quippe
magnus valde.

Mt. 28, 2. Et ecce terræ
motus factus est magnus, an-
gelus enim domini descendit
de celo et accedens (324) re-
volvit lapidem.

Mc. 16, 4. Et respicientes

216, 1. In themo abande
thes sambaztages ther dar
inliuhtit in themo eristen sam-
baztage,⁴ mittiu noh tho fini-
starnessi uuárun,⁵

2. Quam Maria Magdalenisga
inti ander Maria inti Salomæ
zi themo grabe, truogun thiu
sio gigarauuitun thia biminz-
salbun.

3. Inti úfgangentera súnnun
quadun untar zuúisgen: uer
aruuelzit úns then stéin fon
then turon thés grabes? her
uuas thrato michil.

217, 1. Inti sinu tho erth-
bibunga⁶ uuas giuortan michil:
gotes engil steig fon himile
inti zuogangenti (324) ar-
uúalzta then stéin.⁷

2. Inti scóuuuonto gisahun

¹ sabbato *F* ² lucescit — | (in), in — essent *zwei Zeilen rs G*

¹ folke *rc* ² bihalterá *r* ³ sosa *rc in o* ⁴ sambaztage *cs*
aus o ⁵ inliuhtit — |; in themo *bis uuárun | rs* ⁶ *erhtbibunga rc*

⁷ Engil gotes steig fon himile inti zuo guangenti aruualzta then stein *7^b P*

vident revolutum lapidem (*L.* aruualztan then stéin fon themo 24, 2.) a monumento (*Mt.* 28, 329 grabe inti engil sizzantan ubar 2.) et angelum sedentem super inan.¹
eum.

3. Erat autem aspectus eius sicut fulgur et vestimentum eius sicut nix.

4. Prae timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui.

5. Respondens autem angelus dixit mulieribus: nolite timere vos, scio enim quod Ihesum qui crucifixus est quaeritis.

6. Non est hic, surrexit enim, sicut dixit: venite et videte locum ubi positus erat dominus.

L. 24, 4. Et factum est, dum¹ mente consternate essent de isto,

Ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti.

5. Cum timerent autem et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: quid quaeritis viventem cum mortuis?

6. Non est hic, sed surrexit.

Recordamini qualiter locutus est vobis, (325) cum² adhuc in Galilea esset, 7. dicens quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et die tertia resurgere.

Mt. 28, 7. Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit a mortuis, et ecce prae-

3. Uuas sín gisiuni samasa blekezunga inti sin giuati samasa snío.

4. Thuruh sina forohta erbruogite uuarun thie hirta inti uurdun uortan samasa tote.

5. Tho antalengita ther engil, quad then uúibon: ni curet ín forohtan: ih ueeiz thaz ir then heilant ther dar arhangan ist suochet.

6. Nist er hier: her arstúont, sosa her quad: quaemet inti gisehet thia stat² uuar trohtin gilegit uuas.

218, 1. Inti uuard tho, mittiu sio in muote arforhte uuarun fon thisiu,

2. Senu thó zuene man stúontun nah ín in scíentemo giúuate.

3. Mittiu sio¹ tho forohtun inti helditun iro annuzi in erda, quadun zi ín: uuaz suochet ir lebentan mit toten? Nist er hier, oh her arstuont.

4. Gihuget uuio her zi íu spráh, (325) mittiu her noh nu in Galileu uúas, quaedenti uuanta gilinfít then mannes sun zi selenne in hant suntigero manno inti arhangan uuerdan inti thritten tages arstantan.

5. Inti slíumo gangente quaedet sinen iungoron uuanta her arstuont fon tode, inti senu

¹ dū rc G ² cum autem FG, das zweite Wort blaßs unterstrichen G

¹ inti. ubar. inan 7^b P ² Nist er hier. quaemet. Inti gesehet thia¹stat 7^b P ³ sio rc (aus e?)

¹

cedit vos in Galileam: ibi eum ³³⁰ her forafuor iuunih in Galileam: thar gisehet ir inan: videbitis: ecce praedixit¹ vobis. senu bifora sagata her iz iu.

L. 24, 8. Et recordatae sunt verborum eius, (*Mt.* 28, 8.) et ⁵ exierunt cito de monumento cum timore et magno gaudio currentes nunciare discipulis eius. 219, 1. Inti gihugitun thó sinero uorto, inti fuorun uz slúmo fon themo grabe mit forohtu¹ inti mit michilemo giúehen² loufente sagen³ sinen iungoron.

J. 20, 2. Cucurrit ergo et ² venit ad Simonem Petrum et ¹⁰ ad alium discipulum quem amabat Ihesus, et dicit eis: tulerunt dominum meum de monumento, et nescio³ ubi po- ¹⁵ suerunt eum. 2. Liof inti quam zi Simone Petre inti zi andremo iungoren,⁴ then dar minnota ther heilant, inti quad in: namun minan trohtin fon themo grabe, inti ni uueiz uuara sie inan taton.

3. Exiit ergo Petrus et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum. 220, 1. Uzgieng tho Petrus inti ther ander iungoro, inti quamun zi themo grabe.

4. Currebant autem duo ²⁰ simul, (326) et ille alius discipulus praecurrit citius Petro et venit primus ad monumentum. 2. Liofun zuuene saman,⁵ (326) inti ther ander iungoro furiliof slúmo Petrusan inti quam ér zi themo grabe.

Et cum se inclinasset, videt ²⁵ linteamina posita,⁴ non tamen introiuit. 3. Inti mittiu her sih nidarheldita, gisah thiu lininun lachan gilegitú, ni gieng thoh uuidoro in.

6. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introiuit in ³⁰ monumentum et vidit linteamina posita, 7. et sudarium quod fuerat supra caput eius non cum linteamibus positum, sed separatim involutum in ³⁵ unum locum. 4. Quam tho Simon Petrus folgenti imo, inti ingieng in thaz grab inti gisah thiu lininun lachan ligentú, inti thaz suueizlachan thaz dar uúas oba sinemo houbite nalles mit then lininen lachanon ligenti, oh suntringon biunntan in eina stat.

8. Tunc ergo introiuit et ille discipulus qui venerat prius⁵ ad monumentum, et vi- ⁴⁰ 5. Tho ingieng ther iungoro the dar er quam zi themo grabe, inti gisah inti giloubta:

¹ praedixi *F* ² maria über et ne² *G* ³ nescimus *F* ⁴ posita linteamina *F* ⁵ primus *G*, primus *F*

¹ mit forohtu 5^a *P* ² gihúehen. mihil 5^a *P* ³ Loufente sagen 7^b *P* ⁴ iungoren, *angefangenes o in e corr.* ⁵ Liofun zuuene saman 7^b *P*

dit et credidit: 9. nondum enim sciebant scripturam, quia oportet¹ eum a mortuis resurgere. 10. Abierunt iterum ad semetipsos discipuli.

Mc. 16, 9. Maria autem Magdalena, de qua eiecerat VII demonia, (*J.* 20, 11.) stabat ad monumentum foris plorans.

Dum ergo flet, (327) 13. dicit illi:² mulier, quid ploras? dicit illi:³ quia tulerunt dominum meum, et nescio ubi posuerunt eum.

14. Haec cum dixisset, conversa est retrorsum et vidit Ihesum stantem, et non sciebat quia Ihesus est. 15. Dicit ei Ihesus: mulier, quid ploras, quem quæris?

Illa existimans quia hortolanus esset, dicit ei: domine, si tu sustulisti eum, dicit mihi ubi posuisti eum, et ego eum tollam.

16. Dicit ei Ihesus: Maria! Conversa illa dicit ei: rabboni! quod dicitur magister.

17. Dicit ei Ihesus: noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum.

Vade autem ad fratres meos et dic eis: ascendo ad patrem meum et patrem vestrum, deum⁴ meum et deum vestrum.

noh thanne ni uuestun sie giscrib, thaz inan gilanf fon tode zi arstantanne. Abur giengun tho zi in selben thie iungoron.

221, 1. Maria Magdalenis-giu, fon theru her uzuarf sibun diuuala, stuont zi themo grabe uzze vvuofanti.

2. Mittiu siu tho uuiof, (327) quad iru: uuib, unaz vvuofis? Quad imo: unanta sie namun minan trohtin,¹ inti ih ni ueeiz uuara sie inan legitun.

3. Mittiu siu thisiu quad, giuunta sih uuidar inti gisah then heilant stantentan, inti ni uuesta thaz iz ther heilant uúas. Tho quad iru ther heilant: uuib, unaz vvuofis, uenan súochis?²

4. Siu tho uuanenti thaz iz garteri uuari, quad imo: trohtin, oba thu inan namis, quid mir uuara thú inan legitis, thaz ih inan neme.

5. Tho quad iru ther heilant: Maria! Siu tho giuunta sih, quad imo: rabboni! thaz ist³ giquætan meistar.

6. Tho quad iru ther heilant: ni curi mih ruoran:⁴ noh nu ni arsteig ih zi minemo fater.

7. Far zi minen bruodoron inti quid íu: ih stigu zi minemo fater inti zi íuueremo fater, zi minemo gote inti zi íuueremo gote.

¹ oporet *G*

² ihc über illi *nc2 G*

³ ei *F*

⁴ et deum *F*

¹ trohtin *rs* (h?)

² Unib unaz uuofis uenan suochis *7b P*

³ ist *rc*

⁴ Ni curi mih ruoran *7b P*

CLXXIV.

Mt. 28, 11. (328) Ecce quidam 322, 1. (328) Senu tho sume de custodibus venerunt in civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quae facta fuerant.

12. Et congregati cum senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus 13. dicentes: dicite: quia 10 then kenfon quædenti: quædet: discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum nobis dormientibus.

14. Et si hoc auditum fuerit a praeside; non suadebimus ei 15 Inti oba thaz gihorit a spanen inaa inti ursurge¹ tuomes iuuuih.

15. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant docti, et divulgatum est verbum istud 20 4. Sie tho intfanganemo mietscazze tatun so sie uuarun gilerte, inti uuas tho gimarit thaz uuort mit then Iudeon unzan hiutlichen tag.

J. 20, 18. Venit Maria Magdalena annuntians discipulis: quia vidi dominum, et hæc 25 223, 1. Quam Maria Magdalena, sageta then iungoron: bidiu uuanta ih gisah trohtinan, inti thisu quad her mir.

CLXXV.

Mt. 28, 9. Et ecce Ihesus occurrit illis dicens: havete! Ille¹ autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt. 30 2. Inti senu tho ther heilant ingegin quam in quædenti: heile uueset! Sio giengun tho zuo inti habetun sine fuozi inti betotun.

10. Tunc ait illis Ihesus: (329) nolite timere: ite, nuntiate fratribus meis ut eant 35 3. Tho quad in ther heilant: (329) ni curet iu forah-tan: faret inti saget minen brúoderon thaz gangen in Galileam: thar gisehent sie mih.

11. Quae cum abissent, (*L.* 24, 19.) nuntiaverunt hæc omnia illis undecim (*Mc.* 16, 10.) 40 4. Mittiu sio tho thana giengun, sagetun thisiu alliu then einliuin vvuofenten inti riozen-

¹ illi *cs in e G*

¹ ursurge *cs aus i*

ludentibus et flentibus (*L.* 24, 33^{sten} inti anderen allen thie 9.) et ceteris omnibus (*Mc.* mit imo uuarun. 16, 10.) qui cum eo fuerant.

11. Et illi audientes quia 5 Inti sie tho gihorenti viveret et visus esset ab eis, 5 thaz her lebeta inti gisehan non crediderunt eis, (*L.* 24, uuas fon in, ni giloubtun in, 11.) et visa sunt ante illos inti gisehan uuarun fora in sicut deliramentum verba ista, samasa tobunga¹ thisiu uuort, et non credebant illis. inti ni giloubtun in.

CLXXVI.

Mc. 16, 12. Posthaec autem 224, 1. After thiu tho ex eis duobus¹ ambulanti- zúuein² fon then gangenten bus ostensus est euntibus (*L.* 24, arougit uuas gangenten in 13.) hoc ipsa die in castellum, themo selben tage in burgilun, quod erat in spacio stadiorum 15 thaz uuas in stuke stadiono ·CLX· ab Hierusalem, nomine zehenzug inti sehzug fon Hie- Emmaus. rusalem, in namen Emmaus.

14. Et ipsi loquaebantur ad 2. Inti sie sprachun untar invicem de his omnibus quae zuúisgen fon then allen thiu acciderant. (330) 15. Et factum 20 dar giburitun. (330) Inti uuard est, dum fabularentur et secum thó, mittiu sie sprachun inti quaerent, mit in suochtun;

Et ipse Ihesus adpropinquans 3. Inti ther selbo heilant ibat cum illis, 16. oculi autem nahlichonti gieng mit in: iro eorum tenebantur, ne eum 25 óugun uuarun bihabetiú, thaz agnoscerent. sie inan ni uorstúontin.

17. Et ait ad illos: qui sunt 4. Inti quad her zi in: uuaz hi sermones quos confertis ad sint thisiu uuort thiudir brin- invicem ambulantes, et estis get untar zúuisgen gangenti, tristes? 30 inti birut gitruobit?³

18. Et respondens unus, cui 225, 1. Inti antalengita tho nomen Cleopas, dixit ei: tu einer, themo namo uuas Cleo- solus peregrinus es in Hieru- pas, quad imo: bistu eino eli- salem et non cognovisti quae lenti in Hierusalem inti ni facta sunt in illa his diebus? 35 uorstuonti thiu dar gitan uua- run in thesen tagon? Then

19. Quibus ille dixit: quae? quad her: uuelichín?

Et dixerunt: de Ihesu Na- 2. Inti quadun: fon themo zareneno, qui fuit vir propheta heilante Nazarenisgen, ther potens in opere et sermone 40 dar uuas gomman uúizogo coram deo et omni populo, mahtig in uuerke inti in uorte

¹ duobus ex eis *F*¹ to:bunga (u?)² zúuem *corr.* in *I*n³ Burit gitruobit 7^b *P*

20. et quomodo eum tradide-
runt summi sacerdotum et prin-
cipes nostri in damnationem
mortis et crucifixerunt eum.

21. Nos autem sperabamus
quia ipse esset redempturus
Israhel, (331) et nunc super
haec omnia tertia dies est¹ ho-
die quod haec facta sunt.

22. Sed et mulieres quaedam
ex nostris terruerunt nos, quae
ante lucem fuerunt ad monu-
mentum,

23. Et non invento corpore¹⁵
eius venerunt dicentes se etiam
visionem angelorum vidisse,
qui dicunt eum vivere.

24. Et abierunt quidam ex
nostris ad monumentum et ita²⁰
invenerunt sicut mulieres di-
xerunt, ipsum vero non inve-
nerunt.

25. Et ipse dixit ad eos: o
stulti et tardi corde ad cre-²⁵
dendum in omnibus quæ locuti
sunt prophetæ!

26. Nonne haec oportuit pati
Christum et intrare in gloriam³⁰
suam?

27. Et incipiens a Moyse et
omnibus prophetis interpreta-
batur illis in omnibus scriptu-
ris quae de se ipso erant.

28. Et adpropinquaverunt
castello quo ibant, et ipse fin-
xit se² (332) longius ire.

29. Et coegerunt illum di-⁴⁰
centes: mane nobiscum, quo-

fora gote inti fora allemo folke,
inti uuió inan saltun thie ho-
hostun bisgofa inti unsere
heroston in nidarnessi todes
⁵ inti arhiengun ínan.

3. Uuir¹ uuantumes³ thaz her
uuari arlosenti Israhel, (331)
inti nu ubar thisiu alliu thritto
tag ist hiutu thaz thisiu gi-
¹⁰ tan sint.

226, 1. Oh sumiu uuib fon
unseren bruogitun únsih, thio
dar er themo liehte uúarun zi
themo grabe,

2. Inti ni fundanemo sinemo
lichamen quamun quaedenti sih
giuinesso gisiht engilo gisehan,
thio quædent ínan leben.

3. Inti giengun³ sume fon
úns zi themo grabe inti so
fundun so thio uuib quadun:
ínan giuuisso⁴ ni fundun.

227, 1. Inti her quad zi in:
uuola tumbe in lazzę in her-
zen zi giloubanne in allen then
thiu dar sprachun thie uui-
zogon!

2. Eno ni gilanf thisiu Christ
trúen inti ingangan in sina
diurida?

3. Inti bigonda fon Moyse
inti fon allen then uuizogon,
arrekitá ín in allen giscribon
³⁵ thiu dar fon imo uúarun.

228, 1. Inti nahlichotun tho
thera burgilun thara sie fuo-
run, inti her lichizita sih (332)
rumor faran.

2. Inti beiton ínan sus quæ-
denti: uúone mit úns, uuantá

¹ est fehlt F

² se fehlt F

¹ uuir aus n corr.?

² uuatumes

³ giengun 7b P

⁴ giuuisso

corr. in e

⁵ intheldit rs

niam advesperascit et declinata iz abandet inti intheldit¹
est iam dies. Et intravit cum³³⁵ ist iu ther tag. Inti ingieng
illis. mit in.

30. Et factum est, dum re- 3. Inti uard tho, mittiu her
cumberet¹ cum illis, accepit saz mit in, intfieng thaz brót
panem et benedixit ac fregit, 5 inti giuuihita inti brah inti
et porrigebat illis. gab in.

31. Et aperti sunt oculi 4. Inti gioffanot uurdun iro
eorum, et cognoverunt eum, ougun, inti forstuontun inan,
et ipse evanuit ex oculis eorum. inti her abfuor fon iro ougon.

32. Et dixerunt ad invicem: 10 229, 1. Inti quadun untar
nonne cor nostrum ardens erat zuuisgen: eno unser herza ni
in nobis dum loquæretur in uuas iz brinnenti in uns mit-
via et aperiret nobis scripturas? tiu her sprah in uuege inti
gioffanota uns thiu giscrip?

33. Et surgentes² eadem hora 15 2. Inti arstantenti in theru
regressi sunt in Hierusalem, et selbun ziti uuidargiengun zi
invenerunt congregatos unde- Hierusalem, inti fundun gisa-
cim et eos qui cum ipsis erant manote thie éinliui inti thie
34. dicentes quod surrexit thie dar mit in uuarun sus
dominus vere et apparuit Si- 20 quædenti, thaz trohtin arstuont
moni. uuarlicho inti arougita sih
Simone.

35. Et ipsi narrabant quæ 3. Inti sie sagetun thiu dar
gesta erant in via et quo- gitaniu uuarun in uúege inti
modo cognoverunt eum 25 uiuo sie inan forstuontun

CLXXVII.

In fractione panis. (333) In brehchanne thes brotes.
(Mc. 16, 13.) Nec illis credi- (333). Noh in ni giloubtun.derunt.

L. 24, 36. Dum haec autem 30 230, 1. Mittiu sie thisiu
loquuntur, (J. 20, 19.) cum sprachun, mittiu iz spato uuas
esset sero die illo, una sabba- thes selben tages, eines sam-
torum, et fores essent clausae- baztages, inti duri uúarun bi-
ubi erant discipuli propter slozzan tharda uuarun thie iun-
metum Iudæorum, 35 goron thuruh Iudono forohta,

Venit Ihesus et stetit in 2. Quam ther heilant inti
medio discipulorum suorum³ et stuont in mittimen sinero iun-
dicit eis: (L. 24, 36.) pax vo- gorono inti quad in: sibba si
bis: ego sum, nolite timere. íu:² ih bin, ni curet íu forohtan.

37. Conturbati vero et exterriti 40 3. Gitruobte inti arbruogite
existimabant se spiritum videre. uuantun si^h geist gisehan.

¹ est derecumberet G² surgens F³ suorum fehlt F¹ intheldit rs² Sibba si iu 5a P³ si

38. Et dixit eis: quid tur-³³⁶ bati estis, et cogitationes ascen-
dunt in corda vestra?

39. Videte manus meas et pedes, quia ipse ego sum, ⁵ palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere.

40. Et cum haec dixisset, ostendit eis manus, pedes (*J.* ¹⁰ 20, 20) et latus.

L. 24, 41. Adhuc¹ illis non credentibus et mirantibus præ gaudio, dixit: habetis hic aliquid quod manducetur?

41. At illi optulerunt ei (*334*) partem piscis² assi et favum³ mellis. 43. Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit illis.

44. Et dixit ad eos: hæc sunt verba quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt ²⁵ in lege Moysi et prophetis et psalmis de me.

45. Tunc aperuit illis sensum, ut intellegent⁴ scripturas.

46. Et dixit eis: quoniam sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis die tertia, ³⁵

47. et prædicari in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Hierosolima.

48. Vos autem estis testes ⁴⁰

4. Tho quad her in: uuaz birut ir gitruobte, inti githanka arstigent¹ in iuuueriu herzun?

5. Gisehet mino henti inti fuozi, thaz ih selbo bin, greifot inti gisehet,² bidiu uuanta geist fleisg inti gibeini ni habet, so ir mih gisehet haben.³

6. Inti mittiu her thaz quad, aroungta in henti, fuozi inti sita.

231, 1. In noh tho ni giloubenten inti uuntronen furi giuehen quad: habet ir hier ¹⁵ uuaz thaz man ezzan megi?⁴

2. Sie tho bráhtun imo (*334*) deil girostites físges inti uúaba hónages. Inti mittiu her tho az fora in, nam tho thia ²⁰ aleibba inti gab in.

3. Inti quad zi in: thiz sint thiu uuort thiu ih sprah zi íu, mittiu ih noh thanne uuas mit íu, bidiu uuanta notdurf uuas zi gifullanne alliu thiu dar giscriban sint in euu Moyseses inti uuizogon inti in selmin fon mir.

232, 1. Tho gioffonota her in sens, thaz sie forstúontin⁵ giscrib.

2. Inti quad in: bidiu so giscriban ist, uuanta so gilanf Crist tróen inti arstantan fon tode thritten tages, inti prædigon in sinemo namen riuuaa inti forlaznessi súntono in alla thióta biginnenten fón Hierosolima.

3. Ir birut úrcundon therero,

¹ athuc autem *F* ² pascis *G* ³ fauum *rc G* ⁴ intellerent *G*

¹ arstigent *nc?* ² mino henti. min foozi. gisehet. greifot *5^a P*

³ Fleisg. gibeini. ni habet. so ir. mih. gisehet. haben *5^a P* ⁴ habet ir. hier uuaz. thaz man ezzan megi *6^b P* ⁵ forstúonti

horum, 49. et ego mitto promissum patris mei in vos.

J. 20, 20. Gavisi sunt ergo³³⁷ discipuli viso domino.

21. Dixit ergo eis iterum: pax vobis: sicut misit me pater, et ego mitto vos.

22. Hoc cum dixisset, insufflavit et dicit eis: (335) accipite spiritum sanctum:

23. quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum¹⁰ retinueritis, detenta sunt.

inti ih sentiu giheiz mines fater in iuuuih.

4. Giuahun¹ uuarlicho thie iungoron gisehenemo trohtine.

5. Tho quad her in abur: sibba si iu: so mih santa ther fater, so santa ih iuuuih.

6. Thaz mittiu her quad, tho anablies inti quad in: (335) infahent then heilagon geist: then ir forlazet sunta, then uuerdent sio forlazono, inti then ir sio bihabet, bihabeto sint.

CLXXVIII.

J. 20, 24. Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur¹⁵ Didimus, non erat cum eis quando venit Ihesus.

25. Dixerunt ergo ei alii discipuli: vidimus dominum.

Ille autem dixit eis: nisi videro in manibus eius figuram clavorum et mittam digitum meum in locum clavorum et mittam manum meam in²⁵ latum eius, non credam.

26. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus, et Thomas cum eis.

Venit Ihesus ianuis clausis³⁰ et stetit in medio et dixit: pax vobis!

27. Deinde dicit Thomae: infer digitum tuum huc et vide manus meas et affer manum³⁵ tuam et mitte in latum meum (336) et noli esse incredulus, sed fidelis.

28. Respondit Thomas et⁴⁰

233, 1. Thomas einer fon then zueliuin, ther dar ist giquetan Didimus, ni uuas mit in thanne ther heilant quam.

2. Tho quadun imo andere iungoron: uuir gisahumes trohtinan.

3. Her tho quad in: nibih gisehe in² sinen hanton thaz bilidi thero nagalo inti sente minan fingar in stat thero nagalo inti sente mina hant in sina sita, ni giloubu.

4. Inti after ahto tagon abur uuarun sine iungoron inne, inti Thomas mit in.

5. Quam ther heilant bislozzanen turon inti stuont in mittimen inti quad: sibba si iu!

6. Thanan quad tho³ Thomae: bring thinan fingar hera inti gisih mino henti inti bring thina hant inti senti in mina sita (336) inti ni curi uuesan ungiloubfol, oh gitriuui.

7. Tho antuurtita Thomas

¹ gi.uahun

² In rs

³ tho rs

dixit ei: dominus meus et deus meus!

29. Dicit ei Ihesus: quia vidisti me, credidisti: beati qui non viderunt et crediderunt.

30. Multa quidem et alia signa fecit Ihesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc.¹

31. Haec autem scripta sunt, ut credatis quia Ihesus est Christus filius dei, et ut credentes vitam habeatis in nomine eius.

inti quad imo: min trohtin inti min got!¹

8. Tho quad imo ther heilant: bidiu uuanta thu mih gisahi, giloubtas: salige sint thie ni gisahun inti giloubtun.

234, 1. Manigiu giuuesso inti anderiu zeichan² teta ther heilant in gisiuni sinero iungorono, thiu ni sint giscriban in thesemo buoche.³

2. Thisiu sint giscribanu, thaz ír giloubet thaz ther heilant ist Christ gotes sun, inti thaz ir giloubenti lib habet in sinemo namen.

CLXXIX.

J. 21, 1. Postea manifestavit se iterum Ihesus ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic.

2. Erant simul Simon² Petrus³⁰ et Thomas qui dicitur Didimus, et Nathanael, qui erat³ a Chanan Galileae, et filii Zebedei et alii ex discipulis eius duo.

3. Dicit eis Simon Petrus: vado piscari. Dicunt ei: venimus et nos tecum. Et exierunt (337) et ascenderunt in navem, et illa nocte nihil prendiderunt.

4. Mane autem iam facta stetit Ihesus in littore,⁴ non

235, 1. After thiu giougozorhta sih ther heilant abur zi themo seuue ther Tiberiadis hiez. Giougozorhtota sih so.

2. Uuarun saman Simon⁴ Petrus inti Thomas ther dar ist giquetan Didimus, inti Nathanael, ther uuas⁵ fon Chanan Galileæ, inti suni Zebedeuses²⁵ inti andere fon sinen iungoron⁶ zuéne.

3. Tho quad in Simon Petrus: ih faru fisgon. Tho quadun sie imo: quæmemes uir mit thir. Inti uzgiengun tho⁷ (337) inti arstigun in skéf, inti in thera naht niouuiht ni gi-fiengun.

236, 1. Morgane in tho giuúortanemo stuont ther heil-

¹ in conspectu — hoc zwei Zeilen rc G
erat nc G

⁴ littore (t) G

² simon r G

³ qui

¹ Min trothin. inti min got 4^b P
sioni — buoche rc (2 Zeilen)

² zeichan cs aus i
³ in gi-

⁵ ther uuas | nc

⁶ sinen iungoron rs für mo

⁷ mit tho schließst

tamen cognoverunt discipuli quia Ihesus est.

5. Dicit ergo eis Ihesus: 339 pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: non.

6. Dixit eis: mittite in dextram navigii rete, et invenietis.

Miserunt ergo et iam non valebant illum trahere a multitudine piscium.

7. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat Ihesus Petro: dominus est.

Simon Petrus cum audisset quia dominus est, tunicam succinxit se (erat enim nudus) et misit se in mare.

8. Alii autem discipuli navigio venerunt (non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium.

9. Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas et piscem superpositum et panem.

10. Dicit eis Ihesus: (338) afferte de piscibus quos prendedistis nunc.

11. Ascendit Simon Petrus et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete.

12. Dicit eis Ihesus: venite, prandete. Et nemo audebat

lant in stediu, nalles thoh uuidaro ni forstuontun thie iungoron thaz iz ther heilant uuas.

2. Tho quad in ther heilant: knéhta, eno habet ir uuaz muoses? Sie tho antalengitun imo: nein.

3. Tho quad her in: sentet in zeso thes skéfes nezi,¹ inti ir findet.

4. Santun uuarlichó inti iu ni mohtun thaz ziohan fora¹⁰ thera menigi fisgo.

5. Quad uuarlichó ther iungoro then ther heilant minnota Petruse: trohtin ist iz.

6. Simon Petrus, mittiu her gihorta thaz iz trohtin uuas, mit dunichun bigurta sih (uvas uuarlichó nacket) inti santa sih in then séo.

7. Thie andere iungoron mit ferennu quamun (ni uuarun sie ferro fon érdu, oh so zuueihunt elinono uvas) thinsenti thaz nezzi fisgo.

237, 1. So sie tho arstigun²⁵ in erda, gisahun zantron ligente inti fisg oba ligentan inti brot.

2. Tho quad in ther helant: (338) bringet fon then fisgon³⁰ thie ir nu gifengut.

3. Ersteig tho Simon Petrus in zoh thaz nezzi in erda fol michilero fisgo, zehenzug inti finfzug inti thrin. Inti mittiu sie michile uuarun, nist gislizzan thaz nezzi.

4. Tho quad in ther heilant: quaemet inti ezzet. Inti nio-

¹ nezi | ne

discumbentium¹ interrogare man ni gidorsta thero sizzen-
eum: tu quis es? scientes quia⁴⁰ tero¹ fragen inan: uer bistu?
dominus esset. Uuestun thaz iz trohtin uúas.

13. Et venit Ihesus et acce-³⁴⁰ 5. Inti quam ther² heilant
pit panem et dedit eis et piscem inti intfieng brot inti gab in
similiter. inti sama then fig.

14. Hoc iam tertio manife- 6. In thiu iu thrittun stunt
status est Ihesus discipulis, 5 giouzorhtot uúas ther heilant
cum surrexisset a mortuis. then iungoron, mittiu her er-
stuont fon tode.

CLXXX.

J. 21, 15. Cum ergo pran- 238, 1. Mittiu sie tho ázun,
dissent, dicit Simoni Petro¹⁰ quad Simone Petre ther hei-
Ihesus: Simon Iohannis, dili- lant: Simon Iohannis, minnostu
gis me plus his? Dicit ei: mih mer thesen? Quad imo:
etiam, domine: tu scis quia zisperiu, trohtin: thú ueeist
amo te. Dicit ei: pasce agnos thaz ih thih minnon. Quad
meos. 15 her imo: fuotri miniu lembir.

16. Dicit ei iterum: Simon 2. Tho quad her imo abur:
Iohannis, diligis me? Ait illi: Simon Iohannis, minnostu mih?
etiam, domine: tu scis quia Her quad imo: zisperiu, trohtin:³ thú ueeist thaz ih thih
amo te. (389) Dicit ei:² pasce minnon. (339) Tho quad her
agnos meos. 20 imo:⁴ fuotri miniu lembir.

17. Dicit ei tertio: Simon 3. Tho quad her imo thrit-
Iohannis, amas me? Contri- tun stunt: Simon Iohannis,
status est Petrus, quia dixit minnostu mih? Gitruobit uas
ei tertio: amas me? et dicit²⁵ tho Petrus, uanta her imo
ei: domine, tu omnia scis, tu quad thrittun stunt: minnostu
scis quia amo te. Dicit ei: mih? inti quad imo: trohtin,
pasce oves³ meas. thu ueeist alliu, thu ueeist
thaz ih thih minnon. Tho quad

18. Amen amen dico tibi, 30 her imo: fuotri miniu scáf.
cum esses iunior, cingebas 4. Uuar uuar quidu ih thir,
et ambulabas ubi volebas, cum mittiu thu iungiro uuari, bi-
autem senueris, extends ma- gurtos thih inti giengi thara
nus tuas, et alius te cinget³⁵ thu uoltas: mittiu thú altes,
et ducet quo non vis. thenis thíno henti, inti ander
thih gurtit inti leitit thih
thara thú ni uúilis.

¹ discumbentium *nc G* ² ei — | (pasce agnos meos) *G* ³ aues *cs in o G*

¹ thero sizzentero | *nc* ² ther *r* ³ throhtin ⁴ imo — | (fuotri miniu lembir)

19. Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset deum.

Et hoc cum dixisset, dicit ei: sequere me.

20. Conversus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Ihesus sequentem, qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit: domine, quis est, qui tradet te?

21. Hunc ergo cum vidisset Petrus, dicit Ihesu: domine, hic autem quid? Dicit ei Ihesus: (340) sic eum volo manere donec veniam: quid ad te? tu me sequere.

23. Exivit ergo sermo iste inter¹ fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit² Ihesus: non moritur, sed: sic eum volo manere donec venio: quid ad te?

24. Hic est discipulus ille³ qui testimonium perhibet de his et qui scripsit haec, et scimus quia verum est testimonium eius.

25. Sunt autem et alia multa quae fecit Ihesus, quae si scribantur per singula,

Nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros.

CLXXXI.

Mt. 28, 16. Undecim⁴ discipuli abierunt in Galileam in montem ubi constituerat illis

5. Thaz quad her gizeihnonti in uélichemo tode her gibe-rohtonti unas got.

239, 1. Thaz mittiu her quad, quad imo: folge mir.

2. Giuuentit Petrus gisah then iungoron then ther heilant minnota folgentan, ther dar lineta in themo abandmúose obar sina Brust inti quad: trohtin, uuer ist ther thih selit?

3. Then mittiu inan gisah Petrus quad themo heilante: trohtin, uuaz sal theser? Quad imo ther heilant: (340) so uuillih inan uónen unz ih quimu: uuaz thih thés? thu mir folge.¹

4. Uzgieng thaz uuort untar thie bruoder thaz ther iungoro ni stúrbi. Inti ni quad imo ther heilant nibi her sturbi, oh: uuilla thaz her uóone unz ih quimu, uuaz thih thes?

5. Thiz ist ther iungoro ther dar giuuzscaf saget fon then inti ther thisiu scréib, inti uuizzumes thaz uuar ist sin giuuzscaf.

240, 1. Sint andriu managi² thie ther heilant teta: oba³ thiu alliu giscribanu vvúrdin⁴ suntringon giuelichiu,

2. Noh thaz selba ni uáaniu thesan mittilgart bifahan magan⁵ thio zi scribanne sint buoh.

¹ in F' ² dixit ei F' ³ illo fehlt F' ⁴ undecim autem F'

¹ thu mir folge 5^a P ² andriu managi rc ³ aba ⁴ aba —
úvúrdin zrc ⁵ magan | nc

Ihesus, 17. et videntes eum adoraverunt, quidam autem dubitaverant.

Mc. 16, 14. Et exprobravit incredulitatem illorum et duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderant.

Mt. 28, 18. (341) Et locutus est eis dicens: data est mihi omnis potestas in caelo et in terra.

Mc. 16, 15. Euntes in¹ mundum universum praedicate evangelium omni creaturae, (*Mt.* 28, 19.) docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti, 20. docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis.

Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.

Mc. 16, 16. Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit, qui vero non crediderit condemnabitur.

17. Signa autem eos qui crediderint haec sequentur:

In nomine meo demonia eicient, linguis loquentur novis, 18. serpentes tollent;

Et si mortiferum quid biberint, non eos nocebit.

Super egrotos manus imponent, et bene habebunt.

L. 24, 49. Vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini virtutem² ex alto.

marcota, inti gisehenti inan betotun inan, sume¹ giuusso zuuehotun.

2. Inti ituizzota iro ungiloufulli² inti thia hertida thes hérzen, uuanta then thie inan gisahun erstantan ni giloubtun.

242, 1. (341) Inti sprah in zuo quędenti: gigeban ist al giuualt mir in himile inti in erdu.³

2. Gét in alla ueralt, praedigot euangelium allera giscęfti inti leret alle thiota, toufenti sie in namen fater inti sunes inti thes heilagen geistes,⁴ leret sie zi bihaltanne alliu⁵ so uęlichiu so ih íu gibot.

3. Inti senu ih bin mit íu allen tagon unzan enti uęeralti.

4. Therde giloubit inti gitoufit uuirđit ther uęirdit heil,⁶ ther dar abur ni giloubit ther uęirdit fornidirit.

243, 1. Zeichen then thie giloubent thisiu folgent:

2. In minemo namen díuuala uęerfent, niuuuen zungon sprehent, natrun nement,⁷

3. Inti oba sie todliches uuaz drínkent, ni terit iz ín.

4. Obar suhtige legent sie henti, inti sie habent uęola.

244, 1. Ir sizzet in thera burgi, unz ir sit giuuatite mit megine⁸ fon hóhi.

¹ :n (I) G

² uirtute: (m) G, -em F

¹ sume: (n)

² ungiloufulli

³ in himele. inti in erdu 5^a P

⁴ In namen fater. inti sunes. inti thes heilangen geistes 4^b P

⁶ ther uuirđit heil 5^a P

⁵ zi bihaltanne alliu | rc

⁷ Natrun nement 5^a P

⁸ megine rs aus n

50. (342) Eduxit autem eos foras in Bethaniam, et elevatis manibus suis benedixit eis. 53. Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis et ferebatur in caelum (*Mc. 16, 19.*)³⁴³ et sedit a dextris dei. (*L. 24, 52.*) Et ipsi adorantes regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno.

53. Et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum,

Mc. 16, 20. Et profecti praedicaverunt ubique domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis.

2. (342) Tho leita hér sie úz in Bethaniam, inti úferhabenen sinen héntin uúhita in. Inti uuas tho giuúortan, mittiu her in uúhita, eruúeiz¹ fon in inti uúas braht in himil² inti saz in ceso gotes.³ Inti sie tho betonti uuidargiengun in Hierusalem mit michilemo giúehen.⁴

5

3. Inti uúarun simbolon in themo temple lobonte inti uúhente got,

4. Inti farenti predigotun íogiunar trohtine ebanuúirken-temo inti uuort festinontemo⁵ folgenten zéichanon.

¹ signis. amen *F*

¹ eruueiz *cs aus i*

² himil 5^a *P*

³ Saz in ceso gotes 5^a *P*

⁴ mit mihilemo giúehen 5^a *P*

⁵ festinentemo